

Městská knihovna v Praze

Markéta Pilátová

Má nejmilejší kniha

Praha

2017

e-kniha

Městská knihovna v Praze

ůjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

přístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

ořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Má nejmilejší kniha

Markéta Pilátová

Znění tohoto textu vychází z díla [Má nejmilejší kniha](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Torst v roce 2009.

§

Text díla (Markéta Pilátová: Má nejmilejší kniha), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 5. 10. 2017.

OBSAH

Návrat Michaela	11
I.....	11
II.....	15
III.	17
IV.....	19
V.....	22
VI.....	23
VII.....	24
Haré	38
I.....	38
II.....	41
III.	41
Ottovy činy.....	44
I.....	44
II.....	51
Smradlavý Hugo přichází domů	54
I.....	54
II.....	55
III.	57
IV.....	58
V.....	61
VI.....	63
VII.....	64
Pajita a její trápení	67
I.....	67
II.....	67
III.	69
IV.....	70
V.....	74

VI.....	76
VII.....	80
VIII.....	83
Pták.....	87
I.....	87
II.....	88
III.....	96
IV.....	99
V.....	101
Ottův navždy ztracený sen.....	103
I.....	103
II.....	104
V hotelu Lalky.....	108
I.....	108
II.....	111
III.....	112
IV.....	116
Hugův návrat.....	117
I.....	117
II.....	119
Druhé sezení u Otta.....	121
Pajitina cesta do Velkého města	126
I.....	126
II.....	128
III.....	130
IV.....	131
V.....	132
VI.....	134
Otto a dědeček	136
I.....	136
II.....	142
III.....	144

IV.....	150
V.....	153
Pula a matčiny hříchy.....	155
I.....	155
II.....	156
Pajitin útěk.....	163
I.....	163
II.....	165
III.....	172
Pula u smradlavého Huga.....	176
I.....	176
II.....	180
Ptákův plán.....	183
Pták přemýšlí.....	189
I.....	189
II.....	190
Yan hledá Pajitu.....	195
I.....	195
II.....	196
III.....	198
IV.....	200
Pula v institutu.....	202
Cesta domů.....	207
Kaleidoskop.....	208
Pajita a Hugo.....	210
I.....	210
II.....	211
V institutu.....	213

*Všichni víme, že zemřeme;
všichni cítíme, že nezemřeme.*

— FERNANDO PESSOA

Nemám jméno. Říkají mi Ten, který tetuje. Lidé ke mně přicházejí, protože mé tetování je dokonalé. Jehly zvolna pronikají kůží a barva se jako vetřelec nesoucí nálož bolesti vsakuje do pletiva tkáně a já vyprávím, aby lidé zapomněli. Nemůžu si dovolit své zákazníky nudit. Jsem tedy nejlepším vypravěčem. Je to otázka života a smrti.

Bydlím ve Velkém městě. Někde daleko na obzoru se lesknou skla mrakodrapů, o nichž někteří říkají, že jsou hladká jako pleť novorozence. A také tvrdí, že na jejich střechách celé noci pulzují neonová srdce Velkého města. Den za dnem si umiňuji, že se k nim jednou vypravím. Tady u nás na Velkém okraji plameny ohňů každý večer olizují hliněné zdi chatrčí. Lidé tančí v jejich světle a prohnuté nohy se sunou pomalu v tangovém rytmu do propasti melancholie, odkud je znova táhne na světlo ryk samby a štěkot kulek, jejichž déšť se zavrtává do kůže mnohem lačněji než mé jehly. V pachu výfuků se udí psí maso. Kolem oken se rozvážně kolébají procesí kajcníků, na ramenou nesou velké černé magnetofony a v natažených rukou drží balíky bílého prášku, aby je položili na oltář Svaté Matky Smrti.

Nejčastěji na mé plechové dveře klepou prodavači drog, kterým říkáme narcos. Znáte je? Určitě ano. Jsou přeci všude. Tak jako je všude neposkrvněný bílý prach. Raději si příliš neprohlížím jejich netečné tváře připomínající vodní hady ze dna hlubokých jezer jeskyní. Mají chapadla spletená z kabelů internetového připojení a už sice nenosí ty směšné knírky pod nosem a ulízané kudrnaté patky jako jejich otcové a dědové, ale pistoli mají vždycky při ruce. Stačí jeden nudný příběh, a změním se na Toho, kdo umírá. Takže si dávám pozor. Za svou práci nikdy neberu peníze. Tetuju a vyprávím za jídlo a oblečení. Peníze ploidí závist a závist tady u nás znamená pach zaschlé krve na zdi. A čím lépe vyprávím, tím více zákazníků ke mně přichází. Přeji si, abych jim obrazy ze svých příběhů vytetoval na těla. Co víc si může vypravěč přát? Každý den děkuji u sochy Svaté Matky za tento dar. Dotýkám se skleněného pláště a zamyšleně hledím do očních důlků její kostěné lebky.

Já mám místo pistole vždycky po ruce svou nejmilejší knihu. Je ohmataná, stránky křehké jako kosti starých žen. Jsou v ní příběhy, které prošly časem a unikly Svaté Matce, prosmekly se kolem ní. Jsou mou zárukou, že ještě chvíli budu žít, ještě chvíli budu překvapovat, protože taková vyprávění tady ještě neslyšeli. Živá a mrtvá voda, och, od té doby, co jim ten příběh z mé nejmilejší knihy vyprávím, ji narcos hledají. A co teprve ten o Bílém hadovi. I já bych chtěl tolik ochutnat. Jednou jedinkrát vědět, co si vyprávějí krysy před mou boudou, uslyšet, co křičí supi na mé plechové střeše.

Ale příběh, který vám teď budu vyprávět, jsem slyšel po kouskách od různých lidí a některé části ještě teprve možná uslyším. Myslím však už teď, že je v něm možné spatřit poučení. I vy, až si ho poslechnete, přijdete ke mně a řeknete: „Ty, který tetuješ, vytetuj mi na břicho hada Harého.“ A já to udělám.

Návrat Michaela

I.

„Dobrý den,“ řekl muž v bílém obleku. Řekl to jakýmsi dutým způsobem, což upoutalo pozornost úředníka v džínách, sedícího za nepravidelně rozvrzaným umakartovým stolem. Úředník si přichozí, kteří přinášeli do Hadího institutu plazy a odnášeli si za čtyři kusy zvířat ampuli protiséra, příliš neprohlížel.

„Co nesete?“ optal se lhostejně bíle oděného muže. Ten na něho pohlédl a on si teprve teď všiml, že je to stařík s nápadně širokými rameny, stářím pokroucenými do nepohodlného tvaru, jehož tvář je pokrytá sítí vrásek. Celá staříkova bytost vydávala zvláštní druh chladu, protože úředník cítil, jak se to chladné vyzařování zmocňuje všech jeho nervových zakončení v mozku. Bylo to opojné a zároveň zakoušel nepříjemné vzrušení, jako by mu v hlavě šeptalo hejno pijavic. Šustot jejich hlasů se mu potichu vkrádal do mozku a na všechno uvažování se tiše snášely chladivé vločky sněhu.

Trhl sebou. Ta býčí ramena, tvar úst, pichlavý nos. Vždyť je to Michael! Bože, sám Velký Michael Vidal. Jak je to možné? Ne, není to možné! Michael přeci zemřel. Založil Hadí institut a úspěšně ho železnou rukou vedl přes půl století. Všechny ty koloniální, bíle natřené budovy s těžkými zelenými okenicemi sám navrhoval. A pak ho pochovali na hřbitově ve Velkém městě. Uložili ho do nóbl hrobky s mramorovým andělem, který přísně zdvihal kostnatý prst k nebesům a bosou nohou šlapal po hlavě bílého hada. Úředník mu byl na pohřbu. Byl horký den, listy palem šustily a hladily tetelivé vůně modrého jasmínu. Najednou se přihnul prudký liják, který rval deštníky z rukou, kmeny akátů rázem proměnil v nahé slizké paže a všichni museli překračovat kalné strouhy, které se bleskurychle vynořily kdovíodkud a podemílaly nepozorné nohy. Ještě teď si vybavuje nekonečné zástupy všech možných

lidí, kterým Michael Vidal a jeho Hadí institut zachránili život. Byl určitě pátek, všichni zaměstnanci institutu měli kvůli pohřbu volno a stromy *ipê* bez listů kvetly žlutě. Deštěm se odkudsi nesl vzdálený zvuk bandoleonu a sambového bubnu. Úředník si znova v duchu prohlížel mrtvolu v rakvi. Nevypadala jako tenhle staříčkový skřítek v bílém obleku. V černé obdélníkové bedně působil jako král. Prošedivělý a vševědoucí. Jeho velikost prokazatelně podtrhovaly zástupy smutečních hostů. Přesto si byl jistý, že se teď před ním hrbí Velký Michael.

„Uctivě zdravím, pane Michael, odpusťte, že jsem vás hned nepoznal,“ omluvil se zdvořile.

„No jo, stárneme i *tam*,“ vysvětlil stařec. „A pěkně rychle,“ dodal.

„Ehm... kde *tam*?“ odvážil se úředník.

„Přece *tam*!“ zopakoval netrpělivě Michael svým známým autoritativním tónem, na nějž si úředník tak dobře pamatoval. Tehdy byl stážista z veterinární fakulty a doktor mu osobně vysvětloval postup při nakládání mrtvých hadů do formolu. „Toho formolu *mín*,“ říkal mu kdysi. „Ehm... o kolik *mín*?“ „Sakra *mín*,“ zpražil ho svým velkým tónem Velký Michael.

„Pane doktore, co tady děláte, smím-li se ptát?“ „To se teda musíš ptát, když se ti tady zjeví mrtvola, která navíc ještě zestárla,“ uzemnil ho znova Michael. „Ehm... tak tedy, proč jste se tady objevil, mohu vám snad s něčím pomoci?“ Úředník pořád cítil, jak jeho mozková spojení udržuje v chodu zvláštní vyzařování Michaelova chladu. Kdyby tomu tak nebylo, jistě by se v šoku zhroutil na zažloutlý stůl nebo vyběhl do parku obklopujícího Hadí institut a křičel by, že se vrátil Michael. To ale doktor nemohl dopustit. Potřeboval, aby se úředník nezhroutil a nikam neběžel. Proto záře ochlazovala nervová zakončení na potřebný stupeň rozvahy. Jinak by došlo ke zkratu. Prastarý trik, který se naučil *tam*.

Doktor vzal úředníka za ruku. Dotek Michaelovy vrásčité pokožky v něm vyvolal pocit nekonečné hebkosti a něhy. Stejný dojem měl po každé, když ve své ruce držel hada. Neznal nic příjemnějšího než dotek hadí kůže. Hebké dojetí mu projelo hlavou. Ano, a s tím staříčkový skřet počítal. Věděl, že úředníka nic na světě nedokáže uklidnit tak jako tento

hadí dotek. „Moc dobře si na tebe pamatuju – ze všech praktikantů jsi to nejvíc flákal. Proto teď sedíš tady a přijímáš nové hadí přírůstky.“ Úředník si v duchu pomyslel, že se Michael ani *tam* nezměnil. Pořád ten nelístopný mozek chladně analyzující situaci. „Ano, máte pravdu, je ze mne naprosto příkladná hadí nula.“ Pokusil se o vtip, jež pronesl neohrabaně podlézavým tónem, takže veškerá vtipnost vyšuměla do prázdna.

„Jo přesně, hadí nula, cha. Jak se jmenuješ? A koukej se neurážet, víš přece, jak si nedokážu zapamatovat jediný křestní jméno, dokonce se mi pletla i jména vlastních dětí. Tak jak se to teda sakra jmenuješ?“ zamručel nespokojeně stařec v bílém obleku. „Yan,“ odpověděl poslušně úředník. „Tak poslyš, Yane, jedno se ti nedá upřít. Jsi vnímavý. Alespoň teda když ses tady flákal, tak jsi byl. Tvoje vnímavost nemá co dělat s nějakou inteligencí. Prostě máš pro hady cit. Proto je můžeš nakládat do formolu. Nikdy bys ode mne tu práci nedostal, kdybych nevyhmátl, jak moc jsi vnímavý vůči hadí smrti.“ „Děkuji vám, pane doktore,“ zmohl se na banální větu úředník. Uvědomoval si rozechvěle, že je to první pochvala, kterou od obávaného vědce slyšel. A taky mu bylo jasné, že zaživa by takhle slova Michael nikdy nevyslovil. Vrtalo mu hlavou, proč si je doktor vlastně tak jistý. Záhy se mu dostalo vysvětlení. „Je v tobě určitá vážnost. A jasně chápeš záležitosti morálky,“ pokračoval vrásčitý muž. „Pane Michaeli, vy přeci moc dobře víte, že jsem na mše nikdy nechodil, tak jak mám chápat záležitosti morálky?“ zlehýnka se ohradil úředník stejně podlézavým tónem jako předtím. „Ále hovno mše! Prostě chápeš, co by se mělo a nemělo. Možná to souvisí s tou tvou vzácnou citlivostí, kterou dojmáš i samotné hady, když jim házíš do kbelíku od barev vatu namočenou do éteru a říkáš tomu eutanazie. Cha.“

„Hmmm... a... vy jste tady kvůli mé citlivosti nebo mé morálce, pane doktore?“ vyzvídal zase jen tak lehce úředník. „Ano, jistě, kvůli tomu,“ potvrdil mu vědec roztržitě a škrábal se přitom nervózně na hlavě. „Ty víš, že mě zajímala jediné věda. Hadí jed. Nekonečné možnosti zkoumání v oblasti farmaceutického využití. Žádné mytologické nesmysly. Hadi na hlavě Medúzy, hlídači v zahradě Hesperidek a podobné pitominky, však

víš... Jenže... *tam* je to jiné," povzdechl si odevzdaně na závěr monologu energický stařík. „Tam musíme dělat domácí úkoly.“

„Prosím, vy... vy *tam* musíte dělat domácí úkoly?“ zděsil se upřímně úředník. Představa, že vážený pan doktor Michael musí odevzdávat pečlivě vypracovaný domácí úkol, byla natolik absurdní, že se bezděky zakuckal. „No ano, a právě proto jsem přišel, musíš mi s jedním trochu Helfnout. Jedná se totiž o morálku. O hadí morálku. Do prdele práce.“

Denní sen úředníka Yana

Jdu nekonečnou a nevyzpytatelnou krajinou. Hustě sněží a za mnou se plazí bílý had. Nejsem schopen rozpoznat, o jaký druh se jedná. Je velká zima, nevím kolik stupňů pod nulou, ale v jistém bodě nemá žádné exaktní poznání smysl, protože nám naprosto nic neříká.

Vánice v mém denním snu sílí. Had, jenž se plazil dlouhou dobu pomalu, najednou prudce zrychlil. Mluví ke mně. Říká mi, že se blíží změna počasí a že po vánici přijde opravdová bouře. Rozevře chřtán a pohltí mě. Vím, že mě chce ochránit před miniaturní ledovou tříští dopadající s bodáním na mou tvář. Nechám se pohltnout bez odporu.

Yanův denní sen vyvolala kapitola ve skriptech o primitivním umění šamanů, kteří považovali pohlčení hadem ve snu za velmi příznivé znamení. Kreslili o tom hlinkou obrazy na stěny jeskyní. Úředník Yan má opravdu hodně zvláštní povolání, v němž pocítuje nedostatek znalostí z humanitních věd. A protože má plachý Yan ve svém zaměstnání spoustu volného času, tajně ve skladišti maluje a také se rozhodl dále studovat dějiny umění.

Jeho služba v Hadím institutu, založeném jedním z nejbrilantnějších mozků století doktorem Michaelem Vidalem, spočívá v tom, že od lidí přijímá mrtvé nebo živé hady. Jedovaté druhy, škrtiče, občas dokonce i osmdesátikilovou anakundu. Někteří z nich slouží ještě živí jako ukázkové exempláře pro nejruznější skupiny požárníků, záchranářů, malých skautů či zdravotních sester. Zkrátka lidí, kteří mají co do činění se

zraněními způsobenými hady. Hadi, co nemají to štěstí a neslouží jako živé ukázky nebo k vědeckým pokusům, jsou Yanem usmrceni a uloženi k věčnému spánku ve skladišti za kanceláří.

Yan používá nejmodernější výpočetní techniku, ale také staré kartotéční lístky z dávno zaniklého ministerstva veřejné hygieny. Kromě toho, že si na lístky čmárá svoje kresby – snové květiny, mušle a lidské obličejy, jejichž stíny vždycky nasliní a přejede inkoustovou tužkou, zaznamenává na lístky také váhu a délku hadů nebo drobné poznámky o tom, co měli ve vnitřnostech, než provedl eutanazii. Velký Archanděl Michael, jak svému nadřízenému zaměstnanci institutu přezdívali, vedl všechny k lakotné recyklaci, takže nikdo z nich dnes dobrovolně nevyhodí sebemenší ústřížek papíru. Tyhle růžově zažloutlé, vlhkem pokroucené kartotéční lístky Michael vyrazil z nějakého vrátného, co se je právě chystal naložit na nákladňák a odvézt ke skartaci. Doktor si je místo toho hodil na svůj mohutný hřbet a odnesl je do kanceláře. Hrabivě mu u toho svítily oči. Ted' na ně Yan čmárá obrázky a výpisky ze skript, které po sobě nebude schopen za dva dny přečíst, a sní při tom své denní sny.

II.

Vedle za malým domkem, v němž je kancelář a skladiště s mrtvými hady, je jiný, mnohem menší domek s jedinou místností, v níž se pohodlně rozvaluje odřený kulečnickový stůl. Ozývá se odtud lehké ťukání, jak do sebe narážejí lesklé koule. Yanovi kolegové i on sám tuhle zábavu milují. Velmi zvláštní, jak je Archanděl Michael ovlivňoval, i když se jednalo o volný čas. Kulečník považoval za nejušlechtlejší sport a často v tom domku pro panenky hrával o velké částky s vysokými státními úředníky. Všechno, co vyhrál, vrazil do moderních vědeckých přístrojů a nových léčebných metod v nemocnici, jež patřila k Hadímu institutu.

Když úředníci odešli, někdy nad ránem přicházeli jiní hráči. S těmi ale zaměstnanci institutu nikdy kulečník nehráli, s těmi hrával jen Vidal sám. Vítal se s nimi také mnohem obřadněji a vřeleji než s úředníky.

Měli studené, prázdné oči, netečné obličej a pod dokonale padnouchými obleky kůže potetovanou lebkami, hvězdami a záhadnými znaky. Byli to narcos. Doktor s nimi mluvil jejich jazykem drsným jako starý kartáč a pil s nimi neředenou třtinovou kořalku s velkými kusy máty a ledu. Těsně předtím, než vešli do domku, si Velký Vidal vždycky rozepnul knoflíky u košile, aby bylo vidět, že se mu pod ní houpe těžký zlatý řetěz. Po jeho smrti nikdo nedokázal na velkých zvířatech vyhrát ani desetník. A Vidalovi podivní známí už nikdy nepřišli.

Muži, který sní za umakartovým stolem za svitu počítačové obrazovky, se znova vracejí vzpomínky na Michaela. Je to asi tím, že s ním před chvílí opravdu mluvil. Doktor je po smrti, a přesto s ním Yan mluvil. Ví, že to nebylo žádné snění za bílého dne, že si to nevymyslel ani o tom nečetl ve skriptech.

Vřeteno Yanových vzpomínek se pomalu odvíjí. Pamatuje si velmi přesně, jakým způsobem si Michael, který uměl hrát kulečník stejně dobře pravou jako levou, přehazoval tágo z ruky do ruky. Hop. Levá. Pravá. Ťuk. A protáhlý, unavený obličej spoluhráče. Váhavé odpočítávání bankovek. Michael v namodralém, štiplavém kouři z nočních cigaret si bere z umělohmotné bedny postavené vedle kulečnickového stolu Harého. Je to druh *jibója* – tlustý škrtič, který když je hladový, svou oběť nejdřív kousne, a pak se kolem ní bleskově obtočí a stiskne ze všech sil. Haré má neobyčejně chladivou kůži. Možná proto ho Archanđěl Michael tak miloval. Nebo miluje? Neukazuje se s ním na veřejnosti ani ho okázale nepředvádí novinářům. Používá ho výhradně jako zstrašovací efekt pro kulečnickové oběti, z nichž potřebuje vyždímat obolusy na vědu. Na Michaelovu vědu. Když si promýšlí nějaký šťouch, nejdříve potězká v ruce Harého, podívá se mu do úzkých oček a v kmitavém pohybu jazyka zřejmě nachází řešení. Vloží hada do plastové přenosky, vyhrne si rukávy bělostné košile a hop. Levá. Pravá. Ťuk. Vítězný úsměv, zklamaný obličej. Nové polaskání Harého. Kouř z cigaret. Příšerná, nekonečná hudba linoucí se z bakelitového magnetofonu se zažloutlými tlačítky.

Michaelovy dvě indiánské ženy přihlížejí. Každá je jiná. A přece jsou si podobné. Jako dva obrazy na stejný námět z různých epoch. Ani jedné se nedá odolat. A tak má Michael obě. V domě se dvěma vchody. V domě pro dvě ženy. Tiše a uctivě přihlížejí kulečnickové partii. Jde o vysokou částku. Doktorovi stéká po zádech pot. Úředníci a Archandělovi zaměstnanci vzrušeně šlukují. Jde o vývoj nového séra. Ted'. Koule s rozvahou směřuje, kam má. Michael hladí Harého. Haré kmitá jazykem.

III.

„Pamatuješ si ještě, jak jsme v zadním domku hrávali kulečnick?“ optal se doktor. Nějak se mu povedlo s vypětím všech svých vlídných sil zabrnkat na tu správnou strunku kdesi v Yanových podvědomých reakcích. A jako když přestane bolet sval v křечи, tak se Yan přestal úplně zajímat o to, jestli mluví nebo nemluví s mrtvolou. Konečně mohl doktor Michael přestat namáhat své zásoby *chladného vyzařování*.

„Kdo by si nepamatoval na to, jak jste hrál kulečnick! To se nedá už nikdy zapomenout!“ „Ano, o ten kulečnick tak trochu jde,“ řekl smutně Michael. „Jak to? Už nehrajeme o peníze, protože bychom víc prohráli, než vyhráli. Od té doby, co tady nejste, jen tak šťoucháme, čistě z nudy, ale... prostě to není ono,“ překotně se omlouval za zkažené obchody Yan.

„Pamatuješ si taky na Harého?“ pokračoval úsečně doktor. A hned si uvědomil, že do takového tónu nesmí sklouzávat, aby Yana zase zbytečně nepoplašil. „Ano, Haré byl nádherně *chladný*. Vždycky jsem se vás chtěl zeptat, jestli vás ten jeho chlad při hře uklidňoval, nebo vám nosil štěstí nebo tak něco...“ optal se Yan dychtivě a teď už o poznání odvázněji. „Ježíšmarjáááá,“ zaúpěl v duchu doktor Michael. „Ten idiot se bude vyptávat po každé větě na novou zhovadilost a budeme tady pitvat moje pocity z hadí kůže. Do prdele práce!“ nadával doktor, ale jen kdesi uvnitř své strohé a arogantní podstaty. Pak napočítal do desíti a pravil. „Haré byl opravdu uklidňující. A vy ho už dost dlouho v institutu nemáte, he?“ vystřelil na zkoprnlého Yana. „Ehm... nooo... nemáme. Jak to víte? To asi *tam* víte, že ano, ano, já vím, promiňte...“ už

zase poplašeně koktal Yan. „Ne, Yane, to nevadí, já vím, je to zamotané,“ statečně se přemáhal Michael. Zase pro jistotu napočítal do deseti. „Jde taky o našeho kolegu, co hrál kulečník stejně dobře jako já. Otto zmizel taky, co?“ popostrčil vyprávění doktor. „Ano, dal výpověď hned po vašem pohřbu, všichni se tomu divili, ale on byl, však víte... impulzivní. A máte pravdu, zmizel i Haré. – Mohl bych si zapálit, pane doktore? Víím, že to nesnášíte, ale přeci jen, potřeboval bych se trochu uklidnit,“ zaprosil po delší pauze Yan. „Ty hovado jedno závislácké!“ zašklebil se naštvane někde na krajní hranici své trpělivosti Michael, ale nahlas řekl: „No, dobrá, dobrá, jen si klidně huntuj zdraví, když tě to tak uklidňuje.“

Drobounce přšelo. To neobyčejně odpudivé počasí, co zalézá do všech pórů a vytváří na kůži povlak z vlhka a potu, měl Yan rád. Vytáhl pomačkaná Marlboro z kapsy, škrtl navlhrou sirkou – jeho sirky z nějakého záhadného důvodu byly vždycky navlhle, ať dělal, co dělal. I teď sirka udělala na škrtátku hlenovitou rudou šmouhu. Doktor Michael ho pobaveně sledoval. Pak se cigareta váhavě rozhořela, Yan vdechl první mikroskopickou částičku nikotinu a na chvíli se zamyslel. Jeho snivé povaze byla tato náhlá zamyšlení tak vrozená, že ani nepostřehl doktorovu nechuť. Yan přemýšlel a bylo mu dobře. Poprvé s ním doktor Michael hezky mluvil. Trpěl tím, jak ho vědec, když ještě *normálně* žil, přehlížel. Měl v hlavě jen své *velké* věci. Podivínští a nepřítliš pracovití denní snílci ho nezajímali. Přesto Yan po škole strašně toužil pracovat u něj v institutu.

Uvědomil si to, když jednou Michael přednášel o vývoji hadích sér. V neposkvřněném bílém plášti s moderním světelným ukazovátkem a laptopem na Yana zapůsobil jako výstřel lesklé, elegantní pistole. Ostrý zvuk, který toto prásknutí vydalo, ho probudil a on k svému vlastnímu překvapení přistoupil na šedivé chodbě univerzity k doktorovi a požádal ho o stáž na proslulém Hadím institutu.

Yan se při té vzpomínce na univerzitní chodbu, kde se pod nánosy prachu hroutila vypelichaná plyšová křesla, v nichž seděli dlouhovlasí neduživí studenti, mimoděk otrásl odporem. Ten obrýlený národ budou-

cích vědců v něm vyvolával zvláštní tenzi. O to větší, že si uvědomoval, že s nimi sice chodí na přednášky a pitvá na seminářích myši, ale nepatří mezi ně. Nejraději bloumal ve veřejných knihovnách pochybné kvality rozestých po Velkém městě, v němž se cítil doma.

Setkání s Velkým Michaellem pro něj znamenalo vysvobození z vlastní rozbředlosti, do níž upadl někdy na počátku nepříliš bouřlivé puberty a o které se domníval, že je mu souzená navěky. Uvědomoval si, že blátivé skupenství vlastní duše není schopen sám od sebe nijak zpevnit. Když se zapracoval a zvykl si na frenetický rytmus celého Michaelova týmu, uvědomil si, že tady nemůže v ničem vyniknout. Nikdy ho nic nenapadlo, nebyl ani systematický a jediné, co mu opravdu šlo, bylo zacházení se zvířaty. Podvědomě dokázal vycítit, kdy jsou pokusná zvířata nervózní nebo jsou v tom správném netečném rozpoložení, aby si nechala dobrovolně ublížit. Fascinovala ho ta dobrovolnost. Koně, kteří stáli trpělivě uvázaní u velkých železných kruhů, museli pociťovat přinejmenším nevolnost a horečnaté stavy, když jim několikrát do měsíce vpichovali hadí jed. Z jejich potu se pak vyráběla vzácná protiséra, ale to už koně přeci nemohli vědět, nebo snad ano? Z vlastní neschopnosti a průměrnosti byl Yan opravdu zoufalý. Všechna nespokojená lepkavost jeho neúspěchů se však proměnila onoho dne, kdy do institutu poprvé vkročil Otto.

IV.

Tedy, vkročil. Spíš se vkolébal. Na svých chlupatých nohou narvaných do khaki šortek připomínal medvěda zkříženého s orangutanem. A vy jste se museli smířit s tím, že to mohutné zvíře před vámi je doktor Otto Struncowski.

Otto přibyl do institutu přes tvrdohlavý, ale bezvýsledný odpor doktora Michaela. Ten nakonec podlehl nějakému modernímu příkazu z ministerstva zdravotnictví. Byrokrati, co nehráli kulečník, nakazovali Velkému Michaelovi, že ve své malé nemocnici, kde se léčili uštknutí pacienti, musí mít psychiatra, jenž bude dohlížet na průběh uzdravování.

„Idioti, ti tupohlaví kozomrdi, nakazovat to oni umí, ale platit nějakého přiblblého psychouše budu já!“ vyjádřil se tehdy k novému opatření na schůzi představenstva doktor Michael.

Nicméně Ottovy výhry v kulečnicku se staly dalším důležitým zdrojem příjmů institutu. Kulečník hrál mnohem lépe než Velký Michael. Ovšem dával si velký pozor, aby se před ním neprozradil a své výhry přesně dávkoval, aby nepřekročily šéfovo skóre. O psychiatrii s nikým nemluvil. Pacienty v malé nemocnici bavil historkami ze svého velmi narativního života a nikdo se mu nesvěřoval s psychickými problémy, protože Otto by ho stejně nepustil ke slovu. Jediné, na co se pacientů vřdycky ptal, byly jejich sny. Jeho otázka zněla velmi obyčejně: „A co se vám dneska zdálo?“ Sny, které mu lidé vyprávěli, nijak nekomentoval ani nerozebíral, jen si je občas zapsal do malého sešitu staženého černou gumičkou. Jako jediný člověk v institutu mohl před Velkým Michaellem, bigotním nekuřákem, žmoulat ve velkých masitých rtech lemovaných nazrzlými vousy ručně ubalenou cigaretu. Když Otto poprvé uviděl institut, zoufale vybledlé betonové hadí kotce a dům se dvěma vchody pro dvě Michaelovy ženy, pravil: „Je to tady jak z nějakýho románu.“

„Románu?“ zeptal se výhruzně doktor, který nesnášel všechno, co zavánělo uměním.

„No jasně, jak z románu,“ zamyšleně odpověděl nový psychiatr.

Yan se do Otta zamiloval. A Otto do Yana také. Nikdy si neřekli, jak se to vlastně seběhlo. Otto jednou stál v místnosti, kde Yan držel v ruce tyč se dvěma železnými, lehce zrezivělými hroty na konci a snažil se na nich udržet chřestýše. Otto zrovna vyprávěl nějaký pomatený příběh o tom, kterak byl jeho strýček zavřený v base, protože se vsadil s tetičkou, že se na náměstí horského městečka svlékne donaha. Tetička mu to nechtěla věřit, ale strýček si sundal spodky, sbalila ho však mravnostní policie. „Otto, mravnostní policie u nás nikdy neexistovala,“ namítal Yan. „Hm, to je sice možné, ale prostě strejda si zrovna svlékal ty spodky a vtom...“ a vtom se Yan na Otta podíval. Otto se podíval na Yana, z masitých rtů mu vypadla napůl vykouřená cigareta a už si nemuseli nikdy nic vysvětlovat. Počítače v místnosti přestaly bzučet, plastové krabice zapáchat.

A láska mezi ty dva vstoupila, jako když se Haré prosmekne mezi doktoremovými rukama a zakřiveným jazykem.

Láska, o níž věděli všichni, protože – jak už Yan řekl – v jejich zemi nikdy mravnostní policie neexistovala a protože o jejich vztahu měl Otto naprosto jasné představy. Což bylo důležité. Yan se přeci jen nemohl zbavit pocitu, že dělá něco nesprávného. Nejistoty ho však zbavil následující rozhovor zaslechnutý náhodou, když procházel kolem nízkého, vesele natřeného okna nemocnice. Nějaký pacient zřejmě s Ottem rozebíral absurdní historku, nebo Otto komentoval košilatý vtíp. To byla Ottova diagnostická metoda. Vždycky když dovypřávil nějaký úplně pitomoučký vtíp, začal ho rozebírat z nejrůznějších hospodsko-filozofických úhlů, k nimž přidával barvitě obrazy z paperbackových knih, co tahal po kapsách bílého pláště. Nejčastěji citoval z ohmataného vydání Slovanských pohádek, které v dětství přečetl a slyšel snad stokrát a které nosil pořád u sebe jako talisman. Pacient se uchichtával jako šestnáctiletá panna a Otto rozšafně rozumoval: „Homosexualita, to je přece stará vesta, pane González, to máte jedno, kluk nebo holka, všechno má něco do sebe, děti neděti, svatba nesvatba, to si člověk nikdy tak úplně nevyřeší, že jo, i když o tom začne dumat ve dvanácti.“ Yan uslyšel charakteristické mlasknutí, s nímž si Otto přendával oslintaný špalík cigarety z jednoho koutku úst do druhého. Otto pokračoval: „Vždyť stejně je důležitější jenom ten vztah, ty dvě bytosti, co se spojí, a pak už nikdy úplně nerozpojí, i když třeba po čase jo, a pak se zase k sobě vrátěj a tak dokola, znáte to, pane González. Jako tadyhle v té pohádce, například,“ zalistoval Otto ve Slovanských pohádkách. „No jo, to jasně, kdo by to neznal, pane doktore, to jo, to zná každěj, hezký čtení tohle,“ ukončil jejich sympozium pacient. Yan stál u okna, tiše se usmíval a opakoval si spokojeně pro sebe jako otčenáš: „Holka kluk, svatba nesvatba, děti neděti, všechno jedno.“

Otto byl také jediný člověk v institutu a možná i na celém světě, kterého neiritovalo Yanovo „ehm...“ na počátku každé věty. Naopak. Slyšel v něm přímou výzvu k tomu, aby do něj mohl kdykoli vtrhnout a pokračovat v započaté větě sám. Yanovi ani v nejmenším nevadilo, že ho

Otto neustále přerušoval. Miloval ho za to. Mluvil nerad, a když za něho někdo tu práci udělal, byl na vrcholu blaha. Ti dva si padli jako když velká rukavice obepne hladkou upejpavou ručku stydlivé dívky.

V.

Ted' seděl Yan za stolem, rozpaky si mnul zpocené ruce, což bylo vedle příšerného *ehm* další charakteristické gesto jeho rozbředlosti. Nebyl tady nikdo, kdo by za něj dokončil větu, s ním si nevěděl rady. „Ehm... pane doktore, vy přeci víte, že jsme byli s Ottem, ehm... milenci.“ „To ví každéj, ne?“ potvrdil doktor. „No právě, a když Otto zmizel, tedy potom, co mě opustil, tak přeci ho nemůžu jaksi začít hledat.“

„A proč jako ne?“ vyzvídal doktor, jemuž milostné záležitosti lezly na nervy ještě víc než umění. „Protože Otto mi řekl, že potřebuje být sám,“ málem se rozplakal Yan. „Proboha,“ zděsil se v duchu doktor Michael. „Otto mi řekl, že potřebuje být sám.“ „To jsem kruci před chvílí slyšel,“ zaburácel archandělsky Michael. „No právě, a když potřebuje být sám, tak ho přeci nemůžu začít hledat, to je jasné, víte, ono kdybych to udělal, kdybych ho začal hledat, dřív než se vrátí, ehmm... no... něco by se porušilo,“ vysvětlil Yan a zamnul si ruce, které měl ted' tak zpocené, že mu z nich potichu tekly tenounké nitky slané tekutiny. Byl na něj skutečně žalostný pohled. Z vlhkých očí, co vzpomínaly na poslední Ottův polibek, se draly slzy a zpocené ruce se k nim připojily, jako by se vší tou vlhkostí dal Otto přivolat.

„Jo, tak to bychom měli, Otto potřeboval být sám. A proč vlastně?“ snažil se doktor postupovat systematicky, tak jak byl zvyklý za dlouhá léta vědecké kariéry. Nikdy by si nebyl pomyslel, že se po smrti stane za domácí úkol detektivem a bude pátrat po nějakém přiteplalém psychiatrovi. Do prdele práce.

„Otto potřeboval dokončit svou studii. Když odcházel, říkal, že potřebuje něco namlátit do kompu a vydělat prachy, no ehm... vždyt' víte, jak mluvil, určitě toho říkal víc, ale já jsem se potom, co mi došlo, že ode mne

chce odejít, zhroutil, a tak si nic nepamatuju," rozlítostnil se znova sám nad sebou Yan.

„A co, co ten parchant potřeboval *namlátit*?“ plivnul na kancelářskou podlahu doktor. „Mám dojem, že pracoval na něčem z hlubinné psychologie, já přesně nevím, o co šlo, jen jsem ho asi měsíc předtím občas nacytal, jak sedí, zírá na bedny s hady, a taky bušil nějak moc často do počítače, a... a ehm, co mi bylo divné nejvíc, že vůbec nečte.“ „Aha, takže měl zakázku na nějaký hlubinný canc, no kdo by to byl řek, že,“ podivil se upřímně doktor Michael. Na světě však bylo příliš mnoho iracionálních věcí, jimiž se za svého života doktor rozhodně nehodlal zabývat. „A taky, teď se asi ehm, pane doktore, pořádně naštvete,“ ozval se ještě malinko udavačským tónem Yan. „No ano, tak já to řeknu, předtím než odešel, víte, on to určitě nemyslel zle, ale často se stýkal se Smradlavým Hugem.“ A bylo to venku.

VI.

„Áa,“ vyrazil ze sebe skutečně ohromeně doktor. A ještě jednou si ulevil: „Áaa, ten směšnej, odpornej, smradlavej hajzl, imbecil, šunt, píćus, ten pííćus,“ hromoval ublíženě doktor a vypadalo to, že snad nikdy nepřestane.

Smradlavý Hugo je mladý, elegantní doktor v obleku, co bydlí v domě za institutem. Ovládá prý všechny finesy záhadného léčitelského rituálu, má docenturu z praktické medicíny a vydělává ohromné peníze, které mu doktor za života nepokrytě záviděl, protože si vždycky představoval, co by se za ně ve vědě všechno dalo podniknout. Kam se na Huga hrabaly všechny výhry v kulečnicku. Velký Michael ho opravdu nenáviděl. Navíc to není šunt. Smradlavý Hugo se mu říká, protože čas od času se z jeho komína line příšerná vůně. Hugo může zrovna vařit elixír lásky, nebo hadí polévku nebo louhovat ještěřčí kůže, těžko říct – ta vůně ale vábí všechny, kdo se k jeho nádhernému domu odváží. Skleněná veranda posetá květináči s miniaturními kaktusy, betonové stěny, dřevěné podlahy, téměř žádný nábytek a především

žádné dva vchody ani dvě ženy či jejich věčně řvoucí ratolesti. To byl pravý důvod doktorovy nenávisti. Boháč Hugo nemá děti a není ženatý.

Má ale přítelkyni. „To je Pula, moje přítelkyně,“ říká o titěrné dlouhovlasé ženě, jež se jako elektrická jiskra míhá jeho velkým, prázdným domem.

„Proč vlastně stojí váš dům vedle institutu?“ zeptal se Yan Puly, když přišel nečekaně na návštěvu. S Hugem a Pulou se začal stýkat, když se zamiloval do Otta, který byl u těch dvou pečený vařený. Musel si teď ujasnit spoustu věcí a jediný, kdo mu mohl nějak pomoci s *chladným vyzařováním*, byl Smradlavý Hugo.

„To institut stojí vedle našeho domu,“ opravila Pula nakvašeně Yana. „Hugův dům tady stál asi padesát let předtím, než sem přitáhl papínek s hadama a koupil sousední pozemky. Táta Huga tady postavil malou dřevěnou chatku, kterou pak Hugo přestavěl, ale to už si nikdo nepamatuje a všichni si myslí, že sem Hugo přišel dělat léčitelství, protože z blízkosti tolika hadů chtěl něco vytěžit, což je nespravedlivá městská legenda,“ tleskla Pula nespokojeně a krátce do dlaní. Yan se obával, že upadne do jednoho ze svých dvou známých stavů – začne freneticky pobíhat po domě a shánět pro něj občerstvení, nebo naopak bude dvě hodiny mlčet a zírat na kaktus. Jenže se naštěstí spletl. Pula vycítila, že se Yan potřebuje někomu svěřit, a tak soustředěně vyčkávala na jeho zповěď.

„Michael se vrátil,“ řekl Yan konečně. „Já vím,“ odpověděla klidně Pula.

VII.

„Počkej, říkalas papínek s hadama?“ zarazil se najednou Yan. „Čí papínek s hadama?“ upřel své světle modré nevinné oči na Pulu. „No, můj papínek s hadama.“ „Jo tvůj papínek s hadama.“ „Cože?! Jako Michael?“ konečně to Yanovi secvaklo. „No jo, no, to je taky taková dlouhá historie, na to budem potřebovat tak dvě hodiny,“ odfrkla si nespokojeně Pula, „ale

vlastně proč ne, vždyť to s tím souvisí," řekla rozhodně a začala se ohlížet po kávové konvici, aby si nalila svou koňskou dávku.

„Tak teda..." Pula se musela ve svém vyprávění vrátit o deset let zpět do Ameriky, kde se narodila. Upíjela zvolna horký dehet a snažila se přesně utřídit už trochu zašedlé střípky doby, kdy začala studovat na univerzitě práva, protože si přála být policejní kapitánkou. Její přání bylo výsledkem dlouhých osamělých nocí v pubertě, kdy Pulina matka, známá mořská bioložka doktorka Linda Valparaísová, pobývala na kongresech nebo výzkumných výpravách v divočině a otec, klasický filolog, seděl zavřený v pracovně a nechtěl být rušen. Pula si na protest proti vynikajícímu vzdělání rodičů kupovala tuny detektivek, a když se měla rozhodovat, čím by se tak asi měla stát, nenapadlo ji nic vhodnějšího než policistka, v lepším případě soukromá detektivka. Rodiče se zasmáli, ale protože to byli milí a inteligentní lidé, využili nařízení, které požaduje, aby pro jakýkoli lepší policejní postup měl uchazeč vystudovanou právnickou fakultu. Pulu na ni zapsali. Mysleli si, že ji ta dětinská přání časem přejdou, až ztratí panenství a pořádně si všechno promyslí. Když si Pula našla prvního kluka, stejně praštěného čtenáře detektivek, jako byla sama, zavolala si ji nečekaně matka do své pracovny.

Ze stěny se na Pulu dívaly vypreparované oči mořských savců, tabulky zoogenetických změn způsobených polycyklickými karbohydráty a mapa Aljašky, kde ztroskotal ropný tanker Exxon Valdés. Pulina matka se dlouhá léta zabývala změnami, které vyvolává působení ropy na mořskou faunu, a na Aljašce strávila výzkumy několik delších období. Pule odtamtud psala dopisy, v nichž jí dlouze popisovala, jaký odstín má voda a jak se ptákům ulepeným od ropy krátí život. Zkoumavě si teď dceru prohlížela. V podvečerním světle pracovny se mihotaly odlesky matčiných hnědých očí. Pula se pohodlně opřela v koženém křesle a čekala, s čím se rodička vytasí. Měla ty proslavy ráda, vždycky si užívala temperamentní způsob, s jakým Linda podávala závažná rodinná rozhodnutí nebo antikoncepční přednášky, v nichž dceru nabádala:

„Prosím tě, hlavně ať si při tom ten chlap vždycky, rozumíš, vždycky nasadí gumu!“

Otec doktorky Valparaísové byl kubánský hoteliér, co se do Spojených států přestěhoval po revoluci, a její angličtina byla sice dokonalá, ovšem kořeněná pálivými výrazy, které do ní mohla vpašovat jen poloviční Kubánka. „Poslyš, víš že mě příbuzenstvo z máminy americký strany nemá nijak v lásce. Mysleli si, že když vystuduju biologii, tak že se zavřu v laboratoři a budu tam sedět až do důchodu. No a když jsem začala být trochu známá a angažovat se v Animal Freedom Front... ale to je jedno, proč to říkám, prostě mohli by ti časem vyžvanit, no sakra, jednu docela podstatnou věc.“ „Proč? A jakou věc?“ zeptala se se zájmem Pula. Doktorka Valparaísová si nalila panáka. Pula zaprosila očima, a tak jí matka nalila taky. Pak se nadechla. „Víš, tvůj táta, Pulo, vlastně není tvůj táta.“ Pule projela krkem ledově modrá chuť vodky. „Jak není můj táta?“ zírала na matku. Pak si pomyslela, že to, co teď prožívá, je nějaká epizoda z telenovely nebo nepovedeného seriálu pro dospívající mládež. Teď jí matka sdělí, že ji našli v popelnici nebo si ji dva roky vybírali v děcáku. Nic takového jí však doktorka Valparaísová neřekla. „Víš, že jsem tě měla až ve čtyřiceti. Musela jsem totiž makat! Když chceš dělat vědu pořádně, nemůžeš dva roky přebalovat fakana. Prostě za něčím jdeš, chceš bejt hodně dobrá, protože kolem tebe neustále jako hejno supů krouží samí nechutně talentovaní a pracovití chlapíci, co rozhodně nic takového jako dítě neřeší,“ mračila se na celý vědecký svět bioložka. „Ale chodilas přece s tátou, ne? Teda s Paulem,“ opravila se pro jistotu Pula. „Jo jasně, to víš že jo, už od třetíáku. Paulo mi naprosto vyhovuje, je to chytrej chlap a nezajímá ho nic jinýho, než jak kterej verš souvisí s jiným veršem napsaným o pár století nazpátek. Tomu jsem rozuměla, tý jeho touze dozvědět se naprosto přesně věci, co jinejm lidem přijdou jako totální zbytečnosti. A navíc tvůj táta, a to ti teď už můžu říct, protože už víš, o co de, je skvělej v posteli. No.“

Pula, přestože už o sexu něco věděla, tohle prohlášení nečekala. O tomhle se v detektivkách zase tak moc nepíše a kromě svého brýlatého človíčka neměla Pula s kým srovnávat. „Jasný, takže jsi mě měla ve

čtyřiceti.“ Pula si oddechla, že se nebude konat popis děcáku, možná ani popelnice. „Jo, ale po dlouhým snažení, který k ničemu nevedlo. Málem jsme se tenkrát s Paulem rozvedli. Bylo to děsný. Po všech těch letech mezi zkumavkami jsem najednou dostala takovou tu existenciální krizi, co ji většina lidí ve čtyřiceti dostane, jsou to takový čtyřicát-nický spalničky.“ „Jo, jo, aha,“ zkusila se chápavě zatvářít devatenáctiletá Pula. „Prostě mi najednou připadalo, že nic k ničemu nevede, že všechny ty výzkumy, kongresy, aktivistický schůze, že je to stejně všechno na hovno. Svět se řítí do prdele a já tomu nejsem schopná zabránit. A co v takovém případě ženská udělá?“ tázavě se zadívala na dceru. „Já nevím...“ opravdu nevěděla Pula. „Pořídí si dítě,“ řekla prostě doktorka Valparaísová. „A ten pocit pak jako zmizí?“ chtěla vědět Pula. „Ne, ale zatlačíš ho do kouta, sedí tam skrčenej a nemáš na něj čas, protože kojíš a myslíš tak minimálně pět let jen na to, co bude pro Pulu nejlepší.“

Žena, která dokázala každý den vstávat ve čtyři ráno a brodit se několik kilometrů ledovou vodou po kamenité pláži pokryté jinovatkou, aby odebrala vzorky z těl uhynulých kormoránů, si rukou prohrábla kratoučké vlasy, poškrábala se na nose a chvíli přemýšlela, co říct dál. Pula si představovala matku, jak ji přebaluje a bere to jako terapii. Když viděla její ruku, co se zdvihá, aby se zlehka dotkla nosu, věděla, že přijde nová, jak říkal její otec, tedy Paulo, *kruciólní* informace.

„No, jenže ať jsme to dělali s tvým tátou, jak chtěli, k ničemu to nebylo. Říkala jsem si, že je to nespravedlivý, že některý ženský si jen čichnou k pánskej spodkům a sou v tom, a já abych se takhle dřela. No každopádně teda nic. Asi za dva roky jsme šli oba na vyšetření a zjistilo se, že Paulovy spermie jsou všechny úplně mrtvý. Nula.“ Pula zatajila dech, teď teda opravdu chtěla vědět, co bylo dál a jak to všechno souvisí s ní. Matka pokračovala. A jak mluvila, Pula k ní začala cítit něco, co si nikdy dřív neuvědomila. Bezmezný obdiv. Bylo vidět, že celý tenhle projev měla doktorka Valparaísová dobře připravený už léta, že ho musela v polárních nocích pilovat do téhle podoby, která nebyla ani kající, ani příliš chladná.

„Víš, že Paulo má tři bratry, potomci Italů, každej hordu dětí. Ti tví strejčkové! Šli jsme za nima, aby mi dali sperma k umělému oplodnění. Zůstalo by to v rodině. Jenže ti katoličtí bigoši se oháněli tím, že je to nepřirozené, že si Bůh nepřeje takový věci, a ani když jsem je prosila, že opravdu chci mít dítě, že jinak můj život nemá cenu, nic s nima nehnulo. Nakonec jeden z nich prohlásil, že by k nám nemohl chodit na návštěvu, kdyby tam pobíhalo jeho dítě. Zkurvenec jeden! Paulo se z toho úplně složil a chtěl se rozvést. Já jsem byla ve stavu, kdy jsem nechtěla nic jiného než dítě a bylo mi úplně jedno, kdo a jak mi ho udělá.“ Pula si to dovedla docela dobře představit, znala matku a ten její horečnatý pohled, kdy jde nepřičetně za svým cílem a neškrábe se u toho na nose ani chvíli. A pokud v dítěti viděla světlo na konci tunelu čtyřicátnických spalniček, určitě ji nemohlo zastavit vůbec nic.

„A co bylo dál?“ polkla doušek vodky Pula a nervózně žmoulala lem svého oranžového trička s nápisem What am I doing here? „Dál, no dál se mi zdál sen.“ „Sen?“ „No, takovej sen, a to bylo hrozně divný, protože já si sny nikdy nepamatuju, usnu a ráno se probudím, když se mě někdo zeptá, co se mi zdálo, tak většinou říkám, že nic.“ Pula se trochu otrásla, vzpomněla si na odrhovačku, co ráno hráli v rádiu a která jí připadala nesnesitelně sentimentální, ale refrén jí pořád táhl hlavou díky temnému altu neznámé zpěvačky. Pula ho matce tiše zazpívala:

*Dlouhý vlasy palem
padají na polštář
do ruky беру snář
a čtu si o smrti
co mi jde naproti*

„Snář?“ zarazila se matka. „No vidíš, to bylo první, co mě napadlo. Vyhrabala jsem ve skříni, kde měl otec takový starý krámy ještě z Kuby, babiččin starej snář. Víš, takovej ten, co jsou v něm laciný barvotiskový malůvky a průpovědky typu: Hada v ráji vidět – smrtelný hřích.“ „Jo, a co se ti teda zdálo?“ popoháněla matku k rozuzlení budoucí detektiv-

ka. „Víš, ještě po dvaceti letech si to pamatuju úplně přesně, každý detail hadího těla.“

Matčin sen o Hadím muži

Procházela jsem rájem. Viděla jsem všude samou hojnost, stoly se prohýbaly, zvěř neunikala lovcům, muži se milovali s krásnými ženami a krásné ženy s krásnými muži. Světlo, barvy, vzduch. Všechno bylo průzračně nehybné, všichni se pohybovali pomalu, byli krásní a prázdní. Jak jsem tak kráčela tím krásným rájem, viděla jsem, že všechno ohraničuje prázdnota. Měla jsem velký strach, že spadnu za její hranice a svět se se mnou potopí a já budu lokat prázdnotu navěky.

V okamžiku největší hrůzy jsem zachytila slabé proudění vzduchu. Otíralo se mi o nahé kotníky, vlnilo se kolem mých boků, a když jsem se podívala k zemi, uviděla jsem u nohou velkého hada. Měl stříbrněšedé tělo a šupiny tvarované do kosočtverců se mu leskly a zapadaly do sebe. Řekl mi, že je Hadí muž. A já jsem mu rozuměla. Celý život jsem toužila po tom, abych rozuměla tomu, co zvířata říkají. Stříbrněšedý had na mě mluvil, jeho hlas byl jasný a naléhavý. Říkal mi, že na konci svých zubů nese čas. Mluvil o okraji rajske prázdnoty, kde roste bylina přítomnosti. Je prý trochu hořká, ale má tu výhodu, že si každý, kdo se rozhodne ji ochutnat, uvědomí její chuť. Dovedl mě na místo, kde rostla. Byl to hnědý suchý bodlák a na jeho hlavičce seděl malý růžový kvítek. Utrhla jsem ho a snědla. Hadí muž mě pochválil a zeptal se, jestli cítím chuť přítomnosti. Odpověděla jsem, že ano. Vysunul z úzké tlamy tenký rozeklaný jazyk. Udivilo mě, že je ten jazyk modrý. Zeptala jsem se na to. Modrá barva prý Hadímu muži pomáhá v orientaci, lépe tak cítí, co se kolem děje, vnímá pohyby a vůně. V ráji plném prázdnoty je to velmi užitečná barva. Zeptala jsem se, odkud se v ráji vzal. Odpověděl mi: „Jsem sama touha. A touha je čin. Znáš teď chuť přítomnosti a poznala jsi nesmírnou prázdnotu. Jsem tvým průvodcem navěky, sama jsi mě přivolala ze dna své nejhlubší touhy.“ Pak zašuměla tráva, zvedl se vítr a Hadí muž mě opustil.

„Probudila jsem se a přesně jsem si ten sen pamatovala. Měla jsem nádherný pocit, chtělo se mi vyskočit z okna a letět, tančit, natřásat se před zrcadlem, znovu se narodit. Pak jsem zalistrovala babiččíným snářem,“ pokračovala doktorka Valparaísová. Naslouchající Pule se náhle jako švihnutím biče prohnal hlavou další verš z ranní písně:

*Kterej obraz mi padne a co ho postrčí
kterej sen je ten pravej a co mě naučí?*

Tiše si ho zamumlala, zatímco matka pokračovala ve vyprávění. „Stránky byly navlhle a úplně mě praštil do očí obrázek hada s modrým jazykem a heslo: *Hadí muž – útěk z domova*. „A utekla jsi?“ vyhrkla Pula. „Ne, ale jela jsem na kongres do Brazílie. Téma bylo z úplně jiné oblasti biologie a přednášet měl nějaký doktor Michael Vidal, kterého všichni považovali za hvězdu. Jeho přednášky o hadích sérech dokonce přenášely všechny latinskoamerické televize. Taky se ten kongres konal ve Fortaleze a já byla z toho děláním dítěte celá uondaná a rozhodla jsem se, že si na pláži aspoň odpočinu.“ „A co ten doktor Michael?“ začalo to Pule všechno docházet. „Jo, nebylo na něm vlastně nic tak zvláštního, ale když si stoupl za přednáškový pultík, roztáhl své široké ramena jako křídla a odkašlal si... něco v něm působilo, jako když vidíš... nějakýho archanděla nebo co. Taky mu prý tak v tom jeho Hadím institutu říkali.“

„A o čem byla ta přednáška?“ zajímala se najednou Pula, která o matčině práci věděla jenom to, že někde daleko v polární boudě zkoumá podezřelé zdechliny. „O hadích jedech a sérech, co je vyrábějí v Hadím institutu. O možnostech nových silných analgetik a chirurgických lepidel na bázi látek získaných z hadího jedu.“ „Hm...“ uznale přikývla Pula. Matka pokračovala. „Poznámky jsem si nedělala, protože jsem byla úplně rozhozená, jen jsem vnímala toho zvláštního člověka za přednáškovým pultem, jak švihá ukazovátkem z obrázku na obrázek a ťuká bodovým světlem do grafů a obrazců. Viděl využití léků, které by nebyly návykové, a taky vysvětlil, proč farmaceutické společnosti zdržují jejich vývoj. Nakonec dodal hrozně zvláštní větu, co jsem ji nemohla strávit. Řekl doslo-

va: „Všichni zástupci farmaceutických firem, s nimiž jsem se kdy setkal, poukazují na nestabilitu organického materiálu, tedy dostupnost jedovatých hadů, ale já jim na to říkám: Hadů, pánové, hadů bude vždycky dost.“

Po přednášce jsem to nevydržela a šla jsem za ním. Cpal se chlebičkem a evidentně nebyl moc nadšený, že ho v tom někdo hodlá vyrušit. „Jsem doktorka Linda Valparaísová, promiňte, víte, ale já jsem asi přesně nepochopila poslední větu přednášky,“ představila jsem se. „Áhhh, Exxon Valdésová, hehe,“ zasmál se potůchle. „No to jsem si mohl myslet, že zrovna vás bude limitace organickým materiálem iritovat, he. Ale já teď nemám čas, můžeme se sejít třeba v deset v nějakém baru u pláže?“ podíval se na mě očima sebevědomého chlápka, co svůj život upsal vědě, ale rád si taky užije mezi ženskýma nohama. „No, proč ne,“ přistoupila jsem na lačný pohled, na který jsem ze Států nebyla zvyklá. Uvědomila jsem si, že jsem v Brazílii, že jsem taky Kubánka, že umím tančit, že to dělám ráda a že jsem se už hodně dlouho s nikým zajímavým neopila. „Oukej, Valdésová, tak v baru Líná želva.“ „Oukej, tak v deset.“ „Budu tam,“ zazubil se a šel si pro další sýrový chlebiček.“

„No mami,“ vydechla užasle Pula. „No co, no,“ odbyla ji trochu uzardělá matka a pokračovala. „V deset jsem tam samozřejmě nebyla, nechala jsem ho pěkně čekat. Vzala jsem si takovou dlouhou barevnou sukni a nehty sem si natřela na černo.“ „Sakra teda,“ vydechla Pula, která matku vídala vždycky jen v džínách a tričku z organické bavlny. „No jo, měla jsem chuť být šik, ohromit toho nafoukaného vědátora.“ „A co on?“ poposedla Pula v křesle, kde už měla vysezený pořádně nervózní důlek. „Ále, ohromenej asi moc nebyl, hrozně mi vynadal, že jsem přišla pozdě. Pak jsme se začali bavit o tom organickém materiálu. Na to jsem se nachystala předem, říkala jsem mu, že hadi jsou podle mě moc zajímaví tvorové, poměrně neprozkoumaní, hrozně křehcí... Tohle všechno je, Exxon Valdésová, pravda,“ skočil mi do toho Michael. A pak nemilosrdně pokračoval. „Jenže já dělám vědu, co pomáhá lidem, ne hadům. Kdybych si pod organickým materiálem představoval skutečné hady, ne organický materiál, který potřebují lidi, aby z něj získali léky, nikam bych se sakra nedostal. Už před dvaceti lety, když jsem začínal

a hledal skulinu, jak bych se proslavil, tak jsem si vybral hady proto, že jsou všem odporní. Už tehdy mi bylo jasné, že časem přijdou všechny ty etický komise, co budou laboratořím počítat každou blbou myš.“

V tu chvíli si byla Pulina matka jistá, že ani on odpoledne nelenil a zjistil si o ní, co se dalo. Doktorka Valparaísová totiž seděla hned v několika etických komisích. Jenže i tohle donkichotství ji v poslední době znervózňovalo, protože nikam nevedlo. „Chápej, ty jedna Exxon kočička, had je sice zranitelný, citlivý a možná i svým způsobem inteligentní zvíře, ale je prostě odpornej, jen se zeptej těch svejch šašků z Animal Freedom Front, kterej z nich by si asi tak pochoval v náručí jedovatýho korálovce! No a právě to je ten důvod, proč mám vždycky dost hadů na pokusy a vždycky jich mít dost budu. Lidi mi je vozí z celých Latinských Ameriky, nemáme je kam dávat, holčičko, máme takový skladiště, kde bude za chvíli skoro osmdesát tisíc flašek narvanejch mrtvýmá hadama. Nevím, co s nima! Když je nepotřebuju, tak je ale nemůžu dopravit zpátky do pralesa, protože to bych je musel pustit v té oblasti, odkud mi je nějaké rozklepané vesničan přivezl, jinak by stejně posli. A teď už mě doopravdy přestaň srát, protože ty přece moc dobře víš, že hadí jed se nedá nijak synteticky vyrobit.“ A Linda Valparaísová to moc dobře věděla.

„A ještě něco, berunko, víš, kdo zavedl nejprogresivnější zákon na ochranu zvířátek? Co, jestlipak to víš, no?“ provokoval Vidal. „No jistě že to vím!“ byla vzteky bez sebe Linda. „Tímhle argumentem totiž operujou ti nejvychcanější z vás, co si myslejí, že zvířata jsou nějaký strojky, který vůbec nic necítí.“ „Hezký, tak kdopak to byl, kočenko, no?“ „Hitler, jasně, i zákon o eutanazii zavedl, do prdele,“ přiznala mu vítězství. „Ano, velmi správně,“ pochválil ji Vidal a začal přednáškovým tónem ještě víc provokovat. „V nacistickém Německu měli velmi důmyslný zákon na ochranu zvířat. Prakticky to vypadalo tak, že život kdejakého laboratorního potkana měl větší cenu než život Žida nebo Roma. A jestlipak víš, kdo uděloval souhlas k pokusům na zvířatech? Hohó! To by ses divila, ale byl to sám říšský ministr vnitra. Někdy ten přísný zákon nacismu oddaní vědci obcházeli a místo zvířat si brali na pokusy

lidi, bylo to jednodušší, mnohem méně byrokracie, chápeš... a jó počkej... ještě něco! Takže až půjdem do nebe, nevím jak ty, ale mě až se zeptaj, kolikpak jsem zachránil lidí, budu muset říct, cha, že stovky, má drahá! Jenže, děvče, fakt nevím, kolik budeš moct říct ty? Ale možná že tě vemou v nebi na milost, stejně jako Adolfka, možná že vám navázej na nebeskejš vážkách stejnou míru jako mně za ty vaše zachráněný mazlíčky!“ ušklíbl se spokojeně Vidal. „Ále nechme toho. Promiň, no mám toho plný zuby, prohrál jsem odpoledne s jedním chlápem v kulečnicku a mám mizernou náladu. Nechceš si zatancovat, ty jedna etická krasavice?“

A ona chtěla, i když by se nejradši proměnila v černou mambu a poslala ho do věčných lovišť. Přesto si chtěla zatančit, opít se a možná se s ním i vyspat. Pořádne ho ojet, přinutit ho mručet rozkoší, udělat mu velké červené škrábance na chlupatém zadku, vrazit mu prst do zadnice, až by ječel, nasadit mu pouta a zavázat tomu chytrému zmrdovi oči. Cítla, jak se v ní rozmáhá hrozná touha ovládnout ho, když už ne svým intelektem, tak teda svýma červenýma kalhotkama. Chtěla mu předvést, že i on je zranitelný, že i on by mohl být pokusným zvířetem v laboratoři Lindy Valparaísové. Jenže Michael tancovat neuměl. Ploužil se po parketu, pletl si rumbu se salsou, a pak dokonce Lindu velkoryse přenechal několika místním surferům. Jako by celou dobu myslel na něco vzdáleného za hranicí moře, které se přelévalo z vlny na vlnu jako velká černomodrá plachta. Seděl v plastové židličce, svá křídlatá ramena nakrčená, a šťoural se skleněnou tyčinkou ve své *caipirosce*.

„Děje se něco?“ přisedla si k němu po chvíli sambou rozparáděná Linda. „Ne, jen se mi chce spát, připadám si starej, a když si představím, že se vracím zítra do práce a k tomu domácímu chaosu se šesti dětma... chce se mi někam utýct.“ „Šest dětí,“ hvízdla Linda, „to je přece skvělý, že při kariéře stíháš ještě šest dětí!“ „No a dvě ženský,“ unaveně dodal Velký Michael. „Jak dvě?“ nemohla uvěřit svým uším Linda. „No tak, já jsem děsně nerozhodnej, líbily se mi obě dvě.“ „Líbily se ti obě, a tak ses oženil rovnou se dvěma?“ ptala se nevěřícně Linda. „Ále ne, jsou z jedný chudý vesnice na severu, kde jsem sbíral hady před deseti rokama. Jsou

to indiánský sestry, nechtěly se o mě dělit a zároveň se nechtěly do Velkého města stěhovat jedna bez druhý. No a neber to. Dvě krásný, mladý tajemný indiánský ženský jenom pro mě. A ta úcta, co mi furt projevujou! Byly strašně šťastný, že odtamtud vypadnou, že se u mě najedí, že jsem je naučil číst a psát... jenže jsou plodný jak králíci. Šest dětí, panebože!“ chrлил ze sebe všechno najednou Velký Michael a Linda se na něj podívala mnohem pozorněji, viděla, že je v pasti, kterou si sám moc hezky uchystal, ale nebylo jí ho líto. Překvapil ji vlastní pocit, že mu to přeje, že chce, aby se trápil, že mu přeje dvě megery ze severu, co ho postupně vyždímají k smrti. „A co ty, Exxon Valdésová, máš nějaký děti, mužíčka a domácí štěstí?“ zdvořile se po chvíli optal na oplátku ten zhroucený majitel dvou kousků. „Jo, mám muže, skvělýho literárního vědce, ale bohužel nemůže mít děti, proto jsem byla překvapená, že jich máš rovnou šest.“

„No a ty bys nějakýho haranta chtěla, že jo?“ mrkl na ni Michael. „No jasně že chtěla, protože když jsem byla naposled na gymnaziálním srazu, tak jediní, kdo neměli děti, jsem byla já a pak ještě chlápek, co seděl pětadvacet let za vraždu.“ Michael se smál a taky se na ni dlouze podíval, teď už mnohem pozorněji. „Asi by sis nějaký dítě zasloužila, vid', ale já mám jednu vadu, já ti ho udělat nemůžu. Ty moje hnědý krasavice mě možná nějak očarovaly nebo co, prostě mi s žádnou jinou ženskou nikdy nestojí, ale zeptám se jich, jestli bych ti nemohl dát svý sperma. Ony jsou obě moc hodný.“ Zvedl se z plastové židličky, převrhl ji přitom do písku, a než odešel, nechal užaslé Lindě na pocintaném zažloutlém stolku vizitku.

„Mami, ty chceš říct, ty chceš říct, že ti to sperma ten arogantní Michael dal? Ty chceš říct, to fakt jako chceš říct, že...“ koktala Pula. Už neseděla pohodlně opřená v koženém křesle, lítala teď po matčině pokoji jako třesoucí se raketa a nevěděla, co má vlastně říkat, jestli se má na matku zlobit, nebo ji proklínat, nebo jestli je to vlastně jedno, z jaké spermie se narodila. Když se asi po půlhodině uklidnila a vypila na ex další vodku, podívala se ublíženě na matku, která ji nehnutě pozorovala, jako by přihlížela dávno nacvičené scéně, kterou si tisíckrát přehrála

v hlavě, když ležela v péřovém spacáku a zírala do noci. „Tak mi to prosím tě už dovyprávěj celý, snad si to pak nějak přeberu,“ vzdychla si Pula a sedla si tentokrát na modrý plyšový koberec, zkrřížila nohy a dala si bradu do dlaní. „No už ani vlastně není moc co, celý to proběhlo tak, jak by se dalo od seriózního vědce očekávat. Napsala jsem mu, že jsem jeho nabídku zvážila a že jsem moc ráda, protože vím, že není sentimentální, a ať mi napíše, jestli mu to jeho sesterské manželky dovolily. Odepsal mi tohle.“

Linda Valparaísová vytáhla obálku s razítkem Hadího institutu, byla přeložená napůl a celá ohmataná, písmena na dopise lehce rozpitá. Pula se zeptala, jestli ji vozila s sebou na expedice. „No jo... vozila,“ kývla váhavě matka hlavou.

Dopis Velkého Michaela doktorce Valparaísové

Milá krásná Lindo!

Bude mi vážně ctí poskytnout Ti svoje sperma. Necht' má hbitý bičík a úspěch. Nechci pak vědět, zda se Ti povedlo otěhotnět nebo ne, je to prostě dárek poslaný jedné krásné kubánské ženské, která si to zaslouží. Tu noc ve Fortaleze bych dal nevím co za to, abych Tě mohl pořádně ojet v nějakém hnusným motelu se světelným nápisem. Jenže pak jsem tě viděl tančit, viděl jsem jiskřit Tvý oči ve vlhký tmě, zuby se Ti třásly nedočkavostí, opálený nohy kmitaly po písku. Bylo to moc silný, moc důležitý. Jenže od té doby, co jsem si dopřál ten luxus dvou žen, už o žádný další „moc“ nestojím. Nebyl v tom rozpor, nebojoval jsem ani jsem neřešil žádný dilemma. Jen jsem to viděl před sebou, tu svou vlastní hloupou situaci. Nechtěl jsem se nechat chytit a vtáhnout do Tvý silný touhy. Úplně mě to otrávil, proto se mnou v tu noc nic nebylo. Přesto jsi mě okouzila svou umíněností, s níž hájíš zvířata, a máš recht, protože ti chudáci němí tvorové nemají nikoho, kdo by se jich pořádně zastal. Když vidím ty mladý uhrovatý aktivisty, tak si říkám, že s těma to zvířata taky moc nevytrhnou, ale Ty seš jiná třída.

Prostě, milá krásná Lindo, mohla by to být láska jako trám a třeba bys mě nakonec přesvědčila, že utrácet hady je nesmysl, ale víš, já už mám toho ženskýho přesvědčování tak akorát plný zuby. Seš na mě moc těžkej kalibr, prostě „moc“. A taky si možná už tak nevěřím jako dřív, mám v hlavě věci, který nechci profrcat v nějakým milostným vztahu. Každopádně díky za Tvý tancování, za to, že ses kvůli mně tak hezky oblíkla. Jo a v Bostonský státní nemocnici v kanceláři jednoho mýho kamaráda, doktora Ulfice, najdeš mý sperma, Ulfice o všem ví, není potřeba žádný papírování, zajedu tam a nechám Ti u něj svůj dárek. Opatruj se, a jestli se někdy potkáme na nějakým kongresu, tak se k sobě třeba budem a třeba taky nebudem hlásit, podle nálady.

Tvůj Michael

„Takže se do tebe zamiloval,“ konstatovala Pula. „Možná,“ usmála se Linda. „No a ty, ty jsi byla taky zamilovaná?“ „Ne, ale jeho sperma mělo úspěch a narodila se mi dcera.“

„A co na to táta, teda Paulo?“ polkla nasucho Pula. „Chtěl se rozvést. Křičel na mě, že teda jestli udělám, co chci udělat, že si sbalí saky paky a půjde. Ale já to udělala, byla jsem rozhodnutá, protože i když jsem nebyla zamilovaná, byla jsem přesvědčená, že Michael je natolik zajímavý chlápek, že jeho dítě bude prostě nádherný.“ Mrkla na Pulu a ta se začervenala. „No, a když jsem volala Paulovi z nemocnice, že se to povedlo a že se teda může sbalit a jít, tak Paulo mě místo toho seřval, že mě přece teď nemůže nechat samotnou, protože mě zná, že bych se pořádně nehlídala a jenom pracovala místo toho, abych byla těhotná... a pak když ses narodila a on si tě poprvé prohlídnul, tak se rozbřečel a o žádným rozchodu už nikdy nepadlo ani slovo.“

Pula posmrkávala, žmolala v ruce papírový kapesník a nevěděla, co má říkat nebo jak se má tvářit. Bylo jí krásně a hrozně zároveň. Měla chuť jít za tátou Paulem do pokoje, kde teď seděl a pracoval, a obejmout

ho nebo jen pevně stisknout, ale to by ho asi dost překvapilo, protože něco takového Pula moc často nedělala.

„A co jako teď?!“ obořila se na matku, na kterou najednou dostala vztek. „Nic. Chtěla jsem ti to jenom říct. Neměla jsem?“ sklopila oči Linda před obviňujícím pohledem své dcery. Pula si uvědomila, že tohle je svinská dospělost, které se už nikdy nezbaví, a že je to jen začátek, že všechny tyhle věci budou pokračovat. Tak jak dnes není a je pravda, že Paulo je její táta, tak se může zvrtnout všechno kolem. Byl to úvod do spleti světa. Konec dětského pokojíčku a uvažování nad tím, jestli si vezme růžovou nebo zelenou sponku. Od téhle chvíle to bude jedno. Protože někde za její kontrolou se budou dít do zblbnutí věci, o nichž nemá tušení, věci, co byly a trvají, věci, co se staly navždycky.

Matka tam pořád stála. Dívala se z okna na chodník. Možná myslela na doktora Michaela, kterému do jejího života už dávno nic není, a myslela na svou touhu tenkrát na pláži a na to, jak ji urazilo, že ji sebevědomý mučitel zvířat nechce do postele. Myslela taky na Pulu, na to, že jí neměla tyhle chvílky připravit. Otočila se a viděla dceřin našťavaný obličej. Povzdechla si. Věděla, že dříve nebo později její Pula musí pochopit, že svět je nevyzpytatelné místo.

Pula vyprávěla, za velkými okny se stmívalo a Yan se vrtěl na dřevěné židli. „Tak proto seš teď tady? Hledala jsi Velkého Michaela?“ tipoval. „Jo a ne, ale to je na další dvě hodiny a já nejsem žádná velká vypravěčka, na to mám Huga.“ „Jak vlastně víš, že se Michael vrátil? Je to tak zamotaný a já jsem chtěl jenom obyčejně žít s Ottem a pracovat v institutu. Místo toho musím mrtvýmu šéfovi pomáhat s nějakýma domácima úkolama a Otto je někde pryč a já nevím proč!“ Yanovi je do pláče a Pula pomalu natáčí pramen vlasů na prst.

Myslí na svého „spermatického“ otce a taky na to, proč se nakonec rozhodla, že ho musí najít. Teď se jí o tom ale mluvit nechce. Na řadě jsou hadi, kteří s tím vším souvisí. Zvířata, co se plazí do snů, vyrůstají v bažinách, hlídají podsvětí a svými křehkými hřbety vyrovnávají chladné vrstvy světa.

Haré

I.

Jsem zajatcem institutu už dlouho. Podařilo se mi ale nemožné. Přežít. Za cenu toho, že jsem servilně uzpůsobil teplotu své kůže tak, aby to doktorovi vyhovovalo a aby na mém doteku začal záviset. Zvykl jsem si na myšlenku, že mě mohou zabít. Přivezl mě sem hrubý vesničan v dřevěné bedně, poté co mě klackem a s velkým pokřikem sundal z nízké větve, kde jsem stočený zažíval mohutného králíka. Ještěže mi neukousl hlavu. To tihle burani dělají, protože si kdosi z nich kdysi vymyslel, že když hadovi ukousnou zaživa hlavu, jeho jed jim nemůže ublížit. Což má zejména v případě jedovatých hadů celkem předvídatelné následky, tragické pro obě znepřátelené strany. Taký si ti prostááčci myslí, že hadí hlava žije ještě deset dní po smrti. Já jsem jen v klidu zažíval, ale protože vesničan nepozná škrťice od jedovatého hada, tak mě pro jistotu shodil z mé pohodlné větve a mrštil se mnou do bedny. Když s námi hady někdo mrští a my dopadneme na zem nebo na dno bedny plné třísek, je to stejné, jako by nahého člověka někdo hodil z výšky na kamennou podlahu. Naše těla mají jen velmi malou vrstvu svalů a orgány jsou křehké jako tenká porcelánová skořápka.

Příjezd do institutu byl provázen koncentrovaným pachem paniky, jež pronikala všemi póry, byla cítit na kilometry daleko a mí zajatí druhové vysílali signály tak úpěnlivé, že jsem se zhrozil. Nejenže všichni beze slov zpívali o smrti, ale také o mučení, jemuž nerozuměli a jehož způsoby byly tak rozmanité, že jsem vši silou sevřel stěnu bedny a pokusit se uniknout, ale byla sestavená z dřevěných plátů spojených železnými skobami. Byl jsem zděšený, vyčerpaný a neměl jsem sílu s nimi hnout.

V institutu mě pečlivě zvážili, změřili, bolestivě prohmatali a vrazili do kotce s drátěným poklopem. Tam jsem se schoulil a čekal na smrt. Místo ní vešel do laboratoře Velký Michael. I my hadí zajatci institutu doktorovi

takhle říkáme. Dodnes vidím jeho osobní hák na dlouhé dřevěné tyči. Měl ho vždycky zavěšený na stěně omítnuté tím nejlevnějším vápnem a u něj cedulku: Osobní hák doktora Michaela. Hák se ke mně bezhlesně přiblížil. Vycítil jsem doktorovo absolutní soustředění. To mne uklidnilo. Vesničan, co se mnou třískal a mlátil do mě klackem, byl bez sebe strachy. Je to pro nás horší pocit než cokoli jiného, protože panika, kterou na nás někdo přenáší, je nesnesitelná.

Vpil jsem své smysly do soustředění člověka, jehož prvotní myšlenkou nebylo mi ublížit. Vnímál jsem každý záchvěv jeho mysli, stejně jako když vnímám tělem každý záchvěv půdy, každou změnu teplých a chladných vrstev vzduchu nebo přeskupení pachů. Ten člověk myslel na něco docela jiného, na něco, co mi bylo cizí a vzdálené. Přesto jsem v jeho mysli nečetl útok. Svinul jsem se tedy poslušně kolem hrotů háku a nechal zrezivělý kov dobrovolně spočinout na své přecitlivělé kůži. Musel jsem se ovládnout, abych se vzteky nezakousl do dřevěné tyče, na níž byl hák umístěn. Povrch háku byl totiž pro mou kůži jako rozdrcené sklo, jehož střepy mě cynicky zraňovaly. Vydržel jsem to a přinutil se v pudu sebezáchovy chovat klidně a neupozorňovat na své pocity. Bylo mi ale jasné, že člověku v bílém plášti, který mne vytahuje z kotce, jsou zcela lhostejné.

Když Michael poprvé zvedl Harého na svém háku, pomyslel si, že tak pěkný kousek už dlouho neviděl. Jenže co s ním? Je to jen škrtič, co bude zabírat nějakou hodně velkou láhev. Obhlédl v duchu skladiště. Už se vůbec nevyznal v tom, proč a co všechno vlastně skladují. Modré leguány, anakondy stočené kolem jiných menších exemplářů, bungary, hady vodnáře, chřestýše s jazyky plovoucími v alkoholovém láku. Tisíce a tisíce zaprášených sklenic, na některých štítky staré dvacet let. Otrásl se a pomyslel si, že by tady ten lempl Yan mohl udělat trochu pořádek.

Zadíval na Harého, kterého pořád ještě držel zavěšeného na háku. Něco mu bylo podezřelé. Něco nebylo v pořádku. Nevěděl co. Možná se zvíře chovalo příliš klidně. Doktorovi připadalo, že má na škrtiče moc impozantní rozměry, nebo možná je to odlišným zbarvením kůže. V duchu kalkuloval, kolik by mu dali překupníci za hadovu kůži, kdyby

si někdo z institutu dal tu práci a stáhl ho. „Ale ne, kůže je příliš podivně zbarvená a ta hovada boží s pistolema u koulí jsou pověřivá a na zvláštnosti si nepotrpí, takže by mi udělali špatnou cenu, ne, to nestojí za riziko ani za námahu,“ zavrhl svůj nápad vědec. Haré byl velmi světlý, téměř bílý, příliš nehybný, nepřítomný. Michael měl dojem, že by ho měl vzít do ruky. Báł se, že se mu had zakousne do předloktí, obtočí ho a stiskne. Zároveň cítil... ne, on přesně věděl, jako by mu to někdo našeptával, že má zvíře chytit a polaskat mu kůži. Potěžkal Harého v ruce. Tolikrát svíral hadí tělo, tolikrát měřil, prohmatával a propočítával, co všechno by mu mohl nějaký had na poli vědy přinést, tolikrát si přál, aby to bylo konečně ono, aby přišel na to správné složení polyvalentního séra. To by ho definitivně proslavilo! A tolikrát přemýšlel, kterému pašerákovi by se ten či onen had mohl hodit a kolik by za něj dostal. Nikdy na hady nemyslel, jen se jimi po praktické stránce *zabýval*.

Když se mohutná Harého hlava přiblížila k jeho ruce, v hadích šterbinách se zablesklo. Doktorovy dlaně jako dlaně automatického robota začaly hladit světlou kůži. Jejich myšlenky se proluly.

Doktorovi se ulevilo. Už dlouho tušil, že jeho institut je prosáklý něčím, co neskončí dobře. Když had opanoval jeho vůli, jeho myšlenky a jeho svět, pochopil, že dům pro dvě ženy se rozpadne na kousky cihel a ty pohltní kořeny mangovníků. Ucítíl v mozku bolest mučených zvířat a agónii lidí, kteří umírají na hadí uštknutí. Vytrhané jedové zuby, zadušení, hadí i lidský strach. Pocity se v sobě propletly a omotaly vlákna bílých kořenů *jacarand*, které tady teprve vyrostou, až všechny sklenice ze skladiště popraskají. Zůstane jen děsivý had, jeho kosočtvercová hlava a mohutné čelisti, co budou odpočívat ve větvích. Ve větvích věčného života. Ucítíl hadovu horečku, svou melancholii, jež ho prostupovala, viděl své dvě ženy, jak jsou staré a stále veselé, viděl, že všechno se točí po svých osách a že někteří hadi žijí dlouho, velmi dlouho.

Pak se vzpamatoval, podíval se na Harého, otřásl se a mrštil hadem do dřevěného kotce s mříží.

II.

Pak usnul. Neměl žádné sny. Po probuzení však přenesl hada do svého pokoje a zkoumavě zvíře pozoroval. Had a muž se do sebe znova vpíjeli očima. Pak doktorovi projelo hlavou: Někteří hadi žijí dlouho. Velmi dlouho. Jak to, že na to nepřišel už dávno? Vždyť nejvíc báčorek o hadech se točí kolem jejich nesmrtelnosti, věčného života a tak... jak je možné, aby byl tak zabeďněný, slepý? „Zjebanej život,“ pomyslel si. Promarnil jsem zbytečně tolik let vývojem sér, místo toho abych zkoumal složení proteinů. To je ono, proteiny obnovující tkáň. Věčnost. To je ono.

Prozradily mu to hadí oči? Přivedl ho na tu myšlenku dotek hadí kůže? Nevěděl. Had byl teď pánem jeho myšlenek a on určoval, co se s ním stane. Ať udělá cokoli, Haré mu k tomu propůjčuje svou vůli. Už nikdy neunikne. Něco za něco. Jenže ještě je čas. Ještě může být slavný. Proteiny jedu obnovují tkáň. Proteiny jedu.

III.

Když si doktor uvědomil svou slepou uličku, neváhal ani minutu a rozhodl se, že udělá všechno, aby se z ní dostal. Myslel si, že Haré má nějaký zvláštní vliv na jeho podvědomí. Jenže na takové věci jako podvědomí Velký Michael zvysoka kálel. Ale přeci jen, na co má institut vlastního psychiatra? Tak za ním tedy zašel. Rozhovor, který Michael vedl s Ottem, by se měl zaznamenat v análech institutu a měl by být uložen do skříňky potažené kůží korálovce, kterou vyhandlovali jezuité s indiány kmene Taipan za plechový křížek. Nikdo ovšem rozhovor nezaznamenal. Doktor na něj chtěl co nejdřív zapomenout a Otto se rozhovory, které vedl s lidmi, moc nezabýval. Mluvili tu tedy dva muži. Každý z nich žil v jiném světě – vědy a snů... ano, snů. Otto je totiž nejen rozšafný kuřák špalíků cigaret, ale taky sběrač. Sběrač snů. Jediné, co ho zajímá a co mu dává smysl, jsou sny. Potíž je v tom, že jemu samotnému se zdál v životě jen jeden. Bylo mu dvanáct let. A pak ho sny opustily. Je mu to nesmírně líto a sbírá alespoň sny jiných lidí. Ottův

jediný zapamatovaný sen byl o velkém šedém hadu. A většina hadů žije v noci. Provázejí podsvětím i rájem. A Otto pátrá v hlubinách. Není v tom nic poetického, jde o lov, o závrať z nalezeného. I když zajímavý sen patří někomu jinému, tím, že ho Otto našel, se ho zmocňuje a může si ho přivlastnit. Přidat do sbírky. Do cizích snů taky Otto utíká před svým svědomím. I když hady v institutu nemučí, už jen tím, že mlčky přihlíží, staví se na stranu mučitelů. Někde v měkké prohlubni svědomí o tom moc dobře ví.

Rozhovor těch dvou

Velký Michael: „Otto, mám pocit, že ten novej had mě ovládá. Jo. Možná jsem se pomát, ale nemůžu se toho pocitu zbavit.“

Otto: „Zdají se vám sny, doktore?“

Velký Michael: „Jen někdy.“

Otto: „Co myslíte, jaký sen se vám bude zdát dnes v noci?“

Velký Michael: „Nejspíš o tom, jak jsem bohatej a slavněj, ale ty mi nerozumíš, ten had mě neovládá ve snu, ale ve dne!!! Říká mi, co mám dělat. Vnuknul mi myšlenku na novej objev. Bude to bomba! Ten had je ale můj pán, kurva, to je ten problém.“

Otto: „Dobře, ale dejte si pozor, jak vás začne ovládat ve snu, je s váma konec. Ve snu má had, nejtajemnější stvoření lidskýho podvědomí, vždycky převahu. Nesmíte ho tam pustit.“

Velký Michael: „To je jako všechno, co mi k tomu řekneš, do prdele práce, za to tě jako platím?“

Otto: „Tak si trhněte nohou, doktore!“

Ten, který tetuje

Je to příliš? Tahle představa, že jejich rozhovor mohl proběhnout? Jenže v institutu, kde denně trpí tolik bytostí... kvůli tenkým šavlíům zubů, z nichž stéká kapka jedu, přestávají pracovat zduřelé plíce. A smrt trvá vteřiny. Poslední kapka špinavé bílkoviny, a oběti jedu už blouzní v transu zadušení.

A taky hadi. Čekající zaprášené láhve ve skladišti. Bolestivá rutina vysávání jedu k záchraně uštknutých či k větší slávě Velkého Michaela. Není divu, že na takových místech probíhají takové rozhovory. Není divu, že Otto sbírá sny a miluje Yana. A není divu, že Haré všechno změní.

Ottovy činy

I.

V této chvíli Otto sedí v polském Białystoku na lavičce před betonovým panelákem, kolem něj se rozprostírá velká louka. Louku proklíná, protože je konec června a všechny rostliny jsou oblepené pylem a Otto má alergii. Od památného rozhovoru s doktorem uběhlo pár měsíců. Jeho otec Waclaw se šel projít do nedalekého parku plného smutných olší a zapáchajících okrasných rybníčků. Otto má na uších sluchátka a pouští si polské techno.

Donekonečna proudící hudba ho nese daleko. Ukazuje mu všechny možnosti, na něž by s jinou, složitější hudbou nepřišel. Okolní svět se díky ní zvláště ohýbá. Otto ho chápe podle zuřivého běhu hudby. Jeho láska k Yanovi se rozpouští v chladném pulsu. Když najednou přijde syrové kytarové sólo, v Ottově mysli naskočí na rozcestníku zelená a on se vydává jinudy. Přestává si vyčítat, že teď není s Yanem a že Yan neví, proč s ním není.

Polsky Otto neumí kromě pozdravu a poděkování ani slovo a otec taky ne. Když přijeli, připadalo Ottovi všechno zoufalé. Věděl, proč je v Polsku, a věděl, že to musí vydržet. Kvůli otci, který se tady narodil. A po sedmdesáti letech v Latinské Americe si usmyslel, že v Polsku umře. Nejdřív se všichni tomu nápadu jen potutelně usmívali. Jenže matka už nežije, otec zůstal sám a předsevzal si, že on umře tam, kde se narodil. A to byl průser. Alespoň po praktické stránce. „To bude prostě průser, tati, nemůžeš jet do Polska, když nemáš ani floka, to přece kurva musíš pochopit! Co tam budeš dělat, kde budeš bydlet, co budeš jíst, co když budeš nemocnej?“ argumentoval Otto, když mu na jedné z jeho řídkých návštěv v Bombrinhas Waclaw slavnostně vyložil své předsevzetí. Znělo to náramně směšně, stál u postele a málem si naslinil prst jako pionýr před přísahou: „Otto, pojedu do Polska do Białystoku a umřu v rodné

zemi.“ „Cože?“ nevěřil svým uším Otto. „Tati, co to meleš za blbosti?“ „Už jsem se rozhodl, odjíždím za měsíc, koupil jsem si letenku, vybral jsem všechny peníze z životní pojistky, představ si, bylo to akorát na jednu letenku do Polska! To je znamení, synku, znamení, osud!“ Otto se za otce vždycky tak trochu styděl, ale zároveň sdílel matčin názor, když říkávala: „On je tatínek takový jiný, a to je na něm hezké.“

Úplně matku v téhle chvíli viděl, a dokonce i slyšel její hlas, jak mu šeptá do ucha: „Ottíčku, dávej mi tam v tom hrozném Polsku na tatínka pozor!“ „V jakým Polsku, o čem to všichni žvaníte, kristapána!“ utrl se na neviditelnou matku. Když se na svých občasných návštěvách u otce vystřídala Ottova sestra a dva bratři a všichni si vyslechli otcovu slavnostní přísahu, vyměnili si mezi sebou pár mailů a telefonátů. Ottova sestra Lilian například psala:

Otto, otec se zbláznil, hele, co budeme dělat? Tu letenku nemůžem bez jeho souhlasu stornovat, prachy už mu nikdo nevrátí. Já jsem těhotná, a i kdybych nebyla, tak bych s ním do žádného blbého Polska nejela. A taky je tam furt komunismus, nebo něco jinýho, nějaké katolickej stát, ne? Otto, seš psychiatr, vymysli něco, předeřiš mu silný prášky! Nemoh bys tátu nechat zavřít do blázince nebo do nějakého pokoje tam u vás v institutu? Ne, rači ne, to on by ho určitě kousl nějaké jedovatej had, no tak až něco vymyslíš, napiš, nebo zavolej!

Pusu Lilian

Bratr Ludo poslal esemesku: *Táta jede do Polska, bez prachů, je to vůbec možný?*

A nejstarší sourozenec Bruno se radši nikomu neozval a dělal, že o ničem neví. Otto pochopil, že to jako vždycky hodili na něj, protože není ženatý ani těhotný, protože má docela dobrý plat, protože je srab a protože je z nich nejlblbější. Představil si otce. Náměsíčného člověka, kterého měl vlastně strašně rád. Waclaw na něj nikdy nevztáhl ruku,

nikdy na něj nekřičel, naopak mu do omrzení vyprávěl spoustu útržkovitých příběhů, co neměly hlavu ani patu. Ottovi se ale líbily, později na ně vzpomínal a na vysoké si dokonce některé pokoušel vybavit a zapisoval si je pak do deníku. Waclaw taky Ottovi četl na dobrou noc ze Slovanských pohádek, v nichž bylo možné sníst hada a mluvit pak se zvířaty. Zlaté rybky v nich plnily přání a baby jagy vystavovaly vyschlé lidské lebky na plotě. Slovanské pohádky – to byl Waclaw a poklidné dětství v zapadlém městečku u moře, esence prožitého štěstí, kterou pak Otto nosil s sebou v kapse pláště. Když se knížky dotkl, věděl, že svět je strašidelný jako chřtán saně, jako síň ošklivých stařen s rozčuchanými vlasy a kostnatýma nohama, které ve svých chaloupkách ukrývají zlato a stříbro ve velikých kádích a střeží živou a mrtvou vodu. Pohybují se v něm ale i lidé zakletí ve zvířata, dobří čarodějové máchají kouzelnými proutky a nebojácní mohou vždycky čekat odměnu. Stačilo nalistovat jakýkoli příběh, dočíst ho do konce a vědět, že si chytrý a šlechetný mladík vezme princeznu za ženu, zlí budou o hlavu kratší a baba jaga odtáhne s prázdnou.

Waclaw před důchodem pracoval jako správce malé tělocvičny, donekonečna jezdil hadrem po zatuchlých poškrábaných parketách a zpíval si staré tango od Virginhose Lizy.

*Všechno, co bylo, je,
má lásko, můj poklade.*

Opíral se o násadu smetáku a hleděl do prázdného, zatuchlého vzduchu, do prachových částíček, co mu poletovaly kolem očí, a jako by se díval na taneční pár kroužící po parketách v rytmu dávno propadlého šlágru. Jednou když si zase při uklízení prozpěvoval, ho tehdy ještě student psychiatrie Otto přijel navštívit. Pozoroval otce z galerie tělocvičny a nazdařbůh si brnkal na starém rozbitém pianě, které tam zapomněli při gymnastické produkci v roce 1955. Když si pak spolu rozbalili svačinu a zapálili cigaretu, Otto řekl: „Tati, víš, že tango původně tančil chlap s chlapem? V buenosaireském přístavu nebo vůbec v přístavech tak tan-

covali námořníci, protože byli ožralí a imitovali odvážný pohyby a pletly se jim nohy a taky se u toho hádali, no a tak to vlastně všechno celý vzniklo, ale má to docela homosexuální podtext, nemyslíš?“ „Homo co?“ zeptal se nevinně otec. Otto se najednou lekl. Nikdy vlastně s otcem doopravdy o ničem vážném nemluvil, protože Waclaw byl v celé rodině považovaný za pomateného člověka, co mu nikdo nerozumí, a ani se o to nepokouší. Otto nebyl výjimka, ale otec ho přitahoval. Jenže v tom byl problém. Nikdy se neodhodlal mu říkat něco závažného, měl pocit, že by ho zranil čímkoli, co by se týkalo skutečných věcí. Tenhle rozhovor o počátcích tanga Otto neplánoval. Už v pubertě zjistil, že holky ho prostě nezajímají, ale moudře o tom raději před všemi v Bombrinhas mlčel.

„Ále nic. Jen jsem si myslel, když máš rád Virginhose Lizu, tak že by tě to mohlo zajímat,“ vyhnul se Otto odpovědi. „Ano, starý dobrý Virginhos Liza, toho mám moc rád,“ stoupl si zase ke smetáku otec a začal si pohvizdovat. Ponořil hadr do černé smradlavé tekutiny v kbelíku a zakroužil s ním kolem nohou klavíru. Otto si zapálil cigaretu, přehodil si špalík z jednoho koutku úst do druhého a znova se pohroužil do otcova pohvizdování, do jeho rozvážných, pomalých pohybů a bylo mu najednou hrozně dobře.

Světlo zešikma dopadalo na zaprášená, mastná okna tělocvičny. A otec v něm vypadal, že je udělaný šejdrem. Jeho oči jako by hleděly ze dna zakalené vody. Když byl dítě, Otto se tátova pohledu bál. Nebylo v něm nic hrozivého, jen příliš neurčitosti. A Otto toužil po pevném rytmu obyčejného hadru v otcově ruce, po vůni vráscité kůže, po otisku sešlapaných gumových bot. Waclawovy oči tohle všechno narušovaly a dráždily, seděla v nich jakási skleněná otázka. Vždycky, když se jich dotklo světlo, hlasitě zařinčela.

Jeden z otcových zamlžených příběhů byl ten „o mládí“. Otto ho měl rád, ale někdy mu připadal příliš krutý, hlavně část, kdy babička za neposlušnost švihá malého Waclawa bičem. Nejhorší bylo, že Otto věděl, že si otec nevymýšlí, protože když přišli v sobotu odpoledne k babičce na návštěvu, ten bič tam ještě pořád visel. „Víš, Ottíku, něco se ve mně přetrhlo, je to už hrozně dávno, když jsem byl ještě malý. Nejdřív jsme mu-

seli odjet z Polska. Kvůli tomu, že náš tatínek měl zákeřnou nemoc a prodloužit život mu mohlo jen teplé podnebí. Tak se s maminkou rozhodli, že to zkusí v Americe. Vedlo se jim poměrně slušně, ale po třech letech se tatínkova nemoc přeci jen zhoršila a on umřel.“

V tomto bodě Otto vždycky začal posmrkávat a Waclaw na něho upíral dlouhé minuty svůj kalný pohled. „A jak to bylo dál, tati, ale prosím tě to s těma jeptiškama nevyprávěj moc dlouho, jo?“ zaprosil Otto. „Tak dobře. Potom to maminka měla moc těžké. Byli s tatínkem přistěhovalci a ona neměla nárok na vdovskou penzi ani na nějaké přilepšení. Byla ještě mladá a moc hezká. Pamatuju si, že nosila takové modré šaty a přes ně si v neděli vždycky přehodila červenou blůzku... tu na sobě měla, i když nás vedla k těm jeptiškám.“ „Tati, já to nemůžu babičce dodnes odpustit, že vás tam dala, to nebylo spravedlivé! Nemám babičku rád.“ „Já vím, Ottíku. Já vím,“ přikývl otec a jeho oči dostaly nepříjemně tvrdý výraz. „Ona to prostě musela udělat, víš...“ pokračoval váhavě Waclaw, ale neznělo to moc přesvědčivě. „Musela vás s Leszkem šoupnout do domova k jeptiškám? Tomu sám nevěříš!“ utrhoval se na otce Otto, když mu na jeho přání příběh vyprávěl v době, kdy studoval psychiatrii. „Chtěl bych, hrozně bych tomu chtěl věřit, že musela,“ řekl tehdy Waclaw a temnotou dusné noci povlával vítr od moře.

„Chtěla se znova vdát, potřebovala chodit do společnosti, a tak nás dala na nějaký čas k jeptiškám.“ „Na nějaký čas! Na osm let, tati!“ odsekl znechuceně Otto. Vybavil si babičku. V mládí musela být jako ty ženy ze starých filmů – neústupní a přitažliví vampové, co neváhají ani chvíli, vytáhnou z kožené obdélníkové kabelky malý revolver a po milostné scéně vás střelí přesně do srdce. Vždycky vypadala, že se bojí, aby se o svá vnoučata neumazala.

„Nejhorší ale bylo, že si nás s bratrem vzala zpátky domů. Pověděla nám, že se vdala, že se teď jmenujeme Bogárovi, protože náš nový tatínek je původem Maďar, co se do Latinské Ameriky přistěhoval stejně jako my. Doma prý budeme mluvit jenom španělsky, aby se nám to nepletlo.“ A jakej byl maďarskej děda?“ zeptal se Otto na dědečka, kterému tak se sourozenci říkali, protože jeho španělština byla hodně nesrozumí-

telná. Jejich „maďarskej děda“ umřel na infarkt, když bylo Ottovi sedm, takže si na něho moc nepamatoval. „On byl, nebo určitě chtěl být, hodný, ale moc mu to nešlo,“ zamyslel se Waclaw. „Když jsme s maminkou začali mluvit polsky, vytahoval hned bič, proto už neumím polsky ani slovo. Vymlátil to z nás.“ „Proboha proč?“ zděsil se Otto. „No, on měl pocit, že když mluvíme polsky, že před ním máme s bratrem tajnosti, že se na něho domlouváme, kdoví, třeba si myslel, že jsme u jeptišek zvlčili, a měl z nás strach, chtěl mít v rodině respekt, když nás živil. Pořád nám opakoval, že kdyby to bylo na něm, tak „parchanti, smrdíte u jeptulí doted“, tak to říkal,“ uchichl se při té vzpomínce Waclaw. Otto v té chvíli zaslechl zasvištění biče, ucítil pach slepého vzteku, babiččin pláč v kuchyni, Leszkovy hněvivé oči a kdoví, třeba i kudlu v jeho pravé ruce?

„Tati, kam se strýc nakonec poděl? Tohle jsi nám nikdy nevyprávěl.“ Waclaw se zamyslel, povzdechl si a nakonec řekl. „Ne, nikdy jsem vám nevyprávěl, že Leszek, že Leszek... odjel do Polska. Nejdřív jsem si myslel, že je to jako vždycky, když se na delší čas vytratil z domu. Možná přespával na nádražích, možná se prostě jen tak toulal po okrajích pláží. Takže když zase zmizel, myslel jsem si, že se vrátí jako vždycky a přinese mi vysušenou hvězdicu, co dostal od rybářů, nebo nějaký vojenský odznak, který našel na cestě. Jenže týdny se táhly a Leszek nepřicházel. „Je jak zaběhlej kocour!“ lamentovala maminka. Pak mi přišla pohlednice z jednoho přístavu, kde jeho loď asi stavěla. Bylo na ní napsané jen tohle:

„Jedu tam, kde můžu mluvit, jak mi zobák narostl. Dej na sebe pozor, mám tě rád.“

Leszek

Tady vždycky otcovo vyprávění skončilo, jako by na místě s pohlednicí praskla neviditelná cévka. „Víš, Otto, já jsem z Leszka čerpal sílu. Byl vzteklý, ale i moc hodný, vždycky se se mnou dělil. Když odjel, všechno ze mě vyprchalo. Nebyl jsem to už já.“

Otto vzpomínal na tyhle řídké rozhovory s otcem, a když ho přijel znova navštívit do Bombrinhas, šel se projít po pláži. Vlny sledovaly ostražitě jeho šlápoty v písku, mraky letěly přes neforemný měsíc a on sem tam nakopl plastovou láhev nebo se vyhnul nočnímu krabovi. Došel až k tělocvičně, kde otec i v důchodu vytíral jednou za týden podlahu. Sedl si na tribunu, zamyšleně zaťukal na rozladěné klávesy a myslel na ten nesmyslný nápad o umírání v Białystoku. Zavrtěl sám pro sebe hlavou a vrátil se domů. Spát šel v deset, což dělal jen v Bombrinhas, protože ho vždycky mořský vzduch unavil a on padal do spánku jako do temné, slané studny. Podruhé v životě se mu zdál sen.

Sen, v němž Otto rozmlouvá s hadem doktora Michaela

„Přišel jsem za tebou, Otto, protože jsi jediný člověk v institutu, který o nás přemýšlí. O nás, o hadech. Mnohokrát jsem sledoval tvé myšlenky a chtěl jsem tě oslovit.“

Otto ve snu Harého okamžitě poznal, protože se ho často dotýkal, obdivoval hebkost jeho kůže a vracel se k ní, když se mučil výčitkami svědomí, že se nepřímo, už jen tím, že je v institutu zaměstnaný, podílí na utrpení, které takové hebkosti způsobují lidé svými pokusy.

Haré sebou ve snu smýkal po podlaze otcovy tělocvičny, chvíli vypadal jako cíp mokrého hadru, chvíli jako roztodivná klikatá čára zapuštěná do parketového vzoru. „Proč jsi v mém snu?“ zeptal se Otto. „Protože se potřebuješ rozhodnout a já bych se Ti chtěl odvděčit za tvé myšlenky.“ Zvláštní bylo, že Otto přímo fyzicky cítil, jak ve slově Ti Haré klade důraz na velké písmeno. Dělal mu to dobře, měl Harého rád a záviděl Michaelovi, že si hada přivlastnil.

„Musíš se rozhodnout, Otto,“ řekl Haré. „A když mě políbíš, když mě políbíš na jazyk, uvidíš svět mýma očima a budeš ho moci ohmatat mou kůží,“ sliboval Haré. „Ále dej pokoj, copak jsem nějaký líbač hadů?!“ protestoval Otto. „Když mě políbíš, ucítíš všechny chladné vrstvy světa.“ „No a? Copak jsem had, aby mě tohle zajímalo? Co bych asi tak měl z nějakých chladných vrstev světa, co je to za blbost?“ trval na svém Otto. „Chladné vrstvy

jsou pro vás smrtící," vysvětloval trpělivě had. „Nemohl bys přestat mluvit v těch metaforách, co tím myslíš, chladný vrstvy světa?"

Haré se pomalu začal obtáčet kolem Ottova vystouplého břicha, skoro na to nestačil. Ottovi to bylo příjemné, chladná hebkost hadí kůže ho prostupovala a uklidňovala. „Vrstvy světa mají nejružnější barvy a teploty, někdy působí i jako doteky, záchvěvy vzduchu, který ucítíš za bezhvězdné noci plné úzkosti. Ty chladné jsou nebezpečné – nejhorší z nich je vrstva strachu – z jejího středu vzlíná samota. A samota je pro vás zlá. „Já ale nemám strach," protestoval Otto. „To je nejhorší, ani nevíš, že ho máš," vzdychl Haré. „Nemám, kruci!" nevzdával se Otto. „Ale ano, bojíš se, že otec umře a nikdy ti neřekne, na co vlastně v životě myslel. Bojíš se, že ztratíš Yana, a tak od něj utíkáš. A bojíš se na to všechno přijít. Chladné vrstvy se k tobě přibližují, aby tě zabily. Můžeš je ale vidět mýma očima a ohmatat mou kůží, předejít je," nabízel znova Haré.

Otto chvíli váhal. Potom pohladil Harého tělo něžně obtočené kolem Ottova chlupatého břicha. Sehnul hlavu. Harého jazyk na zlomek té sladké chvíle znehybněl. A Otto hada políbil.

II.

Po probuzení Otto jen nehybně ležel v posteli a vnímal teplo tenké kárované pokrývky. Bloumal očima po svém dětském pokoji a zastavil se na rámečku vybledlé fotografie, na níž přebírá pohár za vítězství v surferské soutěži. Dlouho už nejezdil, styděl se obléci si neoprén, protože ho těžce přetahoval přes pupek. Ted' mu ale bylo lehké.

Protivné vysoké vibrující *píp*. Došla mu esemeska od sestry Lilian. „*Táta si to ještě nerozmyslel? Podařilo se prodat tu letenku?*" Otto se několik minut díval do oranžově blikajícího displeje mobilu. Pak nat'ukal odpověď. Zněla jednoduše. „*Jdi do prdele!*"

Pak vstal. Dal si sprchu a připravil si svou obvyklou snídani. Chleba se smaženými vejci a tuňákem, rajčatový džus a konvici bílé kávy. Usrkaval kávu a myslel na sourozence, co měli své mravenčí shánlivé živůtky pěkně uspořádané stéblo po stébku a za nic na světě by nechtěli, aby jim peč-

livé stavbičky někdo rozšlápl. Počítali s tím, že každý po otcově smrti zdědí kus domu, možná některý z nich sežene i dost peněz, aby ty ostatní vyplatil a zpeněžil pozemek, který v době, kdy ho otec koupil, neměl prakticky žádnou cenu. Všichni toužili bydlet v centru městečka, kde byl blízko obchod a pošta. Pozemky u moře, ty byly jen pro tiché blázny typu Ottova otce. Dnes se však platily horentní sumy za každý metr čtvereční, co na něm vanul sláný vítr.

Otto si přečetl noviny, a když je skládal, uviděl otce, jak se vrací z pláže, kam odešel ve tři ráno na lov mušlí. Mohutný příliv mu byl v patách, otec si rychle vyhrnoval nohavice plátěných kalhot a téměř běžel. Když se pak celý udýchaný posadil ke stolku se snídaní, Otto řekl: „Tati, pojedu do Polska s tebou.“ Otec nevěřičně zamrkal. „To myslíš doopravdy, synku?“ „Jo, tati. Zasloužíš si to. Za tu strašnou tělocvičnu, za to, žes nám postavil tenhle domek, za to, že jsi nikdy nechlastal a nikoho jsi nebil, že seš fajn,“ vypočítával Otto a mazal si u toho na chleba tlustou vrstvu dietního margarínu (když se probudil, ještě pořád se styděl za to, jak ho ani dlouhý Haré nemohl úplně obtočit). „A z čeho tam budeme žít, já, já bych třeba i něco vyžebal nebo, víš, v nějaké vývařovně by mi něco dali, třeba mají ještě pořád ten komunistický sociální systém, ale co ty si počneš?“ „Jakože mně by s tím panděrem v žádné vývařovně nic nedali, jo?“ zachechtal se Otto. „Anemyslel jsi náhodou někdy na to, co bys dneska dostal za tenhle domek?“ zamračil se na otce. „Ale, Ottíku, ten je přece váš, ten jsem stavěl pro vás!“ ohromeně protestoval starý pán a žmolal si v rozpacích mokré lemy kalhot. „Tati, mí sourozenci tě mají, teď mi to promiň, tatínku, ale mají tě úplně na háku. Jediný, co je zajímavé, je jejich vlastní klid a zděděnej pozemek. Nás měli vždycky za trubky. ‚Jeden psychiatr‘ – úplně slyším Lilian, jak kdysi v kuchyni říkala mámě, ‚a druhý uklízeč tělocvičny! Jako by jeden cvok doma nestačil!‘“

„Nenávidím je, tati!“ přiznal se po delší pauze Otto a podíval se tázavě na otce. „Ottíku, neměl bys tak mluvit, ale, ale, no ano, je to tak,“ řekl otec a znova se dal do žmolání kalhot. „Takže, tati, prodáme pozemek i dům, uložíme prachy v GE Bank a jedem do Polska. Spočítal jsem to, podle cen, co píšou v průvodci, by to mělo stačit nejmíň na tři roky,

možná i na dýl, podle úroků, mám taky docela slušný úspory, a až dojdou prachy, tak tam něco seženu, naučím se polsky, snad nejsem tak úplně tvrdej, abych se za tři roky nedomluvil. Taky si musím vyřídit občanství, na to mám právo, ty jsi normální emigrant a daj ti ho automaticky, zjistím, co a jak, ale pokud to půjde, tak jsme tím pádem oba občani Evropský unie a můžeme tam normálně žít bez štemplů, takže toho se neboj. A ti moji bratříčci a sestřička si můžou políbit... víš co!“

„Ach, Otto!“ vydechl dojatě otec. „Já, tohle bych nikdy nevymyslel! Ale oni se budou hrozně zlobit, budou si myslet, že platí ta závěť, co jsem jim onehdá přečetl,“ děsil se. „No tak si to hold myslet přestanou, protože jim pošlem z Polska pohled, že ta závěť neplatí a hotovo.“ „A hotovo,“ zasněně jako ozvěna pronesl otec.

Smradlavý Hugo přichází domů

I.

„Ahoj,“ řekl Smradlavý Hugo. Jeho hlas byl pavučina potažená ostnatým drátem, tenký a řezavý, leželo v něm uklidnění a úplně nejhloběji, někde na konci, se třásla těkává nejistota. Jeho „ahoj“ se proplížilo pokojem a dosedlo na jejich ušní bubínky jako malý netopýr se špičatým čumákem. „Nazdar!“ řekla Pula. „Ahoj,“ řekl překvapeně Yan. „O čem si povídáte?“ ptal se Hugo a ukládal pečlivě do skříně šedé lněné sako a odvazoval si hezky spořádanými pohyby kravatu. „Vyprávím o tom, jak jsem vznikla,“ řekla pomalu Pula. „Aha a co Michael, už z něho nemáš takový strach?“ optal se s účastí Yana. „Ne, k tomu jsme se ještě nedostali, jsem strašně ráda, že tohle zbyde na tebe, já nesnáším tyhle podivný věci, líp mi jdou rodinný historie,“ zívla Pula a dolila si svou černočernou kávu. „Dám si taky,“ poprosil způsobně Hugo a Pula mu nalila do modrého hrnku pořádnou dávku.

„Hugo, já mám pocit, že se zblázním, já se na to vykašlu na všechno, proč se musím zamilovat do chlapa a proč mě musí ve snu nebo kde otravovat můj bývalej šéf,“ zakňoural do vůně kávy Yan. „No jo, každý máme něco, ale pokusím se ti to vyložit,“ nasadil učitelsky vysvětlovací tón Hugo. Yan ho ale zničehonic prudce přerušil. Skoro křičel. Možná už měl všeho po krk, možná jeho pomalost a váhavost náhle převálcovalo zoufalství. Konečně mu došlo, že Otto je opravdu pryč a on sedí v podivném domě s ještě podivnějšími lidmi a rozumuje s nimi o věcech, se kterými nikdy nechtěl mít nic společného. Třásla se mu brada, když rozčíleně vstal a vypálil na Huga: „A co ty seš vlastně zač, ty seš hrozně divnej, víš, a vůbec já tady poslouchám Pulu už dlouhou dobu, a stejně ničemu nerozumím, stejně mi neřekla, proč mě tady Otto nechal trčet samotného, nikdo mi nic neřekne, jen mě vždycky všichni nechají na holičkách, i ten blbej Michael nic nedořekl, jenom si pak zase

zmizel... co po mně všichni chcete, všechno mi sakra už dořečnete, nebo mě nechte na pokoji!“ Žádné ehm... ani zasněné pauzy se tentokrát nekonaly.

Smradlavý Hugo se na Yana tiše díval, brouzдал pohledem po Yanových rtech, dotýkal se svými vnitřními citlivými tykadly Yanovy roztržité, snivé povahy a odhadoval, co všechno tenhle člověk unese. Pak se jeho pavučinový hlas ozval znova. „Sedni si, prosím tě, a dej si s náma kávu.“ Yan se zase posadil a Pula ohřála ve stříbrné mikrovlnce zbytek vody promíchané s lógreem. Jak se drobounká špína sedliny usazovala na stěnách hrnku, Yan začal dýchat klidněji a soustředěně poslouchal. Hugo zapraštl klouby na rukou, protáhl se jako hbitá mlsná kočka a spustil.

II.

„Ptáš se, co jsem vlastně zač... dalo by se říct, že jsem člověk, který vidí věci. A musím trvat na tom, že mě to strašně otravuje a že jsem si tohle povolání rozhodně nevybral.

Když mi bylo čtyřiaadvacet, dostal jsem od otce poukázku na nákup v jednom obchodě. Otec měl v místech, kde dnes stojí Hadí institut, velkou farmu. Pozemky později, když už jsem studoval, prodal univerzitě a ta pak Hadímu institutu.

Takže ten den, kdy jsem si šel vybrat do obchodu hodinky nebo možná manžetové knoflíčky, už si přesně nepamatuji, jsem sjížděl na jezdících schodech do prvního poschodí. Předě mnou jela žena. Měla na nohou boty na jehlovém podpatku, a když se ke mně náhle otočila, zahlédl jsem na prsteníku tenký zlatý prsten ve tvaru hada a pomyslel jsem si, že to bude asi nejspíš lékařka. Slabounce se na mne usmála. Bodlo mě náhle u srdce, protože jsem zahlédl, jak se jí na pravé noze třísť věnec velmi ostrých krystalů, které se jí každým okamžikem měly zabodnout i do druhé nohy tak, aby upadla a zůstala ležet s rozbitým spánkem dole pod pohyblivými schody. Chytil jsem ji za ruku a pevně ji držel, dokud jsme nedojeli až na poslední schod a nebyl jsem si jistý, že se nic nemůže stát.

Překvapeně na mě celou dobu hleděly její maličko vypoulené zelené oči. Nic jsem neříkal, jen jsem ji držel pevně za zápěstí a pak jsem se zeptal, jestli by nešla na drink. Šla se mnou jako dobytče na porážku a na nic se neptala. Když jsem jí pak řekl, co jsem viděl, byla překvapená, ale ne zase tolik, aby všechno, co jsem povídal, vnímala jako úplný nesmysl. Když jsem skončil, řekla, že se přesně před rokem rozvedla a potom začala mít v pravé noze pravidelné bolesti, s nimiž si neví žádný její kolega rady. Skutečně to byla lékařka, pracovala ve státní nemocnici na onkologickém oddělení. Hleděli jsme na sebe v rozpacích a nikdo z nás nevěděl co říct. Možná jsem jí zachránil život. Ale nevěděl jsem před čím.

Když jsem pak tuhle příhodu vyprávěl otci, zamračil se a řekl mi: ‚Kdo vidí tříštící se krystaly, musí za nimi. V naší rodině se takový člověk už vyskytl, můj dědeček, žil ve vnitrozemí, blízko smaragdových dolů. Léčil lidi a pomáhal jim.‘ ‚Ale já nechci být léčitel.‘ ‚To je úplně jedno. Tady rozhodují krystaly a říkáš, že měla ta ženská na prstě prsten s hadem?‘ ‚No jo, měla, no a co, byla to doktorka z nemocnice San Luíz.‘

Otec pocházel z tradiční venkovské rodiny. Přišel do hlavního města studovat zemědělské inženýrství a na okraji koupil několik pozemků, na nichž potom šlechtit moderními metodami koně, ovocné stromy a velké žluté dýně. Vždycky byl přísný a nikdy jsem pořádně nevěděl, jestli ho zbožňuju, nebo se ho bojím. Matku jsem nikdy nepoznal. Řekl mi, že umřela při porodu. Byla prý hodná. Vychovala mě indiánská chůva, kterou jsem miloval a s níž nakonec otec začal žít. Jmenovala se Nara. Pamatuju si na její měkké, polštářkovité ruce a příběhy o zvířatech. Otec nosil koženou vestu a zamaštěné rajtky. Chodil tak vymóděný i do centra a nikdy se po nikom neohlédl. Krácel po hlavním náměstí jako směšný středověký král, kterému se nikdo neposmíval. Vždycky chtěl, abych studoval. Když jsem se nechal zapsat na antropologii, protože mě přitahovalo všechno, co nějak souviselo s indiány, nejspíš kvůli Naře, vůbec se mému nápadu nebránil. Měl jen jednu podmínku, chtěl, abych zároveň vystudoval medicínu. Přišlo mi to jako zajímavá kombinace, ve škole mi to vždycky šlo, a tak jsem nakonec opravdu zvládl udělat dvě školy zároveň. Když jsem otci vyprávěl tu zvláštní příhodu

na jezdících schodech, pevným hlasem mi přikázal: „Sbal si věci a přichystej se na cestu do vnitrozemí. Jeď tam a najdi někoho, kdo ti s tím pomůže. Pak se uvidí co dál.“ Neměl jsem žádnou šanci. Co jednou otec rozhodl, nikdy nevzal zpátky. Tak jsem se sbalil a jel.“

III.

Cesta autobusem ubíhala nekonečnými poli cukrové třtiny, sytě zelenými pastvinami, na nichž polehávaly tisíce kusů bílého dobytka. Měnily se jen odstíny půdy od hnědé po oranžovočervenou a býci měli někdy rohy zakroucené dovnitř a jindy jim zešíroka trčely vzhůru ke stále stejně modré obloze. Během celého dne se za okýnky autobusu míhala rozpálená plechová městečka. Zastávka na trochu jídla podávaného s pořádnou porcí rozhněvaných, obtížných masařek. Kolem krajnic pohozené krunýře mrtvých pásovců. A na všem se líně povalovalo nikde nekončící horko. V autobuse vyhrávala stále stejná kazeta. Pak zapnuli americký film z vietnamské války. Hugo si představoval, že by si mohl vysvléct šaty a vyběhnout nahý z autobusu, běžet těmi pastvinami a pak na jedné z nich padnout nebo se nabodnout na špičatý roh býka. Díval se na obličeje spolucestujících. Byly celou cestu nehybné jako nehezké sochy. Zaklelo je horko a potoky krve na obrazovce. Při jeho zešílení by jen pootočili tváře směrem k okýnku autobusu. Někdo by si odplivl a špinavým rukávem kostkované košile otřel trochu sklo. A jedna z těch lhostejných úst by křikla na řidiče: „Tak už jeď, tenhle se z pole nevrátí.“

Když Hugo dorazil do městečka Samambaya, kde kdysi žil jeho pradědeček, šel rovnou do domu na ulici 25. května. Otec dům nikdy neprodal, platil pravidelně staříckému správci, aby udržoval jedinou místnost, kuchyň a jednoduchou koupelnu s plechovou vanou. Říkal, že don Pedro by se jinak nikde neuživil a že ten dům je moc důležitý, protože se v něm narodil on i jeho otec. Zkrátka nikdy ho nechtěl prodat, jako by se tam chtěl jednou vrátit. Do Samambaye Hugo s otcem a Narou nejezdili moc často, jednou, možná dvakrát do roka. Všechno je tam příliš dojímal.

Téměř zhroucený plot, úzké palmové výhonky deroucí se přes něj dovnitř, malá zaplevelená zahrádka před domem, vlhké stěny a skříň plná vesnického oblečení. V domě byla jen velká manželská postel, dřevěný stůl a okovaná prázdná bedna.

Nahota místnosti Huga prostoupila. V duchu už látal starou vybledlou pokrývkou na posteli, čistil skvrny na matraci a vyháněl koštětem šváby. Lezla jich po podlaze celá hejna a nestačil uskakovat, protože někteří se poplašili a létali po místnosti a naráželi do zavřených oken. Poslal dona Pedra pro kokosové mýdlo, pořádný kartáč, jehly, nitě, hadry na zem a zapnul do zásuvky jediný moderní kousek v domě – bílou lednici. Sám zašel do supermarketu, který kraloval náměstí ohyzdného městečka, co se roztahovalo kolem původního koloniálního centra s bílým kostelem a několika podloubími. Cítil se volně. Měl na práci jen to podivné pátrání po vlastních schopnostech a modlil se, aby se už nikdy neprojevyly a on se mohl co nejdříve vrátit do hlavního města. Čekal ho konkurz na asistentské místo na univerzitě. Zároveň si chtěl zařídit vlastní ordinaci, kam by odcházel po dopoledním vyučování. Praktický lékař a učitel. Tak takové měl plány. Už si v duchu sumíroval názvy svých budoucích přednášek, vdechoval vůni křídý a rukávem bílého učitelského pláště mazal nepovedenou větu v rohu černé těžké tabule. Měl vyhlédnutou i kancelář – maličkou místnůstku na konci chodby. Mnohokrát už v duchu pečlivě přerovnal stohy papírů s poznámkami, nacházel vhodné místo pro žluté plastové ořezávátko a připravoval se na ležérní švih, jímž bude klást nohy na stůl, až bude zkoušet mladičké vystrašené studentky.

IV

Jenže teď se vlekl horkem po prašném náměstí polepeném reklamou na kukuřičnou kaši Pipoquina. Za dvě hodiny pak postavil před postel čtyři plastové sáčky plné potravin, sedl si na flekatou postel a únavou, horkem a bezradností usnul. Ležel a snil něco, čemu neuměl dát žádné jméno. Bylo to naopak, spousta jmen vyhledala Huga, aby mu usedla na

ramena a on je musel odhánět jako špinavé, nemoci přenášející ptáky. Ona však usedala, kam se dalo, mluvila a ukazovala na podlahu náhle posetou třpytivým křišťálovým práškem, který připomínal sníh. Jména na Huga pokřikovala a jejich křik se změnil v monotónní báseň a on věděl, že se ji musí naučit. Slova nebyla těžká, rýmovala se, i když ne dokonale. Spíš to byla píseň, píseň jakéhosi základu, možná pojednávala o počátku, o počátku, který se kroutí kolem přítomnosti v nekonečné spirále.

*Had v kořenech spí
nemůže dál
nabírá síl*

*Líbej mu jazyk
buď jeho očima
nahmátni kořeny*

*Had nemůže dál,
kořeny z kůže jsou stažený, celý krvavý,
vedou očima, zranitelný orgány,*

*Líbej mu jazyk
buď jeho očima
nahmátni kořeny těma to začíná*

*Had v horečce spí,
na smrtelném místě
líbá tě na jazyk
je tvýma očima
rozpleť ty kořeny, krvavý, stočený*

A na konci všechno ztichlo. Bílý prach krystalů byl pryč, zůstala jen zvalená postel plná potu a v hlavě vytetovaná báseň. Nerozuměl jí. Nevěděl,

co si s ní počít. Nezapsal si ji do čtverečkovaného poznámkového bloku, který si koupil v supermarketu. Byla v něm navždycky. Nemohl ji vytrhnout z mozku jako nesmyslné klíště. Kdykoli bude potřebovat, najde ji. K čemu ale? Souvisí to s ženou, co ji zachránil, aniž by věděl, jestli vůbec?

Pak se dlouho nic nedělo. Hugo chodil na procházky k široké kalné řece, plynula na okraji městečka a připomínala mohutné bahnem pokryté zvíře v říji. Kynula krokodýlům, načechrávala svůj piraní potěr a rozmazlovala komáří populace. Kromě Huga se kolem procházely o víkendech plných nudy rodiny s dětmi a proklínaly svůj poklidný život v místě, kde není ani mizerná videopůjčovna. Jediným skutečným rozptýlením na procházce kolem řeky byl bar Dona Pinga.

Hugo tam chodil s otcem a indiánskou chůvou na velké sklenice ovocného džusu, pečené říční ryby a kus řeči s majitelem – snědým arabským přistěhovalcem Lucianem. Den co den se teď Hugo ploužil kolem řeky, sedl si do vratkého rákosového křesílka, nechal si donést silnou kávu, nasypal si do ní dvě lžičky hnědého třtinového cukru a zamyšleně se dloubal ve slaných koláčcích. Díval se na bažinatou řeku, vnímal její odtazitý mlaskavý pohyb a tušil všechno to bahno na dně, ze kterého se rodí krokodýlí strašidlo Kuka. Chůva ho Kukou vždycky schválně děsila před spaním. Zpívala mu při tom prazvláštní ukolébavku.

*Máma šla na pole
táta šel taky
a ty sám doma bdíš
tiše bud', tvrdě spi
Kuka už svléká zelenou kůži
zuby si brousí*

Jenže krokodýlí si přece nesvlékají kůži, co je to za nesmysl, ptal se nepřítomné chůvy a zároveň znova ucítil v zádech svůj dětský strach, díky němuž rychle usínal, aby zapomněl na hnusnou zelenou Kuku, co ho chce sežrat.

Chodil k řece celý měsíc a nepřišlo mu divné, že ani jeden z majitelů baru nepřišel a neprohodil s ním obvyklé zdvořilostní fráze. Většinou když se nezahlédl na řeku, zkoumal pohledem obrovské růžové říční mušle zavěšené na rybářských sítích, jimiž byl dřevěný bar vyzdoben. Na mušlích se odrážel nazelenalý přísvit okolního pralesa a zdálo se, že se v nich usadila všechna vlhkost řeky, zklidněná a schoulená v tenounké ulitě. Zatoužil mít taky takovou mušli. Umínil si, že se zeptá číšníka Álepheho, syna majitelky, jestli by pro něj nějakou z řeky nevylovil. „Ale jistě, to víte že ano, pane Hugo, jen se musím zeptat maminky, jestli nám půjčí loďku, ale možná by bylo lepší, kdybyste se s ní domluvil sám, ona ví nejlíp, kde ty mušle jsou, já je moc nelovím, bojím se krokodýlů. „Snad ne taky Kuky?“ zasmál se Hugo. „No jasně, Kuky taky,“ ušklíbl se rošťácky Álephe a rukou máchl směrem, kde měla být loďka jeho matky.

V.

Hugo šel kousek po vlhké, mazlavé cestičce, až došel k malému betonovému molu, u něhož bylo přivázáno několik barevně natřených loďek. Vypadaly spíš jako dětské hračky, vyrobené z vrásčité kůry pralesních stromů. „Dobrý den, paní Mariso, jak se má pan Luciano?“ Marisa k němu zvedla své velké černé oči. Zvedala je tak pomalu, tak ztěžka, že měl Hugo pocit, jako by se právě vrátila z nějaké dlouhé noční cesty. Když na něho konečně pohlédla, vůbec ji nepoznal. Pamatoval si její zářivé rty, co se vždycky neslyšně pohybovaly, protože si zpívala nějakou písničku nebo si něco pro sebe říkala v indiánském jazyce *tupí*.

Marisa se dnes neusmívala. Hleděla na Huga nepřítomně, jako by byl celý z vodních par a ona se v nich pohledem ztrácela a nemohla najít ten správný vchod do slunečného teplého dne, do života na břehu řeky. „Je vám něco, paní Mariso?“ zeptal se celý nesvůj po dlouhé chvíli ticha Hugo. „Ne, není mi nic. Vůbec nic. Luciano taky není. Před třemi měsíci jeho auto srazil kamion. Měsíc ležel v komatu a pak umřel. Naštěstí. Už jsme neměli žádné peníze na účty v nemocnici a jedli jsme pořád jen

ryby z řeky.“ Hugo se nezmohl na slovo. Sedl si k ní do loďky a účastně jí položil ruku na rameno. „To, to je mi líto,“ vykoktal. „Je to hrozné.“ „Je,“ řekla žena a oči se jí potáhly vlhkou slanou blankou, měnila se v slzu a ta ukradla celou její tvář. „Promiňte, ještě, ještě jsem si na to nezvykla. Nejsem schopná vůbec nic dělat, myslet, hýbat se. Kdyby teď děti nezaskakovaly v baru, nevím, co bych si počala. Álephe musel nechat školu, aby mohl na všechno dohlížet. Já teď nejsem k ničemu, pořád jen brečím nebo tupě civím do prázdna.“

„Víte, zatoužil jsem po jedné takové mušli, takové, co máte pověšenou nad barem, dobře bych vám zaplatil...“ řekl Hugo a připadal si s tou stupidní větou jako vrah, jako člověk, co nemůže nic dělat se smutkem krásné ženy, a tak ji raději zabije, aby se nemusel dívat na to, jak se trápí.

„Mušli? Co chcete dělat s mušlí?“ zeptala se překvapeně Marisa. „Chtěl bych ji jako těžítka na stůl, pořád mi lítají všechny papíry, když větrám,“ vysvětloval horečně Hugo a byl rád, že se nit hovoru nepřetrhla, že žena s těma těžkýma černýma očima promluvila a že se ho na něco ptá. „Aha, jenže ty mušle je těžké ulovit. Je jen několik zátočin, kde se schovávají v kořenech stromů, co trčí nad vodou, ale tam jsou taky většinou krokodýli a vodní hadi. Luciano je lovil ze sportu, dokazoval si tím, jak je statečný, a pak je věšel na ty sítě jako trofeje. Pro mě každá ta mušle znamená několik hodin strachu. Jsou mi odporné,“ zamračila se najednou Marisa. „Dám vám je klidně všechny!“

„Nevíte, jestli je strašidlo Kuka had, nebo krokodýl?“ vyletělo najednou z překvapeného Huga, ani nevěděl proč vlastně, možná ho postrčil způsob, jakým Marisa řekla slovo *odporné*. „Cože, jaká Kuka?“ „No taková ta z indiánských legend, co je krokodýl, ale svléká si zelenou kůži.“ „Aha, ale Kuka přece není krokodýl, Kuka je tlustý had škrtič, který když vyleze z řeky na břeh, změní se v ošklivou babici, ale předtím se musí vysoukat z kůže, a tu pak nechá schovanou na břehu. Kůži ukradne bůh stínu a dá ji lidem. Ti se mají rozhodnout, co s ní udělají. Nakonec chtějí od Kuky výměnou za kůži schopnost mluvit s hady.“ „To je zvláštní, tohle mi chůva nikdy nevyprávěla. Vždycky mě jen strašila, že mě Kuka sní, když hned neusnu.“

Hugo vystoupil z loďky, seděl teď na bobku a z výšky se díval na Marisu pohupující se na vodě. Sledoval sluneční paprsek, který si pohrával s měděným odstínem zčuchaných vlasů.

„Měla bych jít něco dělat,“ řekla tiše Marisa. „Já vám pomůžu, jestli chcete, můžu tady dnes přespat, pokud máte nějaký volný pokoj,“ navrhl Hugo a sám se podívil vlastní dotěrnosti. „Dobře, podejte mi ruku, půjdeme,“ řekla žena a vyskočila nahoru na molo.

Šli společně pralesními zvuky po cestičce kolem řeky, šedý soumrak padal na velké zelené listy a Hugo pocítil zvláštní vůni, vycházející z Marisiných zpocených vlasů. Hutnou vůni přepáleného omastku, bahna a divokých leknínů. Když došli k domu za barem, dal se Hugo do práce. Měl rád pořádek, naučil se tomu od otce, pedantského muže, který za svůj úspěch vděčil trpělivému výzkumu dýní. Nejdřív prohlédl lednici a udělal seznam potravin, které bude potřeba dokoupit ve městě. Pak vysvětlil Álephovi, jak má správně vycídit velký měděný drez na baru. Ještě vyměnili fritovací olej a v noci Hugo vyčerpaně padl do voňavé postele, jejíž matrace byla vycpaná suchými palmovými listy.

VI.

Když se Hugo probudil, bylo ještě šero. Na široké posteli vedle něj klečela Marisa. Zkoumavě si prohlížela jeho rozespalou tvář. Pitvala očima každou drobnou vrásku, záhyb kůže na krku, pihy a znaménka, špatně oholená místa. Pak se beze slov začala pomalu svlékat. Rozepnula si bavlněnou blůzku a stáhla si lehounkou sukni. Rozpustila si vlasy. Hugo nevěděl, co má dělat, a tak nedělal nic, aby něco nepokazil. Marisa řekla: „Nevím, co jsi zač, nevím, proč jsi sem přišel, ale mluvíš o růžových mušlích, o hadech a Kuce. Mluvíš jako nějaký poutník, co se zastavil a pak půjde dál. Jsem moc sama. Už nesnesu to proudění času kolem mě. Jednou se probudím, a ty tady nebudeš. Teď tady ale jsi.“

Obrátila ho na břicho a začala mu hladit zadek. Hugo se už miloval s několika ženami, ale tohle bylo poprvé, co ho nějaká tak nestydatě a zároveň něžně osahávala a dělala si s ním, co chtěla ona. Brala jeho

penis do dlaní a poté, co ho dovedla rychlými, zkušenými pohyby k dlouhému, mučivě sladkému orgasmu, hltavě srkala kapky spermatu. Dlouze a něžně vysávala špičku jeho stále ztopořeného penisu, klouzal jí mezi rty a ona z něj vypíjela poslední kapky, sála je, válela na jazyku, jako když zkušený labužník ochutnává poslední kapky ušlechtilého vína. Štípala ho do tváří, až si připadal jako nemluvně, a zároveň s ním zacházela jako s křehkým nemohoucím starcem. Seděla na něm obkročmo, kopala ho patama do boků a jen tlumeně sípala. Hugo ji hladil po zádech a pozoroval její obličej. Věděl, že jde o horký pokoj, noční bloumání mŕ a o žízeň stejně palčivou jako bolest ze smrti milovaného muže. Pokojně se oddal jejím dotekům, pohybům a vší té husté sytosti jejích vlasů. Pak spolu spali schoulení do vlhkého klubka a den za dnem si byli blíží, den za dnem Hugo zapomínal, proč teď žije v Samambaye a co má vlastně na práci. Jednou, když ho Marisa zase pomilovala, protože vždycky to byla Marisa, kdo Huga miloval, otáčel na břicho a rozkošnický si ho přivlastňoval, v jedné té naplněné chvíli si Hugo uvědomil, že Marisa není tak úplně obyčejná indiánská majitelka malého baru u páchnoucí řeky.

Mohla za to jedna písnička, kterou si broukala. Připomínala mu báseň, co ji má navždycky vytetovanou v hlavě. Byla v jazyce *tupí*, ale měla úplně stejný rytmus jako jeho vlastní báseň.

VII.

„Co si to zpíváš, Mariso?“ zeptal se jí jednou v noci, když se probudil a ona nespala, jen hleděla se široce rozevřenýma očima do špatně omítnutého stropu pokoje a broukala si „jeho“ báseň. „No takovou písničku, dostala jsem ji od Pajity.“ „Kdo je to Pajita?“ pohládl ji po otevřených očích Hugo a usmál se na ni. „Pajita? Pajita je prostě Pajita,“ zarazila se Marisa. „Aha, Pajita je prostě Pajita...“ opakoval Hugo trochu rozmrzele do tmy. „Je to taková holka, co žila v poušti za horama, pracovala tady v nemocnici. Lidi neměli čím platit, tak Pajita pomáhala s různými věcmi. Třeba když příbuzní nemohli zaplatit anestezi, tak Pajita přinesla hada surucucú, odebrala mu trochu jedu a udělala z toho takový výtažek

a ten potom použili místo umrtvení. Postup byl hodně složitý. Různě jed filtrovala a pak ještě ředila. Prý to ale fungovalo výborně. Jeden doktor ji ale odvezl do Velkého města kvůli nějakým výzkumům nebo co, do nějakého institutu,“ vysvětlovala Marisa docela váhavě a neochotně. „A proč ti dala tu písničku?“ toužil po pokračování Hugo. „Protože jsem jí jednou pomáhala odebrat hadovi jed. Než jsem se vdala za Luciana, tak jsem dělala v nemocnici zdravotní sestru.“

„O čem je ta písnička?“ už to nemohl vydržet Hugo. „To se dá těžko popsat. Je to v *tupí*, můj táta byl indián, ale zvláštní je, že Pajita je černošsko-indiánská míšenka, ale většinou mluví jazykem *tupí*. Proto jsme se taky seznámily. Nikdo jí v nemocnici moc nerozuměl, španělsky uměla, ale nerada tím jazykem mluvila. Ta písnička je o hadovi, co je nemocný a spí u kořenů všeho. Kdo mu pomůže, tomu had na oplátku rozplete kořeny jeho trápení. Vždycky když Pajita připravovala tu hadí anestezii, tak si tohle zpívala. Je to asi takové zaříkadlo. Ráda si to broukám dodnes. Uklidňuju se tak. Ona mě naučila odebírat ten jed a dala mi k tomu i píseň. Jenže pak jsem bar a nemocnici nestíhala, a tak jsem odešla a nikdy už jsem nic z toho nepoužila. Jen ta písnička mi občas zní v hlavě.“

Marisa se odmlčela a tázavě se zadívala na Huga. Nemohl pochopit, proč to s ním všechno zřejmě souvisí. Sedl si na posteli a přeříkal si vlastní báseň. „Víš, mně někdo tuhle báseň asi taky dal, nebo spíš vnutil. Musím tu Pajitu najít. Myslíš, že ještě žije? Víš, kde by mohla ve Velkém městě bydlet?“ s důvěrou se na Marisu podíval. Pobrukovala si a pomalu usínala. V polospánku řekla: „Ne, nevím, kde teď Pajita žije.“

Haré

Všechny druhy pokusů, jaké si dovedete představit. Všechny druhy bolesti, jakou byste nikdy nechtěli zažít. To byl život v institutu. Mí druhové s jedovými žlázami museli dodávat jed. Den za dnem se zakusovat do gumových páchnoucích válců. Nekonečně dlouhé minuty bolestivého čekání na to, až kapky jedu stečou do průhledné trychtýřovité nálevky.

Železný hák, co jim přidržíval hlavy u válce, nikdy neměl slitování. Jak by se asi tak mohlo zrezavělé železo vcítit do jemného předu hadí kůže?

Prý cítíme jinak. To kdysi řekl nějaké udivené studentce Michael. Ta se nejdřív ostýchala nám způsobovat bolest. Po několika týdnech, když její stáž končila, to dělala s čím dál větším gustem. Je cizí bolest návyková? Vlastně prý necítíme nic. Ozvěna toho nic se mi vrací. Řekl to úsečně, tak vyprahle. Přál si, aby to byla pravda? Všechny ty jehly, které nám projížděly kůží. Všechny ty vlastnosti kyselin, co je potřeba znát, aby se vyloučila alergická reakce na sérum proti uštknutí. A ty lesklé nože, co na nás spolu s hákem čekaly. Pečlivě vycíděné a seřazené podle velikosti. Jaké vlastnosti má hadí svalovina, když se rozřízne zádomé svalstvo? Jak dlouho bude reagovat? Jak dlouho funguje krevní oběh po stáhnutí kůže? Je hadí sluch skutečně tak záhadný? Když se had oslepí, neslyší ani mlácení do plechovky centimetr od jeho hlavy, ale ověřit tento úkaz je možné jen zaživa. Jestli se samici naočkuje roztok amoniaku, budou její mláďata vypadat jako amoniaková louže? Všechno, co si jen dokážete představit. I to, co si představit nedokážete.

My hadi jsme tady dlouho. Naše paměť je společná. Tohle asi Velký Michael neví. Jak by to mohl vědět, sdílí ji se mnou teprve velmi krátký čas. Pomohli jsme lidstvu dospět. Strach z nás hadů působil na neohrabané smysly primátů, co se teprve učili chodit po dvou. Vždycky je dobré mít nepřítele. Zostřuje se ti zrak a dáváš si pozor, kam kladeš nohy, a bojácně pátráš po odlesku chladné kůže v zeleni listů.

Náš svět je propojený. Lidé, kteří nás políbí, to vědí. Naše kmitající jazyky si předávají všechny vjemy od počátku. Ti chladní lidé v bílých pláštích tomu říkají chemická komunikace. A přes všechny pokusy a naši bolest, kterou nám ani nechtějí přiznat, nevědí nic. Nevědí, že se učíme zpívat stejné písně. Vždycky jsme přítomní. Semknutí. Společní.

Pajita a její trápení

I.

Pajita znamená stébélko slámy. A Pajita se skutečně celý život jako takové stébélko cítí. Myslela si, že jí ke štěstí bude stačit společnost korálovců a chřestýšů. Hadi jsou její živobytí, její přátelé a důvěrníci. Odmalíčka je zná. Nikdy si nehrála s panenkami ani netoužila po dětské kuchyňce z malých plechových hrníčků jako ostatní děvčata z horské pouštní vesnice. Co si pamatuje, její nejmilejší zábava byla toulat se v prázdné krajině, sbírat kameny, šťourat do nich klacíkem a obdivovat hady stočené ve vlhkých dolících pod nimi. Líbil se jí modravý odlesk na barevné kůži korálovců. Snadno rozeznala, který z nich je jedovatý, a který jen „falešný“. Ti falešní měli na břichu šupiny hustěji poskládané do sebe. Pajita je brala do ruky a nechala si obtáčet nahé hnědé paže barevným kamarádem. Had na ni vystrkoval jazyk a jí připadalo, že by mu mohla dát pusku, kdyby chtěla. Sbírala pro hady brouky a někdy jim ulovila i hlodavce se stříbrným načechraným kožíškem.

Ted' má Pajita velké trápení. Je tak velké, že na ně sama nestačí. Spousta se toho stala. Je tak unavená. A nemá už vůbec žádnou sílu.

II.

Všechno, co Pajita ví o hadech, se naučila sama. Nikdo jí s tím nepomáhal. Připadá jí, že hadi sami chtěli, aby se dozvěděla co nejvíc. Jednou pozorovala hada oxybelise, ona mu však říkala „duhový had“. Modrošedé šupiny se mihotaly mezi hnědým pískem studené náhorní plošiny, kde nic nerostlo, jen suché pichlavé keře se žlutými květy. Vítr nikdy nepřestával foukat a obloha byla pořád dokola ledově modrá. Oxybelis se stočil u jednoho černého klacku. Pak se do něj zakousl. Z tenkého zubu stekla na kůru velká jedová krůpěj. Pajita se potichu přikládla blíž. Dívala se na křišťálovou kapku, v níž se odráželo anemické slunce.

Krůpěj byla chvíli mléčná, a jak se začala vsakovat do dřeva, dostávala duhovou barvu. Had se odplazil pryč a na kůře zůstala vyschlá bílá skvrnka. Pajita klacík opatrně vzala a schovala ho i se skvrnkou do staré plechovky od tuňáka, kterou předtím pečlivě vymyla.

Chladnou poušť plnou suché hlíny se neustále hnal vítr. Zalepoval oči špínou a měnil směr, jak se mu zachtělo. Pajitini rodiče – indián Manuel a černoška Eliana – se do téhle pustiny odstěhovali, když se nedaleko otevřely stříbrné doly. Otec fáral a matka vařila celé dny pro hladové horníky. Pajitu nikdo nehlídal, škola byla jen chimérou, černou dírou ve skutečnosti, kde největší štěstí pro míšenku je nakonec se nějak vdát. Což u Pajity nepřipadalo v úvahu. Všichni v dělnické kolonii slepené z krychlí z hnědého vyschlého bláta se shodovali na tom, že děvče je hrozně hubené. A takový nedomrlec stejně do roka, možná do dvou umře. Nikdo si jí celé dny nevšímal. Otec po práci vyčerpáním jen spal a matka neustále umývala hory mastného otlučeného nádobí. Pajita dostávala najíst jednou za den a zbytek si musela nějak obstarat sama. Rodičům se do cesty raději moc nepletla. Pokud se divoce nehádali spolu, vybíjeli si svůj vztek na ní. Poušť byla jedinou útěchou. Obrovská a nekonečná, v dálce sněhové čepice hor. A za nimi mohl člověk vytušit hloubku strmého údolí, kde začíná prales, pomalu létá vedrem zmožený hmyz a proudí hnědé teplé řeky.

Když si nemáte s kým povídat, lidi si o vás myslí, že stejně brzy umřete, a když máte pořád hlad, začnete si všímat tvorů, kteří jsou na tom podobně. Pajita si tedy povídala s hubenými psy, co pobíhali kolem dolů. Kožichy jim plandaly a kosti z nich trčely jako drátky obživlých loutek. Funěli únavou a vyplazovali růžové jazyky. Byli vděční za každé podrbání, za každé slovo, které nebylo křik. Pajita s nimi mluvila a připadalo jí, že i oni mluví s ní. Vyprávěla pohádky ještěrkám, obdivovala klikatý pohyb hadů a vypožadovala, jak loví na vyhrátých skalách jedním mihnutím hlavy a vteřinovým uštknutím nepozorné ptáky. Někdy lovila s nimi. Přišlo jí, že hadi jí dělají při lovu místo. Jednou dokonce had ptáka omráčil jedem, odplazil se pryč a nechal ho Pajitě. Ta ho do-razila, oškubala a opekla si úlovek v malé jamce u skály. Když ulovila

činčilu, nechala ona kousek hadům. A tak Pajita přes veškeré předpovědi neumřela, ale to, že je hubená nebo dokonce nemocná, už jí nikdo neodpáral.

Hadi Pajitu provázeli i ve snech. Ty sny nebyly složité. Vždycky se připlazil černý tlustý had a vyprávěl Pajitě o tom, jak se věci mají. Jak důležité je nikdy nemít z hadů ani z ničeho jiného strach. Říkal jí, že pach potu, který lidé, když se bojí, vylučují, je pro hady nesnesitelný. „Nesmíš se bát, Pajito, nikdy se ničeho nesmíš bát,“ domlouval jí velký tlustý had ze snu. „Strach moc smrdí,“ dodával. Malá Pajita se ve snu rozesmála, až ji rozmrzelá matka plácla po zádech.

III.

Ted' se ale Pajita bojí. Bojí se a ví, že tím hadům páchne. To ji rmoutí ještě víc. Všechno to začalo, když do jejich krychle z bláta přinesli bezvládné tělo jednoho horníka. „Uštknul ho na kraji šachty had,“ řekla lhostejně matka, když se Pajita ptala, co se stalo. „Jak vypadal? Mami, zeptej se toho pána, jak ten had vypadal,“ poprosila Pajita. „No to si tak bude akorát pamatovat, dyť má smrt na jazyku, jdi odsud, Pajito, nebo uvidíš ten mazec!“ Pajita se šourala pryč, ale muž najednou pohnul ústy a řekl: „Byl modrošedý, Pajito.“ „Tak to byl duhový had,“ řekla Pajita. „Co to vykládáš, řekla jsem, ať vypadneš!“ zařvala na Pajitu matka. „Nechte ji, vždyť je hodná,“ zastal se Pajity zraněný muž. Pajita si přinesla svou už málem zapomenutou plechovku od tuňáka. Vytáhla z ní klacík s bílou skvrnkou. Matka šla ven pro kus mýdla a vodu, s níž chtěla muži vyčistit hadí kousnutí. Jed však už běžel tepnami a rychle dělal svou špinavou práci. Muž se dusil a cítil, jako by mu celé tělo prostupoval konečný chlad. Had ležel pohřbený v mazlavém blátě dolu s hlavou odkopnutou motykou a nedýchal. Nikdo nebyl ničím vinen. Jen náhoda. A úlek. Muž na hada šlápl. Had se lekl. Měl zakódováno z dávných dob, že když na něj těžká noha většího zvířete dopadá, musí co nejrychleji zaútočit.

„Mohl byste to, já nevím, třeba olíznout,“ navrhla váhavě Pajita muži a nastavovala mu klacík s bílou suchou skvrnkou. „Proč?“ zalapal po dechu muž. „Já nevím, ale mám pocit, že to máte olíznout,“ vysvětlovala Pajita. Muž tedy namáhavě a z posledních sil hřbetem jazyka olízl bílou skvrnku. Polkl a v koutku úst mu zůstala viset dlouhá slina. Ztěžka a pomalu odcházel do černé dlouhé propasti plné kroutících se hadů, tváří neznámých dívek a mazlavých hnusných věcí. Po několika minutách však přestaly jeho tváře fialovět. Začal pravidelněji dýchat. Dychtivě olizoval černý klacek. Pak usnul. Když se probudil, cítil, že jeho tělo už znova patří jemu a ten děsivý chlad je pryč. „Kde je Pajita?“ zavolal. „Vypakovala jsem ji, tady furt jenom překážela, ukažte, já vám to konečně umeju,“ bručela Eliana. Muž ji ale neposlouchal. Vstal z postele a váhavě se belhal směrem ke dveřím. Našel Pajitu, jak sedí na posteli a dumá nad plechovkou. „Co to bylo za klacek, Pajito?“ zeptal se horník. „To já nevím, ale byla na něm krůpěj duhového hada, víte, já si ji schovala,“ řekla Pajita.

IV.

Horník si své uzdravení nenechal pro sebe. Všem o něm vyprávěl, a tak se za Pajitou několik dnů táhly zástupy zvědavých horníků a jejich žen. Pak je to omrzelo. Pajita nekonala zázraky, nevěštila budoucnost ze své tuňákové plechovky, ani nedokázala vyléčit jejich bolavé hlavy, nádory a sklon k otupujícímu, smutnému pití. Horník se ptal Pajity, co by si přála za to, že ho vyléčila. Děvče si přálo, aby jí za doly postavil vlastní krychli z bláta. „Oni naši mají doma málo místa, a kdybych jim nebyla tolik na očích, možná, já nevím, možná, víte... by mě tolik nemlátili,“ vysvětlovala dívka a na hranatých lícních kostech jí pohrával pomalý úsměv. Horník Pajitě opravdu z vděčnosti postavil vlastní domek o jedné místnosti. Vyzdobila si ho bílými roztodivnými kameny a drobnými vybělenými kůstkami zvířat. Sbírala je v poušti mezi hlínou a pískem. Měla ráda jejich ničím neušpiněnou barvu. Skládala je do hezkých obrazců a některé zavěšovala na uschlé větve, takže její hnědá krychle

z bláta smíchaného se slámou vypadala jako výstavní síň výstředního konceptualisty.

Jednou v poledne někdo zaťukal na dveře. Pajita nebyla na lovu ani se netoulala, a tak otevřela. Za dveřmi stál horník, co mu zachránila život. „Koupil jsem tě, Pajito,“ oznámil jí bez obalu horník. Pak se trochu zastyděl a dodal: „Bude to tak lepší, že mi tě prodali.“ „Prodali? A za kolik?“ řekla Pajita překvapená ne tím, že ji rodiče prodali, ale tím, že ji vůbec někdo chtěl koupit. „Za tisíc bolívarů.“ „Za tisíc bolívarůů?“ protáhla nevěřičně svým pomalým způsobem Pajita. „Měl jsem něco našetřeno, moc toho nepropiju, tak to stačilo,“ usmál se šťastně horník. „Tak to je, no to je teda něco,“ řekla Pajita. „A co teď se mnou budete dělat?“ dodala najednou polekaně. „Nastěhuju se sem, budeš mi vařit a možná, že bys mohla být i moje žena, ale teď ještě ne, teď jsi na to moc malá. Tím nejspíš myslel hubená.“

Pajitě bylo patnáct, na to, aby byla něčí žena, měla právě tak věk, ale všichni, kdo se dozvěděli o obchodu horníka a Pajitiných rodičů, si byli jistí, že se horník zbláznil. „Co bude dělat s takovou vychrtlou podivnou holkou?“ mysleli si stejně jako Pajita. „Možná potřebuje někoho k plotně,“ říkali si ti shovívavější. Že by se třeba horník mohl do Pajity zamilovat, to nenapadlo vůbec nikoho, možná ani jeho ne.

On jen cítil, že je Pajitě vděčný. A bylo mu s ní volně. Mohl jí celé dny vyprávět o svých plánech, co udělá, až si znova něco našetří a vypadne odtud. Mohl ji občas pohladit po mastné ovině, která připomínala koňskou houni. Ona mu na oplátku ukazovala své kameny, líčila mu lovy s hady a byla ráda, že nekřičí a nebije ji. Tohle všechno stačilo. Ve světě věčného prachu, střeptů od sklenic piva značky Simón a vše prostupující špíny hliněné pouště nemohla chtít dívka koupená za tisíc bolívarů víc.

Horník byl taky ztracený a neměl kromě Pajity nikoho. Ve studené poušti vysoko v horách se životy podobaly jeden druhému, jako by je někdo ukoptěnýma rukama oxeroxoval na špatně seřizené kopírce. Vyrůstal ve stejné krychlové osadě, neuměl číst ani psát, rodiče ho mlátili podobným způsobem a jeho obzory nedokázaly dosáhnout dál než

k první sněžné čepici. Přesto byl výjimečně zvědavý. Vždycky když přijeli turisté v džípech a vysedli, aby si koupili trochu vody, šálu nebo vlněný svetr z obarvené lamí vlny, potloukal se horník kolem. Očima ohmatával jejich goretexové bundy, fotoaparáty a lesklé časopisy National Geographic. Nezavídal jim. Těžko můžete závidět ufonům. Jen se jednou chtěl podívat na tu planetu, kde žijí, odkud přijíždějí, a hlavně toužil vědět proč. Domorodí průvodci, kteří uměli pár slov anglicky a chodili vždycky s nimi, mu vysvětlovali, že turisty lákají plameňáci v horských jezerech, gejzíry teplé vody a podivná krajina pouště, jíž se tam někde v ufonské zemi vznešeně říkalo pro její geometrické skalní útvary Picassova poušť. Horníci jí říkali jednodušeji Poslední poušť. Za ní pro ně už nic nebylo.

Horník a Pajita spolu začali žít. Za pár týdnů už měli své zvyky, svá vyprávění a naslouchání, společné toulání. Postupně ho Pajita ukazovala hadům, pouštěla se s ním dál a dál ke škorpióním hnízdům, předváděla mu spící hraboše i hady, kteří když uštknou, tak jejich oběti tancují nějakou chvíli jako opilé, než zemrou. Horník se nestačil divit. V neděli odpoledne, po obědě vyrobeném z vepřové konzervy a trochy ostré trávy a po kokovém čaji, krácel ve svých vysokých kožených botách směrem k nějaké podivné skrýši a před ním cupitala veselá Pajita a pohazovala svou hustou hřívou vlasů splepených do nepravidelných chuchvalců. Horník si ji pořídil, jako si smutný člověk pořizuje psa nebo plyšového medvídka, co na tom, že mu chybí hedvábná srst, stačí, když s vámi leží v noční chladné tmě. A když vykřikujete ze sna hrůzou, pohladí vás po ruce a řekne: „No tak, už je to pryč!“

Pak horníka zavalila obrovská masa utržené hlíny. Nemohl ani vykřiknout. Velká hnědá lavina neměla hadí oči a ani Pajita ho tentokrát nemohla osvobodit od té nikde nekončící tíhy, která strašně tlačila na prsou a dusila vzlyky. Nenašetřil ještě dost, aby mohl uniknout. Nestačil Pajitu vykrmit a udělat z ní svou ženu. Tenhle žebrák, co hledal poklad v dole, měl prostě smůlu. Jednou měl štěstí a pak už ne. Vynesli ho ven z hlíněné nory na laťkových nosítkách a řekli jí, že je to divné, že to vypadá, jako by byl mrtvý, ale že ještě dýchá. Nebylo koho se zeptat, co

s ním vlastně je. Opravdu dýchal, ale to bylo všechno. A doktoři žili daleko. V osadách krychlí věděli, že existují, ale nikdo je nikdy neviděl. Kdyby doly patřily nějakému kmeni ztroskotanců a míšenců, našel by se jistě i nějaký šaman, a ten by alespoň zatančil tanec duchům a zamával nad dýchajícím nehybným tělem horníka perem dravce nebo něco zazpíval. Jenže v Poslední poušti žádný šaman nebyl.

Pajita plakala dlouho, nemohla jíst, nemohla se usmát ani vstát z postele. Možná by umřela hladu, protože už nebyl vůbec nikdo, kdo by jí donesl konzervu nebo něco ulovil. Ona sama byla omámená svými slzami. Chvilí z ní tryskaly jako zdivočelý vodopád, chvilí tekly líně a byly kalné, stojaté jako voda bažiny. Bez hlesu zírala do stropu slepeného z bláta. Pohybovala očima, přeskakovala z jednoho stonku slámy na druhý. Čas se pitvořil nebo jen tak tekł kolem ní, aniž by si jí všiml. Celá staletí se brodila konečnou ztrátou blízkosti. Nemilovala ho. Proč dávat věcem takhle divná jména. Horník ji koupil a byl na ni hodný. To je dost. Teď je sice s ním, ale sama.

Nakonec se dověkla ke známým kamenům. Lehla si na jediný z nich, do nějž se opírala v poledne trocha slunce. Přála si, aby se objevil některý z hadů a jediným mrsknutím jazyka ji zbavil všeho trápení. Přála si nebýt. Nebo alespoň být někde jinde. Jenže si neuměla představit kde. Hlava jí spočívala na drsném šedožlutém lišejníku prostupujícím žulu. Nevěděla, jestli spí, nebo jestli má jen tak velký hlad, že si raději představuje, že usnula. Pustina kolem ní vydávala nejružnější zvuky. Pajita slyšela mrouskání hrabošů. Jejich zvědavé přešlapování. Cítila suchý povrch hadích šupin i škorpionií touhu po vlhkých tmavých skulinách v písku. Naslouchala tepu svého smutku. Cítila propast. Nekonečnou propast mezi tím, co bylo a co je. Na dně té propasti zněl jakýsi popěvek. Zaslechla jeho rytmus. Nepravidelně neohrabaný rytmus. Zaposlouchala se do něj. Musela se hrozně přemáhat, aby mu porozuměla.

*Líbej ho na jazyk,
bud' jeho očima,
rozplet' ty kořeny, těma to začíná*

Kolem ní se plazili její přátelé, ale ona o nich nevěděla, jen poslouchala a lámala si hlavu, co ta divná písnička znamená. A oni naslouchali Pajitě. Obdivovali hloubku jejího smutku. Oni sami takových pocitů byli schopní, jen když jich bylo víc a když člověk, jehož si oblíbili, dovolil, aby se stali jeho součástí. Kéž by Pajita svolila. Pajita si dnes už není schopná vybavit, jak to přesně bylo. Vnímala proudy pocitů, které někdy vytrysknou z neznáma a zaplaví vám vědomí. Hadi si velmi přáli, aby svůj smutek Pajita přežila. Když pak modře, blýskavě zbarveného hada políbila, cítila, jak ji nese rytmus jeho jazyka a předává všechny vůně a chutě nastřádané všemi hady po všechny miliony let, cítila se křehká, slizká a houževnatě ohebná. Věděla, že na kořist musí čekat, že láska není složitá, ale že je jí málo, věděla, že svět končí i začíná, že není Pajita, ale že se stala součástí hadího jazyka. Začala rozplétat kořeny, stala se jejich očima, líbala na jazyk a její život měl smysl, protože jen společné vědomí o začátku a konci mu ho mohlo dát.

V.

Když se pak Pajita vpotácela do osady, stál na místě, jemuž by se při hodně velkém výbuchu fantazie dalo říkat náves, zaprášený džíp. Zamířila k němu jako toporný cínový vojáček. Rážovala si to k hloučku křiklavě a nepromokavě oblečených lidí ve slunečních brýlích. Na rtech měli všichni napatlaný bílý krém s vysokým filtrem proti slunci. To ovšem Pajita nevěděla, přišlo jí, že se dívá na nějaké zmalované dábly. Místo aby se jich lekla, dodalo jí jejich podivné vzezření odvahy. Beze slova a rázně vzala toho největšího za ruku a táhla ho ke své krychli. Nevzpouzel se, šel s ní a zvědavě si ji prohlížel. Nejspíš si myslel, že mu chce něco prodat nebo že mu chce být po vůli. Třeba čekal nějaké velké exotické dobrodružství s domorodou ženou. Večer si to všechno musí zapsat do deníku. Nesmí vynechat její otrhané šaty a vyděšený pohled. Je tak maličká a pevně mu tiskne ruku.

Pajita obra dovlekla k posteli, na níž ležel horník a nehýbal se. Obr na něj nechápavě hleděl. Pajita mu posunky ukazovala, co se stalo.

Šermovala rukama směrem k dolu, snažila se mu přehrát děsivou scénu závalu. Konečně to pochopil. Rychle vyběhl z chatrče a zavolal celou skupinku. Radili se a pořád opakovali jedno jediné slovo, kterému Pajita nerozuměla. „Koma. Je v komatu.“ Opakovala to několikrát pečlivě a pomalu, dokud se tu zvláštní větu nenaučila nazpaměť. Co kdyby ji později potřebovala někomu v jazyce d'áblů říct. Pak to šlo ráz na ráz. Turisti opustili svou trasu a dva z nich zůstali v osadě s tím, že počkají na další džíp. Místo nich měla jet Pajita a horník. Měli je dopravit do nemocnice na úpatí hor, kde začíná prales a kde Pajita nikdy nebyla, ani si nepředstavovala, že se tam někdy podívá. Nemusela se balit. Nic kromě dvou sukní a jedné vlněné zelené čepice neměla. Nasadila si ji na hlavu, přikryla bezduchého horníka flekatým pončem a vyjeli. Turisti se složili nejen na cestu, ale i na výdaje v nemocnici. Byla jim vděčná, držela v ruce roličku dolarů, ale nevěděla co říct, nevěděla, jak se mezi cizinci vyjadřuje vděčnost. Kéž by si mohla pomazat rty tou bílou barvou, třeba by to stačilo. Jenže kdoví, jestli je to takhle? Tak se na ně raději jen usmívala svýma šikmýma očima a slibovala si, že ona bude taky tak hodná, až to někdo bude potřebovat.

Jeli dva dny a dvě noci. Slunce bylo čím dál silnější, vzduch houstl vlhkostí a v noci svítil bílý měsíc. Byl ohromný, prorostlý zlým úšklebkem a naháněl strach. Džíp poskakoval v suchých řečištích, tancoval na výmolech, celé hodiny nutil těla cestujících bolestivě nadskakovat a narážet do železných tyčí po stranách korby. Pajita se ale omámeně dívala špinavým okýnkem ven na ubíhající krajinu, tiskla teplou horníkovu ruku, a přestože byla sama a měla na starost živou mrtvolu člověka, který ji koupil a měl ji rád, cítila, že se její život pozvolna sune někam jinam. Byla si jistá, že tam dole na ni čeká teplo. Všichni ve vesnici z krychlí říkali, že dole je teplo a vždycky se tam člověk něčeho nají, protože jídlo, kterému říkali banány, prý tam roste všude. Svět se na posledním výmolu před začátkem džungle s Pajitou zhoupł a naložil s ní jako dravec, když spatří kořist a prudce stočí směr letu.

VI.

V nemocnici se na ni asi týden usmívali. Mohla sedět vedle čerstvě po-
vlečené postele, do níž uložili horníka. Zapojili mu nějaké hadičky, při-
pevnili je ke stojanu a ona se na to všechno fascinovaně a bezmocně
dívala z bíle natřené otáčecí stoličky. Nikdy neviděla tolik bílé barvy,
necítila ve vzduchu dezinfekci ani nespala v čisté posteli. Dostávala
najíst a ukázali jí, jak kontrolovat hadičky. Nejlepší na tom všem bylo,
že jí bylo pořád teplo. Nemusela nosit vlněné sukně ani čepici. Od jedné
sestry dostala plátěné vybledlé šaty s modrým lemem a připadala si
jako víla, jako lehounká dcera pavučinového krále.

Pak se ale usmívat přestali. Řekli jí, že dolary, které jí dali hodní
d'áblové, došly. Horník na tom byl pořád stejně. Pořád stejně v komatu.
Seděla u něj a pozorovala, jak se jeho oči zběsile hýbou pod zavřenými
víčky. Třeba procitne. Promluví. Pohne rukou. Nebo taky ne. To doktor
nevěděl. Věděl jen to, že Pajita už nemá na zaplacení. Na druhou stranu
doktor nebyl hlupák. Dobře si všiml, že Pajita je sice trochu pomalá, ale
že o všem přemýšlí, že je čistotná a že by mu mohla v nemocnici pomo-
ci s úklidem, nebo by z ní dokonce při troše trpělivosti mohl vychovat
pomocnou sestru. Vysvětlil jí, co by to všechno znamenalo. Musela by
se hodně učit. Nic by jí neplatili. Dostávala by ale jídlo a horník by mohl
zůstat ležet, tam kde je. Neodpojili by hadičky. Dokud bude Pajita zod-
povědně a dobře pracovat, do hadiček poteče výživa a všechno bude,
jak má být. Jak si to přeje Bůh.

„Kdo je to Bůh?“ zeptala se Pajita doktora. „Bůh je vševědoucí, vše-
mohoucí ochránce a stvořitel lidí,“ sdělil jí vážným hlasem lékař.
„A odkud se vzal?“ pokračovala Pajita. „Milá Pajito, tolik času nemám,
abych ti vysvětloval, odkud se vzal Bůh, ale pokud budeš skutečně peč-
livě a svědomitě plnit své úkoly, možná bych tě mohl vzít v neděli do
kostela a tam se něco ohledně Boha dozvíš.“ Měl radost, Pajita evident-
ně pocházela z oblastí, kam nikdy nedorazilo slovo Boží. Hory byly tak
strašně daleko a žila tam jen hrstka horníků, míšenců a indiánů, kteří
nestáli za pozornost dokonce ani misionářům. A on teď mohl Pajitin

život zcela proměnit. Doktorovi bylo asi čtyřicet let a právě načínal, aniž si to uvědomoval, svůj dlouhý život starého mládence. A jako většina starých mládců nedokázal dost dobře mluvit o ničem jiném než o sobě, popřípadě poučovat své bližní. Říkalo se mu doktor Atd. Za každou větou, kterou se mu nechtělo dokončit, totiž velmi pečlivě vyslovil atd. S oblibou promlouval např. k sestřám: „Jestli tady uvidím nějakou pavučinu, flek *atd.*, budete muset odpracovat dvě hodiny navíc, odečteme vám ale z platu také dva bolívary *atd.*“

V mládí se Atd. toužil stát misionářem, což z něj jeho přísný otec vytloukl. Tak se alespoň naučil jazyk indiánů *tupí* u jednoho starého jezuitského kněze a na protest otci vystudoval medicínu místo práv. Teď pracoval usilovně a obětavě v zapadlé nemocnici na okraji džungle. Pajita mu připomínala jeho mladické poblouznění, lásku k Bohu, misionářské sny, erotické představy pohlavního styku se ženami tmavší pleti atd. Ano, vezme ji do kostela. Pajita souhlasila. Za čtrnáct dnů, poté co osmadvacetkrát vytřela všechny chodby v nemocnici, mohla jít s doktorem, jenž usoudil, že je hodna toho, aby uslyšela slovo Boží. Drobná dívka s pečlivě ulízanými vlasy si vykasala vybledlé šaty, klekla si na dřevěné stupátko a poslouchala farářův výklad ve španělštině. Moc jí nerozuměla. Opakovala se slova otec, syn a nebe. Tahle slova odněkud znala, dál jí už ale nic nedávalo smysl, a tak poslouchat přestala a dívala se na sošku Krista. Měl kolem beder místo bílé roušky červené trenýrky se zlatým lemováním a kolem sebe naskládané nejruznější obětiny v podobě balíčků s jídlem, kousků levných polodrahokamů, lístků koky, a dokonce zahlédla i dětské autíčko. Soška se tvářila smutně a měla v patách trny, z nichž stékaly dřevěné oprýskané krůpěje krve. Pajita cítila, jak se jí v hlavě dělá dusno. Kostel byl malý a přečpaný zpocenými ženami, které se tvářily povzneseně. Připadalo jí, že tohle přece nemůže být dům, v němž přebývá všemocný a vševědoucí Bůh. Když vyšli ven a Atd. se jí zeptal, jestli jsou věci kolem Boha jasnější, neznatelně přikývla. Nechtěla ho zklamat, ale už s ním nikdy do kostela nešla. Místo toho se začala toulat v džungli za kostelem.

Pouštěla se dál a dál, přestože měla trochu strach z navlhých dlouhých stínů, které měkce dopadaly na listy stromů. Bála se rojů komárů, představovala si, že by ji mohli zničehonic obklopit a vysát z ní všechnu krev. Stal by se z ní průsvitný duch a navždycky by bezradně bloudila pralesem. Vůně květů jí připadaly mdlé a nasládlé. Příliš mnoho pachů se splétalo do nesrozumitelného chomáče, s nímž si nevěděla rady. Byla zvyklá na průzračně břitký vzduch, nekonečně modré nebe, jež nevyrušuje žádná koruna stromů, jen se jím občas mihne ptačí stín. Stromy se jí ale líbily. Nebyly to jen vyprahlé, vybělené, nebo naopak bleskem zčernalé skelety, jež občas nacházela v krajině, kterou opustila. Tady připomínaly živé bytosti, byli to velcí zelení muži, teplí na dotek. Čichala k jejich kůře, tūkala prsty zlehounka na špičky štíhlých zelených trnů, hladila listy a zkoumala žilkování, v němž tušila všechny ty spousty vody, které je tady vždycky dostatek. To báječné teplo a v šeru pod stromy přikrčené světlo. Občas ji vyděsily skřeky barevných hejn papoušků a špatně nesla, že pod nohama suše nepraská hlína pouště, ale boří se až po paty do zetlelého, hnijícího listí.

„Co by sis přála?“ uslyšela najednou odněkud ze zelené hlubiny syčivý šepot. „Co bych si přála?“ Pomalu a bez špetky unáhlenosti si koulela otázku hlavou. „Nevím, já nevím,“ řekla neznámému hlasu. Skutečně to nevěděla. Ocitla se v teplém, čistém a měkkém životě, o němž nikdy nesnila, protože vůbec tak nějak o věcech nesnila. Ještě před několika týdny žila v zapomenuté horské poušti, kde přes den hřála trocha slunce a vítr svištěl všemi buňkami. V noci se teploty plazily kolem nuly, a pokud se člověku nepodařilo přes den ušetřit v kostech trochu tepla, byl s ním konec. Všechny dny se podobaly vyhládlým žlutě a hnědě žíhaným psům, kteří nikdy nenajdou svou vlastní boudu. Od takových dnů není možné čekat, že kromě nich ještě něco přijde.

Podívala se pozorně na stíny nahuštěné mezi vrstvami listí. Pátrala po tom hlasu. Před očima se jí mihl stín tenkého, slizkého těla. Jistě hedvábného na dotek. Záblesk jemného stisku. Odraz světla na večerní bledé hvězdě. Pajitě se zachtělo polibku. Zachtělo se jí líbat na jazyk. Líbat jako tenkrát, kdy se všechno obrátilo jiným směrem. Sehnula se

a hrábla rukou do listí. Kmitla jazykem. Našla hada. Byli spolu. Nebyla už sama. Přestalo ji trápit, že se horníkově bezvládné velké tělo potí v bílých prostěradlech svázané tenkými hadičkami do nemohoucího uzlu. „Přála bych si být, já nevím, asi, být jako... jako doktoři v nemocnici,“ promluvila Pajita. Had si to vyložil po svém. Mrsknul naposled jazykem a Pajita od té doby věděla všechno o složení jedu, o zvláštnostech jeho druhu, znala nazpaměť místa, kde ho najít. Věděla, že jed vylučuje jen jednou za čtrnáct dní, když je teplota příjemná a on potřebuje doplnit zásoby tlustým hmyzem, který se nedá ulovit jinak, než že se mu pod krovky dostane zabíjácká, silná rychlá kapka.

Když se Pajita vrátila do nemocnice, opustil ji stud, její váhavost dostala jiný odstín a nikomu už nepřipadala nemotorná. Šla přímo za doktorem Atd. a řekla mu, že by chtěla pracovat s anesteziologem. „Pajito, co tě to popadlo, v místnosti, kde se nalézá anesteziologické oddělení, je podlaha řekněme čistá, umyla jsi ji včera celkem uspokojivě, musím říci, že se ti tvoje práce daří,“ sálalo z doktora milosrdenství. „Ano, pane doktore, ale já, až budete, víte, až budete někoho potřebovat umrtvit, já, no, znám takovou věc, mohlo by to pomoci mnohem víc a sám jste říkal, že anesteze je..., že je drahá, že ji můžete používat jen vzácně, že to lidi pak zbytečně bolí,“ zakoktala se, ale pak odvážně pokračovala dál. „Já, já znám hadí jed, je silnější než ten váš přípravek. Umrtví i na několik hodin.“ „Anóó, a odkudpak ho znáš, Pajito, odkudpak ty můžeš něco takového znát?“ Pajita se už už chystala říci, že to ví od hadů, ale raději odpověděla jinak. „Měla jsem babičku, ta to používala často, aby lidi nebolela zranění, víte, když si někdo třeba poranil ruku, nebo tak něco.“ „Ahá, tvoje babička byla léčitelka, domorodá léčitelka? Hmm zajímavé, četl jsem v mládí několik studií o domorodých léčitelkách tady z téhle oblasti, jak jen se jim říkalo? Mapči nebo čakči nebo tak nějak, bylo to poměrně čtivé, i když velice, opravdu velice nepřesvědčivé atd. Tak dobře, když budeme mít na sále nějakého indiána, rozumíš, abys to vyzkoušela na svých, tedy osvědčených pacientech, řekněme. Tak já tě zavolám, až bude potřeba,“ odhodil lékař rázně Pajitin nepřítomný návrh a šel si do nemocniční kantýny dát šálek silné kávy. Přesně tak-

vé, jakou si tady před třemi lety začal dávat každé odpoledne ve čtyři hodiny a patnáct minut a jakou si ve stejné kantýně bude dávat ještě nejméně třicet let.

VII.

Pak přivezli mladého indiána. Nebyl to míšenec z pouště jako Pajita. Měl drobné tělo dítěte a pocházel z delty Velké řeky. Uštknul ho had a vezli ho na kánoi do nemocnice celý den. Ta příhoda byla prostá. Indiánští kluci hráli s míšenci z vesnice na břehu fotbal. Měli starý míč oblepený blátem a on byl brankář. Nudil se, protože hra se odehrávala téměř pořád na druhé straně hřiště. Indiáni vyhrávali a on si dřepel na bobek a sledoval pozorně své mužstvo. Nevšiml si drobného klikatého stínu v rohu improvizované branky z proutí. Míšenci přešli do útoku a najednou se na něj valila celá brankářská odpovědnost, hráči se hnali v oblaku prachu k němu a k jeho brance. Rychle vstal a napřáhl ruce, jako by kouli, která mu prudce letěla do náručí, toužil ukonejšit. Střelu chytil, ale síla míče, který nechtěl za žádnou cenu pustit, ho překotila, on klopýtl a upadl na záda. Ještě než dopadl, cítil, že ho něco štiplavě kouslo do nohy. To ten vyplašený, nezpozorovaný stín. Drobné tělo hada, vylekané prudkým obratem velkého zvířete, co se náhle vymrštilo a začalo klesat přímo na něj. Ještě je možné zvrátit úhel pádu, had věděl, že musí jednat rychle, věděl, kolik vteřin má k dobru. Stihl to. Tělo indiána dopadlo jinak. Klikatým, šustivým pohybem se hádek hnál pryč. Indián teď ale potřeboval protijed. Potřeboval ho rychle a do vzdáleného Hadího institutu ve Velkém městě to byly dlouhé dva dny cesty, dalšími kánoemi, nákladáky a pak autobusem. V nemocnici ale protijed neměli. Doktor nebyl ani schopný určit, jaký druh hada indiána uštknul, protože indiánovi příbuzní, kteří ho přivezli, neuměli dobře španělsky a jazykem *tupí*, který ovládal Atd., nemluvili. Bylo to k vzteku. Navíc se blížila čtvrtá hodina odpoledne a doktor cítil, že jestli si nedá kávu, tak mu vedrem, napětím a bezmocným přemýšlením praskne hlava.

Na chodbě Pajita právě vykroutila hadr a pleskla s ním o zem. Atd. o něj málem zakopl. „To jsi ty, promiň, ano, neumíš, Pajito, náhodou tu hatmatilku, jakou mluví ten hnědý chlapec támhle na lehátku?“ optal se, spíš aby se neřeklo, lékař. „Stejně mu nepomůžeme, ale kdybys z něj dokázala dostat, co za havěť ho to uštkla, tak možná budu moci poslat pro nějaký protijed. V nemocnici v San Vallejo kousek odtud mají sice jen dvě varianty, ale třeba má ten mladík naději,“ snažil se pečlivě vyslovovat Atd., aby ani na okamžik neztratil svou fasádu rozvážné autority. Pajita se narovnala. Přistoupila opatrně k lehátku, na němž se choulil indián. Chvilku na něj zkoušela mluvit variantou *tupí* z pouště, ale indián neodpovídal. Příbuzní jí taky nerozuměli. Bezmocně na ni hleděli, vyčerpání dlouhou cestou vlhkem a vedrem, která byla zřejmě zbytečná. Syn nebo zeť, nebo prostě dítě jejich kmene umře, protože jim tady v nemocnici, která vypadá jako bílá sněhová vločka uprostřed zeleného moře lián, nikdo nerozumí. Pajita to tedy zkusila jinak. Rychle se sehnula a jazykem ohmatala dvě malé ranky na lýtku, jež zbyly po uštknutí. Atd. ztuhl. Věděl, že sebemenší zbytek jedu může usmrtit i Pajitu. Kdoví, jaký druh hada to byl?! V duchu proklínal to nevzdělané, zbedněné nemešlo z hor, které mu jenom přidělavá práci, a teď se mu tady před očima ještě sama zabije. „A to jsem chtěl být misionář, já idiot!“ pokáral se v duchu lékař a chystal se Pajitu zahnat. Ta už však jed poznala. Mávla rukou, aby ji Atd. nechal ještě chvíli, a očíhávala nosem ránu.

Doktorovi se zdálo, že se jí nosní dírky zmenšily a proměnily v malé... je to vůbec možné... v malé hadí nozdry? Ano, v malé hadí nozdry. Jenže to postřehl v okamžiku, kdy se jedna do druhé lámou vteřiny, kdy o sebe ťuknou jako barevné kulečnickové koule dva světy – svět pralesa a bílé nemocnice, mysl a vidina. Doktorův a hadí svět. Svět džungle a svět horských pouští. Křísne to všechno o sebe a lidé, jako je pan doktor Atd., v takových zlomech nejistě přešlapují a nevědí, co by měli udělat.

A když ta chvíle pominula, byl najednou zase Pajitin nos úplně normální. Spokojeně se usmála a odběhla, aniž by cokoli vysvětlovala. Předtím se ještě otočila a naznačila příbuzným chlapce, že se za chvíli vrátí.

Běžela rychle, věděla přesně, kolik má času. Kolik dlouhých minut má k dobru. Věděla, co má dělat, kam má jít. Běžela neznámou džunglí, která ji šlehala přes lýtko a posílala za ní jako trestnou výpravu mračna moskytů. Pajita se propadala do malých zrádných kaluží plných smradlavého slizu a zakuklených zdechlin jakéhosi našedlého hmyzu. Nemohla popadnout dech, protože všude kolem ní se těžký a nehybný vzduch stácel sám do sebe, neměl pro ni pochopení, odmítal ji, nebo se jí bolestivě roztahoval v unavených plicích. Nešlo už o vzduch. Molekuly kyslíku se začaly chovat jako hladové houby a cizopasily Pajitě v těle. Běžela čím dál pomaleji. Měla pocit, že ji džungle nenávidí, že všude kolem ní jsou oči. Blátivě zelené oči rostlin, komáří a houbí oči. A všechny ty oči si přejí, aby se zastavila nadobro. Aby padla vyčerpáním a stala se jejich potravou, podhoubím, krví pro jejich sosáky a masem pro jejich tlamy.

Konečně našla mýtinu pod velkým stromem, který vypadal spíš jako ostnatá okurka. Hemžilo se to pod ním tlustými hnědými brouky se zbytečně velkými rozvětvenými tykadly. Ošklivili se jí, vzala tedy dlouhý klacík a pokusila se je rozehnat. Když se po nějaké chvíli rozprchli, prohrábla listí a našla mrtvolku jednoho z nich. Věděla, kdo ho zabil, a věděla, že pod krovkami ještě ulpívá trocha jedu. Zachytila nehybné tělíčko brouka do dvou klacíků a opatrně ho uložila do malé zelené lahvičky, kterou si vzala v nemocniční lékárně. Pak se vrátila co nejrychleji zpátky.

Džungle jí tentokrát nekladla žádný odpor. Jako by samy od sebe se před ní objevovaly suché cestičky a listí se jí už nepropadalo pod nohama. Vzduch se pročistil a hladové oči a zlé sosáky hmyzu zmizely. Uklidnila se a začala pravidelně dýchat. Běžela, jak nejrychleji uměla, a nemocnice se před ní najednou objevila bez varování, rychleji, než si Pajita odvážila přát.

V kantýně si vyprosila zbytek chleba a nadrtila do něj tělíčko brouka. Vypadalo to nechutně. Nedalo se ale nic dělat. Musela to zkusit takhle, zbývalo už jenom málo času na to, aby svůj lék ještě nějak vylepšovala. Vyběhla po schodech nahoru a na chodbě před nechápavým zrakem

doktora vecpala indiánovi žmolek chleba s broukem do pusy. Byla zadýchaná a od běhu ji strašně píchalo v boku. Chtělo se jí vyčerpáním zvracet, ale věděla, že to stihla. Indián poslušně hmotu spolkl a všichni na něj napjatě hleděli. Atd. měl vztek. Vůbec nevěděl proč. Nevěděl, co to ta bláznivá Pajita dala hnědému klukovi do úst. Bylo mu to vlastně srdečně jedno. Když se s ním nemohl domluvit, jak mu asi tak mohl pomoci? Jenže stejně, co si to ta holka dovoluje? Co to má být? Proč raději neumývá chodbu?! Jeho malý svět se nahnul našikmo. Něco ho na celé záležitosti nesnesitelně popuzovalo. Pak se ale mladý indián přestal choulit do sebe. Pomalu otevřel oči a nechápavě se podíval po svých příbuzných. Ti se k němu vrhli. Chytali ho za ruku a něco na něj brebentili. Pajita napjatě čekala, věděla, že jed, v téhle chvíli v roli protijedu, začal působit. Cítla, jak putuje žilami a jak se proplétá buněčnými stěnami a propaluje se jako žhavá nitka indiánovým tělem. Usmívala se pro sebe. Kmitala spokojeně jazykem uvnitř v puse. Vzala si odložený hadr a začala znova drhnout chodbu.

VIII.

Atd. se nakonec uklidnil. Srkal v ušmudlané kantýně hustou kávu s jemnou příchutí skořice a okusoval okraje umělohmotného kelímku. Seděl na malé kulaté židliče a kolena měl nepohodlně zastrčená pod narezlým skládacím stolkem. Nevrlé si prohlížel ubrus s motivem lilí. Zkoumal skvrnu od kávy, která se na jednom květu rozplácla jako ohyzdná mšice. Všechno ho vyvádělo z míry. Už to bylo lepší než před chvílí, kdy sám sebe přistihl, že by nejraději Pajitu chytil a vší silou jí hlavou třískl o zeď. Vůbec nechápal proč. Co ho tak popudilo? Přitom Pajita za nic nemohla. Zachránila tomu indiánovi život. A doktor, vzdělaný muž, nevěděl jak. To bylo ono. Nevěděl, jak to ta špinavá, hloupá, nemotorná holka udělala. Jak si mohla dovolit se s ním neporadit? Jak si mohla dovolit udělat něco tak závažného, jako je záchrana lidského života, sama od sebe a na vlastní zodpovědnost? Co to jen tomu indiánskému výrostkovi nacpala do pusy? A co dělá, když neumývá chodby

a neuklízí pokoje? Proč se už nikdy neukázala v kostele? Co je vlastně ta malá hnědá špindíra zač? Musí se v tom udělat pořádek. Teď na to ale nemá sílu. Všechno je tak podivně rozměklé. Ta ulepená kantýna, indiáni a podivná Pajita. Doktor si raději umínil, že si nejdřív zdřímne vzadu v kanceláři na gauči, a pak tomu všemu přijde na kloub.

Když se probudil, nechal si zavolat Pajitu. Tvářila se na jeho vkus nějak moc vítězoslavně. Pajita se ve skutečnosti tvářila rozpačitě a moc dobře věděla, že doktora popudila. Bylo jí jasné, že vstoupila na jeho území, kam mají lidé, jako je ona, vstup přísně zakázán. Styděla se a nevěděla za co, jen očekávala, že ji doktor potrestá, že ji možná vyžene z nemocnice a ona bude muset opustit horníka, kterému asi odpojí hadičky a on umře. Jenže na druhou stranu měla věci nechat, tak jak byly? To by zase umřel ten indiánský kluk, který za nic nemohl! Věci byly tak zašmodrchané. Bylo jich moc. A Pajita na ně byla sama. Visela ponechaná náhodě ve vzduchoprázdnu. Plavala proti proudu neznámé řeky. Nevyznala se v tom, co právě prožívala, ani v prostředí, v němž se ocitla. Bála se doktora a zároveň na něm závisela a měla strach, že její chyby mohou horníka připravit o vzácné hadičky.

Rozplakala se. Slzy jí tekly pomaličku jedna za druhou po vysedlých lícních kostech a pálily ji v černých očích. Kapaly na vybledlé modré šaty a dělaly na nich vlhká kola. Když Atd. uviděl, že Pajita pláče, uklidnilo ho to. „Takže si moc dobře uvědomuje, že udělala něco, co neměla,“ pomyslel si spokojeně a poplácal smířlivě maličkou Pajitu po rameni. „Ále no tak, děvče, no ano, každý někdy uděláme chybu, to se stává, tak už na to nemysli a příště se se mnou raději porad, ano? Mohlo by se stát velké neštěstí, kdo ví, co všechno by se mohlo stát, Pajito!“ Atd. povytáhl přísně obočí a spokojeně si mlaskl. Pajita nevěděla, co by se mohlo stát. Připadalo jí, že je někde strašně daleko. Dívala se na doktora a viděla jen mléčné bílou stěnu a za ní se ozývala naléhavá slova: „Pajito, řekni mi, co se vlastně dělo, proč jsi běžela pryč? Kam jsi běžela? Co jsi vlastně zač, děvče?“ Atd. kladl otázky, jednu za druhou je navlékal na bič své zvědavosti jako dotěrné kuličky. Co mu měla Pajita asi tak odpovědět? Sama to

nevěděla. Jediní, kdo něco věděli, byli hadi a jejich společné prastaré vědomí souvislostí.

Doktor se však rozhodl. Nebyl to žádný omezenec. Naopak, byl ctižádostivý a chtěl se pochlubit. Vzal tedy papír a založil ho do starého rozhrkaného psacího stroje. Naťukal do něj pracně dopis, který musel několikrát přepisovat, aby v něm nebyl za žádnou cenu ani jeden sebemenší překlep, nebo nedej bože nějaká gramatická chyba, to by to vypadalo! Dopis pak odeslal doporučeně do Hadího institutu k rukám proslulého doktora Michaela Vidala, poroučí se kolega z provincie. Psaní z džungle bylo plné patolízalských konstrukcí, poníženecké zdvořilosti a chyběla v něm jakákoli konkrétní informace. Atd. asi na třech stranách nejdříve obšírně vyložil, jak je záslužné a přetěžké pracovat v zapadlé pralesní nemocnici, potom se zmínil o svých misionářských představách, aby přešel k záhadné indiánské dívce a skončil popisem jakéhosi přeludu, v němž se dívka nos změnil v hadí nozdry.

Michael, když dopis dostal a přečetl si ho, psaní chvíli štítivě podržel ve svých kostnatých prstech. Chystal se ho rozcupovat a hodit do koše. Rozmyslel si to a dopis složil do tlustého obdélníčku a použil ho jako podložku pod kývající se stůl. Stůl se ale kýval dál, protože složený útvar byl moc tlustý a vyklouzl. Michael zaklel, dopis znova rozložil a vztekle z něj utrhl větší kus, aby ho trochu zeštíhlil. Oči mu však padly na předposlední odstavec, který při prvním čtení přeskočil. Stálo v něm:

„...je s podivem, s jakou tvrdohlavostí ta malá indiánka trvá na tom, že zná složení silného anestetika, jež se dá pořídit pomocí hadího jedu. Domníval jsem se, že by se mohlo jednat o slavné curare, ale to je přeci vyrobeno z rostlin. Tak nevím, slovutný pane kolego, jestli jí mám věřit nebo ne, ale raději to nebudu zkoušet na lidech, mohlo by se jednat jen o potřeštěný výmysl. Zkrátka a dobře, lépe by bylo, kdyby se této záhady ujal váš proslulý institut, nejlépe, vážený pane kolego, Vy osobně.“

Michael se zamyslel. Indiánka, která tohle tvrdí, je určitě zajímavý úkaz. Jenže takových případů už tady bylo. Hadí institut k sobě legendy, šílenice, vědmy a výmysly přitahoval jak mangový sirup vosy. Něco v tom odstavci Michaelovi ale říkalo, že by měl zjistit, o co jde. Možná to bylo tím: slovnutný kolego, nebo Vy osobně. Sedl si tedy a stručně do nemocnice odepsal.

*Vážený pane,
děkuji Vám za Vaši zprávu. Prosím, přivezte indiánku k zevrubnějšímu prozkoumání do našeho institutu. Pokud jste ovšem schopen uhradit náklady na cestu, pobyt a stravu jak Vaší, tak zmíněné osoby.*

PS: Nezapomeňte prosím zakoupit pro zkoumanou osobu nějaké čisté oblečení. V naší instituci je považováno za samozřejmé dodržování přísných hygienických pravidel, ovšem odpovídající oděv si každý musí obstarat sám!

Vědec z Velkého města, ze slavné instituce, proslulý po celém světě byl přesvědčený, že se vlk nažral a koza zůstala celá. Ten venkovský jeliman se svou indiánkou nikdy nepřijede, protože na to nebude mít. A je to. Dopis předal sekretářce a šel se podívat, jestli je teplota v teráriích v pořádku.

Pták

I.

Jmenoval se Pták. No ano, Pták. Celé jeho jméno a příjmení vypadalo španělsky takto: Pájaro de Nieves neboli Sněžný Pták. Měl ptačí masku a sedm lesklých balonků. Černé tričko s dlouhým rukávem a černé džíny. Nastoupil do příměstského vlaku. Nejprve jeho prohnutý pršák, hned za ním úzká ramena a nakonec dlouhé čapí nohy. Plet' barvy čaje Earl Grey. Nastoupil do vagonu a tiše jako kočka se protáhl kolem průvodčího, který ho znal. Spiklenecky na něj mrkl, protože díky Ptákovi bral dvakrát tolik. Pták si totiž spočítal, že platit průvodčímu stojí za to. Dnes měl Pták přesně půl hodiny, než vlak dojede na konečnou. Nacvičeným nenápadným pohybem sáhl do černého batohu a vytáhl z něj masku. Představení mohlo začít. Masku mu přikryla obličej a mohutný zoubek z kartonu na sebe navlékl hutné pachy vagonu. Lesklé barevné peří se třepotalo podél škvíry pro Ptákovy medově hnědé oči. Mohlo mu být šestnáct nebo dvánáct, podle toho, jak moc krčil čelo. S maskou vylovil také balonky a stříbrné kužele. Vyhodil je do vzduchu a zavýsknul. „Ej... láááá. Ej. Héj.“ Všichni ztuhli. Byl to výkřik Apače, vráskot zraněné opice, trubka nahluclého hasiče, znamení, že nic se teď nesmí stát nadarmo. Když předměty letěly vzduchem, roztočil Pták celé své vyzábělé, nepatřičně vysoké tělo, vířil kolem balonků, chytal kužele, zase je vyhazoval do vzduchu, pohyboval se elegantně a všechno kolem něj mělo najednou svůj čas a svou sílu. Lidé, kteří jeli vlakem ze stanice Ritmolángolo na konečnou do Lucas, mohli na chvíli zapomenout na špínu podlahy s mapami hnědých plivanců, blízkost cizích podpaždí a vyhřezlé molitany trčící z každé sedačky jako vnitřnosti prastarých vysušených zvířat. A z hlavy se jim vypařili všichni ti otravní, nenápadití prodáváci sodovek, růžových obrázků s Ježíškem a modliteb načmáraných na ruce.

Pták vířil, chytal, točil se uprostřed tlukotu kolejnic jako rozvážná černá káča. Lidé fascinovaně hleděli na tu jiskřivou přehlídku jistoty. Každý, úplně každý si v duchu říkal: „Ten je dobrej! Fakt dobrej!“ Když žonglér jménem Pták skončil, pochytil do batohu svoje náčiní, a aniž by si sundal masku, začal vybírat vstupné. Nikdo nešetřil. Všichni měli pocit, že dostali jedinečnou šanci sdílet něco velkého. Věděli, že si mohou dojmy z téhle půlhodiny schovat někam do šuplíku a dát na něj krasopisnou popisku: „Až budu ztrácet balanc, stačí vytáhnout tohle.“ Vlak se rozjel, průvodčí se zazubil a Pták na něj kývl, že ano, že jako obvykle v osm v restauraci v centru, kam spolu chodili na kafe s dvojitou smetanou, při němž Pták průvodčímu zaplatil jeho díl z vybraných peněz za to, že ho nechává nastoupit a v klidu předvést, co umí. Věděl, že vlak je to místo. Místo, kde mu všechno vychází, odkud se může rozhlédnout a rozmyslet si co dál. Místo, které se pořád pohybuje, má svůj řád a dává mu možnost odrazit se a skočit jinam, do jiné vrstvy světa.

II.

Když Pták vyhazoval míčky do vzduchu, vždycky si představoval svou matku, starou tlustou Babalu de Nieves, která učila kluky ze slumu hrát fotbal a denně obsloužila až pět klientů na široké blankytně modré posteli vzadu v pokoji. V kuchyni, druhé obytné místnosti jejich neomítnuté krabice z cihel, si během Babaliny odpolední a noční šichty její syn Pták na stole nacvičoval své představení, nebo si četl, nebo hrál na levné konzole hry. Myslel na Babalu vždycky, když potřeboval sílu, když potřeboval uslyšet ve vzduchu vibrování něhy, když potřeboval, aby míček malinko zpomalil a nespádl o vteřinu dřív, než měl. Pták Babalu miloval. Za to, že mu nikdy nelhala a nikdy mu neříkala, že jejich chudoba je přechodná, nebo že až bude velký, tak mu koupí kolo. O jeho otci mu Babalu taky určitě řekla pravdu.

Babalu mu tehdy řekla tohle: „Miláčku drahej, tvůj táta a já! Pcha. To byl normální kšeft. Kterej se prostě nepoved. Promiň, drahoušku, vlastně poved, dyť ty seš zlatej... no jednou, nevím už proč, asi že jsem

byla ve městě teprv chvíli a nic jsem tady neměla prolezlýho, tak jsem já kráva pitomá místo v nějakým spolehlivým rajónu vysedávala v umělecký putyce v centru. Jo, už vim proč! Měli tam na skle namalovanou nějakou nabídku, něco jako: jedna porce smažených vajec, grog k tomu, no prostě něco, na co jsem skočila. Vlezu tam, drahoušku, no a hned mi bylo jasné, že tam nepatřím ani náhodou, že tam nevydělám ani cent. Všechno bylo zašlý, takový jako pomalovaný nějakýma revolučníma nápisama, rudý hvězdy přelepený novinama a kolem stolků takový ty barbíny s nosem nahoru v batikovanejch hadrech, snad i spodřáry měly ověšený korálkama a batikovaný. Řekla jsem si, že teda jako sním ty vajíčka, vypiju grog a jdu. No ale přised si ke mně nějakěj takovej chlápek s bradkou, všichni, co se motali kolem těch hadrova-tejch holek, měli bradky a džíny a flekatý bavlněný trika. Tenhle ale ne. Byl čistej, měl bílou vyžehlenou košili a modrý, to si fakt, kluku, dodnes pamatuju, že měl modrý manšestráky. No a to byl tvuj tatík. Méno po mně nechťej. Optal se, jestli prej jsem kurva. To se teda trefil, že jo. Tak jsme šli k němu, já ještě neměla vlastní bydlení, přišla jsem ze severu úplně švorcovatá a bydlela jsem v pronajatý špeluňce naproti ve slumu na kopci, kterou mi za hubičku nechávala teta Wanda. No, kde jsem to přestala, jo tak tvuj táta neměl moc peněz. Ale na mě to tenkrát stačilo. Pamatuju si, že se mi hrozně líbil. Hrozně moc, kluku! A ty seš po něm, seš mu děsně podobnej, někdy se na tebe podívám a... málem se rozbrečím. No prostě pak byla facha, zaplatil a šel. Jenže co já vim, asi že třeba prasklo něco, co prasknout nemělo, nevím fakt, zaboha si nemůžu vzpomenout, kde to nesedlo. No a pak ses mi narodil a bylo.

Hrozný to teda bylo! To ti povím, musela jsem makat jak šroub, uklízela jsem po bohatejch, protože řemeslo jsem dělat nemohla, no, ale Wanda mi tě pak hlídala a já jsem vlastně ráda, že tě nakonec mám, že jo. Vydělávat umíš a seš muj zlatej chlapec, pocem..."

Když se Pták zeptal, jestli po jeho tátovi něco nezbylo, jestli třeba nenechal něco na památku, pouzdro na cigarety nebo adresu... Babalu zašátrala v nočním stolku a podala mu ohmataný kus papíru, na němž byla propiskou napsaná básnička, možná text písničky. Babalu Ptákovi

papír podala: „Tohle. No ale já nevím, co to má bejt. Nevím, ale zvláštní je, že tomu rozumím, že vim, že je to o mně, že je to jako milostná básnička, takový to co asi načmáral potom, když jsem usnula, a dal mi to s penězma. Píše tam, že prej smrdím. Cha. No to měl tenkrát pravdu pravdoucí. Koupala jsem se v městský kašně. Tetka teda koupelnu neměla, to teda né.“

Pták si papír přečetl několikrát. Slabikoval si text pomalu, jako dyslektik, kterým nebyl, ale jen tak si dokázal pomalu pomalounku vytvořit v hlavě otcův obraz, jeho vzkaz matce, jeho výkřik přidáný k rozkoši z prodejné lásky, jeho tápání vesmírem studeným jako krev psa zabitého nad ránem. Otcova slova se mu sama od sebe skládala v přehledný obrazec a on věděl, že jeho otec byl určitě někdo, kdo život chápal v celé jeho nestoudnosti, kdo si na nic nehrál ani na sebe moc nevsázel. V básničce o jeho matce, která by někomu klidně mohla připadat urážlivá, bylo taky všechno o jeho otci. A Ptákovi to stačilo.

Nemůžu spát a město protýká kolem mě prstama

Slepýma chodbama

Cizíma očima, zmrzlýma ulicema

Zapni se ke krku

Radí mi Babalu

Pálivá Babalu, co míchá na rohu omáčky postaru

Líná, smradlavá Babalu

Říká, zapni se ke krku, je tady zima

Zírám do smradu hemžení pitomý Babalu

Co radí postaru

Zapínám ke krku

Všechno to nespaní

Padám a usínám Babalu v náručí

Smradlavá zástěra, široký volány

*Hýbej se pomalu, zapni se ke krku
Líná, smradlavá Babalu, rozumí omáčkám,
chlapům a fotbalu
Zapínám ke krku macatou Babalu
Miluje postaru, líně a poctivě zapíná ke krku město,
co protýká
Holýma rukama
Slepýma očima
Svůj chudý posílá za starou Babalu
Co svoje maso má k dostání na trhu*

Jako by to neznámý otec věděl. Dokázal odhadnout na roky dopředu, jak bude Babalu vypadat. I to, že si jí dodnes všichni považují. Včetně šéfa slumu Širokého Joãa, který jí toleruje, že v neděli dopoledne vede děti ke sportování na prašném hřišti za svou boudou. Babalu je totiž přesvědčená, že když je trochu zabaví, tak nebudou tak snadno podléhat Joãovým nadháněčům, kteří potřebují neustále nové poslíčky a roznašeče balíčků s kokovým práškem. „Jo, João!!! Já byla jeho první, takže je na mě dodneška hodnej, dávám mu půlku všeho, co vydělám, ale zase mám svůj klid, no né?“

Pták byl na svou matku hrdý. Musela se ohánět, přes den uklízet v bohaté čtvrti a v noci nastavovat klientům. Věděl, že všechno dělala pro něj, protože on dával jejímu životu smysl. Babalu na Ptáka spoléhala. Odmalička mu tvrdila, že ona to někam dotáhla! Z vyprahlého severu, kde nebylo co jíst, kde krávy chcípaly jako mouchy při každé vlně vedra, kde se nemoci producírovaly zahalené do doušek vody z jediné tekoucí říčky, se dokázala na střeše otlučeného autobusu dokodrcat za tetou do Velkého města a uchytit se ve slumu. Prostě se rozhodla přežít.

Dnes se nají každý den, vodu si může koupit v igelitové láhvi s obrázkem ledního medvěda a má syna, který to vezme za dobrý konec ještě mnohem líp než ona. Bylo to prostě tak. Ne že tomu Babalu věřila. Babalu to věděla. Vůbec si nelámala hlavu s tím, jak to asi Pták udělá. Ona to taky nějak udělala. Nebyla hloupá. Uměla číst, psát a počítat.

Naučila se to od misionářů ještě na severu. Neházela po nich blátem jako jiné děti, naopak poslušně chodila na jejich hodiny a snažila se pochytit všechno, co dokázala. Proto ji klienti nešidili a proto mohla číst noviny a povídat si o tom, co v nich psali. Byla příjemně tlustá a spolehlivá. Paničky v rozlehlých vilách o ní věděly, že nekrade a umí vycídit i tu nejzašlejší kachličku v koupelně. A i když už měla nejlepší léta a výdělky za sebou, každý klient se v ní ztratil a spočinul na ní jako na pečlivě natřepaném, lesklém polštáři.

Pták taky uměl číst a psát. Babalu ho to naučila už v pěti letech, aby jí mohl předčítat romány, detektivky a komiksy, které si půjčovala v městské knihovně. Bylo to zadarmo. Nejraději měla detektivky Agathy Christie. Dokonce si přečetla i její životopis, ale nechápala, proč to tak chytrá ženská proboha uměla tak blbě s chlapama. Zbožňovala příběhy o upírech a celý den dobře začal, když jí její syn ráno u snídaně dětským hláskem předčítal. Babalu byla totiž přesvědčená, že když bude Pták chytrý jako Agatha Christie a dobře vychovaný jako upíři, nehrozí mu v životě žádné nebezpečí. Jisté stopy to na Ptákovi zanechalo – snažil se upíry napodobovat. Své dlouhé černé vlasy nosil vzadu hladce sčesané a chodil neustále v černém oblečení. Jednou se své matky zeptal: „Proč se, mami, jmenuju tak divně? Proč se prosím tě proboha jmenuju Pták?“ Babalu nezaváhala ani vteřinu. Nejdřív se na něj káravě podívala a pak pronesla: „Tak hele, prvně neber jméno Boží nadarmo do huby! A jmenuješ se Pták, protože netopýr by bylo ještě divnější.“ „Cože?“ „No já mám ráda dva druhy zvířat. Ptáky a netopýry. Protože lítaj. A andělé třeba taky lítaj, dyť to sou taky ptáci!“ Babalu se zasněně podívala na malý mosazný obrázek s andělem strážným na neomítnuté cihlové zdi, třikrát se pokřižovala a pak pokračovala. „Mně se děsně líbí lítání. A taky netopýři žerou hmyz, kterej nenávidím. A jsou navíc tajemní.“ Babalu přimhouřila šibalsky oči. Jsou to vlastně upíři, že jo. A ptáci jsou krásní. Jako ty!“

Pták chodil do státní školy, která ho k smrti nudila, protože učitelé byli špatně placení a nervózní ze střelných zbraní, které tam kluci ze slumu nosili, aby se před nimi mohli vytahovat a občas pedagogům ukázat, že

skutečně není třeba psát žádné domácí úkoly. Byl nadaný, ale žádný z učitelů – učitelky do těchto končin posílali málokdy – mu nevěnoval pozornost. Byli přesvědčení, že za svůj plat a za nebezpečnost, jež podstupují, mají odvádět pouze nezbytné minimum zájmu.

Ve slumu ale pracovala neziskovka zaměřená opravdu velkoryse. Podporovala totiž „počítačovou gramotnost v chudinských čtvrtích“. Celé to vypadalo úplně obyčejně. U pěti počítačů v dřevěném domku natřeném na žluto většinou vysedávali kluci a holky od šesti do patnácti let, hráli počítačové hry nebo chatovali. Dobrovolníci z neziskovky si mysleli, stejně jako Babalu, že je to lepší, než kdyby bezcílně bloumali po hlíněných ulicích slumu. Pták tam chodil od svých třinácti let každé odpoledne. Mladý Američan jménem Joe se ho snažil naučit trochu anglicky a především mu ukázal internet. Pták byl světélkující obrazovkou s bílým pozadím a modročervenými nápisy uhranutý hned napoprvé, když pochopil, jak funguje vyhledávač Google. Bavilo ho vyhledávat odpovědi, na cokoli si vzpomněl. Ponořil se do blikající změti informací a jako námořní lupič vylovil z nepřátelské lodi přeplněné všemi těmi věcmi, o nichž nevěděl zhora nic, to co si usmyslel pochopit.

Joe mu všechno trpělivě vysvětloval. Pták byl totiž jediné dítě, o němž se dalo předpokládat, že mu rychlý internet bude k něčemu dobrý. Právě vystudovaný informační inženýr upřímně pochyboval o smyslu celosvětového nadšení pro projekt „Počítač za sto dolarů pro každé dítě ze slumu“. Bylo mu jasné, že bez slušných základních škol, kde by učil i někdo jiný než nervní ztroskotanci a alkoholici, které nikde jinde nechtěli, jsou počítače v rukou chudých dětí jen další zbytečná komplikace nebo závislost. Na pornu, na YouTube nebo vyhledávání nesmyslných rozptýlení. V případě Ptáka tomu ale bylo jinak a Pták byl taky pro Joa jediné dítě, kvůli kterému se rozhodl, že ve Velkém městě, kam si přišel zakoketovat s nebezpečnostmi třetího světa, zůstane celý rok, tak jak to měl ve smlouvě.

Joe byl totiž znechucený tím, kolik se z rozpočtu početné neziskovky s mezinárodním renomé a financované z peněz spořádaných amerických protestantů musí vydávat na úplatky pro Širokého Joãa nebo jemu pod-

řízených policistů. Kdyby to neziskovka nedělala, ani by si ve slumu bez Jořovy ochrany neškrtila, natož aby mohla nainstalovat drahé počítače a připojit se k internetu. Bylo to prostě tak, nedalo se nic dělat. Buď bohulibá činnost a úplatky vládci slumu, který se naparoval ve svém jediném omítnutém domě v okruhu padesáti kilometrů, nebo vyhazov a ustřelené koule. Jako životní lekce to nebylo k zahoeení, ale Joe si říkal, že ztracené iluze jsou jedna věc a ztracený čas druhá, a uvažoval o tom, že z humanitární činnosti dezertuje. Zůstával vlastně jen kvůli tomu čipernému, záhadnému kloučkovi s dlouhými vlasy v černém tričku a možná, proč si to nepřiznat, kvůli nepřekonatelným dovednostem a nízkým cenám jeho matky. Jednou se Pták Joa zeptal: „Když někdo nejde vygooglovat, co to znamená, Joe? To je jako by nebyl, ne?“ Joe na dítě zadumaně hleděl. „No, teď jsi na to káp,“ řekl nakonec.

Pták nad tím dlouho přemýšlel. Přišlo mu to kruté, že není, protože když zadal do Googlu Pájaro de Nieves, nic mu nevyjelo. Jen samé nensmysly, o něm ani slovo. Dokonce ani o jeho matce nebo třeba o jeho otci. Zadal taky kousek textu z Babalina šuplíku. Nic. Nic, co by dávalo smysl. Připadal si najednou a poprvé v životě odstrčený, jako by mu na čelo namalovali nějakou sprostárnu a na hlavu dali bílou kartonovou čepici. Není. Protože není ve vyhledávači. „Tak se musíš snažit, aby si tě starej dobrej Google všimnul!“ poradil mu Joe. Jeho něco takového netrápilo. Zajímal ho programovací systémy, fungování hardwaru a softwaru a nové možnosti síťového propojení malých a středně velkých podniků. Chápal ale Ptákovu rozpoložení, a dokonce to, že zatoužil něčím doopravdy být. Tedy existovat na Googlu. Joe si ale nebyl jistý, jestli je to totéž.

Pak Joe odjel. Uplynul rok, smlouva vypršela a Joe přišel na to, jak Ptákovi doopravdy pomáhat i na dálku. Naučil ho všechno, co mohl. A vysvětlil mu, že když spolu budou pravidelně udržovat kontakt přes internet, sežene mu práci.

Po svém odjezdu Ptáka tak trochu zkoušel. Pravidelně si s ním dva měsíce dopisoval, aby se dozvěděl, jak umí být přesný, jak dokáže rychle odpovědět na mail a jestli se na něj Joe může stoprocentně spoleh-

nout, i když nesedí na rozviklané židličky ve žlutém domku. A Pták se doopravdy snažil. Byl si jistý, že mu někdo podává ruku, která ho vytáhne z hliněných stok slumu na světlo světa, v němž existuje splachovací záchod, teplá vana a čisté povlečení. Když neziskovka zavřela svůj domek plný počítačů, protože vyschl velkolepý grant, začal Pták chodit do malých „cybercafé“ v centru, prošpikovaných kouřem z cigaret, potom, nervozitou hráčů s konzolou v ruce a zadržovaných vzdechů virtuálních onanistů. Hodil na pult jeden bolívar a mohl napsat Joeovi, že je všechno oukej, že má spojení, že je on-line, že žije a může pracovat. Joe mu začal posílat soubory, které potřeboval nejrůzněji přeformátovat, drobné úkoly, na které neměl sám čas, ale které mu v očích jeho šéfa pomáhaly k obrazu supervýkonného zaměstnance. Prostě na Ptáka přehrával to, co nestíhal, a platil mu za to na americké poměry směšné kapesné – pro Ptáka to ale byl královský plat. Joe mu taky, ještě než odjel, založil dolarový účet, kam mu posílal výplatu, a chtěl, aby Pták nikomu kromě Babalu o své práci neříkal ani slovo a to, že má nějaký příjem, aby zamaskoval nějakou nenápadnější žebravou činností. Třeba tím svým žonglováním ve vlaku. Pták se totiž naučil žonglovat z dlouhé chvíle od jednoho zákazníka své matky, obstarožního cirkusového klauna. Ten když čekal, až Babalu bude mít čas, vytahoval balonky a učil Ptáka nejrůznější ekvilibristické kejkle. Ptáka to bavilo, uklidňovalo ho to a rád potom sám pro sebe cvičil. Dohodli se tedy s Joem na tomhle maskování, protože bylo lepší nevzbuzovat zvědavost drogových bossů, kteří by mohli vycítit, že je syn Babalu nějak při penězích, a přinutit ho odvádět desátky, tak jak to dělali všichni.

Daně pro potřeby Širokého Joãa se vybíraly vždycky v noci. Tři rychlá zaklepání na boudu. Natažená krabička a do ní vhodit polovinu výdělků. Tak se dostávali z vězení Joãovi poddaní, tak se kupovaly zbraně a tak se držel celý slum pod palcem. Na desátky dával Pták polovinu toho, co vyžongloval ve vlaku. Díky tomu se taky dostal nepozorovaně do města, kde vyřizoval práci pro Joãa. Cybercafé pravidelně střídal, aby si jeho pracovní rutiny nikdo nevšiml.

III.

Jednou nasedl Pták do vlaku, předvedl to co vždycky, vybral peníze, ale když chtěl vystoupit, všiml si, že na sedadle vedle okna sedí malá míšenka s očima barvy nejkvalitnější ropy, která hledí nepřítomně z okna a na klíně má... cože? Ne! To je nějaký přelud! Podíval se jí znova na pokrčená kolena. Opravdu na nich ležel stočený zelený had. Proto vedle ní v narvaném vagonu nikdo nesedí. Pták si ji pozorně prohlédl. Měla na sobě jednoduché bílé plátěné šaty s kulatým límečkem a na opálených nohou hnědé žabky. Nehty na rukou i na nohou měla pečlivě ostříhané a namaľované perleťovým lakem. Vypadala jako někdo, kdo nepatří ani do Velkého města, ani do hor trčících za obzorem, ani do vlhkého klína džungle. Vypadala, že nepatří vůbec nikam. Jako by někdo protrhl plátno na obraze postaveném v koutě a ona tou trhlinou vešla do vlaku, posadila se a rozhodla se jet směrem k dalšímu opuštěnému obrazu, aby mohla znova trhlinou projít, a tak pořád až donekonečna.

Pták, aniž by o tom uvažoval, aniž by se jakkoli rozmýšlel, tažený za vlasy neznámou silou absolutní zvědavosti zamířil k dívce a sedl si na volné sedadlo vedle ní. „Promiňte, ten had, co ho máte na klíně, není jedovatý?“ zeptal se jí potichu. Dívka pomalu pootočila hlavu směrem k němu. Všechno dělala zpomaleně. Pohyb hlavou, přivření víček a ještě pomaleji mluvila. „Hm, jedovatý... ne, není... tak docela... jedovatý,“ řekla. Její věta měla neznámý rytmus. Přestože slova byla správná gramaticky, zněla nepřirozeně. „A kam ho vezete, jestli se smím zeptat?“ řekl Pták. „To ještě nevím,“ odpověděla ta podivná dívka. „Aha. Já se jmenuju Pták,“ představil se Pták a čekal, co ona na to. Nepohnula ani hlavou, ani očima. Jen tiše zašeptala. „Pajita. Opravdu mne mnohokrátě těší,“ představila se tou nejškrobenější frází z jazykové učebnice, jakou kdy Pták slyšel. Takhle strojeně a cize nemluvil španělsky ani Joe. Jeli až na konečnou. Pajita se jako nějaká porcelánová panenka zvedla a nechala hada, aby jí obtočil zápěstí. Nesla ho v natažené ruce, hlava mu kmitala v pomalém rytmu jejích kroků. Záhyby tenkých a naškrobených šatek z druhé ruky tiše zašustily. Pták šel jako omámený za ní.

Lidé ve vlaku dělali, že si jich nevšímají. Nechtěli vidět zeleného houpačícího se hada na zápěstí ani tu podivnou postavičku a vytáhlého žongléra vedle ní. Nikdo na ně nebyl zvědavý. Všichni spěchali. Bylo vedro a každý se chtěl co nejrychleji dostat do stínu stromů v parku nebo do klimatizovaných kanceláří.

Vedle malé budovy vlakové stanice se do sebe choulil miniaturní parčík, jehož jedinou ozdobou byly tři zaprášené suché keře. Uprostřed se samo za sebe stydělo pískoviště plné psích výkalů. „Musím ho někde pustit,“ řekla nakonec Pajita, když si sedli na betonovou lavičku, na kterou někdo nasprejoval velký nápis „I love Che“. „Vy nejste odsud, že ne,“ osmělil se Pták. „Ne, nejsem, já... promiňte, musím teď přemýšlet, kde ho pustit.“ „Ale proč?“ pomyslel si Pták. Nahlas nic neřekl. Mlčel. Někde uvnitř něj se však začalo cosi nezadržitelně velkého rozpínat. Najednou měl pocit, že o ní chce vědět úplně všechno. Chtěl vědět, kam chodí spát, co jí, jestli kouří, jestli už někdy s někým spala, kdo byli její rodiče, jestli se v noci budí ze sna a křičí při tom, kolik potřebuje peněz na měsíc, proč má s sebou hada.

Nikdy neměl pocit, že ho ostatní lidé zajímají. Byl vždycky úplně ponořený do sebe a do toho, co právě dělal. Naštěstí pro něj. Kdyby si byl býval uvědomoval, že žije v chudinské boudě a jeho máma je děvka, které z kariéry zbývá pár let, a že on sám je ta poslední bytost, kterou by někdo vnímal, musel by si od spolužáků půjčit bouchačku a prohnat si hlavou jednu rychlou kulku.

Když potkal Joa, zahlédl v jeho očích jako na světelném displeji poprvé v životě soucit. Nemluvili o tom, ale protože ho někdy Joe bral s sebou do města a kupoval mu tam zmrzlinu nebo anglické knížky o počítačových programech, začal si Pták uvědomovat, že je součástí něčeho ošklivého, ubohého, něčeho, o čem sice neví, proč se v tom ocitl, čím vinou, ale bylo mu jasné, že se chce dostat pryč. Dostat se pryč. Nebýt ubožák. To bylo jediné, co chtěl. A když si to uvědomil, nedělal nic jiného, než přemýšlel jak to uskutečnit.

Ze všeho nejdřív začal šetřit na zálohu na pronájem ve slušnější čtvrti a netoužil po ničem jiném, než aby mohl přestat žonglovat, aby si

mohl koupit počítač s vlastním připojením a získat práci i pro jiné firmy v Americe. Už byl velký. Přestože mu bylo teprve šestnáct. Díky tomu, že začal sám vydělávat, že musel plánovat své dny a svou práci, byl už dávno dospělý. Nikdo se nestaral o to, kolik mu je, nikdo si ho nevšímal, nikdo kromě Babalu. Věděl, že je to tak dobře. Čím méně pozornosti ve slumu vzbuzoval, tím víc byl v bezpečí. To mu na celé mizérii vadilo nejvíc. Muset se pořád chovat nenápadně, nemoci si dovolit žádnou extravaganci, neupoutávat pozornost drogových náhončích, žít jako nevolník v lénu surových chlápků, kteří neumějí ani číst, ani psát, ale umějí dobře spočítat gramy bílého prášku a náboje. Někteří z gardy Širokého Joãa měli své zažloutlé a zviklané zuby zabroušené do špičky jako upomínku na své předchůdce z doby velkých povstání v devatenáctém století. Kdo byl příliš vzpurný nebo se něčím provinil, musel narukovat do malého soukromého vojska, které se čas od času utkávalo o území nebo dodávky zbraní s protějším slumem nebo s policií. Proto pro ně musel být Pták neviditelný. V batohu měl jiné džíny a jiné tričko. Byly sice stejně černé jako ty, co měl na sobě, ale měly prodřená kolena a tričko bylo mastně flekaté. Oblečení, co měl na sobě ve vlaku, bylo čisté a značkové. Ve vlaku se potřeboval odlišit od ostatních žebráků a pokoutních kejklířů. Zaujmout už jen tím, že je čistý.

Dívka na lavičce vedle něj vypadala nepřítomně a záhadně. A pták se o ní zatoužil všechno dozvědět, ale taky ji chtěl povalit do trávy, lehnout si na ni a tisknout jí záda do suché červené hlíny. Chtěl ji vzít za ruku a odvést ji někam, kde by s ní mohl být nekonečně dlouhou dobu, kde by na ni mluvil a poslouchal by její podivný přízvuk a hladil by spolu s ní hřbet zeleného hada.

Tohle všechno se mu míhalo hlavou, zatímco dívka horečnatě přemýšlela. Pak se sama od sebe ozvala: „Nevíte, kam by se můj had dal vypustit, nevíte, kde by tady za městem mohla být nějaká houština, kam by se mohl odplazit tak, aby ho nikdo nenašel a aby se ho nikdo nepolekal?“ Pták se chopil šance. „Jasně, vím, ale musíte mi něco slíbit. Když vás tam dovedu, řeknete mi o sobě všechno. Řeknete mi, co je to za hada, kde se tady vzal, odkud jste vy, kdo vás naučil takhle mluvit

španělsky a prostě všechno.“ Pajita si Ptáka rozvážně prohlížela od hlavy k patě. Dlouho se mu strnule dívala do obličeje, přejížděla pohledem po jeho souměrné tváři, vzhůru prohnutém nose a velkých, horkem rozpraskaných rtech. A pak zase tím strojeným, z učebnice naučeným způsobem řekla. „Jistěže, bude mi potěšením vám všechno říci.“

Zvedli se z lavičky a nechali za sebou onen ukoptěný parčík. Nechali za sebou své dva podivně nalajnované životy. Svá těla, která dosud nepoznala jiná těla. Své sliny, které se dosud nesmíchaly se slinami nikoho jiného. Své sny, které zatím ani jeden z nich nedal nikomu do zástavy. Nechali za sebou vlak a sedadla, na nichž seděla blondatá černoška se zlatě nalakovanými nehty, holčička s růžovými teniskami a dva obstarožní manažeři ve vlněných oblecích s černými deštníky. Nechali za sebou zvědavě čumícího průvodčího, který si říkal, co to proboha Pták sbalil za divnou micinu. Nechali to všechno za zády a mířili ven z města. Šli po rozpálené silnici a vdechovali vůni akátů, jasmínu, výpary pálených odpadků a asfaltu. Nořili se svými kroky do nového vzduchu, který od téhle chvíle budou dýchat společně. Míšenka Pajita a míšenec Pták. Dvě děti, které potratila chlupatá noc. Vzdálení příbuzní toulavých psů. Možná mají ještě šanci. Na něco lepšího. Na něco zářivějšího.

IV.

Pták vedl Pajitu směrem k řece. K mohutné řece, o níž nikdo nevěděl, jestli je ještě řekou, nebo už mořem. Kalným mořem plným bahna a říčních bublin, které svými zobáky propichují vodní ptáci. Na březích plných špíny a skládek, nad nimiž trpělivě kroužili raci, prorůstaly vodní rostliny uhnílá těla mrtvol zabalených v igelitových pytlích ležících u dna a ostrá tráva si brousila čepele listů o horký vítr. Tady bylo pro hada místa dost. Pták sem Pajitu zavedl a ona řekla hadovi na shledanou. Had smýkl svým zeleným tělem a byl pryč. Pajita si oddechla. Podívala se vděčně na Ptáka. Usmál se na ni. Přimhouřil oči a nechal se polaskat větrem, který vál z jihu a cuchal jim vlasy. Sedli si na travnatou planinu

kousek od břehu. Před sebou měli nekonečný obzor kalné hnědi. Za ním se jako v zrcadlovém obraze ježily stožáry plachetnic. Ze skládek stoupala jedovatá mračna. Všichni někde byli a jen oni dva byli spolu. Na pláni u Velké řeky na jednom z okrajů nekonečného Velkého města. Pajita si pomalu zapletla vlasy do copu a začala vyprávět.

Musela se ale vrátit o dva roky nazpět. Uvědomila si, že už jsou to dva dlouhé roky, co neviděla džungli a horníka na bílé posteli. Už dva roky je ve Velkém městě. Už dva roky zná doktora Vidala a už dva roky způsobuje bolest těm, které má nejraději. Dva roky se snaží nemyslet. Necítit a nic nechtít. Nebýt.

Přivedl ji sem její ctižádostivý zachránce z malé nemocnice. Atd. ji nejdřív půl roku učil číst, psát a mluvit španělsky. Používal starou jezuitskou gramatiku z počátku století a přesvědčoval Pajitu, že současný jazyk je příliš vulgární, a čím víc prý bude mluvit podle časem prověřených pravidel, tím lépe. Pajita mu věřila, protože neměla nikoho jiného, kdo by ji něco učil. Ve vesnici pár kilometrů od nemocnice totiž všichni mluvili podivnou směsicí dvou indiánských jazyků *tupí* a *guaraní* a hovorové španělštiny, takže tam se nemohla přiučit ničemu kloudnému, jak alespoň tvrdil Atd. Navíc byla Pajita plachá a žádné hovory nezapřádala, takže si své nově nabyté vědomosti ani nemohla s nikým vyzkoušet. Když měl Atd. pocit, že se Pajita našprtala dostatek složených minulých časů, napsal do charity na druhém břehu řeky, kterou provozovali karmelitáni, zda by neměli na skladě nějaké obnošené dívčí šatstvo velikosti 36. Poslali mu několik potrhaných a zmačkaných hadrů s kulatými límečky a se silonovými spodničkami. Dvoje bílé a jedny kytičkované šaty. Spodní prádlo si Pajita nakoupila sama ze svých úspor, pacienti jí totiž někdy tajně podstrčili několik mincí, když se jim zdálo, že je v pokojích opravdu čisto nebo když jim Pajita ochotně pomohla sejít ze schodů a pak jim ohřála vodu na *maté*. Neučila se jenom španělsky. Přemluvila taky vrchní sestru, aby jí ukázala, jak se převazují rány, trhají zuby, vyvaňují jehly a ošetřují proleženiny. Chtěla být užitečná, chtěla být součástí nemocnice, podílet se na něčem, někam patřit. Když už konečně přestala mít strach, že horníkovi odpojí

přístroje, přišel Atd., aby jí oznámil, že se rozhodl vyrazit do Velkého města. Koupil dva lístky na vlak, pro sebe druhou a pro Pajitu třetí třídu. Aby si holka náhodou nemyslela, že je nějaká princezna. „Ale, pane doktore, já... já nikam nechci. Mně je tady dobře. Já si myslím, že jsem tady něco platná, že mě tady mají lidi rádi, víte.“ Atd. se na ni příkře podíval. Nechápal to. On jí nabízí cestu do Velkého města, výlet, na který může být pyšná, a ta hloupá nána mu začne skuhrat, že nikam nechce. To se mu snad jenom zdá! „Jenže já se tě na nic neptám, víš. Já ti prostě a zkrátka a jednoduše říkám, ať si sbalíš ty nové DAROVANÉ šaty a zítra ráno jedeme. Na stanici nás vezme sestra Consuela džípem a pak pojedeme vlakem, tramvají atd. A už nechci nic slyšet. O toho tvého horníka se personál postará, neboj se!“ dodal pak trochu smířlivě. Co měla Pajita dělat? Měla v sobě zakódováno, že je lepší lidem neodporovat, jít jim z cesty, nebo bude bití.

„A pane doktore, proč tam spolu pojedeme?“ Atd. se zamyslel. Vlastně to tak úplně přesně nevěděl. Toužil se především seznámit se slavným Vidalem. Aby si pak mohl celý zbytek života brát Vidalovo jméno do úst, kdykoli se mu naskytne příležitost. Už to úplně slyšel, jak například na návštěvě u starosty říká: „Co se týče záležitostí očkování proti obrně telat, já a vážený pan doktor Vidal z Velkého města se domníváme, že je nezbytně nutné.“

V.

Ten, který tetuje

Tento příběh plný odboček a zákrutů se nepodobá ničemu jinému než příběhům, které vyraší jako košaté stromy ve Velkých městech a stávají se alejemi na okrajích šestiproudových dálnic, po nichž se míhají tisíce lidí v jednom dni, v jedné minutě. Stojí tady jako mohutný zaprášený akát v poryvech smogu. Jako mohutný totem Velkého okraje. Je ještě víc zauzlován a zahušťován sny, které tvoří jeho mízu, ukrývají v sobě mnohá vysvětlení a zároveň odvádějí pozornost od podstaty, která je někdy až příliš důležitá.

A stejně jako je život sítí nejrůzněji do sebe zapletených náhod, dokola se opakujících nesmyslů a někdy nevede nikam, je takový i tento příběh. Ostatně a které věci vedou jinam než do nicoty?

Ottův navždy ztracený sen

I.

Ten sen. Odvíjel se, točil se Ottovi v hlavě jako akční film, jako barevná koule, která se nikdy nezastaví. Ani na chvíli. S hudbou a všemi efekty. Ne každou noc. Nepravidelně přicházel a pak na dlouhé týdny či měsíce odcházel. Zanechával za sebou uklidnění, stav, kdy Otto cítil, že jeho existence i svět jsou v pořádku a že on díky svému snu do všeho zapadá jako čistá skleněnka do správně hluboké jamky. Začínalo to vždycky stejně. Hrála hudba. Možná slyšel i nějaká slova, ale když ho pak sen opustil, aby se už nikdy nevrátil, nebyl si schopen vybavit ani jeden tón, nápěv nebo snad útržek textu.

Seděl na pláži ve svých červenobíle pruhovaných plavkách. Bylo už k večeru a on se přehraboval v písku a hledal drobounké mušličky s dírkou na protažení provázku. Bavilo ho z nich pak vytvářet roztodivné závěsné objekty, které si věšel nad postel, a než usnul, díval se, jak se jejich tvary otáčejí v slabounkých záchvěvech stojatého vedra.

Hledal mušle a nebe bylo šedomodré, s cáry rudofialového zapadajícího slunce. Moře silně páchlo jako ostrá, hustá rybí omáčka a bylo stejně tak kalné. Otto si všiml, že si vedle něj do písku klekl o něco mladší kluk. Beze slova a jakoby uctivě vyhrabával mušličky spolu s Ottem, omýval je pečlivě od písku a kladl je na společnou hromádku. Měl téměř dohola ostříhané vlasy a jen okolo uší mu trčely z hlavy dva chomáče černých štětín ostrých jako hřebíky a ošklivě neuspořádaných. „Měls vši, že tě tak zrasovali?“ optal se neomaleně Otto. Kluk na to: „Ne, neměl, ale máma tvrdí, že mi to takhle sluší.“ Otto se nad tím zamyslel. Buď je jeho máma lhářka, nebo kluk nemá doma zrcadlo. On sám v té době nosil delší, kočetními kudrlinkami zakončené, pečlivě doma vyhádané háro a myslel si, že vypadá trochu jako Mauglí z filmu. Sourozenci se mu za zády pošklebovali, že spíš jako dlouhosrstý Balú.

Pak byli ti dva chvíli zticha. Poslouchali rachocení vln, pravidelný dusot pěny po písku a kamíncích na břehu. Slunce pomalu zacházelo, vzduch chladl a na krátký okamžik se ten neznámý kluk pátravě zadíval Ottovi do očí, jako by ho odhadoval. Odhadoval jeho síly? Možná. Otto nevěděl, ale oplatil mu ten náhle přímý pohled a usmál se. Usmál se na jeho smutné rty, na zelenohnědé oči a sloupaný růžový nos. Chtěl se ho zeptat, jak se jmenuje. Už tu otázku měl na špičce jazyka. Vlny ale najednou změnilly svůj uklidňující tlukot. V jejich zvuku se ozývalo cosi mechanického, co vypadávalo z přirozeného rytmu věcí, a zároveň se to cosi snažilo ovládnout celou pláž, odříznout každodenní barvy nebe.

Najednou na všechno padl jeden stejný studeně ocelový odstín. Mořem se hnala velká ledová vlna. Prastará, těžká a divoká. Živá a mrtvá vlna. Otto ji uviděl a rychle vyběhl nahoru do svahu pláže. Na to, že za sebou nechal neznámého kluka, vůbec nepomyslel. Udýchaně se pak zastavil a díval se, jak se vlna tříští s mohutným rachotem o břeh. Panovačně se rozkročila mezi ním a světem. Mezi ním a snem. Mezi věcmi a vnímáním věcí. Žila a umírala na pláži. Unikl jí, ale pořád ještě nemohl vydechnout úlevou, něco mu v tom bránilo. Mechanický stisk, v němž byl pro tuto chvíli svět uvězněný, trval. Otto se rozběhl, ale nikde neviděl tu podivnou postavičku se štětinami kolem uší, co si s ní před chvílí hrál. „Kde ksakru vězí?“ pomyslel si. Cítil se zrazený, potrestaný cizím klukem. Klukem, který ho tak podle opustil, aniž by se pořádně seznámili, a navíc měl pocit, že je navždycky a bez odvolání sám. Lekl se. Lekl se a začala mu být hrozná zima. Pobíhal zmateně po hřbetu pláže a vykřikoval do prázdné ocelové šedi: „Hej, hey ty, kde jsi, héééj héééjjjjjjjjjjj!!!!“ Nedostal však žádnou odpověď. Na pláži se nic nepohnulo. Všechno bylo prázdné. Nic nevydávalo žádný zvuk.

II.

Otto poskakoval, pobíhal, volal. Byl unavený a promrzlý, na chvíli ztratil v těžkém provlhlém písku rovnováhu, zakopl a skutálel se do vody. Ta ho

objala. Přišla další velká vlna a vzala ho s sebou. Řekl si, že tak asi před chvílí dopadl i ten cizí kluk.

Chvíli se snažil plavat a udržet se co nejdéle nad hladinou. Kopal zběsile nohama, ale najednou zjistil, že naráží koleno do písčitého dna. Postavil se na nohy, narovnal se a viděl, že může jít a pod nohama že mu jemně křupou perleťově zelené ulity mořských šneků a bolestivě ho bodají do nahých chodidel. Voda byla ale kalná, plná mastného zápachu, hrstí větviček a obalů od nejrůznějšího smetí z pláže. Kolem něj zvolna proplouly plechovky, plastové láhve a ohryzky. Byl znechucený a rozhořčený na všechnu tu špínu kolem sebe. Nechtělo se mu nikam jít, a tak si tam dole pod vodou sedl. Seděl asi dlouho. Pozoroval, jak se voda kolem něj pomalu, velmi pozvolna pročišťuje, jako by nějaký neznámý podmořský proud, který ovšem Otto necítil, začal unášet špínu jiným směrem, pryč od něj. Smetí ubývalo, mastnota byla čím dál průhlednější a on před sebou začal rozeznávat skaliska pokrytá žlutými a zelenými řasami, která vypadala umělohmotně, a nějakou velkou věc s lidskými obrysy. Otto se odhodlaně postavil a popošel blíž, aby si to všechno mohl lépe prohlédnout. Nic necítil. Ani strach. Ani svou neodvolatelnou a definitivní samotu. Konečnou samotu.

Pak ho najednou tělo začalo brnět. Ovládla ho hrozná zvědavost. Vlezla mu do mozku, popichovala ho a ponoukala. Našeptávala mu, že je čas. Je čas. Je čas. Ottův mozek to pořád papouškoval po ní. Je čas. Otto začal toužit po tom, aby se dozvěděl, co za tím vším vězí.

Popošel blíž a uviděl v proláclině mezi dvěma skalisky ohromného černocho. Vypadal jako vycpaný. Držel v ruce hák a ten obtáčela přízračně velká anakonda mdlé bělošedé barvy. Měla tupý výraz a Ottovi připadalo, že je hladová. „Jsem Negr,“ řekl černocho. Otto se na něj nejistě podíval, jestli to své jméno myslí opravdu vážně. Zdálo se, že ano. Černocho pokračoval. „Tohle je můj had, ale nic ti neudělá, není jedovatý, je to anakonda.“ Otto se ale nenechal nachytat. „Jo, jenže anakondy žijou v řece, ne v moři, jak to, že tahle žije v moři? A sice nejsou jedovatý, ale zato škrtí lidi nebo zvířata, který pak sežerou. Učili jsme se to v přírodopise.“ Černocho se zamračil. „Do toho ti nic není. Tahle anakonda žije tady v moři.

O řece nic nevím. Škrtit umí, to je pravda.“ Anakonda ale vypadala jako zdechlina. Přestože před chvílí obtáčela pevně hák, teď na něm plandala jako špinavá ponožka. Pod téměř průsvitnou kůží byly vidět černé orgány. Podivné trubice obtáčejí vnitřek těla, vedoucí kdovíkam. Ta část hada, která neobtáčela hák, se uvolněně pohupovala na vodě a ztrácela se v slabém víru. Když ale černoch nepatrně hákem pohnul, had se probral a dostal znovu pevný tvar.

„Co je s tím klukem, co sem před chvílí beztak musel dojít, víš o něm něco, Negře?“ odvázně se po chvíli váhání zeptal Otto. „To bys rád věděl, co?“ uchechtl se černoch, ale neznělo to zle, spíš pobaveně, jako by tenhle sled otázek připravil on, černoch, předem a teď jen sledoval, jak se všechno děje, jak má, podle jeho plánu. „To bych teda fakt rád věděl!“ naježil se Otto a černoch mu najednou začal být nesnesitelně protivný a anakonda na háku odpudivá. Zvlášť to černé prosvítající zažívací ústrojí. „Tak řekneš mi, co s ním je, nebo ne?“ vyjel znova Otto na černocha. „A ne a ne a ne,“ zubil se ebenový obr s dlouhými černými pejzy a vousy, které mu padaly až po pás. „Ale možnááá...“ protáhl mazaně. „Možná... že... třeba... něco za něco... he?“ Mrkl na Otta. Ten čekal, co přijde, bylo mu jasné, že to nebude žádná láce. „Co za co?“ odsekl tedy raději ostře, aby alespoň trochu udělal dojem zkušeného obchodníka. „Budeš za mě krmit anakondu, a já ti řeknu, kam se poděl tvůj kamarád,“ nabídl černoch. „To není žádný můj kamarád, ale je to asi fajn kluk. No, hráli jsme si jen chvilku na pláži a pak najednou zmizel, zčistajasna tam nebyl a já o něj mám trochu strach,“ vysvětloval překotně Otto a měl na sebe vztek, že se s tím divným chlapem tak vybavuje. „Hm... hm,“ pokyvoval mohutným hladkým tělem Negr a vychytrale se uškleboval. Pak se zeptal. „A proč ti na něm tak záleží, když se ani neznáte? Co? He?“

Byla to dobrá otázka. Otto se na ni pokusil odpovědět, ale pokaždé, když odpověď zformuloval, něco ve smyslu: „Je to přece člověk v nesnázích,“ nebo třeba „On by udělal to samé, to je jasné, že když někoho spláchne voda, že se po něm pátrá,“ byla tu potíž, že mu tyhle odpovědi nešly z pusy ven. Nešlo to. Vždycky se zarazily někde na rtech a nebyly ochotné jít dál. Jako by se mu v krku najednou vytvořila pěna ze zubní

pasty a za nic na světě nešla vyplivnout. „Ále no tak se netrap, jen klid! Přemýšlej pěkně o té odpovědi, aby byla správná, je to důležitý, hošíčku, móóóóóc důležitý, abys mi odpověděl správně, protože když to uděláš, nedostaneš se do žádný úplně hnusný šlamastyky a budem spolu moct dělat dohody,“ řekl černocho. Otto znova přemýšlel. Proč vlastně chce toho podivného kluka zachránit?

Mohla ta odpověď znít, že se do něj Otto zamiloval? Bylo mu dvanáct a na sobě měl mokré plavky. Nikdy nepocítil jinou náklonnost než lásku k rodičům a sympatie nebo antipatie ke klukům a holkám ze třídy. Zamilovat se do někoho ve dvanácti letech bylo dočista nad jeho představivost. Přece tomu tak ale bylo. Jenže Otto nebyl schopen odpověď zformulovat. Neměl ji. Neznal ji. Černocho odpověď znal, ale nemohl Ottovi napovídat. Čekal. Anakonda se chvíli plazila po háku, chvíli visela jak vyždímaný hadr a povlávala vodou. A Otto mlčel. Stáli tak dlouho. Nekonečné proudění vody procházelo kolem nich a skrze ně. Otto se znova cítil k zešílení sám. Nakonec si černocho zlomeně povzdechl: „No co se dá dělat.“

Tady sen skončil. Vždycky, neomylně na stejném místě se Otto prudce s trhnutím probral a pak ještě dlouho hleděl na praskliny ve zdi a chvěl se, protože nikdy nepřišel na správnou odpověď. Slyšel ale vzdálené bití na poplach. Někde na divoké hranici mezi snem a bděním, kde se prohánějí na kulhavých mustanzích pravda a skutečnost. A pod rukama jim unikají přeludy a sebeklamy, aby se protáhly na denní světlo. Tam ve stepích rána někdo bil na poplach.

V hotelu Lalky

I.

Otto se s trhnutím probudil. Posadil se na posteli. Neměl na sobě tenkou károvanou přikrývku a z okna nebyla cítit vůně moře a rybích šupin, které se zlehka otírají o mořské dno. Hleděl do tmy hotelového pokoje v polském Białystoku. V hotelu Lalky. Místní recepční, uhrovatý mladík s voskovou pletí, když mu podával klíče a Otto nevěděl, co odpovědět na otázku, jak dlouho se tady s otcem zdrží, významně podotkl: „Víte, já jen, říkáme tomu tady Białykurvastok. Chcíp tu pes!“ „Aha,“ pokýval hlavou Otto, aniž by chápal, co mu recepční, který na něj mluvil polsky, říká. V hlavě mu ještě dozníval jeho sen, který se rozhodl navštívit ho zrovna tady. Białykurvastok. V pokoji bylo vedro k zalknutí. Pustil klimatizaci a nadával, že si ještě před odjezdem v obchodě s horolezeckými potřebami za šílené peníze zakoupil teplé fleeceové kamaše. Byl zimomřivý a myslel si, že polské letní noci budou podobné nocím někde ve Skandinávii, jak o tom četl v jednom cestovatelském časopise. Nikdy by ho nenapadlo, že polské léto může být horší než latinskoamerické. Navíc si mohl ušetřit potupné zkoušení elastických kamaší, které si musel v kabině s mnoha zrcadly s odporem natáhnout na své klobásovité nohy.

Podíval se na otcovu postel. Ucítil, jako by mu někdo přes hlavu jemně přetáhl smyčku a pak prudce škubnul. Otec se totiž nehýbal. Nedýchal. Otto vyskočil z postele a naučeným pohybem mu rychle nahmatal tep. Nic. Polil ho pot. Otec umřel. Ve spánku. Zřejmě na zástavu srdce. Jeho postel byla trochu mokrá, jak se při posledním stahu nemocného, slabého srdečního svalu pomohl. Ottovi se zatočila hlava, jako kdyby si dal panáka tequily na lačno. Úzkostí se mu stáhl žaludek. Je v hotelovém pokoji v Polsku, ve městě zvaném Białykurvastok a jeho otec nedýchá. Co tady vůbec dělá? Proč zrovna teď otec všechno takhle

zamotal. Sakra! Co teď? Nevěděl. Nevěděl, co má dělat. Co má, kurva, teď dělat? Proč sem jel, zrovna sem? Otec se chtěl podívat do rodné vesnice blízko Białystoku. Do vesnice Jedwabne. Chtěl tam najít bratra, říkal, že možná žije někde poblíž, že odtud jeho rodina odešla. Proto po příletu do Varšavy zamířili zrovna sem, do těch nekonečných rovin občas protkaných řídkými lesíky, s cestami lemovanými kříži a černou oranicí, kam až oči dosáhly.

Otto si ze všeho nejdřív zapálil. Vtáhl do sebe lačně kouř. To ho trochu uvolnilo. Podíval se z okna do tmy, v níž probleskovaly osvětlené věže desítek kostelů a upatlaná okna paneláků se zakalenýma očima televizních obrazovek. Vytáhl z hotelové ledničky miniaturní vodku a napil se. Trochu to pomohlo. Pak třesoucí se rukou vytočil číslo recepce a anglicky požádal mladíka o mezistátní hovor. V telefonu něco cvaklo a Otto začal automaticky vyťukávat číslo Hadího institutu, Yanovu linku. Yan měl ve Velkém městě o osm hodin míň a právě mu končila služba. „Haló, tady příjem plazů, Institut Michaela Vidala, co si přejete?“ ozval se Yanův nevýrazný hlas. „Tady Otto!“ „Otto!!! Jsi to fakt ty, nemůžu tomu uvěřit, Otto!!!“ „Jo, jsem to já, sorry, že jsem se tak dlouho neozval, sakra promiň!“ nevěděl jak dál Otto. „Co se stalo? A kde vůbec jsi?“ zajímal se Yan. „Jsem v Polsku v Białystoku,“ vysvětlil Otto. Yan si v duchu snažil vybavit mapu střední Evropy a zapíchl pomyslný prst do Polska, ale moc si pod tím představit nedokázal, i když věděl, že Ottův otec je původem Polák. „Tady je noc,“ vysvětlil Otto. „Tady ne,“ řekl Yan. „Já nevím, co mám dělat, táta je mrtvej, musel umřít tak před hodinou, počítám,“ pokračoval Otto. „To je hrozné, to je mi ehm líto,“ nevěděl co říct Yan. „Nevím, co mám dělat, jsem mimo, úplně mi vypíná mozek. S nikým se tady neznám, neumím polsky,“ mlel mechanicky do bakelitového sluchátka Otto. „Popros někoho, ať zavolá na ambasádu, aby ti pomohli s náležitostmi, a hlavně zavolejte doktora, aby tatínka ohledal a zapsal hodinu úmrtí, to je důležité, to vždycky pak chtějí. Nezapomeň na to!“ Teď Yan ani trochu neváhal a strašně se snažil, aby jeho hlas zněl rozhodně a jasně, a v duchu se modlil: „Bože můj, při

mně stůj, ať všechno dobře dopadne, dej, ať mě ještě chvilku potřebuje, ať nezavěsí, ať se vrátí.“

Otto se odmlčel. Najednou nevěděl jak dál. „Yane, sorry že jsem odjel tak narychlo, že jsem ti to pořádně nevysvětlil, že jsem takový hovado, ale nemoh jsem tě vzít s sebou, jak bych asi tak tátovi vysvětlil, že jsem buzík, že spolu spíme, že... nechtěl jsem mu nic takovýho vysvětlovat. To není tak, že bych se za tebe styděl nebo něco takovýho, jenom jsem mu to sakra nechtěl vysvětlovat! On byl... strašně křehkej byl, nevím, co to melu, teď je mrtvej, tahle zkurvená cesta!“ Yanovi se nesmírně ulevilo. A rozhodl se, že teď vsadí všechno na jednu kartu. Na Ottovu zvědavost. Moc dobře věděl, že Otto ze všeho nejvíc nesnáší tajemství a vždycky se snaží je ze všech vypáčit, a proto je jeden z nejlepších psychiatrů v celém Velkém městě. „Otto, kdy se vrátíš domů?“ „Cože? Domů? To teda vážně nevím. Pochovám otce, pak asi budu ještě nějak hledat toho strejdu, jeli jsme sem hlavně najít tátova bráchu, kterej odešel kdovíkdý, a nikdo neví kam, otec ho miloval, chtěl ho najít, potřeboval ho a já s ním jel, abych mu pomoh. No a teď, teď ho chci najít, nevím, jak dlouho to potrvá, a taky si potřebuju ještě spoustu věcí ujasnit.“

„Týká se to i nás dvou?“ zeptal se zoufale Yan a hned si v duchu nadával za to, že se tak ponižuje a vyzvídá, věděl, že takhle jdou jeho body prudce dolů. „No jo no, tak nějak,“ odpověděl Otto. „Víš, já bych tě tady teď potřeboval,“ začal váhavě Yan. „Jo, jasně, já vim, mně se taky celkem stýská,“ odpověděl Otto trochu nemastně neslaně, možná nejspíš unaveně. „Ale ne, takhle to teď nemyslím, víš, já musím někomu pomoci s domácím úkolem.“ „Co s domácím úkolem, ty někoho doučuješ, nebo co?“ začal být Otto netrpělivý. Právě si uvědomil, že sedí v hotelovém pokoji a že za tenhle hovor platí majlant, který si rozhodně nebude moct odepsat z daní. A Yan mu vykládá o domácích úkolech. To je celej on. Nepraktický snílek, který si asi neuvědomuje, že mu Otto nevolá z kantýny v institutu. „Hele, já budu muset končit,“ rozhodl se pro rázné řešení. „Ehm, počkej ještě moment, ten úkol jsem nedostal já, ale doktor Vidal,“ zasekl pevně háček Yan a začal navíjet Ottovu představivost na pomyslném vlasci a táhl ho vši silou k sobě, ale opatrně, aby se vlákno

nepřetrhlo. „No moment, Vidal přece natáh brka, hele, nepřeskočilo ti, Vidal je přeci mrtvej, ne?“ „No právě,“ odpověděl Yan a pečlivě s hlubokým povzdechnutím zavěsil.

II.

Otto si představil Yana. Jeho nevysoké chlapecké tělo. Tetování na pravé lopatce – malou modrou růži. Vzpomíná, jak pro to vysněné tetování šli až na Velký okraj. Byla to hrozná cesta. Čtvrť protkaná nahuštěnými lidskými stíny, které prodávají jídlo z druhé a šatstvo z třetí ruky, a všude kolem číhající hadí oči *narcos*. Yan si to ale nedal vymluvit. Slyšel o legendárním, prý „bezvěkém“ tatérovi od svých známých z dějin umění. Ti vychrtlí snobáčtí blbečci mu navykládali, že prý je to nejlepší žijící konceptuální umělec ve městě. Jeho kult vyznávali všichni, kteří chtěli být co nejvíc in. Součástí kouzla bylo i to, že tatér bydlel na území *narcos*. Těm člověk musel zaplatit „za ochranu“, aby mohl projít přes starou dřevěnou zátarasu a vystoupat až k tatérově boudě kluzkými cestičkami, po nichž stékaly lidské a psí výkaly. V příbytku byl neuvěřitelný pořádek. Všechny jehly pečlivě vycíděné a vysterilizované v hrnci s vařící vodou. Na hliněné podlaze ani psí chlup, na policiče pár drobných papírových skládaček origami ze sněhobíle čistého papíru. Chatrč spíš připomínala nějakou domácí kliniku, jen tatérovi chyběl bílý plášť. Místo toho byl oblečený do vybledlého bavlněného trika, které mu splývalo až téměř pod kolena, a po bosých nohou se mu plazily vytetované úponky řeřichy. Měl uhýbavý pohled, krásné dlouhé štíhlé prsty a vrásčité tělo. Neměl ale žádný věk a vyzařovalo z něj nehybné teplo, jako by to byl spíš zapomenutý meteorit řízený odkudsi z kosmu neznámou silou.

Yan mu řekl, že by si přál malou modrou růži na pravou lopatku. Tatér kývl. Celý ten proces, kdy Yan cudně odhaluje kůži na lopatce, syká, když mu jehla zajíždí pod kůži, tatérův soustředěný dech, vzdálený pach kocouří moči, tenký, pískavý šepot krys... scéna plná hnědých barev udusané hlíny na podlaze a modrého pigmentu v tatérově jehle.

Zdalo se mu, že odněkud hraje tlumeně hudba. Varhanní koncert, jehož staccato určuje jen nazdařbůh vypálené cinkání stříbrných kulek o plechové zdi domků. Nakonec když chtěli zaplatit, tatér řekl, že přijímá pouze jídlo, kokové lístky nebo oblečení. Nic z toho ale neměli. Řekl, že to nevádí, že mohou jít. Jenže Ottovi to nepřipadalo správné, navíc byl hrozně pověřčivý, a co hůř, své pověry si sám vymýšlel. A teď měl najednou pocit, ne pocit, ale jistotu, že když tomu podivnému tvorů nedají žádnou odměnu, vrhnou se sami a dobrovolně do neznámého neštěstí.

Takže se chvílku rozmýšlel, ale pak přeci jen sáhl do svého umoloušaného šustákového batohu a vytáhl z něj svou nejmilejší Knihu slovanských pohádek – talisman od Wacława. Tu knížku kdysi přeložila nějaká otcova známá a vydala pomocí příspěvku polské ambasády. Bylo to levné kapesní vydání, které vypadalo spíš jako modlitební knížka. Otto ji míval skoro vždycky u sebe a často si v ní nazdařbůh listoval. Byl to důkaz, předmět doličný v kauze šťastné dětství, nejsilnější amulet a protijed na uštknutí zlem. Ty pohádky byly tak odlišné od těch indiánských, které Ottovi čítávaly učitelky ve školce, že když se do nich po tisíci začetl, připadalo mu, že stojí nohama pevně na zemi. Jako by díky té knížce pořád žil v domku na břehu Atlantiku, pod laskavým dohledem Wacławových neurčitých očí. Věděl, že všechny ty zlatovlásky, polednice, vodníkové a Jiříkové, kteří umějí zvířecí jazyky, dokonce i baby jagy krmící se lidskými dušemi a masem jsou jeho nerozluční důvěrní přátelé a že mu pomůžou ve všech těžkých chvílích. Stačí být čestný a dobrotivý. Podal knihu tatérovi a pomyslel si, že je to spravedlivé výkupné za jejich životy. Tatér vzal posvátně knihu do ruky. Dlouze na ni mlčky hleděl. Otto vzal Yana za ruku a potichu s ním vycouval ze dveří.

III.

Znova teď myslel na Yanův pevný, trochu plochý zadek s jemnými, nazlátlými chloupky. Otto zbožňoval, když se mohl na ten zadek položit

a nadechovat se vůně zpoceného, zlatavého chmýří a Yanovy zadnice. V duchu Yana začal objímat. Tiskl se k té představě jediného člověka, kterému na něm doopravdy záleží. Hladil jeho svaly na pažích a široká, bílá ramena s hnědou sprškou pih. Hladil Yanovy drobné, jakoby pořád vlhké ruce. Souměrně kulaté znaménko na hřbetu jedné z nich. Tvář, jež se nehodila k bílému plášti. Pořád lehce překvapený a zároveň nepřítomný výraz. Výraz rozpačité dívky a plachého kluka zároveň. Tam ve Velkém městě, vždycky když se na Yana podíval, přemýšlel, kde ten výraz, tu vzdálenou tvář už viděl. Prokristapána, jak mohl být tak slepý a natvrdlý? Jak je možné, že mu to došlo až tady v tom zkurveném Bi-alystoku? V hotelovém pokoji na posteli, vedle otcovy mrtvoly? Je si jistý a taky trochu ne. Potřeboval by si to ještě nějak ověřit. Potřeboval by teď mluvit s Negrem, protože má konečně odpověď na jeho otázku. Vstal, povzdechl si a zlehka zatlačil otcí oči.

Bylo mu třicet čtyři let. Seděl na posteli. Byl nahý a bylo mu vedro. Špeky na břichu se mu zase zvětšily a přetékały na stehna. Všechny ty zasrané polské palačinky utopené v tuku! Otec nedýchal. Už nikdy mu neporozumí. Nedožví se celý otcův příběh, tolik chtěl, aby mu ho tady v Polsku otec nějak dopověděl! Měl pocit, že alespoň jednou v životě je někomu doopravdy užitečný, a navíc je to právě jeho táta. A on si teď umře. Přelétl svůj život. Co vlastně chtěl? Co to vlastně chtěl dělat? Vyniknout v psychiatrii? Taková kravina, poblouznění mladičkého homosexuála, který potreboval porozumět sám sobě a myslel si, že se tak stane, když bude radit jiným. A pak ten plán, že se proslaví velkou studií o lidských snech. Otto Struncowski kráčeýící ve stopách Junga, nové pohledy, revoluční teorie, jež navždy změní směr všech psychiatrických sympozií. Možná kdyby nebyl taková lemra. Možná kdyby tolik nechlastal a neutrácel po teploušských saunách. Možná kdyby víc četl. Možná kdyby víc chtěl. To je ono, vlastně zase tak moc nechtěl.

Po škole pracoval ve státním blázinci a měl pocit, že sám brzo zešílí, jestli na tom místě zůstane. Trpěl svou lehkou nadváhou, přesvědčením, že určitě dostane aids, protože není schopný najít si stálého partnera, a neukojitelnou, horečnatou zvědavostí. Ve dne vysedával u těžkých pa-

cientů, hodiny a hodiny pečlivě zaznamenával všechno jejich nesrozumitelné blábolení a toužil v něm najít souvislou nit. Toužil je prostě vyléčit. V psychiatrické léčebně byl naprostou výjimkou, většina jeho uondaných kolegů už to dávno vzdala. V noci obrážel buznabary, balil kluky a oni balili jeho a pak s nimi končil v posteli, v sauně, v parku, kdekoli. Když měl štěstí, přespal s někým a jeho milenec mu pak vyprávěl, co se mu zdálo. Otto vytáhl svůj odřený čtverečkovaný sešitek Moleskine a sen si zapsal.

Jenže cítil, že jestli v tom bude pokračovat, tak umře na vyčerpání a chudý jak kostelní myš. Umínil si, že bude lidem pomáhat, to ano, ale za těžký prachy. Když vydrží poslouchat schizofreniky, proč by nevydržel poslouchat nějaký nadržený paničky, co nevědí, komu by strčily prachy, aby je zbavil jejich neurózy.

Vstával v šest ráno a tajně, protože se styděl, jak u toho vypadá, běhal po parku, uprostřed něhož jako omšelý, obstarožní hřib stála léčebna. Mladická doktorka z příjmu ho jednou málem násilím nechala dovést do své ordinace, protože si ho spletla s pacientem. Nebylo divu. V upnutých červených legínách, které našel v popelnici za blázincem a v nichž Ottovy nohy vypadaly jako antické sloupy, s rozpuštěnými narezlými vlasy a v „lennonkách“ křivě sedících na jeho židovském nose opravdu připomínal šilence. Tahle úsměvná příhoda byla poslední kapkou. Podal si na ministerstvo zdravotnictví žádost o přeložení na jiné místo. Jako důvod uvedl, že by chtěl napsat obsáhlou studii o využití snů v sexuologické praxi. Nějakému ministerskému úředníkovi se sklonem k recesi se zřejmě jeho žádost dostala do rukou společně s novým nařízením, jež tolik rozladilo doktora Vidala. Jednoho dne se tedy Otto objevil v Michaelově institutu. Práce tam nebylo příliš, protože Velký Michael Otta zpočátku úplně ignoroval, a tak si mladý psychiatr po večerech začal postupně budovat soukromou klientelu. Měl se svými pacienty jak v institutu, tak ve vlastní ordinaci, kterou si zařídil v centru, nesmírnou trpělivost. Žádná historka ho nenudila a hlavně nikomu nikdy s ničím neradil. To byl vlastně základ jeho úspěchu. Moc dobře věděl, že lidi, především ženy, potřebují s někým dlouho, rozvláčně a zeširoka mluvit. A sami nacházet

ve svém bloudivém, z uzdy puštěném monologu, kterému ovšem někdo pozorně naslouchá, řešení.

Otto si moc dobře vzpomínal na jednu sousedku, která v krámě v Bombrinhas líčila prodavačce své patálie s telefonem. „Představ si, zase dneska nešel telefon. To je k zbláznění! Já jsem na něm úplně závislá, dokážu s kámoškama provolat celý hodiny!“ „A kolik platíš za účty?“ zeptala se vyzývavě prodavačka v modré džínové zástěře pocintané olejem. „No já ti to spočítala a pořád je to míň, než bych zaplatila za psychiatra!“ zasmála se své mazanosti sousedka. Na ten rozhovor Otto nikdy nezapomněl. Proto neodpočítával čas. Každý pacient mohl rozvláčně vypravovat, jak dlouho chtěl. Otto pacienty ale často přerušoval. Sám líčil své oblíbené historky a proud dvou monologů udržoval v chodu. Byl neuvěřitelně sečtělý, protože když zrovna nepracoval nebo nebyl na tahu, hltal všechny knížky, co mu přišly pod ruku. A zapsaný byl ve čtyřech městských knihovnách. Jeho sezení většinou končila tak, že si se svými pacientkami povídali o tom, co zrovna čtou. A Ottovy rady byly velmi často typu: „Nejlíp bude, když si přečtete něco od Philipa K. Dicka, to je fakt dobrý psycho! Nebo ne, víte co, radši si stříhněte Prachetta, jo, to se vám bude líbit, tam máte všechno, co já bych vám vykládal. Jo, dneska to dělá tři sta bolíváčů!“ A osamělé ženy v domácnosti, které dokázaly manželům především vyčítat, že příliš pracují a nevěnují se ani jim, ani dětem, ale svým milenkám, klopily, četly a hlavně posílaly k Ottovi své kamarádky.

A protože Otto stihl za večer vyslechnout maximálně dvě pacientky, začínal mít pověst luxusního cvokaře, ke kterému se lidé musejí objednávat na rok dopředu. Dokázal z výdělků zaplatit nejen pronájem jedné místnosti v honosném domě v centru, s nablýskanou halou, výtahem z devatenáctého století a recepcí, ale taky své noční tahy. Na ty mu ale, jak mu přibývalo pacientek, nezbývalo moc času.

IV.

Když jednou mosazný zvonek na dveřích tence zacinkal, Otto otevřel dveře a pozval dál na jeho vkus příliš elegantně oblečeného mladíka v béžové košili s manžetovými knoflíčky a v naleštěných botách. Jeho měkké manšestrové kalhoty vypadaly, že je někdo žehlil podle pravítka. Mladík měl vyhaslý pohled a strhaný obličej. „Dobrý den, nezlobte se, že vás obtěžuji, ale jedna moje pacientka, jsem také lékař, víte, rodinný lékař Hugo Fernandez. Tedy mám takové problémy a už si s nimi nedokážu poradit sám. A paní, která ke mně chodí, mi o vás vyprávěla, tak jsem chtěl zkusit, jestli byste mi nemohl pomoci, nebo alespoň si se mnou popovídat.“ „No jasně, pod'te dál, pane doktore, posad'te se a bacha, ať se neupatláte tady o popelník,“ přivítal ho Otto.

Tak se poprvé setkali. Hugo Ottovi vyprávěl, co se s ním dělo od té doby, když odešel do městečka Samambaya, kde měl hledat něco, o čem nic nevěděl. A zatímco mladý doktor vyprávěl, Otto najednou ucítil na rtech vzdálenou chuť Harého jazyka. „Jsou příběhy, které procházejí hadími nozdrami jako píšťalou, a tenhle je jedním z nich,“ pomyslel si.

Hugův návrat

I.

Pak už si Hugo s Marisou jakoby neměli co říct. Toho dne, kdy mu vyprávěla o Pajitě, se mezi nimi rozhostilo rozpačité ticho. Hugo věděl, že Pajitu musí najít, a zároveň ji chtěl najít sám. Bez Marisy. Najednou potřeboval mít tu záhadu sám pro sebe. Být sám s podivnými slovy. Zatoužil vidět otce. Vidět vysoké věžáky Velkého města a oblohu zašedlou výpary fabrik nedodržujících emisní limity. Marisa to viděla v jeho rozpačitých očích a slyšela to v omluvném tónu. „Ano, já vím, musíš jet domů, to je všechno. Je mi to líto, ale na druhou stranu jsem to věděla. Nemohl jsi tady trčet celé věky se mnou, v téhle díře. Jsem ti ale vděčná, protože jsi mě probudil, znova jsem začala něco cítit, rozhýbal jsi mě jako nějaký mechanismus, který snad už bude fungovat. No tak běž!“ Pobídla ho a do ruky mu vtiskla jednu říční mušli. Má ji teď na svém stole v ordinaci ve Velkém domě. Je z ní těžítka a leží na stohu pečlivě utříděných papírů s poznámkami o pacientech.

Vrátil se a pustil se do práce. Spíš do ní skočil po hlavě. Horečnatě dopsal disertaci, obhájil ji, přednášel a přijímal první pacienty. S otcem nikdy nemluvil o tom, co v Samambaye prožil. Jen probrali praktické záležitosti týkající se domu, a to bylo všechno. Otec se ho nikdy nezeptal na tříštící se krystaly ani na to, jestli mu cesta k něčemu byla. A Hugo se mu styděl říct, že nic nezjistil a že se jen tak poflakoval kolem řeky a spal s krásnou Marisou. Původně si chtěl vybudovat malou klientelu jako praktický lékař, mnohem víc se věnovat akademické kariéře a doktořinou si jenom zajistit slušné živobytí. Když se mu však jeho pacienti začali rovnou, hned jak si odložili, svěřovat s nejrůznějšími intimními problémy, omotala si ho lékařská praxe pevně kolen prstu.

Nejdřív ho to překvapovalo, myslel si, že jako obvodní lékař má lidi vyšetřit, rozhodnout se, co jim asi tak může být, a pak je poslat ke kole-

gům do nemocnice. Jenže tak to vůbec nebylo. S každým dalším pacientem se utvrzoval v tom, že je spíš jakýsi domácí duchovní rádce zkrřížený se suchou vrbou a napsat recept, změřit tlak a vystavit doporučení je to poslední, co po něm jeho noví pacienti chtějí.

A pak se to jednou prostě stalo. Bez varování. Do ordinace vstoupila nenápadná žena ve středním věku, která měla problémy s tím, že její muž pije. Nejdřív chtěla napsat recept na prášky, které by jí snížily tlak, ale když se Hugo snažil dobrat příčiny toho, proč má tlak tak vysoký, začala mluvit o svých manželských problémech. Hugo najednou viděl muže té ženy přímo před sebou. Jeho rudou rozšklebenou tvář v obludné grimase, která už nemůže dál ovládat vztek. Viděl jeho napřaženou ruku, dotýkal se chuti toho muže zabíjet, na chvíličku s ním podržel v dlaních lebku ženy sedící před ním a pak ji viděl, jak praská a tříští se o květované kachličky v malé, příliš těsné koupelně. Krev jako ve zpomaleném filmu zvolna odkapávala na podlahu. Trhl sebou. „Promiňte, máte v koupelně květované kachličky?“ zeptal se ženy trpící vysokým tlakem. Překvapeně se něho podívala. „Ano, máme,“ odpověděla poslušně. „Ty kytičky jsou modré, nebo zelené?“ „Zelené,“ řekla. „Dobrá, dnes večer se zamkněte v pokoji, nebo raději vůbec nechod'te domů. Být vámi, už nikdy bych domů nechodil. Někam se odstěhujte nebo odjeďte. Víte co, běžte hned teď domů, vezměte si všechny cenné věci, nikomu nic neříkejte a jeďte na delší čas někam daleko. Váš muž vás zabije, pokud to neuděláte,“ řekl Hugo. A znělo to suše, jako by jí říkal, že lék na vysoký tlak, který jí předepsal, má užívat třikrát denně a zapíjet ho vždycky minerálkou s bublinkami. Žena se už na nic neptala. Sebrala se a šla. Na schodech se rozběhla. Hugo se díval na dveře, které se za ní zavřely. Nebylo mu dobře. Hučelo mu v hlavě a bylo mu na omdlení.

Podobné příhody se mu potom stávaly pravidelně. Říkal lidem, co mají udělat. A začal mít pověst člověka, který „vidí věci“. Většinou to ani nebyly žádné velké předpovědi budoucnosti. Viděl před sebou jen drobné příhody, ale když je vyslovil, pacienti jako by přesně věděli, co příhoda znamená a co mají udělat. Nikoho nikdy nepřesvědčoval o tom,

co viděl. Prostě to vyslovil a pacienti se podle toho zařídili. Za svá „vidění“ nic nežádal. Účtoval si běžnou sazbu rodinných a obvodních lékařů. Lidé, kterým ale pomohl najít klíč tím, že jim dovyprávěl nějakou budoucí příhodu, k němu začali posílat další a další pacienty. Hugo dostal strach. Ordinance a lidé, kteří do ní přicházeli, si z ní zároveň odnášeli Hugův zrychlený dech, otočky žaludku ve spirálách nevolnosti, jež se mu valila celým tělem, a Hugo měl pokaždé, když někomu pomohl, pocit, že on sám by potřeboval zajít k lékaři. A taky to nakonec udělal.

II.

Dnes by už nedokázal zopakovat, co všechno tomu psychiatrovi ve vytahaném triku, který kouřil jednu za druhou a lokal při tom vodu s džusem, vyprávěl. Vzpomíná si, že mu dlouze líčil své dětství mezi záhony dýní a koňským potem, indiánskou ruku, která ho hladila po tváři, když se v noci bál, cestu do Samambaye, Marisu a nakonec mu zarecitoval tu divnou báseň o kořenech a hadovi. „To je zajímavý, sakra, fakt zajímavý. Víte, já abych měl zajištěný živobytí, jako kdyby se na mě ty mé hysterické paničky vykašlaly, no tak taky pro jistotu ještě dělám v institutu doktora Vidala. Jak tam ždímaj hady a pumpujou z nich jed na protiséra. Jestli bydlíte za univerzitou v tom velkym domě, tak se nám díváte prakticky do oken. No je to fakt zajímavý, ty verše. Jsou divný, nevím, kde jste je teda moh vzít, neznějí jako nic, co bych někde někdy čet, budu o tom přemýšlet...” uzavřel Otto první sezení ve tři ráno.

Hugo se rozloučil a vyšel ven na ulici. Ovanul ho svěží noční vzduch, do něhož se mísil smog, který se ještě před chvílí vznášel v ucpaných tepnách města. Hugo by v nich mohl lehce nahmatat koncentrovanou nervozitu všech lidí vracejících se z práce v deset večer, potících se ve špatně klimatizovaných autobusech. Pomalu jim umírají mozkové buňky na vrískot klaksonů a nesnesitelnou únavu návratu. Návratu k rozdělané denní rutině, čekající klidně jako smrt na to, aby ji včas obsloužili. Tohle všechno pohlávalo noční tmou, ale ráno už slibovalo, že zapomene a přinese novou dřinu a promyšlenější dopravní mučení.

Hugo se usmál. Protentokrát necítil tak palčivě záblesky budoucnosti jiných kolem sebe.

Povídání s Ottem mu pomohlo, protože mladý psychiatr jako by byl zbavený všech běžných společenských kódů a zároveň byl upřímně zvědavý na jeho potíže a určitě jim chtěl přijít na kloub. Hugo si ale nedovedl vůbec představit, jak by to asi tak mohl udělat. Bral tohle sezení jako analgetikum, které ztiší potíže, ale rozhodně ho nebude moci užívat donekonečna, protože příčiny jsou zřejmě úplně někde jinde. Jenže kde a příčiny čeho vlastně? „Nemoci,“ řekl si Hugo najednou sám pro sebe a nahlas. Ano, za posledních pár dnů, kdy vyslovil svá krátká vidění pro pět pacientů, se jeho tělo vždycky propadlo do hučení a nevolnost byla tak nesnesitelná, že se musel jít několikrát za den na záchod vyzvracet. Byl nemocný, nemocný svými vidinami, o které vůbec nestál. Nechtěl je podstupovat, a přesto věděl, že pomáhají jiným. „Třeba na ně umřu,“ pomyslel si zdrceně. Umře, aby pomáhal druhým. Jako nějaký pitomý mučedník z dějepavy.

Pak si ale uvědomil jednu věc. Za celou dobu, kdy mluvil s Ottem, se jeho vidiny nedostavily. Otto byl neznámý člověk a podle toho, jak se choval, jak se na něj díval, si Hugo domyslel, že je homosexuál. Žádná latentní, nevyřčená homosexualita nebo záhadné náznaky. Nic takového. Bylo úplně zřejmé, že Otto je na chlapy, přestože nevypadal křehce a nepoužíval sladké zdvořilosti. Žádný „vykroucený“ model z drahého baru. Celá jeho bytost ale s Hugem koketovala a vyzývala ho k přímé, drsné souloži, aniž by Otto řekl jediné slovo. Proudila z něj energie podobná oživé sopce, která zběsile chrlí lávu na všechny kolem. Hugo si oddechl. Nesmírně se mu ulevilo. Věděl, že to přežije. Byl si tím najednou jistý. Jistý jako tím, že je Marisa krásná, že moře ve svém lůně skrývá černý tér a že Velké město jednou všemi těmi lidmi, co se v něm rozpínají, praskne. Otto byl jistota. Naprostá jistota. Tohle tedy znamená, že s některými lidmi se může stýkat, aniž by ho vysávali a nutili k tomu, aby „viděl“ věci. Otto jistě není jediný. Nesmí. Nemůže být jediný.

Druhé sezení u Otta

„Přemejšlel jsem o tom. Celý dva dny!!! A možná i noci. No, taky jsem o tom čet. A nejen na internetu! To pozor, já jsem ještě trochu ze starý školy, tak jsem taky zašel do vědecký knihovny a zřešeršoval si věci o lidech, kterým vadí jejich nadpřirozený schopnosti. O lidech, co se jich chtějí zřeknout, a nejde to. Nevím, jestli vás to uklidní, ale jsou jich mraky. Fakt že jo. Uf. Teda nechtěl bych ty nešťastný osudy sepisovat! Ale pozor! Mnohem hůř jsou na tom ti chudáci, co magnetizují lžičky nebo dokážou telepatii a smlsly si na nich za studený války tajný služby, a pak je odhodily jak slupku od banánu. Fakticky ošklivý historie. Hrozný! A nejhůř na tom byli v Rusku tyhle ti psychokinetikové, nebo jak se menujou. Tak ti byli za komoušů jak pokusný morčata.“ Bez úvodu a bez přípravy vychrlil Otto na Huga na druhé schůzce, když se posadili naproti sobě do kožených křesel, nové informace. Otto si do popelníku z českého křišťálu odklepával cigaretu a jeho nohy se v červených šortkách Adidas vyjímalý jako dva bramborové sloupky porostlé narezlými chlupy. Otto špatně snášel opalování, a tak byly jeho nohy bílé a jejich bělobu ještě zvýrazňovala řvavá červeň šortek. Jenže si nemohl pomoci. Bylo vedro, klimatizaci neměl, protože ho z ní po delší době bolela hlava, a červenou zbožňoval. K šortkám si vzal zaprané bavlněné triko s dírou na levém rameni. Ve své ordinaci se vyjímal jako brontosaurus v japonské restauraci.

Bylo zase deset večer a Otto se rozjížděl k jednomu ze svých radostných chrlení, jež se pak střídala s monologem pacienta. „No anebo tohle! To jsem si dokonce oxeroxoval, to je fakt vrcholně zajímavý! Je to o americkým šamanovi, nějaký Yamahó nebo kýho šlaka, co cítil úplně to samý co vy!!!“ vytáhl z batohu svůj úlovek a začal předčítat rozhovor z časopisu Respeto z roku 2007:

Otázka: Jak se člověk dostane k šamanismu a spiritualitě?

Odpověď: Bylo mi jednadvacet, pomáhal jsem otci v restauraci, právě jsem si koupil nové auto, randil s holkama. Vedl jsem skvělý život a byl jsem s ním spokojený. Víra nebo náboženství v něm nehrály žádnou roli, takovými věcmi jsem se vůbec nezabýval. A pak se mi přihodila zvláštní věc. Byl slunečný den, jel jsem autem do práce. Stojím na křižovatce na červenou, za mnou fronta aut. A najednou se v mém autě objevilo zářivé bílé světlo. A v něm se odehrávala moje minulost, všechno, co se mi kdy stalo. Ty obrazy byly naprosto reálné a úžasné. Buch, buch, buch, scéna za scénou. Všechno, co se stalo od mého narození až dodnes. A pak budoucnost – práce, děti, které budu mít, má smrt a pohřeb. Jenže to nebylo všechno. Jak šly dny, bylo mi zle, nemohl jsem pracovat. Postupně se objevilo několik těžkých nemocí. Epileptické záchvaty, výpadky vědomí, cukrovka, srdeční arytmie. Asi po šesti měsících jsem si poprvé říkal, že snad umřu. Během dalších tří let se to ještě zhoršilo, navíc jsem onemocněl Adisonovou chorobou, což je těžká, občas smrtelná autoimunitní nemoc. Bylo mi hrozně, přišel jsem o všechno, co pro mě mělo nějakou cenu. Přátelé se se mnou nechtěli vídat, byl jsem pro ně obtížný. Ve čtyřicetiletých letech jsem ztratil všechny sny, přání, radosti.

Otázka: Jak jste se z toho dostal?

Odpověď: Vybavuji si moment, jak sedím na záchodě a přemýšlím. Co se stalo s mým životem? Měl jsem tak dobrý život. Říkal jsem si, že tohle mi udělal ten, kdo mi dal tu vizi. Nebyl jsem nijak spirituálně orientovaný člověk, byl jsem jen úplně v koncích, a tak říkám: Ať jsi, kdo jsi – chceš můj život? Vezmi si ho, protože mi z něj nic nezbylo. Chceš moji důstojnost? Vezmi si ji, žádnou nemám. Chceš moje zdraví? Moje tělo? Jsou tvoje. Krátce nato jsem prodělal další silný epileptický záchvat. Asi nejhorší, jaký jsem kdy měl. A když jsem vstal, byl jsem někdo jiný.

Otázka: V čem?

Odpověď: Naplňoval mě naprostý klid a pokoj. A všechny choroby zmizely.

Hugo tiše poslouchal. Byl si jistý, že u Otta nehrozí „vidiny“. Ty se za poslední dny vystupňovaly a ze zvracení se stal dennodenní vyčerpáva-

jící rituál, provázený úpornou migrénou, na niž nezabíraly žádné prášky, akupunktura nebo masáže. Poslouchal, jak psychiatr prokouřeným hlasem čte, a bál se. Co když Otto už brzy nebude mít co říct a on bude muset odejít. Úplně cítil váhu ticha, jeho hmotu, která obydlela Velký dům. Různé odstíny prázdného prostoru své beznaděje. Otto ale mlel dál o tom, co všechno zjistil, a taky o průzkumu v oblasti tradiční indiánské poezie a domorodého šamanismu, z něhož by se mohli něco dozvědět o zvláštních slovech, která tak zničehonic přepadla Huga v Samambaye. „Hm. No ale stejně je to docela na hovno. Co z toho máte, že? Z toho galimatyáše beztak půlku víte, no... ale na něco jsem možná přišel!“

Otto teď udělal významnou, dramaticky odstíněnou pauzu, v nichž vynikal. „A na co?“ hlesl Hugo. „Myslím, že musíte prostě chtít,“ prohlásil, jako by právě Hugovi na zlatém podnose naservíroval mrtvolu šamana Yamahy s citronem v puse. „Aha, doopravdy chtít! Nezlobte se, ale to je jako kdybych si přečetl takové ty s prominutím nesmysly o osobním růstu. Možná to někomu pomáhá, tyhle věci, co jsou nasnadě, ale na to jsem přeci jenom už trochu moc cynik,“ Hugo byl prostě strašně zklamaný. „Néé, vy mi nerozumíte, já to myslím tak, že musíte chtít těm lidem pomáhat!“ „Ale což o to, to já chci, proč ne, když to funguje, když se z těch mých divných útržků něco dozvedí, tak pro mě za mě, ale vždyť mě to zabije, kruci! Každý den zvracím, točí se mi hlava, vždyť jsem vám to popisoval!“ teď už Hugo křičel.

„Jo, klid, jasně, já to chápu, dyť jo, ale doopravdy se těch lidí vlastně štítíte. To nejsem žádný velkej pozorovatel, ale zapsal jsem si tadyhle do sešitku některý adjektiva, jak jste mi popisoval lidi, kterým jste pomoh,“ a Otto důležitě zaklepal špičkou inkoustového pera na sešit a začal předčítat: „stará žena se špinavými nehty a několik dní nemytými vlasy, malý muž s velkou lysinou a špatně ošetřeným chrupem, trochu dementně působící holčička s velkou hlavou a odstátýma ušima, důchodkyně s potrhanýma punčochama a sešlapanýma botama. Takhle neznějí popisy lidí od člověka, který má lidi rád,“ zamyšleně podotkl Otto. „Možná je nenávidím už dopředu, nějak podvědomě za to, že jim

sice pomůžu, ale mně bude fyzicky zle," zkoušel se obhájit Hugo, ale věděl, že to není pravda, věděl, že Otto uhodil hřebíček na hlavičku a že se opravdu svých pacientů tak trochu štítí právě pro jejich špatně vyčištěné uši, nedbalé oblečení nebo prostě jen proto, že většina z nich by nikdy nevyhrála žádnou soutěž krásy ani sympatie. U Otta mu ale tyhle nedostatky vůbec nevadily, naopak ho jeho „styl“ – kombinace roztržitosti a vytríbeného vkusu, s nímž byla zařízena ordinace – přitahoval jako velký kulatý magnet.

Otto pokračoval. „No a jaký jste vlastně znamení? Tipl bych si, že Váhy, co?“ „Ano, to tipujete dobře, podle čeho jste to poznal?“ překvapeně se na něj Hugo podíval a pomyslel si, že Otto je vážně nevyzpytatelný psychiatr. „No, Váhy jsou takový jako pinktlích na estetično. Když jim něco neladí, tak se můžou poto... no.“ „A vy, jaké jste znamení vy?“ osmělil se Hugo. „Já jsem typickejš Vodnář. Sice mi všichni ti čuráci, co bych chtěl vyzkoušet, koukaj z očí, ale víte, ve skutečnosti přistupuju k sexu a lidem dost chladně, možná proto můžu být psychiatr. Dábel, co sesílá na lidi šílenství, mě nepřekvapuje natolik, abych to musel nějak složitě řešit, protože většina lidí mě sice zajímá, jsem strašně zvědavěj na jejich osudy, příběhy, na to, co se jim zdá a tak, ale ve skutečnosti někde hodně hluboko jsou mi vlastně úplně ukradení. Těžko se to vysvětluje, ale tohle je jediná podstatná výbava pro psychiatra, aby se sám nezcvoknul. Mám velkou výhodu, že se jako tím pádem nemusím nijak odreagovávat třeba na golfu nebo vyřezávat figurky ze dřeva a tak, což dělá dost mých kámošů psychoušů. Mně stačí číst, občas jít do kina na nějaký doják nebo krimi, ale nemusím to odreagovávat od práce nijak složitě řešit. Prostě proto, že jsem ve skutečnosti hodně chladnej člověk, kterýho sice ostatní vrcholně zajímaj, ale nedojímaj.“

„Aha,“ nezmohl se na nic jiného Hugo. „No, ale zpátky k vaší nemoci. Já navrhuju tohle. Udělejte to jak ten milejš zlatejš Yamahó. On totiž nakonec vynalezl nějaký ohňovej tanec nebo co, prostě nějak takhle ty své schopnosti pojmenoval a začal s tím jezdit po Evropě – v Americe se mu jeho soukmenovci akorát tak chechtali, nebo ho chtěli ukamenovat? Už si nevzpomínám, jak to bylo – a teď pěkně vydělává těžký háky.

V létě jede zpátky do Států a několik měsíců si ty prachy užívá, paří a jezdí na Harleyi.“ „Já ale nechci jezdit na motorce!“ ohradil se Hugo. „No jasně že ne, já to myslím tak, že byste měl nechat těch vašich pacientů, ze kterých je vám blbě fyzicky i esteticky, a zaměřit se na nějakou jinou vrstvu lidí. A účtovat si za svý pomalý umírání, protože to vás musím zklamat, já si myslím, že vás to hned tak nepustí, to vaše předpovídání, no a proto přestěhujte ordinaci do toho vašeho velkého baráku a účtujte si královský prachy. Uděláte pár pacientů, budete grogy, ale pak se na to vykašlete, někam pojedete a tak, a aspoň takhle z toho něco budete mít.“

„To nezní špatně,“ opověděl Hugo „jenže to bych se pak nesměl stýkat s jinýma lidma. Někdy mě to přepadne, i když mě nikdo o nic nežádá, prostě jen tak, když s někým delší dobu mluvím,“ povzdechl si Hugo a upravil si límeček u košile. „No, tak musíte ty situace přesně pozorovat, mluvit s lidma míň a vyslídit, kdy se to stává, a třeba přijdete na to, co to spouští. A nebojte se, já budu pátrat dál, ale zatím to zkuste, tak jak vám říkám,“ zívł Otto a lokl si své vodky s džusem.

Pajitina cesta do Velkého města

I.

Nakonec tedy nasedli do vlaku a jeli. Sestra Pepita jim vesele mávala. Vlak sebou trhl. Předpotopní lokomotiva vypustila páru a odehnala od sebe hejna trhanů, prodavačů párků a pitné vody jako obtížné mušky *polvorínky*. Cestující nakládali ohmatané kožené tašky a vaky z juty s obrovskými černými razítky. Sama Pajita měla tašku plátěnou, kterou jí ušila Pepita. Opatrně a ještě celá roztřesená z džípu, kterým jeli na nádraží, si sedla na dřevěnou zprohýbanou lavici s číslem dvacet dva a smutně se zahleděla z okna.

Byla to dlouhá cesta. Koleje hodiny a hodiny lemovaly hnědozelené bažiny, v nichž se brodily *kapybary*, tak jak to dělaly vždycky, předtím než existovalo peklo nebo ráj, předtím než lidé poprvé opekli nad ohněm jejich maso. Zmožení jedlíci se pak odvalili do noční tmy a tam je, když se ukládali ke spánku, kousl do hlavy had. Volavky poskakovaly a šlapaly po listech leknínů a nadhazovaly zobáky tlusté vodní červy a krokodýli líně hleděli směrem k přijíždějícímu supícímu monSTRU, aniž by hnuli jediným záhybem kůže.

Pajita si zvědavě prohlížela indiánky z vysokých hor s těžkými pytli přes ramena v nabíraných sametových sukních vyšívaných zářícími barvami, bílých tesilových halenkách s volány, bosé nohy s rozpraskanými chodidly ledabyle nazuté do neforemných umělohmotných střevíců na plavání. Kdoví, kde je vzaly, plavat neuměla ani jedna, ale možná do jejich vesnice přijel čínský obchodník a prodával jeden pár za bolívar a ony si tu krásu pořídily. Nahrnuly se do kupé, na hlavách starodávné šedé a černé buřinky, těžké slavnostní copy natužené sádlem z morčat. Jely do Velkého města udělat štěstí. Byly pevně rozhodnuté protrhnout bludný kruh horské zimy, hladu a manželů, kteří jen pijí a rozdávají rány. Ve městě se přidají k milionové armádě služek, hlída-

ček záchodů, prodavaček a uklízeček v metru. Budou volné. Děti nechal doma v horách svým matkám nebo tchyním a teď musí jen jedno – poslat domů polovinu výplaty. Bláznivě se těšily. Špitally si v řeči *aymara*, takže jim Pajita moc nerozuměla. Jedna dokonce důležitě z taštičky vytáhla krabičku Marlboro a všem i Pajitě nabídl. Pajita plaše sklopila oči a zavrtěla hlavou, protože kouřit neuměla. Něco z jejich nadšení se však přeneslo i na ni a toužila také mít v malé vyšívané taštičce hřebínek z lamí kosti, lacinou rtěnku Made in China a trochu pudru. Indiánky odcházely jedna po druhé na otlučený plechový záchod, kde se krášlily před zrcadlem, jež ohyzděně zvětšovalo obraz. Chtěly předstoupit před Velké město hezké, aby neudělaly kdovíkomu ostudu.

Vzduch ve vlaku byl hutný, voněl po dřevě a staré kůži a nasládlé se v něm převalovaly výpary a zrcadlily obrazy z okolních bažin. Indiánky se ovívaly buřinkami nebo si tiskly k nosu cípy sukní a chichotaly se, jako by Pajita byla muž, který si prohlíží jejich špinavá kolena. Pajita jim záviděla, že nejdou do neznáma samy.

Vlak každou chvíli zastavoval. Neměl k tomu žádný zřejmý důvod. Prostě zůstal trčet na místě a oddechoval jako přerostlé rezavějící zvíře. Pajita si vyčítala, že opustila svého horníka, ale na druhou stranu, jak ji pomalu hypnotizoval tlukot kolejnic, začínala se na další neznámo těšit. Možná i tahle cesta vede někam do tepla, kde se něco nového přihodí a život dostane nové barvy a tvar. Přestávala se pomalu bát a nakonec se jí ve tváři usadil spokojený úsměv. „Tak vidíš!“ pochválil ji Atd., který zničehonic vstoupil do kupé třetí třídy. Indiánky ztichly a ohromeně na Pajitu hleděly. Atd. ve svátečních bílých kalhotách a červeně proužkované košili, kterou hodinu před cestou musela Pajita ještě narychlo přezhliť, si sedl vedle ní. Teď zase pro změnu záviděly indiánky Pajitě. Toho vymydleného bílého společníka. „Už vypadáš spokojeněji, tak to jsem rád, že tě ta tvá umíněnost přešla. Musíš se vydat vstříc dobrodružství! Projít bránou neznáma! Obejmout příležitost! Chytit ji za pačesy atd.,“ řečnil a představoval si, jak si jako rovný s rovným třese rukou se slovným Vidalem. Promluví s ním o všech problémech tropické medicíny a zcela jistě mu Vidal ukáže i své věhlasné skladiště, které je prý až po

strop narvané hady v lihu! Ty prý Vidalovi zasílají herpetologové z celého světa a některé zásilky dokonce chodí i diplomatickou poštou, jak říkal starosta. Atd. se opravdu na Vidala těšil.

II.

Velký Michael ale na jejich schůzku (datum mu Atd. oznámil předem poštou) úplně zapomněl. Celá záležitost se mu prostě vykouřila z hlavy. Když tedy Atd. s vyplašenou Pajitou zaklepali na bíle natřené dveře pracovny Velkého Michaela, neměl na ně doktor ani trochu náladu. Právě si totiž nachystal svou obstarožní kalkulačku a hodlal překontrolovat výdaje na králíky a drobné hlodavce, protože se mu zdálo, že jsou jeho podřízení příliš štědrí a neměli by hady, tak jako tak odsouzené k smrti, překrmovat.

„Dobrý den,“ zašeptala svým pomalým způsobem Pajita. „Dobřej,“ našťavaně zvedl oči od kalkulačky Vidal. „Dobrý den, vážený pane kolego,“ zahlaholil Atd. „Co tady chcete?“ uzemnil ho svým *velkým* tónem Velký Michael. „Tedy, psal jsem vám před časem dopis a smluvil si s vámi na dnešní odpoledne schůzku,“ překotně vysvětloval Atd. Pajita mlčela a poplašeně klouzala očima z jednoho muže na druhého. „Jakou schůzku? Já o ničem nevím!“ zaburácel archandělsky Michael. „Ano, je pravda, že jste mi na poslední dopis neodepsal, ale říkal jsem si, že se vaše odpověď někde... tedy... nějak... ztratila nebo tak podobně...“ nevěděl jak dál Atd. „Ztratila, někde, někdy, no to teda určitě!“ ironicky zasyčel Michael. „Jak se jmenujete a co tady chce ta malá šmudla?“ řekl nakonec o něco méně zle. Pajita vůbec ničemu nerozuměla, bylo jí jasné, že se Atd. dopustil nějaké chyby, ale její španělština zatím nestačila na to, aby pochytila všechny odstíny konverzace.

Byla taky ještě napůl v šoku, protože když vysedli z vlaku na hlavním nádraží Velkého města, sevřel se jí úzkostí krk a bezděky se jako dítě chytla svého průvodce za ruku. Ten se okamžitě odtáhl, ale pak ji vzal blahosklonně za loket a rázně se s ní prodíral davem lidí, hulákajících obchodníků a prostitutek, které postávaly u vagonů, nakrucovaly zadky

a čekaly na movité burany z pampy, kteří přemožení nesmírností rovin přijeli prodat dobytek a povyrazit se. Pajita si nevěřicně prohlížela prosklené klenby secesního nádraží, největší budovy, jakou kdy v životě viděla, a točila se jí hlava. Nechala se unášet řekou lidí k východu a připadalo jí, že všechno je v pohybu, v nestoudném poklusu, že s ní už teď navždycky bude svět jenom hýbat, hrkat a dělat si s jejím tělem i myšlenkami, co se mu zachce. „Tak tohle je, má milá, Velké město!“ hrdě jí oznámil Atd., když přijela červená tramvaj a oni do ní nasedli. Pajita se uvelebila vedle něj na sedačce a přitiskla nos na sklo.

Bylo pozdě odpoledne a hradba mraků nad městem dostávala šedo-modrý odstín, do nějž kapala krev zapadajícího slunce. Tramvaj vyrazila kolébavě podél nábreží řeky a každou zastávku nasedalo víc a víc lidí. Pajita se neodvažovala podívat na všechna ta namačkaná, lacinými voňavkami potřísněná těla kolem ní. Měla pocit, že je v pasti, z níž nemůže uniknout, protože i kdyby se jí podařilo z tramvaje utéct, nevěděla by, co by si měla počít. Měla stejný pocit, jako když se poprvé ocitla mezi mnohostí džungle, jako když sjeli z hor a ona poprvé ucítila v hrudi tlející horký vzduch pralesa. Tohle bylo stejné. Stejná úzkost a stejné vzrušení. Za oknem se míhal zcela neuchopitelný svět. Auta, koně, kola, spěchající lidé, líbající se dvojice, policisté na koních s obušky, indiáni posedávající kolem okrajů chodníků mezi plivanci a prodávající malé svítivé věci na baterky, staré rozcuchané ženy vybírající odpadkové koše, kmitající nohy velkých rezavých psů s liščími nozdrami, špinavé děti kopající do vyfouknutých míčů, kaluže moči vystlané starými jízdenkami. Bezdomovci, telefonující muži v padnoucích oblecích, barevné balonky na nebi a uzené kuřecí hnáty ve výlohách. A nad tím vším jako rám plynoucího obrazu nažloutlý pach smogu.

Chumel dojmů a samo Velké město ji vzaly do náruče a pevně jí stiskly všechny kosti, až to zapraštělo. Pajita se zachvěla. Kdyby znala moře, mohla by si pomyslet, že ji pohltila ta největší vlna jejího života. Když se znova vynořila, uviděla před sebou uprostřed pečlivě oploceného parku trčet ohromnou železnou květinu. Otevírala své těžké obří plátky a v jejich středu žhnulo červené neónové světlo. „To je krása!“

vydechla Pajita. Umínila si, že se k té lesklé kovové květině musí někdy jít podívat. Věděla, že květina jistě není živá, ale vyzařovalo z ní chladné železné bytí. A Pajita cítila, že se květiny musí přijít dotknout. Pak se jí květina ztrácela z očí, neónové světlo sláblo a za okny tramvaje jako v šeru kina naskakovaly další a další ohromující obrazy, jež unavená Pajita vnímala, ale nedokázala chápat.

III.

„To je ta indiánská míšenka,“ řekl Atd. po chvíli. „Hm. To vidím,“ odfrkl si pořád ještě podrážděně Michael. Pajita měla znova chuť chytit se svého průvodce za ruku, ale rozmyslela si to, když si vzpomněla, jak se od ní na nádraží odtáhl. „Ona má takové jako schopnosti,“ pokračoval odhodlaně Atd. „Tak schopnosti, říkáte,“ zašklebil se Michael. „Takové, jak bych to řekl, hadí schopnosti,“ dokončil větu Atd. a věděl, že už ze sebe nic dalšího nevypraví, protože další Vidalův úšklebek už prostě nevydrží.

Velký Michael si povzdechl. Ti dva ho vyrušili a on už to zbytečné rozhazování dneska nespočítá, ani kdyby se rozkrájel. Do prdele práce! „Pojď sem, no ty, ušmudlanče, půjdem spolu na prohlídku!“ poručil a ukázal na Pajitu. „A vy, pane kolego,“ – ironie odkapávala z každé hlásky jako z rýhy hadího zubu – „vy tady prosím pěkně zůstaňte sedět na zadku!“ dodal. „A nemohl bych, nemohl bych také s vámi? Moc rád bych viděl to vaše vyhlášené skladiště,“ vnucoval se zklamáný Atd. „Později, kolego, později,“ zarazil ho Vidal a chytil Pajitu pevně za ruku a táhl ji za sebou na chodbu. Šla poslušně s ním jako ovečka na provázku.

Nepouštěla jeho ruku. Bylo to zvláštní, protože ani Vidal ji nepouštěl. Stáli spolu na dlouhé chodbě s nízkým stropem. Šetrný Vidal nařídil, aby tady svítila pouze jedna zářivka, která byla poškozená, nepřijemně bzučela, praskala a vydávala nemocné světlo. Jako by stáli uprostřed úzkého tunelu, na jehož konci není nic, jen ubohé nepravidelně vibrující odlesky tmy. Vidalovi připadalo, že v ní a ve všudypřítomném zápachu dezinfekce plazícího se z laboratoří neдрží v ruce dívčinu dlaň,

ale tělo Harého. Byl to ten samý chladný, hebký a naprosto neodolatel-
ný pocit. Pajita měla zase dojem, že místo doktorovy ruky svírá něco
dávno ztraceného, pevného a na dotek suchého, něco, co by asi měla
znát, ale nikdy to nepoznala. Tak ji měly svírat, držet a chránit před
světem ruce rodičů. Místo toho však byly jejich ruce hrozbou, číhající
zbraní, kvůli níž musela být Pajita celé dětství ve střehu.

Oba se zastavili uprostřed latexem vymalovaného prostoru a drželi
se nevěřicně za ruce. „Nikdy se ho nechci pustit,“ pomyslela si Pajita.
„Nemůžu se toho doteku nabažít,“ sám pro sebe konstatoval Archanděl
Michael. Pajita promluvila jako první. „Je tady spousta hadů a je jim
zle,“ konstatovala. „Jak to víš?“ zeptal se udiveně Vidal a pořád nepouš-
těl její ruku. „Cítím, jak umírají,“ jemně vysvětlila Pajita. „A necítíš taky
náhodou lidi, kteří o pár bloků dál vstávají v nemocnici z mrtvých?“
zeptal se tiše Michael, tentokrát bez špetky ironie. „Ne,“ odpověděla
Pajita. „Tenhle institut jsem založil proto, aby se tady zkoumalo složení
sér proti hadímu uštknutí. Vyvíjíme vakcíny a zkoumáme, jak hadí jed
dál využívat,“ vysvětloval věčně doktor. Pajita mu ale příliš nerozumě-
la, a tak byla zticha.

IV.

Ten, který tetuje

Vidím je přímo před sebou. Ona už nemá strach. Našla ruku, kterou
může pevně sevřít. On se však cítí, jako by měl skočit do propasti.
Propasti vystlané hebkým dotekem její kůže, hadím chladem. Jako
vždycky a teď už na každém kroku jej hlídají Harého oči.

Pomalů, velmi pomalů, bod za bodem, kapku po kapce vstříkují
jehlou pigment na obraz tváře hadí dívky. Vypodobním ji na svalna-
tá záda muže, který ke mně chodí každou sobotu poslouchat tento
příběh a touží po tom, aby tetování pokrylo celé jeho tělo. Chce se
obléci do obrazů, tak mi to řekl. Ach, jak romantické! Nelíbí se mu
jeho snědý odstín, a když prý nemůže mít plet' bledou jako bohatí
lidé ze severu, chce ji mít takovou, aby se každému, kdo se na něj

podívá, zastavilo úlekem srdce. Sundal si svůj kožený kovbojský klobouk. Na oční víčka mu mám vytetovat dvě hvězdy. Budou zářit jako rukojeť jeho pistole posetá tmavými rubíny. Jako pozlacená pažba kulometu, kterému říkáme roh kozla. Kulomet kmene narcos. Opřel si ho o stěnu, když přicházel. Na židli opatrně odložil svůj kabát z kůže černé mamby. Na krku se mu komíhají konečky chřestých ocasů. Když se nadechne, konečky zachřestí. Usmívám se. A taky mám strach. O hadí dívku.

V.

Pajita znova promluvila: „Cítím, že hadům hrozně ubližujete. Bolí je to.“ „Hm, dobře, tak pojď, půjdeme nejdřív do skladiště,“ pobídl ji Michael a pustil její ruku. Pochopil, že Pajita je klíč. Klíč, který mu pomůže otevřít dveře, o nichž neměl ani tušení. Vešli do skladiště. Dívku ovanul dusný pach smrti. Opatrně se rozhlížela a všude kolem ve stovkách regálů, které sahaly až ke stropu pokrytému plísní, byly naskládané zaprášené zavařovací láhve, pokálené dlouhými generacemi much. V každé z nich jako přízračné nakládané plody plavala těla mrtvých hadů. „Ne, všechny jsme je nezabili tady, většinu z nich mi někdo poslal,“ rozmrzele vysvětloval Vidal, který si všiml Pajitina křídově bledého obličeje. Nic neříkala. I ona teď ležela někde úplně nahoře na regálu stočená do klubíčka a její duše lokala formaldehyd.

„Je tenhle had jedovatý?“ Ukázal doktor na malého, téměř průsvitného hada, jehož mrtvolku právě zkoumala praktikantka v bílém plášti, která opatrně držela jeho hřbet v prstech chráněných gumovými rukavicemi. Snažila se zakreslit složitou strukturu šupin a určit, ke kterému druhu přesně patří. „Ano, je jedovatý,“ ozvala se po chvíli Pajita. „Jeho jed dokáže usmrtit i jiné hady, živí se jejich mlád'aty a loví v noci. Určitě jsou jeho zuby, ale i část kůže kolem hlavy pořád ještě jedovaté,“ řekla Pajita pomalu, protože musela složitě hledat španělská slova. Praktikantka zděšeně upustila hada a mrtvolka s téměř neslyšitelným plesknutím dopadla na plastovou podložku vedle mikroskopu a voskovaného papíru

s načrtnutým obrazem hadích šupin. „Jak tohle všechno víš?“ zeptal se překvapeně Michael. „Toho hada nám poslali předevčírem letecky z Venezuely, je to téměř neznámý druh. „Vím to od nich, od hadů,“ opověděla stručně Pajita.

Pořád nemohla uvěřit, že se ocitla na takovém místě. Nemohla pochopit, proč jí Velké město, ten doktor a umíněný Atd. přichystali tak kruté překvapení. „Neměla jsi opouštět horníka! To je tvůj trest, tohle místo!“ křičela sama na sebe v duchu. Z hrdla jí ale nevyšla ani hláska. Byla bledá a skelnýma očima hleděla před sebe. Doktor ji vodil od láhve k láhvi a ona mu mechanicky vyprávěla podrobnosti o životě usmrce-
ných hadů, o síle jejich jedu, způsobu, jakým loví kořist, a o místech, na nichž žijí. Velký Michael ji nepřerušoval. Dělal si rychlým těsnopisem poznámky. Později si všechno pečlivě ověří v archivech. Už teď mu ale bylo jasné, že všechno bude souhlasit, a pokud ne, tak jenom proto, že jeho vlastní informace a znalosti jsou vedle těch Pajitinyých směšnými, náhodně posbíranými střípky, které nemají hlavu ani patu. „Není mi dobře. Potřebovala bych si lehnout,“ řekla najednou Pajita. Byla slabá a měla pocit, že její tělo jí už nepatří. Haré ležel v plastové krabici s pilinami a pozorně všechno sledoval.

Haré

Přivedl ji sem a já mám konečně šanci ho dostat. Skoncovat to s ním. Musím ji k tomu použít. Jen jestli bude chtít, jen jestli bude moci? Vím, že zná náš jazyk. Kdoví, kde se naši společnou, všeobjímající řeč naučila. Musím s ní mluvit. Ale ještě je brzy. Musí si nejdřív odpočinout, vypadá vyčerpaně. A on? Musí přestat být ve střehu. Mám nad ním určitou převahu, ale jen ve dne. Ve svých snech je příliš ostražitý, a i když proklouzne na okraj, vždycky se mu podaří snít o něčem jiném než o nás. Nepomáhá ani chladné vyzarování, ani naše původní píseň o kořenech, nic. Musím ji nechat, aby mu všechno pověděla, všechno, co bude chtít, všechno, o čem si bude myslet, že je mu to k něčemu dobré. Musí teď na nás myslet ve dne v noci, musí mu připadat, že je blízko velkého objevu. S ní to bude snad-

nější. Jen jestli mi porozumí, jen jestli mi ta malá, vyčerpaná dívka bude chtít pomoci. Musí.

VI.

Pajita už sotva stála na nohou. Nechala se poslušně dovést do malého dětského pokoje, který uvolnily děti jedné z Vidalových žen, a tam padla do čerstvě povlečené růžové postele. Podívala se nevěřicně na strop pokojíku vyzdobený malými fosforeskujícími hvězdičkami z umělé hmoty a usnula.

Velký Michael se vrátil do své pracovny, kde na něj čekal zkroušený Atd. „Odpust’te mi to hrozné zdržení, ale musel jsem k naléhavému případu,“ lhal tentokrát velmi zdvořile Vidal. „Ale jistě, nic se nestalo, pane kolego,“ řekl s novou nadějí v hlase Atd. „Víte, ta malá mišenka, možná by tady mohla pomáhat při pokusech nebo by se mohla starat o hady, když jí to s nimi tak jde, co říkáte?“ zeptal se Vidal. „Ale jistě, já jsem ji právě proto přivezl, aby vám byla k něčemu užitečná, mě v nemocnici jenom znervózňovala, abych se vám přiznal,“ usmál se vděčně Atd. Kdyby mohl, láskyplně by Michaelovi olízl ruku. „Mohu vás pozvat, pane kolego, na večeři? Blízko je Německý klub, jsem členem už pěkných pár let, mohli by mít ještě otevřeno. Co vy na to? Jestli ovšem nejste po cestě příliš unavený...“ nabídl Michael a všechna ta zdvořilost ho stála nadlidské úsilí. Představil si, že bude muset alespoň dvě hodiny vydržet pindání toho vlezlého samaritána z pralesa, ale potřeboval se dozvědět o Pajitě co nejvíc. „Óooh, to mi bude ctí, opravdu velkou ctí, ale Německý klub, já nevím, jestli jsem na to dostatečně dobře oblečen, s tím jsem tedy nepočítal, s takovým pozváním, nejsem si jistý, jestli mám správné sako, kravatu, boty atd.,“ potěšeně dělal drahoty Atd. „Ále jděte, těch pár dědků, co tam budou trůnit, vidělo slušné oblečení naposledy v šantánu v Berlíně ve čtyřicátém pátém, než zdrhli sem, takže s tím si nedělejte hlavu! A jde se! Mimochodem hrajete kulečnick?“ zeptal se Vidal. „Ne, kulečnick bohužel nehraju,“ přiznal se Atd. „No to jsem si mohl myslet,“ odplivl si v duchu Velký Michael.

Večere se, jak správně předvídal Michael, protáhla. Hlavně kvůli tomu, že Atd. byl člověk, který musí nejdříve zeširoka mluvit o sobě, aby se uklidnil a byl schopen normální konverzace. Michael ale dokázal být, když to opravdu potřeboval, velmi trpělivý. Když tedy Atd. konečně vyčerpал sám sebe líčením vlastní geniality, skromnosti, odhodlání a houževnatosti, zeptal se ho Velký Michael lhostejně. „A co ta holka, kterou jste mi přivezl, co ta je vlastně zač? Kde se ve vaší skvělé nemocnici vůbec vzala?“ snažil se, aby zněl co nejméně zaujatě, aby si Atd. myslel, že mu stále prokazuje velkou čest, že se s ním o Pajitě ještě vůbec baví. „Ále, nevím jestli vás tím nebudu trochu nudit, prostě jednoho dne se objevili v nemocnici nějakí gringové a přivezli naléhavý případ – horníka z horské pouště, který se dostal do závalu, a s ním přijela i Pajita. Myslím, že ji za něho provdali, jak se to tam v těch naprosto odřízlých vesnicích dělá. Vdávají své dcery, i když nejsou plnoleté, jen aby se zbavili dalšího hladového krku. Přijela s ním a on u nás dodnes leží v komatu. Ti cizinci, co je přivezli, zaplatili dopředu, ale je vám jasné, že jsem ho nemohl nechat zadarmo blokovat postel donekonečna. Tak jsem se s ní domluvil a ona pracovala jako uklízečka, a tím se náklady částečně pokryly. „I ty jeden zasranej lidumile! To tě přišlo pěkně levně!“ pomyslel si Michael, ale nahlas nic neřekl, pokýval chápavě hlavou a souhlasně se usmál.

Otto a dědeček

I.

Otto zašel nejdřív do okresního archivu a na matriku, aby zjistil, jestli se otec opravdu narodil v Jedwabném, tak jak mu to vyprávěl. Měl před sebou perné dva dny, do nichž navíc nesmiřitelně pražilo polské letní slunce. Otec vždycky mluvil o tom, že by chtěl kremaci, a popel si přál uložit na hřbitově v Jedwabném. Otto tedy po ohledání mrtvoly požádal o radu lékaře, který mu dobrou angličtinou vysvětlil, kde je krematorium. Byl opravdu ochotný, jako by se s úmrtími neznámých Latinoameričanů setkával dnes a denně. Dokonce Otta pozval na kávu do hotelového baru.

Sešli dolů do jakéhosi sklepního prostoru, který připomínal dračí sluj vymalovanou nazeleno, v jejímž středu se otáčel jako lesklý meteorit stroboskop a vrhal mléčné světlo na parket, kde se trhaně svíjeli tanečníci v rytmu „discopola“. „To je naše diskotéka, takhle to roztáčíme od konce studený války,“ podotkl obvodák a Otto si až teď všiml, že je ještě docela mladý, i když měl šedý obličej a vodnaté oči prokvetlé červenými žilkami opilce. Připomínal spíš těžkého dřívce z okolních polí. Se svýma lopatovitýma rukama a širokými rameny se vůbec nepodobal obvodnímu lékaři, kterým, alespoň podle razítka uloženého v kožené brašně, byl. Otto do sebe kopl třetí vodku. „Mám ho pohřbít v Jedwabném,“ řekl. „Nevíte, kde to tak zhruba je? Musí to být tady někde v okolí, nějaká malá vesnice, tady, v té..., v tom okolí.“ Chtěl říct Prdeli s velkým P, ale raději své *pretty shitty* spolkl. „Hm, v Jedwabném říkáte,“ protahoval větu lékař a Ottovi se zdálo, že donekonečna. „Tak to tedy, v Jedwabném, hm... a sakra.“

Otto se na něj překvapeně podíval. „Proč? Je v tom nějaký problém? Není to tady, že jo! No jasně, táta si zase všechno poplet, třeba je to v Rusku, ne? V nějaký vojenský zóně co?“ Otto nešťastně sakroval a bylo

mu zle. Ze všech těch cigaret, z vodky a ze sebe, z toho, že ani trochu nezkoval, jestli je otcova tříšť vzpomínek alespoň částečně pravdivá. Podíval se na toho šedivějšího doktůrka-rolníka před sebou a měl strašnou chuť mu teď hned někde na umakartovém prkýnku záchodu s citronově osvěženým vzduchem a v rytmu „discopola“ vykouřit péro. Jenže kdoví, kolik by pak za to v tomhle městě, kde by se dalo kostelama dláždit, vyfasoval. Doktor si ho pořád zkoumavě měřil. Asi po minutě napjatého ticha se zeptal: „Vy jste žid?“ „Ne, proč jako?“ odpověděl Otto překvapeně. „No, protože tak vypadáte a chcete pohřbít svého otce v Jedwabném,“ vysvětlil stručně a teď už hodně odměřeně doktor, jako by četl Ottovy chlípné myšlenky. „Aha. Ona to je nějaká židovská vesnice?“ podivil se bezelstně Otto. „Byla,“ upřesnil suše doktor.

Dopil zbytek kávy, podal Ottovi ruku a najednou měl hrozně naspěch, bylo vidět, že s Ottem, Jedwabném a židy nechce mít nic společného. Nechal zkoprnlého Otta na baru samotného a zmateného. „Žid?“ pomyslel si. „No teda! Ale proč vlastně ne, je to fakt, že s tím svým frňákem, rezavými lokny... A babička! Tmavá, ledová kráska s mandlovýma očima a uhlovými vlasy... no jasně, možná to tak nějak sedí, všechna ta genealogická kliše.“ Jenže v Latinské Americe, kde všichni byli odněkud nebo s někým pomíchaní, nikdy nikoho nenapadlo se na věci takhle ptát. Nikoho nezajímalo, odkud lidi jsou. Všichni byli jiní. „To teda musím prozkoumat!“ umínil si Otto a vrhl se na parket, kde tančil se třemi podobně zkárovanými stíny ještě asi dvě hodiny.

Jeho investigativní nálada mu vydržela až do rána, a proto teď stál za přepážkou białystocké matriky. „Wacław Struncowski, moment, bude mi to chvíli trvat,“ usmála se omluvně příjemná mladá blondýnka s ostře červenou rtěnkou rozmazanou i na lícních kostech, takže připomínala baculaté dívky ze slovanské pohádkové knížky, kterou Otto věnoval tatěrovi. „Ano, tady to je,“ vynořila se asi po hodině a píchla nehtem v malinovém odstínu na jakýsi polský záznam v tlusté knize svázané lněnými smutečními tkaničkami. „To byl váš otec?“ „Ano, potřeboval bych vědět, jestli se opravdu narodil v Jedwabném a jestli... jestli byl žid,“ dostal ze sebe konečně rozechvěle Otto. Dusila ho strašná kocovina

a tíha téhle absurdní a zároveň dojemné situace. „Ano, vyznání židovské, narozen v Jedwabném,“ potvrdila polská Marfuška anglicky.

„Ještě něco potřebujete vědět?“ „Jo, vlastně jo, je tady někde půjčovna aut?“ vystřelil spíš jen tak naslepo a taky aby ještě chvíli udržel příjemnou konverzaci s dívkou, která měla nejen malinově namalované nehty, ale taky po malinách voněla a tak nějak celkově v Ottovi vyvolávala dojem svěží a rozumné bytosti, jež by mohla do jeho momentálního chaosu vnést trochu světla. I když upřímně řečeno o tom, že by tady v tomhle kostelově mohli mít půjčovnu aut, Otto docela pochyboval. Možná tak půjčovnu bičků pro flagelanty. „No máme tady velkou továrnu na podprsenky, pár videopůjčoven a taky auto si tu můžete vypůjčit, ano. Hned vedle toho velkého obchoďáku za rohem je jedna docela slušná,“ usmála se na něj, ale potom trochu zvážněla.

„Víte, nic mi do toho není, ale vy to tady asi moc neznáte, že?“ „No to teda neznám,“ přiznal se Otto bez mučení a na okamžik zadoufal, že mu třeba bude chtít dělat průvodkyni po okolí nebo že mu nabídne do Jedwabného odvoz, protože tam má babičku. Pohled mu zabloudil na dřevěný pult, za nímž dívka úradovala. Ležela tam jakoby opuštěná, ohmataná knížka. Dívka sledovala jeho pohled a doporučila mu: „Měl byste si to taky přečíst! Ta knížka, to jsou Sousedí. Je to ale v polštině.“ Otto nic nechápal. „Aha. A proč bych si ji měl přečíst?“ Dívka trochu zaváhala, nebyla si jistá, jestli nezašla moc daleko. Pak se ale přeci jen rozhodla pustit se na tenký led. „Prostě než tam pojedete, tak si ji raději opravdu přečtete. Já vám ji můžu vypůjčit od tety, ona je učitelka angličtiny u nás na gymplu,“ vysvětlovala a rozpačitě si seškrabovala kousek laku z kůžičky kolem nehtu. „A to je nějaký průvodce, nebo co? Ne- ní to nějaký divnej název pro průvodce?“ vyzvídal netrpělivě Otto, který už měl těch bizárů plné zuby. „No průvodce, i tak se to ve vaší situaci možná dá popsat. Slibte mi ale, že než tam pojedete, že si tu knížku opravdu přečtete, když vám ji od tety půjčím!“ naléhala na Otta a on si pomyslel, že je dojemné, jak ta dívka dbá o jeho vzdělání.

„Oukej, tak platí,“ slíbil Otto. Vrátil se zpátky do hotelu pěšky, kolem rozvrzaných nízkých plůtků s oprýskaným nátěrem, který se odlupoval

a vytvářel koláže společně se starými předvolebními plakáty. Plůtky lemovaly dřevěné baráčky natřené stejnou oprýskanou barvou, často s vytlučenými okenicemi, za nimiž se krabatily krabice šedých paneláků s vyboulenými stužkami betonových chodníků. Když si vzal v recepci klíče a zabouchl za sebou s úlevou dveře, pustil klimatizaci a lehl si do čistě povlečené postele. Zapálil si a čekal, až mu dívka v pět odpoledne přinese onu záhadnou knihu.

Přesně v pět ťukala na dveře pokoje Marfuška. Otto řekl omámený neklidným odpoledním spánkem rozladěné „dále“ a dovnitř vešly dvě ženy. Teta Marfušky byla drobná, energická blondýnka, zvyklá rozdávat pětky a rozumy. Kriticky si prohlédla zvalenou postel, Ottovo vytahané triko, ale místo pohrdavé poznámky se na něj povzbudivě usmála a podala mu knížku v plastovém obalu, z níž čouhaly kousky barevných lepicích papírků na poznámky. „Díky. Stihnu to přečíst během dneška,“ přehazoval si zkoumavě knížku z ruky do ruky Otto. „Během dneška?!“ podivila se Marfuška a trochu nevěřícně nakrčila obočí, jako by ji Otto chtěl nějak podvést. „Čtu rychle,“ potvrdil Otto, zívá a zatoužil po čerstvě vymačkaném pomerančovém džusu, který by ho určitě postavil na nohy. „Tak my půjdeme, ať můžete číst,“ znova se na něj usmála teta angličtinářka. „Tak jo,“ plácl se hlučně do stehů Otto a poděkoval jim. A sotva se za nimi zavřely dveře, vrhl se na knížku jako lačné zvíře. Nejdřív ji znalecky promnul v prstech, potěžkal ji, očichal několik stránek, na nichž ulpěl pach učitelčiných prstů, a prohlédl si některé poznámky psané polsky. Na miniaturních barevných čtverečcích vypadaly spíš jako drobounká výšivka křížkovým stehem než písmo v neznámém jazyce. Zase knížku zaklapl a odložil na stůl, jako by se jednalo o nějakou nebezpečnou biologickou zbraň. Přepnul klimatizaci na vyšší výkon, objednal si vodku a tři chlazené krabice pomerančového džusu, vzal si ze skříně velký, vypasení polštář, přeložil ho na půlku a opřel si ho pohodlně o zeď. Recepční postavil na stůl objednanou vodku a džusy a zkoumavě se Otto zeptal: „Jste v pořádku?“ „Až na to horko celkem jo, díky za optání,“ odpověděl Otto a pohroužil se do ohmataných stránek lemovaných vyšíváním papírky.

Když pak knihu v pět ráno odložil, nemohl uvěřit tomu, co si právě přečetl. Po zádech mu stékal přes bzučící klimatizovaný vzduch pot. Mozek všechno chápal, ale jeho veškerá šedá hmota, cévky a buňky zároveň řvaly: „Ne, není to pravda, to nemůže být žádná pravda, žádná!!!“ Pogrom popsáný na stránkách knihy, který spáchali na svých židovských sousedech Poláci za druhé světové války, se teď odehrával přímo před ním na bílé stěně. Děsivé pomalé divadelní představení pod širým nebem, ale někdo vypnul zvuk, jen pantomima, a o to hrůzostrašnější. Výkřiky nepronášely postavy, ale plazily se ze stránek knihy v nějaké jiné zvukové dimenzi. Ottovi se do kůže propalovaly plameny a on se svíjel na posteli bolestí a dusil se kouřem. Chtěl už umřít. Už se udusit. Nic ale nekončilo, výkřiky byly silnější a plameny začaly mrazit. Pokoušel se vyprostit, utéct, ale hole lidí, kteří stáli v kruhu kolem stodoly, ho vždycy zahnalý zpátky.

Tak před tímhle utíkali všichni ti lidi z Evropy někam daleko, za moře, kde se nevráždí kvůli spodním proudům, špinavým naplaveninám z temnoty. Škoda že se spletli, škoda že neodjeli raději někam na Aljašku nebo do Grónska, protože tam, kam přišli, nebyl už dávno žádný ráj. Možná že si taky ve svých odřených kufrech s nálepkou Hamburk nebo Brémy přivezli zárodky oné temnoty s sebou. Možná že to byli právě oni, kdo přitáhl jako nějakou nakažlivou zákeřnou nemoc dnešní násilí, které je všude, kam se podíváš, a kterému nelze uniknout a musíš se před ním mít neustále na pozoru. Možná to byli oni, tihle zděšení Evropani, kteří přinesli Latinské Americe pokrok a temnotu svých poraněných duší.

Třeba jeho vlastní běsi mají co dělat s Jedwabněm, tady někde blízko je možná jejich pravé zřídlo. Opravdu tam chce být otec znova, ještě jednou pohřbený? Jak se mu podařilo vstát z mrtvých a pogromu uniknout? Moc lidí nepřežilo. Co se vlastně stalo? Pamatoval si to všechno? Vzpomněl si na stodolu a na plameny? Hořel v nich znova, když umíral tady vedle něj v hotelových naškrobených prostěradlech? Myšlenky vylétaly z jeho hlavy jako vyděšené netopýři, proháněly se pokojem, vrážely do stěn, nechávaly na nich krvavé stopy a zaplétaly se Ottovi do vlasů, kde

umíraly a stávaly se z nich fosforeskující červi, kteří se zavrtávali Ottovi znova do hlavy, a tento nekonečný koloběh se opakoval až do rána.

Ottovi připadalo nemožné, aby jel do Jedwabného a vysypal tam někde otcův popel. „Jenže on si to přece tak usilovně přál! Sakra! Jak to říkal Haré ze snu?“ Vzpomínal teď na hadovy věty o chladných vrstvách. Dávné plameny v něm opravdu probouzely spíš mrazení. Byla mu zima, ale možná to bylo klimatizací, která teď hučela naplno jako zběsilá, a kdyby to bylo úplně na ní, zasypala by pokoj vločkami sněhu. Všechno chladlo před očima a Otto nemohl pochopit, jak to že otec prožil v dětství takovou hrůzu, a nikomu se o tom ani slůvkem nezmínil. Na druhou stranu to vysvětlovalo Waclawovu uzavřenou, podivínskou povahu. Musí tam jet. Musí to tajemství rozplést, otcův příběh leží někde kousek odtud a popel té stodoly je rozfoukaný po strništích mazlavých oranic, které jsou černé a těžké jako chladné vrstvy světa. Otcův život teď leží na dně studní s dřevěnými poklopy, v řídkých březových hájcích a v kořenech pokroucených sosen. Možná že si jeho dětské oči celý život nemohly zvyknout na to, že už nevidí vztekem zkřivené obličeje katů a prosící ruce v plamenech. Teď už Otto rozumí neproniknutelnému povlaku na otcově pohledu. Už to všechno chápe. Jenže je strašně pozdě. Proč se otce víc neptal? Všech ostatních pacientů, těch pitomých nažehlených paniček se vyptával jak zjednaněj, ale vlastního otce si nevšímal! „Já idiot, jsem jenom sebestřednej, debilní kretén!“ Proč ho ten jeho pohled už dávno neuhodil do očí, když u každého jiného pacienta by okamžitě v jeho mozku rozsvítil červenou kontrolku? Nevěděl. Nevěděl, proč se víc neptal. Snad proto, že si nechtěl přiznat, že je otec nemocný a potřebuje pomoc. Možná by se tím zbořila jeho dětská iluze, že rodiče musí všechno vědět nejlíp. Ostatně co s tím teď v Białystoku v hotelovém pokoji a s tou strašlivou knížkou rozevřenou na nočním stolku? Musí otce pohřbít, tak jak si přál a tam kde si přál. Zítra to udělá.

II.

Otto se o dvě hodiny později zavřel v koupelně. Pouštěl si na sebe hor- kou sprchu a doufal, že se ve vařící vodě rozpustí chladné vrstvy, které se k němu v noci přiblížily na smrtelnou vzdálenost. Měl strach, že mráz v celém těle nepoleví ani na zítřejším slunci a že si už nikdy neodpustí svou lhostejnost. Počkal ještě dvě další hodiny, které strávil na hotelo- vém balkonu s cigaretou. Pozoroval, jak se jako malé ohníčky rozžínají stolní lampičky a televizní obrazovky v protějších panelácích, a ucítil pach všech těch rozespalých těl, jejich rozmrzelost a malátnou chuť ruti- ny. Kouřil, kouřil jako poprvé v životě a motala se mu z toho hlava, když se mu před očima točily přeludy tichých ulic a kočičí drápky obtisknuté na blátivých cestách, které vedou z města do nekonečných polí.

V devět ráno zavolal do kanceláře dívky s malinovými tvářemi. Po- žádal ji, jestli by nemohla jet do Jedwabného s ním. „Nezlobte se, ale nemůžu se jen tak sbalit a odejít z práce, ale může vás tam hodit můj přítel. Víte, dělal tam starostu. Říkala jsem mu o vás, snad vám to neva- dí, on je rád, když se o historii Jedwabného zajímají cizinci,“ omlouvala se. „Ale vůbec ne, naopak,“ ulevilo se Ottovi, který si najednou neuměl představit, že jede do Jedwabného úplně sám a vyptává se místních, kdeže je židovský hřbitov. „Maciek pro vás může dokonce přijet až do hotelu, dneska má jen nějakou schůzi a prý vás tam rád odveze. Mluví anglicky, pracoval na stavbách v Dublinu,“ vysvětlovala dívka. „Díky, jste strašně fajn, všichni tady! Tu knížku vám nechám v recepci, měla jste pravdu, nemohl jsem tam jet, a nevědět o tom všem,“ poděkoval Otto a rozloučil se.

Za hodinu pro něj do hotelu Lalky opravdu přijel opálený, svalnatý muž v plátěných kalhotách a levné, nevýrazné košili, přes ramena přeho- zenou ošoupanou koženou bundu. „Zdravím vás, já jsem Maciek. Nina mi o vás říkala. Víte, já znám příběh vaší rodiny, vašeho otce a strýce. Teda, tam v Jedwabném ho znají všichni.“ „Jak všichni?“ nechápal Otto. To už se ale nacpal do miniaturního zeleného Renaultu a opatrně vedle sebe po- ložil šustákový batoh s urnou a otcovým popelem.

Vyrazili kolem mňhajících se lesíků, pod nízce letícími mraky a ztuhlou membránou nebe směrem do Jedwabného. Muž si zapálil drahou dámskou slimku a nabídl i Ottovi. Naštěstí nebyla mentolová, a tak si Otto vzal. Asi pět minut mlčky kouřili a popel odklepávali z otevřených okýnek. Nakonec se ozval Otto. „Počkejte, říkal jste strýce? Vy ho znáte? On ještě žije?“ Opanovala ho bláznivá naděje, že je strýc naživu a že on bude moci alespoň trochu odčinit své lhostejné hříchy. Upnul se k té představě. Měl pocit, že je blízko rozhřešení. Mrtvý otec mu třeba ještě může odpustit, protože NAŠEL LESZKA! „Ne, bohužel nežije. Umřel při tom pogromu. Mohlo mu být třináct nebo dvanáct,“ vynesl muž nad Ottem rozsudek. „Cože???“ Otto slyšel, co mu muž říká, ale opět to nedávalo smysl. Jedině že by si prostě otec živého Leszka doma v Latinské Americe vymyslel. To se přece stává, že si děti vymyslí nějakou postavu, mluví s ní, kamarádí s ní, dokud jim rodiče a psychologové tak dlouho neopakují, že je to výmysl, až toho nakonec nechají a jejich vymyšlený kamarád se prostě rozplyne ve výhni let a racionálních argumentů. Jenže co když otci nikdo nic nevymlouval a on měl do konce života Leszka prostě za živého, protože se s jeho smrtí nemohl smířit? Otto zase dlouho mlčel a hlavou mu vířila mrazivá kola.

Silnice teď protínala dlouhé pásy písčité půdy a míjeli dřevěné mostky naklánějící se nad tenounkými říčkami, v nichž se brodili krávy a koně. Černou oranicí občas prosvítal písek. Muž za volantem nakonec řekl. „Víte, vaše babička byla velice krásná žena. Viděl jsem její fotky v místní kronice a taky to všichni říkají.“ „Ano, to ano, to byla,“ přikývl Otto a vzpomněl si na ten mramorově bílý, dokonalý obličej. Na její velké rudé rty, jak se otevírají a neslyšně si pro sebe prozpěvují bolero: „*Kdybych byla snít v očích tvých...*“ Žena s dokonale upravenými nehty. Vždycky elegantní, tvrdá a nedobytná jako hladká skleněná stěna. „Určitě. Moje babička byla určitě krásná. Taková ledová královna to byla. Znáte to bolero *Kdybych byla snít v očích tvých?*“ „To je zvláštní název pro bolero, ne? To teda opravdu neznám,“ podivil se starosta. „Jo, divnej název, ale bylo to prý kdysi populární. Říkala mi to. Chudák. Jediný projev citu, kterého byla schopná. Zpívat si potichu s gramofonem to-

hle: *Kdybych byla sníh v očích tvých, stříbrný bílý prach, ležela bych ti na řasách.*“ „Hm. Zní to smutně,“ podotkl starosta, dokouřil poslední slimku a zastavil na náměstí v Jedwabném. „Možná,“ řekl Otto. Vystoupil a protáhl své pomačkané tělo, které se tak tak vešlo do Maciekova pidauta. Potřeboval se napít. Potřeboval se posadit na pevnou židli a chytit se stolu, aby to s ním nesešlo, až tu historii uslyší celou. Mlčky vešli do hospody. Byla úplně prázdná, jen vzadu pod televizí seděl jako malá vysušená vrána stařík v kolečkovém křesle a popíjel režnou. „Asi bych vám to měl dopovědět, ne?“ zeptal se nakonec starosta, když přinesl Ottovi vodku a sobě malé pivo, do kterého si nechal nalít sirup. Celé to srkal brčkem. „Magor,“ pomyslel si Otto, ale nahlas neřekl nic a raději do sebe kopl vodku. „Budu rád, když mi to řeknete celé, ale přiznám se vám, že mám strach,“ pobídl ho Otto.

III.

„Prostě vaše babička byla taková *femme fatale* téhle vesnice. Všichni bohatí sedláci i obchodníci z Białystoku se s ní chtěli oženit nebo s ní alespoň spát. Byla židovka z chudé rodiny a nakonec si vzala taky žida, nenápadného účetního, asi z lásky. Prý byla krásná, až hanba pomyslet, říkával můj děda. Určitě si na ni taky brousil zuby. No, nic. Zamiloval se do ní ale místní policejní velitel. Byl to asi pěknej špína chlap. Byl ženatý a měl dvě děti. Přistěhoval se kdovíodkud, převedeli ho sem i s rodinou a prý přísluhoval po okupaci Rusům. Když uviděl vaši babičku, tak dočista ztratil rozum. Ona ho prý ale nemilovala, kdo ví, jak to bylo, třeba jo, třeba ne, to v kronikách není. Tehdy už začínaly být cítit protizidovské nálady, Rusové byli blízko a po vsích se vykládalo, že za všechno můžou židi, kteří se s Rusama paktují, protože mají strach z Hitlera. Lidi se báli a tady byla vždycky každá záminka k pogromu dobrá. Dokonce i po válce.“ „Nechápu, jak po válce?“ „Po válce se dělaly znova pogromy na židy, co se vrátili z koncentráků. To víte, lidi byli už nastěhovaní v jejich domech a spali jim v postelích.“ „Aha,“ zamrazilo Otta v kostech. „Byla to prostě strašně napjatá doba. Doba jak napjatá

struna..." „Ten chlap si leje do piva sirup a ještě ke všemu je to básník. To by se jeden posral," pomyslel si Otto. „Všichni se báli všeho a všech," pokračoval muž a uskrával pivo se sirupem. „Podezřívali se a nevěděli, co s nimi bude, jestli přijdou Rusové, nebo Němci... a nakonec přišli Rusové i Němci."

„A babička?" přerušil ho Otto. „No, začala si s tím policejním velitelem. Nebo on s ní. Všichni o tom věděli, protože on se s tím vůbec netajil. Byl si jistý v kramflecích." „Měla s ním dítě," spíš konstatoval, než že by se zeptal Otto. „Ano, měla. Vašeho otce. Měl prý modré oči po tátovi a černé vlasy po mamince. Víte, ale já si myslím, že možná chtěla chránit svého židovského muže a prvního chlapce." „Chránit, a jak a před čím?" „Před pogromy, šikanou, před antisemitismem, co já vím, spala s policajtem, to její rodinu mohlo paradoxně chránit." „Nebo taky ne, že?" byl najednou Ottovi jasný konec příběhu. „Nebo taky ne. Ten hajzl nejenže jim při pogromu nepomohl, ale naopak je sám osobně vehnal do stodoly. Jejího muže i Leszka." „A ona?" „Ji zachránil i s vaším otcem. Odvezl je totiž dva dny před pogromem k lékaři do Lodže, váš otec měl prý průšnice nebo něco takového. A když se o té tragédii dozvěděla, protože jí telegrafovala z Białystoku nějaká zděšená příbuzná, na nic nečekala, odjela do Gdaňsku, jen co se jí podařilo sehnat lístek, sedla na první loď do Jižní Ameriky." „Ježíšikriste, to je, to je prostě šílenství! A co ten můj polský dědeček?" zeptal se Otto úplně ochromeně. „Pověsili ho Němci, když to tady obsadili. Nepomohlo mu ani to, že pomáhal s židovským pogromem." „Tak tomu říkám pointa. To je sakra příběh! Škoda že se děje zrovna mně," řekl Otto a ocitl se v hlubokém masovém hrobě zasypaném hlínou, ze kterého se bude pěkně dlouho vyhrabávat. Nevěděl jak. V posledních dnech to byl jeho trvalý stav. Nevědět co dál. Jen trnul, co se ještě může dozvědět. Snad už to ale bylo všechno. Báł se, jaká další černá můra mu přejede sametem svých křídel přes studené čelo a zabodne mu dva stříbrné nožíky do očí.

„A vy?" zeptal se Otto. „Já?" Podivil se starosta. „Jak to, že toho tolik víte o historii?" „Chtěl jsem dát věci alespoň trochu do pořádku, chtěl jsem, aby lidi po tolika letech začali mluvit, aby si nahlas řekli, že bydlí

v ukradených domech, že by měli udělat alespoň pamětní desku," vysvětloval muž a pivo se sirupem měl už skoro dopité. „To jste musel být hodně populární, co?“ „No, stálo mě to úřad, podruhé už mě nikdo nezvolil. Ale hlavně mě všichni přestali zdravít, bylo to nesnesitelné. Kdyby mohli, zapálili by se mnou další stodolu. A tak jsem se raději přestěhoval do Białystoku a pracuju jako obyčejný úředník na radnici. Jen tu pamětní desku jsem prosadil. Aspoň něco. A řeknu vám, že to, že ji nechali být a nevykopali ji a nerozbili, považuju za svůj největší úspěch. Ono, víte, ti lidi tady klidně řeknou, že Stalin nebo Hitler byli óbrsvině, ale je dost těžký to říct a vědět o vlastním dědovi.“ „A váš děda byl?“ „Děda byl starosta, když se to stalo. Tak teď víte všechno a já budu muset jet. Chcete se tady trochu projít, podívat se na tu pamětní desku?“ „Asi jo,“ povzdechl si Otto a taky si vzpomněl, že tady někde bude muset vysypat otcův popel. Jenže kde? „Autobus vám jede od kostela ve dvanáct,“ dodal ještě Maciek. „Díky moc! Za všechno. Mějte se hezky, a kdybyste chtěl někdy přijet do Latinské Ameriky, tady je můj mail a telefon,“ podal mu Otto vizitku. Pak muž v příliš velké ošoupané kožené bundě z osmdesátých let zaplatil, nasedl do auta a zelená tečka se ztratila Ottovi z očí. Stál a nevěděl co dál.

Vrátil se tedy do hospody a dal si ještě jednu vodku s džusem. Zatoužil po tom, aby na sobě právě teď hned měl něco svítivého a vyzývavého, třeba oranžové triko a k tomu tenoučké bleďmodré kalhoty, které by povlávaly tady v tom horkém východním větru. Připadal si jako uprostřed válečné knížky, jako by právě seděl s Annou Frankovou u stolu, díval se, jak si píše deník, a zároveň věděl, co se stane potom. Zvedl se, zaplatil a snažil se nedívat na obličej číšníka, protože podle plavého ježka je to určitě nějaký „paličův vnuk“. Měl chuť si uplínout. Prásknout za sebou dveřmi, jít a vyplenit místní kostel a kněze pověsit za koule do zvonice. Ale neudělá to. Jen by se utvrdili v tom, že měli tenkrát recht, ale se svou mrazivou prázdnotou, která se mu rozhostila v hlavě, by stejně nic neudělal. Tím si byl jistý. Poprvé zatoužil, aby mu Hugo předpověděl, co se s ním teď stane. Jenže na něj Hugovy schopnosti nefungovaly. Obešel místní plácek před kostelem, kde na něho

štitivě hledělo pár babek v šátcích zavázaných pod bradou na uzel, a byl si stoprocentně jistý, že když se k nim otočil zády, tak se rychle pokřižovaly. Dal se pěšinou pokrytou drobnými větvičkami a suchým blátem, které se mu drolilo pod sandály. Kolem kvetly louky, pásla se na nich jakási podivně zmutovaná, přerostlá kráva a Otta znova začaly pálit oči z alergie.

Na místě, kde stála stodola, našel obyčejný sešikmený žulový hranol s polským nápisem. Tady křičel jeho strýc a všichni domnělí ruští agenti s pěknými domy plnými nádobí, šperků a stříbrných svícňů. A taky tady možná stál jeho dědeček, cigáro z řezaného válečného tabáku v ústech, která kdysi lačně líbala jeho babičku. Kouřil, zatímco se v přímém přenosu díval na peklo, v němž se rozpustila jeho žárlivost a její plameny spolu s těmi skutečnými pohlcovaly všechno, co nenáviděl. Otto se zachvěl. Bylo mu najednou slabo a zábly ho ruce. Cítil, jak chlad nahradil předchozí tupou lhostejnost.

Ten, který tetuje

A pak si Otto vzpomněl na Harého. Na to, jak mu vyprávěl, že se k němu chladné vrstvy světa přibližují. Ted' je cítí. Blízko. Příliš blízko.

Tak jako je já cítím každý den kolem sebe. I mě svírají v kleštích, na jejichž obroušených ploškách se třpytí jinovatka. Říkají, že ve Velkém městě se hodně žije a hodně umírá. Nikdy jsem neslyšel nehoráznější lež. Nikdo v tomhle městě doopravdy nežije. Alespoň tady u nás na Velkém okraji ne. Hodně se tady střílí a fetuje, ale říkat tomu život by byla urážka ctihodné Matky Smrti. Té všechno patří. Rozprostřela tady kdysi nad námi chladný, skleněný plášť a zírá na nás svýma strnulýma očima. Není v nich ani jeden slib. Vane nad námi závoj utkaný z chladných vrstev světa. Skleněný přelud.

Otto chtěl nasednout na ten autobus ve dvanáct. Pak si to ale rozmyslel. Vešel znova do nálevny, vytáhl velkou bankovku, a aby ji rozměnil, požádal o jednu kolu. Číšník nejdřív nechtěl ani slyšet o tom, že by mu ji prodal a dal mu drobné. Dělal, že Ottovi nerozumí. Asi po pěti minutách marného dohadování, Otto zrudnul vzteky a třískl pěstí do plechového výčepu. Stařík ve svém kolečkovém křesle překvapením nadskočil a číšník, kterého to vzteklé gesto pobavilo, se ušklíbl a naznačil Ottovi, ať chvíli počká. Někam odešel a za čtvrt hodiny se vrátil s drobnými a hodil je pohrdavě do zbytků jaru a pивní pěny na pultě. Otto je mlčky shrábl na hromádku a pak si je strčil do kapsy. Vyšel ven, zapálil si a sedl si na rozpálený žulový schodek před hospodou. Měl celé městečko před sebou jako na dlani. Pomalu kouřil a pozoroval, jak se kolem něj tetelí vedro. Snažil se připravit si, co řekne, až vytočí Hugovo číslo, které znal kdovíproč nazpaměť.

Potom se zvedl a zamířil k obstarožní telefonní budce. Stála rozkročená uprostřed malého náměstí přímo před kostelem jako astronaut z padesátých let. Volal na pevnou linku, věděl, že tam na druhé straně Velké louže má Hugo právě ordinační hodiny. Proč si vlastně pamatuje takové pitomosti, podivil se sám sobě. Nemohl si ale pomoci. Veškerá data, čísla, jména nebo i čárkové kódy na krabičce svého oblíbeného parfému si pamatoval, když ho nějakým pro něj nepochopitelným způsobem zaujaly. Vytřukal pomalu a pečlivě americké předčíslí a předčíslí Velkého města. Čekal na tón a pak to v astronautské budce cvaklo a on uslyšel Hugův hlas. Hlas jako sváteční tmavomodré šaty z těžkého sametu. Hlas z jiné doby. Otto vydechl úlevou. „Vidíš něco?“ zeptal se bez úvodu a bez pozdravu. „Ne,“ ujistil ho Hugo. „Výborný,“ odfrkl si úlevou Otto. „Kde jsi?“ zeptal se Hugo. „To ti Yan neříkal, že v Polsku?“ „Říkal.“ „Tak co se ptáš?“ „Abych věděl, jestli tam pořád ještě jsi,“ řekly za Huga sametové šaty, hebké na omak. Stačilo si je obléct a člověk věděl, kdo je a proč je tam, kde je. „Chci ti říct jenom jednu věc. Přišel jsem na to, proč nevidíš Pulu. Je to jednoduchý jakacka, Hugo, prostě...“ a teď si Otto zoufale přál, aby mu nedošly mince, protože ten posměšný číšníkův úšklebek by nechtěl znova přebouchávat pěstí, „prostě tu holku

miluješ.“ Konečně to ze sebe dostal. Ted' mohlo v rozvíklaném automatu klidně cvakat, jak chtělo, hovor se mohl přerušit, protože Otto řekl, co chtěl. „Já ji miluju?“ podivil se bezelstně Hugo. „Asi jo a je možná jedno, že o tom nevíš.“ Hovor z libovůle tělesa, které zřejmě přežilo ruskou okupaci, Němce i komunisty, pokračoval. „Je to jediný vysvětlení, který dává smysl.“ „Na to jsi tak dlouho studoval na psychiatra, abys na tohle přišel?“ smál se Hugo. „A proč nevidím tebe, na to jsi náhodou nepřišel?“ „Ti musí stačit, že jsem přišel na tohle, ty blbče!“ namíchnul se Otto. Pak zvážněl. „Já jsem tady zažil něco příšerného. Něco jako stroj v čase. Strašný věci se tady děly,“ změnil téma. „Táta je mrtvej a já...“ V té chvíli se ovšem prehistorické telefonní těleso rozhodlo, že stačí, a hovor se přerušil.

Otto položil sluchátko. Cítil se na smrt unavený. Zkusil několikrát znova vytočit Hugovo číslo, ale marně. Položil tedy sluchátko do vidlice. Hluše to cvaklo. Měl od zpoceného bakelitu ulepené ruce. Podíval se na modré nebe a prohrábl rukou horko. Přemýšlel, co ted' udělá s popelem a urnou uloženými v batohu.

Cítil úzkost a zároveň hlubokou spřízněnost s tímhle místem, které připomínalo nekonečnou nudu pampy, rozbouřené moře a řeku se spodními, zrádnými proudy. Vydal se jen tak nazdařbůh za městečko, daleko od žulového pomníku, a doufal, že ho cestou něco napadne nebo že třeba narazí na malý hřbitov s nízkými břízkami, kde by mohl otcův popel nechat.

Dřevěná stavení řídla a on za chvíli opravdu došel na hřbitov. Mech vyrážel mezi rozpraskanými spárami hrobů, které byly všechny zanedbané a zarostlé kvetoucími kopřivami. Na některých ale i ted' v poledne plápolaly váhavé plamínky svíček. Otto si to zamyšleně rázoval svou kolébavou opičí chůzí, batoh s urnou přehozený přes rameno. A málem si ani nevšiml dvou žen, které se před ním vynořily a na hlavě měly obě stejnou plstěnou čepici. Otto si vzpomněl na obrázek polednice z knihy Slovanských pohádek. „Plstěné čepice“ se zastavily a nevěřícně na Otta zíraly. Zkusil je pozdravit polsky, aby se zavděčil a hlavně aby ho nechaly projít. „Dzień dobry,“ vysoukal ze sebe a svůj příšerný přízvuk

uslyšel i on. Baby nic. Jen jejich zlé, nasupené oči jim trčely z obličejů. Říkaly mu jasně: „Táhni, ty cizáku, tady nemáš co pohledávat. Tohle je naše městečko, náš hřbitov. Táhni, židáku, zloději našich hříchů, ty jeden slídile, ať si z tebe v pekle udělají boršč.“ Otto uměl číst ve tvářích lidí. Při své práci je používal jako mapy. A stejně jako když trenér psů pozná, že se vlčák chystá zaútočit, poznal, že se ty dvě rozhodly umlátit ho tady na místě sítovkami napěchovanými chvojím na hroby. Raději tedy udělal čelem vzad a šel jim z cesty. Když se otočil, viděl, jak ho pořád nasupeně sledují, a rozhodl se, že na takovém místě otcův popel nenechá.

Za hřbitovní zdi trčel jako opuštěná betonová zřícenina místní kravín. Všude kolem se válely zrezavělé součástky rozbitých traktorů se zohýbanými, rezavými pluhy a zdivočele se po nich plazily malinové keře. Za kravínem ale Otto narazil na překvapivě hustý borovicový les. Vděčně přijal trochu stínu, protože se mu najednou chtělo strašně spát. Jako nějaký hrdina ze své nejoblíbenější knížky se pohodlně natáhl do mechu a usnul. Toužil, aby se mu něco zdálo, aby ho ve snu navštívil Haré a dobře mu poradil co dál. Nebo aby mu alespoň splnil tři přání. Když asi za hodinu otevřel oči, uvědomil si, že se mu nezdálo vůbec nic. „Což je lepší, než kdyby se mi třeba zdálo o těch dvou čepicích ze hřbitova,“ pomyslel si. Hleděl chvíli do koruny rozložitě sosny a vdechoval vůni vlhkého mechu a tlejícího jehličí. Nechal myšlenky pomalu plavat v chladnoucím odpoledni a dostal se do stavu, v němž ho vždycky něco smysluplného napadlo právě proto, že na nic vlastně nemyslel a všechna rozumná řešení vzdal.

IV.

Zdálo se mu, že v kořenech sosny zahlédl zmiji. Její klikatý hřbet se zavinil v nízké trávě. Díky Vidalovi věděl o hadech hodně věcí. Často spolu postávali a mluvili na chodbě, když si Michael udělal přestávku a ochotně Ottovi vyprávěl o svých výzkumech. Otto ho totiž nijak neohrožoval, nebyl to žádný vědecký rival a zabýval se úplně jinými věcmi

než Michael. Navíc uměl skvěle naslouchat a doktora nepřerušoval stupidními laickými dotazy, které ho rozčilovaly. Jednou mu Michael vyprávěl o zmijích. Jejich jed je prý stejně silný jako jed latinskoamerického chřestýše. Otto ale neměl strach. Hadů se nikdy nebál a v institutu je dokonce s Yanem chodil krmit. Vlastně je zbožňoval. Hladit Harého byl jeden z největších požitků, jaké v životě zažil, sex nevyjímaje. Věděl, že pokud neudělá zbytečně prudký pohyb, zmije si ho nebude všímat. Navíc ji cítil. Podivně blízko cítil její studené tělo, krásnou kosou hlavu, štěrbinu rudých zornic a černou pohyblivou čáru na vlnícím se těle. Plazila se pryč, ale jejich mysli se protnuly. Byl to hladký okamžik procitnutí.

Zmije na něj nepromluvila, i když zatoužil, aby na něho mluvila jako Haré ve snu. Vždycky chtěl být jako ten Jiřík z pohádky, z knížky, která mu kdysi nosila štěstí. Pamatoval si všechny drobnosti na ilustraci: štíhlý mladík v upnutých šaškovských kalhotách s koženým opaskem s měděnou propracovanou přezkou, blondátou kšticí a chytrýma očima drží v košíku bílého hada. Má za úkol ho upéct, nesmí ale ochutnat. Kousek ze zakázaného pokrmu si tajně uždibne a porozumí řeči zvířat. Škoda že není štíhlý ani mu nikdo nedal kousek bílého hada. Zmije byla dávno pryč, jestli to vůbec byla zmije a celé si to nevymyslela jeho malátná, unavená hlava. Po hadovi každopádně zůstalo viset ve vzduchu něco důvěrně známého, pach institutu, Yanův bílý plášť se skvrnami od jódu a Hugovo zaklínadlo:

*Had v horečce spí
na smrtelném místě
líbá tě na jazyk
je tvýma očima
rozplet' ty kořeny, krvavý, stočený*

a Otto si pomyslel, že to všechno musí něco znamenat, klubko pocitů a obrazů se na něho neřítí jen tak. Zatoužil palčivě po Velkém městě. Po neslyšitelné a povzbudivě blýskavé hudbě mrakodrapů, po nočních

ulicích plných smrti. Jiné, než je tady ta zahrabaná v masových hrobech, které sice úředně otevřeli, ale stejně nezjistili o obětech téměř nic. Rabíni odmítli zkoumat kosti. Zranili by tak duše v nebi. Noční ulice Velkého města. Zakázaná území, kde se duše zraňují už za života těmi nejednoduššími způsoby. Achillovy paty chudých holek a zfetovaných dětských uzlíků na nárožích. Neosvětlené parky, v nichž se kývají houpačky s koženými řemínky v ledovém větru vanoucím z Patagonie nebo v teplé vlhké bríze z paraguayských džunglí. Tady v té rovině, která mu najednou připadala stejně divoká, by mohl časem zajít na nekonečný obzor nebo se udusit východním větrem. Nebo tím, že se omylem napije piva se sirupem. Měl by co nejdřív vypadnout, pomyslel si.

Posunul své zpcené a unavené tělo blíž ke kořenům borovice. Prohlížel si uzlovité hrboly, zvrásnělou dřevěnou kůži, po níž stékaly kapky voňavé pryskyřice. Čichl k ní, pohladil kůru. A bezděčně začal odhrabávat měkký mech pokrytý jehličím. Šlo to překvapivě dobře, ale Otto vůbec nevěděl, proč to vlastně dělá. Možná by mohl urnu pohřbít tady, možná je tohle to pravé místo, kde by měl otec ležet. Proč ne, pokud se mu podaří vyhrabat rukama dostatečně velkou díru pro urnu, proč ne? A když to nedokáže, vysype pod kořeny jen otcův popel.

Hrabal pomalu a rozvážně, nechtěl spěchat. Hrabání bylo něco jako otcův pohřeb – tenhle voňavý, mohutný strom byl tím pravým hřbitovem. Byl si tím najednou úplně jistý. Nic není náhoda, žádný had se neobjeví jen tak, alespoň v jeho životě ne. Najednou narazil mezi obnaženými kořeny na zvláštní dutinu, jako by měl strom v sobě starý vyléčený nádor. Vytekl z něj všechen nečistý hnís a zůstal suchý a dutý. Hrábl pomalu hloub. Nahmatl něco tvrdého. Odhrabal ještě víc hlíny. V rozpadlém kusu hadru byla zabalená malá kovová krabička. Uzávěr cvakl. Uvnitř v kousku hedvábí byly zabalené dva prsteny a drobná secesní sponka do vlasů, nic víc. Jeden prsten byl malý a pečetní, na jeho ploché straně bylo vyryté ozdobné O.

Otto si nalezený poklad překvapeně prohlížel. Druhý prsten byl lékařský, ve tvaru stříbrného hada s titěrnými temnými korálky místo očí. Tři krásné ozdobné předměty. Nevěděl, jestli mají nějakou cenu, ale

někdo je tady ukryl už dávno. Možná některý z židů prchajících před pogromem, nebo naopak Poláci deportovaní na Sibiř, nebo ještě dřív někdo, kdo si nebyl jistý vůbec ničím a už se nemohl vrátit, aby krabičku znova našel v kořenech stromu. Tisíce drobných příběhů poskakovaly Ottovi hlavou a on asi hodinu jen tak seděl a přemýšlel, co to bylo za člověka, kdo si tady ukryl něco takového. Třeba to byl lup drobného zlodějčka, poslední zástava k lichváři, kterého spálili ve stodole, dárek, dědictví? A neměl by ty předměty nechat ležet tam, kde je našel, a zasypat je otcovým popelem? Ne, rozhodl se, že jsou příliš krásné a že mu určitě nepřinesou smůlu. Naopak měl pocit, že jsou mu ty věci vděčné, že je vytáhl na letní slunce, tam ve tmě a vlhku se určitě celá desetiletí dusily.

V.

Otcův pohřeb netrval dlouho, protože Otto našel ten pravý hrob. Nasypal popel opatrně do dutiny u kořenů, zahrabal díru vlhkou hlínou a nahoru úhledně poskládal suchý mech. Potichu při tom zpíval otcovo oblíbené tango. Stál ještě chvíli a v ruce držel zrezivělou krabičku. Bylo mu najednou mnohem lépe, protože měl pocit, že je Waclaw konečně spokojený, že mu tady nebude smutno, ani že ho už nebude ohrožovat dálka, kterou musel pořád cítit, ani na něho nedosáhnou slizké ruce šílenství, ať si je, jak chce tiché a nenápadné, musí bolet stejně. Snažil se otci poděkovat za všechnu jeho laskavost, kterou vždycky považoval za naprostou samozřejmost, za niž nikdo nemusí děkovat, ale teď věděl, že to bylo to nejdůležitější, co mu otec odkázal. Uvědomil si, že přestože je mnohem jurodivější než Waclaw, mnohem živočišnější a prudší, vždycky se snaží být stejně laskavý jako otec. Možná i díky tomu ho měli jeho pacienti rádi. Byl na ně prostě hodný a nepohrdal jejich problémy, nebral je jako něco, co jde mimo něj, ale přesto se jimi nezahlocoval. Vlastně to byla jediná poznámka, kterou kdy otec utrousil na téma jeho nového zaměstnání. Otto si vybavil, jak se zamyslel, a pak slavnostně pronesl: „Ottíku, buď na ty své pacienti hodný, ano?“ „Ano,

budu," řekl Otto. Když si na to teď vzpomněl, rozbrečel se. Poprvé od té strašné noci, kdy otec přestal dýchat. Plakal nahlas, utíral si slzy do lemu vytahaného trika a nemohl vzlykot zastavit. Valil se z něj jako dlouhá příbojová vlna ze sna, zaplavoval ho, a on se topil a zároveň všechna ta slaná voda odplavovala bolest, šílenství, dějiny a otcovu smrt.

Byl pláčem úplně vyčerpaný a nemohl se pořádně nadechnout. A pak najednou ucítil, že mu slzy už došly, zásoby pláče se vyčerpaly a on jen tiše stál a oddechoval. Sedl si na místo, kde zahrabal popel, a opřel se o kmen stromu. Odněkud zněla známá báseň o hadovi, horečce, kořenech a Otto věděl, že i hadi se tak s otcem loučí a možná i s ním, možná už nikdy nepohladí Harého, možná už nikdy neuvidí institut a nepolíbí Yana. Dostal strach, že by tady v Jedwabném mohl zůstat, že mu nějaká nevysvětlitelná náhoda znemožní dostat se zpátky. Pohladil naposled strom. Uklonil se otcovu hrobu jako dávný hrdina, a kdyby měl u sebe meč, tasil by ho na znamení úcty.

Pula a matčiny hříchy

I.

Pula Huga uviděla poprvé na letišti. Ještě předtím, než umřel Velký Vidal, předtím, než se všechno v institutu začalo pomalu rozpadat. Přistoupil k ní, protože zahlédl v prostoru vyhrazeném kuřákům drobnou dívčí siluetu, jak zuřivě potahuje z dohasínající cigarety. Přecházela jako uvězněná divoká kočka z jednoho kouta malé prosklené kuřácké krabice do druhého. Vypadalo to, že brzy něco rozbije, nebo alespoň vzteky převrátí plechový popelník. Měl pocit, že tak krásnou holku ještě nikdy neviděl. Byla štíhlá a ohebná jako malá japonská soška z umělé hmoty a na kožené upnuté sako jí padaly rovné dlouhé vlasy, které si nervózně odfukovala z čela. Jiskřila z ní energie a Hugo cítil, že by ho ten proud mohl pořádně kopnout, kdyby se přiblížil. Přesto to udělal, hlavně proto, že ji „neviděl“. To bylo něco nového, pomyslel si, že se na něj konečně usmála naděje. Třeba ta krásná dívka... třeba je to po Otto-vi další člověk, vedle něhož se nebude cítit na smrt vyčerpaný. Horečně přemýšlel, co by jí měl říct, protože vypadala, že asi nemá zrovna náladu na nějaké mužské oslovování. Přesto to musí zkusit, protože brzo dokouří a odejde.

Vkročil do krabice. Sám nekouřil, a tak se hned rozkašlal. Pula se na něj překvapeně podívala. „Není vám nic?“ V pohledu ale neměla zvědavost, jen profesionální deformaci. Zúžily se jí oči a chladně si ho prohlížela. Odhadovala ho, měřila a zkoumala. Nebyl na takové pohledy zvyklý. Měl pocit, že mu za chvíli řekne: „Doklady, prosím.“ Ale ona se najednou usmála a zeptala se: „Chcete cigaretu, nebo nekouříte?“ „Ne, chtěl jsem se s vámi seznámit.“ „Aha, a proč? Nezlobte se, ale nemám na to náladu, právě jsem musela zatknout svou matku, víte.“ „To, to je mi líto, och, to je asi strašné, nezlobte se na mě, ale možná bych vám nějak mohl pomoci, já nevím, třeba bych vám mohl skočit do automatu pro

kávu nebo něco takového, nebo nechcete někam svést, nebo něco..." Pula se teď na něho pobaveně podívala. „Ne, promiňte, ale jediné, co teď chci, je přemýšlet. Jestli máte vizitku, nechte mi ji a já vám třeba zavolám, podle času, nevím, jak budu ve Velkém městě dlouho, ale jste moc fajn a máte hezkou košili.“

Pak mu bradou pokynula, aby si šel po svých. Nic jiného mu nezbývalo, dal jí do ruky vizitku, ona si ji nervózně nacpala do kapsičky od saka a zapálila si další cigaretu. Svou navštívenku mu evidentně dát nehodlala, a tak Hugo vycouval ze skleněné zakouřené kóje a odešel do příletové haly počkat na otce, který se měl vrátit ze šlechtitelské výstavy v Santo Domingu.

II.

Pula dokouřila. Trvalo to strašně krátkou chvíli. Chtěla si ještě všechno nechat projít hlavou. Ještě chvíli ji nevidět. Ještě chvíli, proboha ještě aspoň jednu podělanou chvíli nevidět svou mámu, jak zamyšleně sedí na zažloutlé bakelitové židli v ještě bakelitovější kanceláři. „Hnusnej život, a navíc si ho vybrala! Chtěla být policajtko, a tak je. Kurva,“ nadávala si Pula. „Všechno je proti předpisům. To, že matku uvidí, a dokonce s ní bude i mluvit. Kdyby se její nejlepší kamarád Pietro Cassini nesmi- loval, letěla by za to, ani by se neotočila ve dveřích. Jenže Pietro nic nikdy nedělá zadarmo, ani pro svoje nejlepší kamarádky, možná právě pro ty ne. Takže to ďábelsky vymyslel. Za to, že matku bude vyslýchat ona, ji musí přesvědčit, aby jim dělala volavku. Je to spravedlivé, to nejspravedlivější. Kurva. Neměla by pořád říkat kurva. Měla by si vypláchnout pusku mýdlem, jak by řekla máma. Volavka máma. Koneckonců už to přece jednou dělala. Ona si to neuvědomuje, ale Pula to moc dobře ví, a možná, jestli se bude cukat, tak jí to bude muset prozradit. Tu krutou pravdu, že byla obětní ovčí, že byla těmi, kdo jí dali zboží, vybraná, aby ji chytili, a ostatní mohli lehčeji projít. No jo, metody nemění, jen lidi si vybírají mnohem pečlivěji. Mami, mami, kurva, do čeho ses to namočila,“ pomyslela si zdrceně Pula.

Seděly proti sobě. Zbrusu nové role. Neměly čas je zkoušet. Pula se na matku zkoumavě dívala. Matka se vystrašeně dívala na Pulu. Ve hře najednou bylo úplně všechno. A Pula nevěděla, odkud má začít. Tak do toho skočila rovnou po hlavě. „Mami, pamatuješ se, jak jsi mi kdysi vyprávěla, jak jsem se narodila a o tom doktorovi, co jsi do něho byla zabouchlá... to všechno, co jsi vyprávěla, ty jsi to nedořekla, že ne?“ zeptala se trochu rozpačitě. „Ne,“ odpověděla Linda Valparaísová jednoduše. „Takže ne,“ ujistila se Pula. „Ne. Vídala jsem se s ním dál, sakra. No. Miluju ho.“ „Miluješ ho,“ jako ozvěna potvrdila Pula. „Ne, přesnější by bylo prostě říct, že jsem na něm závislá. Kdepak, ne, holčičko, nejpřesnější ze všeho by bylo říct, že jsem byla závislá na sexu s doktorem Michaellem Vidalem.“ „Proto pro něho vozíš v těle živýho hada skoro půl kila koksu? Proto riskuješ vězení tady v tomhle zasraným městě? Jestli tě tady zavřou, a jako že tě tady asi nejspíš zavřou, tak tam nepřežiješ ani dva týdny, to ti teda zaručuju!“ Pula najednou zapomněla, že před ní za stolem sedí vlastní matka, a mluvila z ní rutina. Nejdřív zastrašit, vyděsit, pak povolit, chvilku kamarádkského tónu, pak vznést přehnaný požadavek, pak slevit a všechno do zblbnutí znova. Nekonečné hodiny téhle šichty zaryté do mozku, všechno tisíckrát zopakované. „Mami, víš vůbec, co je ten tvůj Michael zač? Víš, že je to kápo překupníků, co pašujou vzácný zvířata a drogy, a že je to jeden z největších zmrdů, kterejch spis jsem kdy měla v ruce? A ještě ke všemu, proboha živýho, svatýho, kurva, je to můj otec!!! Jenže nejhorší na tom je, že na něho přímo nic nemáme, všechny nitky vedou k němu, ale on se nikdy do ničeho nenamáčí, všechno dělá přes jiné lidi, využívá hlavně ženský, jako seš ty, důvěryhodný typy, co jezděj po kongresech a přinášejí světu poznání,“ vysvětlovala teď už o něco klidněji mladá policistka. „Vědělas, co vezeš? A prosím tebe, nelži mi, protože všechno bude horší, tak jsi mi to vždycky říkala, když jsem přinesla ze školy pětku, ne?“

„Pulo, miláčku, já to všechno ale vím. Já vím, co je Michael zač.“ „Ahá, tak ty to ještě dokonce všechno víš, no to mě poser, mami, promiň, že tak mluvím, ale tahle práce s člověkem udělá docela divný věci. No jo, takže ty nejsi vůbec nevinná, ani trošku, ty jako vždycky všechno víš,

no to je teda pěkný," řekla Pula a sundala si sako. Ležérně ho přehodila přes opěradlo židle a zapálila si. K dokonalosti chybělo už jenom zapojit kolíky do elektřiny a nasadit je doktorce Valparaísové na prsty. „Ne-kuř tady," zdvihla obočí matka a ukázala na obrázek s přeškrtnutou cigaretou kousek nad Pulinou hlavou. Ta matčin příkaz ignorovala. „Mami, tak se prosím podívej na všechno z mého pohledu. To, že tě vyslýchám já, je naprosto nepřípustný a nebudem chodit kolem horký kaše, protože já nevím jak ty, ale já už to chci mít sakra za sebou. Prostě když teda tak všechno hezky víš, tak asi taky víš, že tě ten tvůj milej podrazil. A to tak, že hodně. Prostě jsi byla vybraná, abychom tě s tím tvým hadem chytli, víš," přimhouřila oči a chvíli čekala, až to matce dojde. „Čili já tě mám teď za úkol přesvědčit, abys s náma spolupracovala, sleduješ mě, mami?" podívala se jí do očí a vyfoukla kouř cigarety tak, aby nešel matce do obličeje.

„Ne, moc to nechápu. Jsem strašně unavená, chtěla bych, aby to všechno skončilo, Pulo, miláčku, nebylo by lepší, aby mě odsoudili a zavřeli, abych to už měla všechno za sebou, aby byl konec, abych měla klid," drmolila tiše matka a Pule jí bylo strašně líto, jenže musela ji přesvědčit, aby to nevzdávala, aby dál jela ve hře, do níž se zapletla, jenže k tomu Pula potřebovala vědět, proč vlastně. „Mami, já ti garantuju, že ve vězení ve Velkém městě nebudeš mít klid ani trochu. Pokud tě někdo nezabije hned nebo neumřeš na tropickou sračku, tak budeš muset vstoupit do PCC čili do takzvaných vězeňských odborů, budeš muset platit za jejich ochranu, a jestli se ti někdy podaří vylézt ven, budeš jim stejně dál vydaná na milost a nemilost. Nemyslím si, že by tě z toho někdo chtěl vysekat, abys třeba bručela ve Státech. Drogy jsou to nejhorší, na co naši slyší, a docela s gustem tě tady nechaj, na to můžeš vzít jed." A tuplem, pokud se ti do spisu dostane, že jsi odmítla s náma spolupracovat, pomyslela si Pula, ale nahlas to neřekla, protože měla strach, že to už je trochu moc. „Tak dobrý, hele, mami, musíš se rychle rozhodnout. Vyklap mi všechno, co víš, proboha tě prosím, a zkus si představit, že když to teď nezvoráš, můžeš se z toho ještě docela dobře dostat a nic se ti nestane, můžeš zase zkoumat v dalekejších krajích zimomřivý bakterie,

nebo cos to vlastně celej život dělala," vyznělo to trochu pohrdavě a Pula se ani nesnažila to skrývat. Měla na matku vztek, protože jí lhala, a toužila teď hlavně vědět proč.

„Proč jsi mi lhala, můžeš mi to aspoň teď vysvětlit?“ ozvalo se najednou nahlas Pulino podvědomí. „Já jsem ti přece nelhala, jen jsem neřekla, že se s ním dál stýkám.“ „Jistě, to je opravdu zásadní rozdíl, maminko,“ ušklíbla se Pula, natáhla se pro křišťálový popelník, který si Cassini přivezl z výletu do Prahy, a pokračovala. „Mě by teda zajímalo, jak často, kde a proč ses s tím chlápkem, mým tatínkem, stýkala dál,“ tón byl najednou přísný a matka naproti ní se na židličce celá zkroutila. „Pořád mi něco chybělo, víš, nějakěj takovej pocit, že jsem s ním v kontaktu. To je stejný, jako když máš nějakého oblíbeného spisovatele, přečteš od něj všechno, co ti přijde pod ruku, ale on ti najednou umře na infarkt. A ty víš, že už nikdy nedostaneš tu správnou dávku atmosféry, cos vždycky našla v jeho knížkách. Prostě ti to pomáhá snýst život, nějak. S Michaelem to bylo stejný.“

„Atmosféru, říkáš?“ ujistila se nevěřícně Pula. Matka ale pokračovala. „Uvědomila jsem si, že mě ten člověk v životě strašně inspiruje. Nejen že mi pomohl. V něm bylo ještě něco jinýho, jak bych ti to jenom vysvětlila. Takovej temnej, spodní tón. Jako když seš v přítomnosti nějakého náboženského pomatence, co hlásá konec světa, ale zároveň to nedává nijak najevo a má na sobě oblek a kravatu a chová se naprosto racionálně. Navíc Michael nehlásal konec světa, to jsem se teď blbě vyjádřila, ale naopak, když jsem se s ním znova viděla na dalším kongresu na Islandu, tak se tvářil hrozně vítězoslavně, vůbec nevypadal unaveně, byl rozjařenější, no jo no, a šel se mnou tentokrát do postele. Bylo to něco, co jsem ještě nikdy nezažila, něco, na čem jsem začala být naprosto závislá. Dva dny jsme nevylezli z hotelového pokoje a ty dva dny jsme prostě prokecali. Mluvili jsme o věcech, co nás oba zajímají, co máme společný. Taký jsme se hodně hádali o věcech, který společný nemáme. Tohle spojení bych ti někdy přála, abys zažila, abys s někým měla společný duchovno i tělesno,“ mluvila doktorka Valparaísová tiše a urputně. Pula měla pocit,

že tohle už někde četla, možná v nějaký příručce pro mladé dospívající ženy, nebo to bylo v Elle?

Linda Valparaísová si přála, aby to Pule dokázala vysvětlit, dokonce si přála, ať se to zdá, jak chce šílené, aby si z toho Pula vzala poučení. Nemyslela si, že je její dcera kdovíjak šťastná. Nechápala, proč honí po celém světě kriminálníky a proč ji to vzrušuje. Už se o ni tolik nebála jako na začátku, když postoupila do speciální mezinárodní skupiny a když po každém zátahu na mafiány musela i na několik měsíců mizet do jiné země, aby byla víc v bezpečí. Na tohle si zvykla, ale nezvykla si na pocit, že Pule nerozumí, na tak prostou otázku, proč její dcera dělá to, co dělá, neznala odpověď. „Pulo, můžu se tě teď na něco zeptat?“ „Ne. Promiň, ale teď se potřebuju ptát já. Máme strašně málo času, maximálně hodinu, pak to všechno začne bejt tý bandě, co tě poslala, podezřelý, nemůžeme tě tady držet dlouho,“ upřesnila Pula a najednou jí bylo líto, že matku tak utnula, docela by ji zajímalo, na co se ještě chtěla zeptat, ale podívala se na svoje malé zlaté hodinky, dárek od Paula k osmnáctým narozeninám. Měly dvacet minut, ne hodinu. Přišlo jí líto úplně všechno. Zasraně líto.

„Mami, tak jedem, fakt nemáme už ani minutu. Prostě teď se sbalíš a vypadneš z letiště. Vezmeš si taxíka a dorazíš podle pokynů, kam máš. Toho kokainovýho obojživelníka ti necháme v kufru, všechno je urovnaný, jak bylo. Jenom ti tam strčíme ještě takový zařízení na lokalizaci a odposlech.“ „A to je všechno? Já ti přece ještě neřekla, jestli souhlasím nebo ne. Popravdě řečeno, já nevím, jestli ho chci potopit,“ smutně konstatovala doktorka Valparaísová a nesmyslně si začala urovnávat záhyby na svém černém bavlněném tričku. „Mami, uvědom si, že jestli to neuděláš, podepisuješ si rozsudek hodně dlouhý a bolestivý smrti. A nesar mě. Nesar mě, nesar mě, protože sis dobře zašukala, ještě neznamená, že kvůli němu musíš taky zhebnout. Rozumíš, jestli to neuděláš, jestli se teď rozhoduješ, že nepotopíš takovýho sice geniálního, ale zmrda, tak já nevím... i mně se všechno zhroutlí, rozumíš, i já si nadosmrti neodpustím, že jsem tě nezachránila. Poslouchej mě dobře. Půjdeš a uděláš, co ti říkám, a už žádný další kecy nechci slyšet,“ udýchaně dokončila svůj řev Pula.

Matka se na ni zkoumavě podívala a byla zticha. To Pulu dorazilo. Napráhla se a vši silou vrazila matce facku. Doktorka Valparaísová zavrávala, narazila do žlutě natřené zdi, svezla se na zem a rozbřečela se. „Klidně breč, máš ještě asi patnáct minut. Pak pojedíš, kam máš jet, a uděláš, co jsem ti řekla,“ mrazivě ukončila výslech Pula.

Ten, který tetuje

Hned jak vešel, jsem poznal, co je zač. Chce tetování, proto přišel. Chce příběh. Pro něj si přišel taky. Slyšel o mně. To mi přišlo zvláštní, o mně nikdy nikdo neslyší, všichni o mně vědí. Všichni z Velkého okraje vědí, kdo jsem a co dělám. Slyší o mně ti, kteří sem nepatří. Poznal jsem to hned. A to je pro něj nebezpečné. Byla by ho škoda. Jenže páchne na sto honů dobrotou. Musím mu říct, že dělá chyby. Vysvětlil, že tady vyrůstal, ale že už nějakou chvíli tady přímo v srdci Velkého okraje nebyl. Proto taky přišel. Chce příběh Velkého okraje, který nezná celý. „Proč? Proč strkáš nos do toho, z čeho jsi kdovíjak uniknul?“ ptám se ho. A on se jen dívá a přemýšlí. „Nemusíš nic říkat, stačí, abys kývnul,“ uklidňuju ho a dívám se sám sobě. Vyprávím, jak se ještě před několika měsíci daly na rohu v boudě u starého antikváře nakoupit knihy, jak tady byla chatrná pekárna, v pondělí ráno trh s prošlým masem... jenže pak se sem narcos nastěhovali ve velkém. Když je federálové začali vytlačovat z hranice, přišli sem a kromě drog se teď dali na přepalování filmů, únosy expres a vybírání výpalného. Poslouchá mě pozorně, div si nedělá poznámky.

„Ty jsi teď federál, poslali tě mezi ně, co? Protože jsi tady vyrůstal a předpokládají, že se vyznáš.“ Neodpověděl. „Přišel jsi, abych ti vytetoval znamení. To správné znamení, co?“ Zase mlčení. „Musíš se ale naučit modlitbu k Svaté Matce, musíš se umět modlit jako oni. Tohle je taky novinka, přitáhli ten kult s sebou z hranice.“ Učím ho tu jejich jednoduchou říkačku: „Svatá Matko Smrti, ó dej, ať brzy poznám tvou tvář.“

Tetuju hada, rodí se na svalnatém pupku a míří k bradě, roze-
klaný jazyk ovíjí ohryzek. Ani necekne. Jen krůpěje jeho potu mi
padají na ruce. „Jak je možné, že jsi u federálů? Platí mizerně, vět-
šinou to lidi dělají kvůli, co já vím... kvůli pokání, nebo protože
nevědí, co dál, o někoho přišli, způsob sebevraždy,“ vyzvídám.
Mladík je vysoký, má hebké dlouhé vlasy svázané do ohonu, tak
jako to nosí narcos. Pohne trochu hlavou. „Hodně čtete?“ ptá se mě
a bere do ruky mou nejmilejší knihu. „Ne, nemám co, ale tohle,
tohle čtu. Je to tak... zvláštní,“ vypravím ze sebe překvapeně. „Mu-
síš mít ještě jeden obraz, znamení nestačí, potřebuješ mít další
viditelný zvíře, nejlíp na rameni,“ zase se vzpomínám. Ani chvíli
nezaváhá. „Chtěl bych nějakého ptáka,“ řekne a znova mi na ruce
kape jeho pot. Mlčíme dlouhou, soustředěnou chvíli.

„Mám rád tohle místo,“ řekne po chvíli, já neříkám nic, soustře-
dím se na to, aby se křídlo kondora těsně dotklo hadího těla na jeho
mladé kůži. O tvář se mi ztěžka otře zlý vítr z Patagonie. Proniká
vším a v noci kvílí jako stará cikánka nad hrobem nemluvněte. Při-
chází z konce světa, aby nám dal na chvíli pocítit mrazení v kostech,
jako by nám nestačilo tohle město. „Město protýká kolem mě
prstama, slepýma chodbama, cizíma očima, zmrzlýma ulicema,“
zarecituje najednou ten člověk. Bezelstně se usměje a mně ztuhne
jehla v prstech. Zastaví se mi dech. Musím na chvíli sevřít tu jeho
vlhkou, na dotek studenou kůži, ty hnědé, příliš dlouhé paže s ple-
tenci bicepsů. Je mi na omdlení, nevím, kolik je mi let, nevím, kdo
jsem ani kde jsem. Zmizím uprostřed vlastního příběhu. Ztratím se
jako už tolikrát, jako tolikrát zapomínám své jméno, které nemám.
Slova, jež jsou znameními na našich cestách. Značky, které ryjeme
do cizích mozků. Abychom se neztráceli. A do těch svých je někdy
zaryjeme nejhloub. Svá vlastní slova. Mé vlastní verše.

Pajitin útěk

I.

Pajita a Pták teď seděli na malém náměstí blízko hřbitova s kostelem. U jeho brány rozpřahují doširoka křídla ztuhlí andělé a mladé ženy na mřížce před oltářem uvazují v noci kapesník a přejí si, aby je ochránila před vším zlým svatá Leluyá. Na zeď kostela někdo nasprejoval obřího Fidela a z oprýskané bubliny u fousatých úst se ještě dalo přečíst: „Ať zdechnou všichni Yankees.“ Pták pozorně poslouchal. Vdechoval vůni divokého jasmínu a občas si setřel z tváře lepkavé chmýří, které poletovalo ve vzduchu, protože právě dozrávaly bavlněné kokony opilých stromů. Příběh hadí dívky ho mátl, ale ona ne. Bylo v ní pradávné zvířecí ticho. Uhnětené z pachů, instinktů a pohledů. Zvláštní dotek její pokožky ho uklidňoval. Držel ji opatrně za ruku, zatímco ona vyprávěla o institutu, kde musela ubližovat hadům.

Nevzpomínala si, jak dlouho tam byla, říkala mu, že čas letěl a stál zároveň, ale že tomu doktorovi musela říci všechno, co věděla, že mu musela nekonečně dlouho držet hadí hlavy, pokládat je pomalu na zrezavělý hák, když jim odebíral jed, když jim nožem protínal svaly, když jim jedním zkušeným pohybem trhal zuby plné vzácného jedu, který sám nedokázal vyrobit. Stála ztuhlá jako kamenná socha, když jim vpichoval do kůže sůl nebo je z ní při vědomí stahoval, aby pak zjišťoval, jestli se složení jedu změnilo nebo ne. Házel je také do plechových kádinek s vařící vodou nebo ozařoval rentgenovými paprsky, aby si připravil příspěvek na kongres, v němž se zabýval hadí termoregulací a potřeboval zjistit, jakou teplotu snesou určité druhy před smrtí. Hadi se svíjeli bolestí, kterou ona cítila v tisíci drobných pichlavých záchvěvech. Nejdřív jí zaplavily celé tělo a pak jím projížděly jako studená dlouhá kopí. Umírala s nimi, ale zase se znovu rodila, zakusovala se s nimi do ocasů a otáčela se v kole nekonečného prapůvodního času, kterému rozuměli jenom oni. Musela

Michaelovi ale pomáhat, protože ona dokázala hady uklidnit a přesvědčit je, že se jim nic nestane. Lhát jim. „Nevím, proč jsem to dělala, proč jsem spolu s nimi podstupovala tu příšernou bolest, ale v něčem jsem mu věřila. Tvrdil, že si musím vybrat. Ptal se, jestli znám příběh o Ježíšovi, který umřel za lidi, obětoval se, aby nás všechny spasil. Vzpomněla jsem si na ten kostel ve vesnici a přikývla jsem.“ „Jenže ty se ani nemusíš obětovat, stačí, když obětuješ ty svoje hady. Pomůžeš tím lidem. Zachráníš spoustu bližních před nemocemi, před smrtí uštknutím, před rakovinou, před infarktem. Protože z jejich jedu uděláme speciální lepidla na lidské jizvy v srdcích. Hadí enzymy dokážou nakonec zablokovat ty nevhodné rakovinotvorné buňky a já... já konečně najdu to, co hledám. Proteiny jedu, v jejichž složení je recept na dlouhý život. Jenže hadí jed neumí nikdo vyrobit. Mohlo by se mi to podařit, když mi pomůžeš, když mi řekneš všechno, co víš. Rozumíš mi?“ „Ne,“ odpověděla Pajita. Nevěděla, co jsou proteiny a Ježíš v červených sametových trenýrkách z dusného kostela jí nepřipadal zrovna jako příklad hodný následování. Spíš jí ho bylo líto. Takhle si hrdiny rozhodně nepředstavovala. A nechtěla být Ježíš. Chtěla zpátky do hor. Jenže doktor ji přitahoval. Jeho неотřesitelná jistota a víra v sebe sama. Potřebovala se o někoho opřít. Podléhala mu, přestože věděla, že něco nedělá správně, že něco je v nepořádku. A taky se bála o horníka, bála se, že se o něj třeba přestali starat nebo že už nedýchá.

„Chtěla bych zpátky do hor, ráda bych se podívala na svého muže,“ prosila jednou Velkého Michaela. „Ne, nemůžeme ztrácet čas, nemůžeš teď nikam jet. Pan doktor, no ten mamlas, co tě přivezl, ten slíbil, že se o něj dobře postará, tak co, přece je ten tvůj horal v komatu a nic nevnímá.“ „Ale proč nemůžeme ztrácet čas?“ ptala se Pajita, pro niž byl čas stejně nezvladatelný jako španělština. „Protože mi musíš říct úplně všechno, co víš, jinak se nehnu z místa, máš v sobě, nevím, jak je to možné, ale máš v sobě všechny existující vědomosti o všech hadech na světě, nikdy jsem nic podobného neviděl, a kdybych tě teď neměl přímo před sebou, nikdy bych tomu nevěřil. Nesmíš teď nikam jet, dokud mi nepomůžeš zachránit všechny lidi, který to potřebují, do prdele práce!“ „A co hadi?“ tiše namítla Pajita. „Co jako hadi?“ „Kdo zachrání

je?“ zeptala se dívka, ale to už Velký Michael svlékal bílý plášť a odcházel do kanceláře, aby si připravil podklady na další kongres, na který za pár dnů odjížděl.

Když byl Vidal pryč, nikdo Pajitu nehlídal ani ji nijak nevěznil. Velký Michael jí dával malé kapesné, aby mohla jezdit do města, kde se procházela v parku s železnou květinou, nebo jezdila jen tak sem a tam spleť příměstských vlaků a vozila hady, kteří nebyli jedovatí, na místa, o nichž věděla, že je tam může v klidu vypustit, protože najdou dostatek potravy. Tohle dřív v institutu bez Pajity dělat nemohli. Vidal věděl, že Pajita něco podobného potřebuje. Říkal si, že se jí tím trochu uleví, že ze sebe částečně smyje vinu, o níž mu neustále vyprávěla. Trápila se pro hady a on to dokázal pochopit, přestože on sám nepociťoval sebe-menší lítost. Bylo mu to úplně jedno. Nebyla mu ale jedno představa, že by mohla Pajita zničeonic své schopnosti ztratit, nějak o ně přijít, a byl natolik inteligentní, aby si uvědomoval, že kdyby dívku v institutu držel násilím, mohlo by se v její křehké psychice něco o milimetr vychýlit, a on by přišel o svůj klíč.

II.

Pajita na svých nekonečných samotářských výpravách do srdce a na okraje Velkého města postupně začínala chápat, že město je pouze jiná tvář džungle nebo pouště, v níž vyrostla. Nebylo zelené ani hnědé. Bylo šedé. Odstíny betonu v určitém světle připomínaly fádni odstíny šedozele-ného příšeří džungle, zelené barvy království, kde sídlí d'ábel stvořený z vlhka a slizu. A v jiném světle, ve všech těch těkavých molekulách pohybů, nervozity a chvění, město vypadalo jako nekonečné prázdno pouště, před nímž není kam utéct. Rozprostíralo se všude, roztahovalo se až ke konci světa, přepadávalo přes jeho okraje a dotýkalo se všech lidmi nepochopených věcí.

Cítila, jak město miluje kořeny lidí, kteří se v něm usadí na dlouhé generace a svými neviditelnými vlákny, které zapustí do horkého betonu, ho drží po staletí vzpřímené. Na úplném počátku, kdy lidská vlákna ještě

nebyla smotaná do pevného uzlu, bylo Velké město ohavné a shrbené, plné zkažených výparů a stok. Leželo ale na půdě, do níž lidé rádi obtiskovali své stopy, hltali příležitosti a hloubili jámy pro své hroby. Jednou do Velkého města přijdou všichni lidé a ono se stane džunglí i pouští. Jeho okraje bude omývat Velké moře a duše všech lidí se budou mihotat nad ním, ve velkém, modrém prázdnu. Jen hory dělají městu starosti. Jsou stejně velké a pyšné jako ono samo. A byly tady dřív. A ti, kteří město nemohou snést, ti, kteří cítí, že mimoděk zapouštěná vlákna je svazují a škrtí, se mohou na Velké hory na obzoru spolehnout.

Ptákovi tvrdila, že tohle všechno jí možná o městě pověděli hadi. Pták ji ohromeně poslouchal. Nevěděl, co na to všechno má říct, možná to byla pravda, ale on o místě, kde se narodil, takto vůbec nepřemýšlel. Město pro něj bylo prostě místo jako každé jiné a on žádná jiná místa neznal, protože byla strašně daleko. Město bylo planeta sama o sobě, nekonečně se rozpínalo do všech stran a jeho nikdy ani nenapadlo, že by z něj mohl třeba odjet. Přestože se cítil jeho zajatcem, nikdy si to nepřipustil. Jistě, teď když pracoval pro Joa, si mohl koupit lístek na autobus a někam jet. Jenže kam? A proč vlastně? K roztahování křídel a poznávání světa mu bohatě stačil internet. Mohl si najít, co si zamlul, mohl se podívat, kam chtěl, a stálo ho to jeden bolívar za hodinu.

Ale líbilo se mu, jak o městě Pajita mluví. Vzrušovalo ho, jak mluví pomalu, jak pečlivě vybírá slova a navléká je jako korálky a omotává mu je kolem krku. Stejně napjatě poslouchal, když vyprávěla o poušti. Našel si o tom místě, kde se narodila, všechno, co mohl, přestože její vesnice neměla žádné jméno, ale oblast, o níž Pajita mluvila, zhruba určil podle leteckých map. „Pajito, já jsem se na internetu dočetl, že tam máte taky plameňáky, to je zvláštní, myslel jsem si, že žijí v Africe.“ „V Africe?“ podivila se Pajita. „A co je to plameňák?“ Styděla se zeptat taky na to, co znamená Afrika. Pták se usmál a nalistoval si v malém kapesním indiánsko-španělském slovníku *plameňák*. „To je krásné slovo, jako plamen, jsou růžoví, ano, už vím, co myslíš. Žijí v takovém velkém plochem jezeře, má strašně špatnou vodu, nedá se pít, ale oni to mají rádi, mají takové podivné zobáky a cedí pořád tu špatnou vodu, asi v ní něco žije, něco

malého, co jedí, ano, znám to jezero, žije tam hodně hadů, kteří... kteří vyprávějí příběhy o vodě, někdy jsem tam chodila lovit. Skály kolem jsou ploché a odráží se od nich slunce a činčily to zbožňují, hadi taky,“ pracně a pomalu mu Pajita líčila život plameňáků.

Takhle si vydrželi povídat celé dny, celé volné dny bez bolesti hadů, bez zvědavých, vypočítavých otázek doktora Vidala. Pták Pajitu miloval a ona milovala Ptáka. Jenže láska je křehká, láme se stejně jako ptačí křídla o dráty elektrického vedení a Pták se bál navrhnout Pajitě, aby s ním šla do boudy jeho matky a dělala tam s ním věci, na které ve dne v noci myslel od té doby, co ji znal. Neodvažoval se porušit ty poklidné dny plné Pajitiných zámlk. Báł se, stejně jako Vidal, že se něco pokazí a že jeho nenadálé štěstí skončí stejně rychle jako začalo. Ona žila někde daleko. Ve svém vlastním světě. Ten byl zatím ještě poloprázdný a plnil se pomalu minulostí pouště a nemocnice, kde leží horník, přítomností Velkého města, institutu a kluka s dlouhými vlasy, s nímž může o všem mluvit a beze strachu se ho držet za ruku, která nikdy neucukne. Hadi jí ale často tvrdili, že budoucnost není důležitá, učili ji, že mnohem větší váhu má minulost se všemi svými kořeny louhovanými v krvi a hlíně. Hadí vědomí celé věky bojovalo s chladnými vrstvami světa o přežití, proto se víc soustředilo na to, jak vyjít s přítomnou chvílí, a od věcí příštích se s nedůvěrou a štítivě odtahovalo. I proto k Pajitě láska přicházela stejně jako slova velmi pomalu. Cítila ji na dosah, neznala ty pocity, ale možná... možná kdysi dávno, díky hadům, díky jejich zkušenosti veškerého věděla, že jednou se v ní rozevře stejně mohutná, silná a nepoddajná – a ona BUDE jako ta železná květina z parku. Bude zářit a blyštět se do městské noci a nikdo ji nebude moci pošlapat, utrhnout nebo zmačkat. Vidal už jí nebude rozkazovat, protože se bude moci opřít sama o sebe.

Ve skutečnosti ale ze všeho nejvíc čekala, až jí Pták navrhne, aby s ním někam šla, aby s ním dělala věci, které viděla u zvířat, po nichž stejně jako on toužila, ale neuměla si o ně Ptákovi říct, protože je neuměla pojmenovat. „Možná je to stejně jako u zvířat takové období,“ myslela si.

Jednou to období přišlo. Pajita něco vyprávěla a Pták se nevydržel dívat na její nepřesně vykrojené rty a černé řasy. Začal ji líbat v parku na trávě, ve stínu železné květiny. A ona pomalu s rozvahou olízla jeho rozpraskané rty. Ochutnala jazykem jeho ruce, zabořila své malé dlaně do jeho dlouhých hebkých vlasů, omotala si je pevně kolem zápěstí a trochu trhla, aby se mohla nadechnout k dalšímu polibku. Pak na sebe omámeně hleděli. Jako dvě zvířata, jako dvě děti města a pouště, jako sobě rovní ve své náhle objevené prudkosti. Pták ji odvedl na okraj Velkého okraje, kde se mu před několika dny podařilo pronajmout malý jednopokojový byt. Nebyl to byt v centru, o němž snil, ale nechtěl Pajitu přivést do srdce Velkého okraje, protože ji nechtěl ušpinit tímhle světem, chtěl ji pro sebe, nestál o to, aby se dozvěděla, co je Babalu zač, nechtěl, aby se o ni otíraly hadí oči narcos.

Podnájem byl na rozhraní dvou světů – přibližoval se tomu normálnímu, kde se ještě dá přežít, ale protože ležel blízko Velkého okraje, jeho cena byla ve srovnání s cenami v centru pětkrát nižší. Stěny pokoje byly vybledlé a vlhké, ale Pták je zbavil plísně, koupil klubka barevných stužek a připevnil je na zeď připínáčky v pravidelných pestrých řadách. Na zemi ležela zbrusu nová matrace s prostěradlem a pokrývkou z barevných koleček *fuchique*, vyrobených z odstřížků, kterou mu darovala do nového podnájmu dojatá Babalu. Místo skříní dřevěné bedničky od ovoce natřené namodro a v jedné z nich Ptákovy knihy o počítačových programech, které mu koupil Joe. Ze stropu visely velké a složité barevné origami. „Co je to?“ zeptala se ohromeně Pajita. „*Origami*. Papírový skládačky. Viděl jsem je v japonské čtvrti. Jednou v neděli na trhu. Jenže se mi nelíbily, jak byly jako moc mrňavý, a taky nemám rád takový ty zlatavý a kytičkový barvy, co je z nich dělají Japonci. Přišlo mi to, já nevím, umělý. Já mám rád jen barevný věci bez vzoru. Prázdný barvy, víš?“ „Hm,“ poznamenala Pajita. „A jak to děláš?“ „Na YouTube, to je takovej program s videama, je toho spousta, nějak jsem na to narazil, když jsem něco hledal. Různý lidi tam umisťujou návody, jak se to dělá, tak jsem to sjížděl, no a nějak jsem se to naučil, taky jsem si vytisknul ty návody, hele tady je mám!“

Pajita si prohlížela na stěně za matrací zvětšené geometrické nákresy cípatých hvězd, ježatých koulí a do sebe zatočených květin. „To je krásné,“ vydechla. Pták měl strašnou radost, že to řekla, protože skládání a zavěšování origami byla jeho nová vášeň, stejně silná jako internet. Psal o tom Joeovi a ten mu blahopřál a přál si, aby mu nějaké své výtvary poslal leteckou poštou, a slíbil, že pro ně najde ve Státech odbyt, pokud budou skutečně dobře udělané. „Hele, tohle se jmenuje Hvězda Pluto.“ ukázal na šestibarevnou hvězdu Pták.

Pajita na sobě měla stejné jednoduše vybledlé šaty jako při jejich prvním setkání ve vlaku. Ta známá barva dodala Ptákovi odvahy. Nebál se milování. Viděl a slyšel ho doma u Babalu tolikrát, že to pro něj byla stejná rutina jako nakupování nebo umývání podlahy, přestože to sám ještě nikdy s nikým nedělal. V pokoji u Babalu se válely stohy ohmataných porno časopisů, kožené oblečky, a dokonce stříbrná pouta – jediný skutečný Babalin majetek. Znal všechny matčiny figle a oblíbené polohy prostě proto, že se v její boudě nedalo něco neslyšet. Sama Babalu mu jasně vysvětlila, o co kráčí, co všechno při tom lidi pociťují, a svěřila se mu, že ji to stejně i po tolika letech docela baví, když je kunšoft šikovný a myslí při tom taky trošku i na ni.

Pták se bál něčeho jiného. Měl strach, že se potom mezi nimi něco nenávratně změní, že se porouchá ta křehká rovnováha Pajitinych pomlkek mezi slovy, že ji třeba nahradí něco, co se jemu i jí bude později ošklivit... to taky zahlédl u Babalu v boudě. Únavu v očích mužů a obehnaný Babalin úsměv při loučení. „Jenže to je všechno za peníze, říkal si, jde jenom o kšeft, třeba je to bez placení jiné. Nebo taky ne,“ odpovídal si v duchu, plný obav. Pajita ale strach neměla. Zamířila do jeho miniaturního sprchového koutu a cestou si vysvlékla šaty a odhodila je na podlahu. Pouštěla si na své drobné, hubené tělo střídavě horkou a studenou vodu a pečlivě si drhla mýdlem každý kousek kůže. Pták odhrnul plastový závěs a pozoroval, jak se jí kapky vody rozstříkují po snědých zádech a svalnatých nohou. Pak sprchu zastavil. Díval se na její široká záda, malé špičaté bradavky, po nichž stékala voda, a mírně vystouplé břicho, které by nevyfotili v žádném módním časopise, protože příliš připomínalo

vystoupí bříška afrických dětí. Pohladil ji po tváři. Přejel prsty po víčkách. Pajita po něm všechno opakovala jako v nějaké legrační dětské hře. Pak přehopkala po špičkách k nové matraci. Sedla si rozkošnický a natáhla nohy na barevných dlaždicích, které Pták před dvěma dny umyl. Zrychleně dýchala a blaženě se usmívala. Pták ji pomalu zatlačil do dvou velkých polštářů. Pajita si pomyslela, že by si asi měla spíš kleknout a vystrčit na Ptáka zadek, ale nechala ho, ať si s ní dělá, co se líbí jemu. Každý z nich věděl, o co jde, i když se ani jeden s nikým nemiloval. Sex ale znali oba důvěrně. Pajitini rodiče spali s dětmi v jedné místnosti a její matka si klekala na všechny čtyři a vystrkovala zadek nejen na otce, ale taky na své hladové děti.

Pták jí odhrnul vlasy z čela a zavřel oči. Pevně ji chytil za ruce a nalehl na ni. Pajita ostře sykla. Zdálo se mu, že na něj zasyčel Haré, o kterém mu tak často vyprávěla. Omotala jeho tělo svou chladivou měkkou kůží, byla hebká, tak nekonečně, závrtně hebká, že se mu udělalo mdlo, padal do jejího měkkého chladu, rozpouštěl se v něm a ona syčela rozkoší, přestože se jí zdálo, že je to ona, kdo někam padá. Chvilími se Ptákovi před očima míhaly tváře všech šklebících se blondýn z porno časopisů a jejich těžké silikonové prsy mu zakrývaly výhled na Pajitiny panenské bradavky. Nechtěl z ní nikdy vystoupit. Nechtěl už nikdy nebýt součástí téhle dívky-hada. Když se blížil k vrcholu, Pajita, jako by přesně věděla, že ta chvíle přichází, sebou trhla a vyklouzla z něj. Chytila pro své dětské rty jeho trochu moc buclatý úd a spolykala všechno semeno. Znova, jako by všechny smysly měla v jazyce, s ním kmitala po Ptákově předkožce. Sála z něj sílu, kterou cítila a kterou potřebovala, chtěla z něj vysát všechno, co věděl a uměl. Všechnu jeho rozhodnost a inteligenci. Všechna slova, která neznala, všechno, co byl a ona ne. Pták se prohnul do oblouku a jeho dlouhé černé vlasy se uvolnily z gumičky a rozprostřely na bílém polštáři jako vějíř. Když z něj Pajita vysála všechno, co mohla, začal ji líbat. Toužil dostat zpátky, co spolykala, nořil svůj jazyk do zbytků semene a slin, líbal ji dlouho, bolely ji rty a nemohla popadnout dech. Konečně ji pustil a zůstal tiše ležet. A ona cítila, že už může klidně umřít. Někde v poušti, o níž si mys-

lela, že v ní složí kosti stejně slabá jako na začátku, stejně bezmocná jako hadi na Vidalově háku. V duchu si klekla na kolena a prosila je o odpuštění.

Haré

Konečně je připravená mě vyslechnout. Ted' na chvilku usne, po milování lidé vždycky usnou a jejich sny jsou v té chvíli prostupné jako průzračná voda teplého moře. Vklouznu za ní a konečně s ní promluví.

*„Zdravím tě, Pajito, dívka z chladné pouště,“ řekl Haré. „To jsi ty, Haré, taky tě zdravím,“ odpověděla ve snu Pajita. „Musíš sebrat sílu, kterou jsi ted' získala. Musíš odejít z institutu. Potřebuju, abys to udělala co nejdřív. Potřebuju, aby se Velký Michael rozrušil a aby přestal být ve střehu. Odejdeš a už se tam nikdy nevrátíš, jen tak ti můžeme prominout,“ rozkazo-
val Haré. „A co lidé, kteří se mohou díky vašemu jedu uzdravit?“ přemýšlela ted' Pajita a nevěděla, proč se ptá Vidalovou otázkou. „Není blízko žádného objevu, Pajito. Nemůže najít žádný tajemný recept na náš jed. Prostě proto, že na to chce být sám. Ctižádosti má spoustu, je slavný a arogantní, ale to je všechno. S nikým na tom svém novém objevu nespo-
lupracuje, protože se bojí, že by přišel o prvenství a že by se prozradilo, co všechno o hadech víš ty. A hlavně to utrpení hadů mu kalí důležité věci v podvědomí, které musí při velkých objevech zůstat čisté, neposkvrněné. Chce po tobě nesmyslnou spoustu informací, ale neví co s nimi. Chce ode-
bírat pořád víc a víc jedu nejrozumnějším druhům, provokovat nebo usměr-
ňovat jeho tvorbu elektrickými šoky, silným světlem nebo tím, že nám sype do očí kyselinu a zkoumá, jak na tvorbu proteinů působí slepota. Žaživa nám implantuje do mozku elektrody a důležitě si zapisuje, jak to ovlivňuje ‚chemickou komunikaci‘, o které ví jenom to, že existuje, ale neví, jak funguje, a hlavně v tom nevidí žádnou souvislost, nevidí cestu ven ze spleti, z té složitosti našich vjemů. Nejde mu o lidi, jde mu jen o slávu. Až přijde na to, že na nic nepříjde, potom dopadneš stejně jako my. Odhodí tě, možná tě i zabije, aby se nikdo nedozvěděl, že selhal*

a jakým způsobem. Možná že až tě zabije, tak použije tvé tělo stejně jako naše mrtvá těla k pitvě, aby se dozvěděl, jak vlastně fungoval tvůj mozek.“

Haré udělal dlouhou pomlku a připlazil se k Pajitě blíž. Svinul se do mohutného klubka vedle jejího břicha. Pajita se ho dotkla, přejížděla zamyšleně svými malými prsty po jeho chladivé kůži. „Já nevím, Haré, pořád o tom přemýšlím, jestli jsem jedna z vás, nebo kdo vlastně jsem?“ zeptala se po chvíli. „Nejsi jedna z nás, nemůžeš být jedna z nás,“ ohradil se Haré. „Příliš dlouho jsi nám ubližovala, abys pomohla lidem, ale my chápeme, že jsi neměla příliš na výběr, chápeme, že není možné volit zvířata, když si myslíš, že zachráníš člověka, ale jedna z nás nejsi. Možná nám rozumíš, víš o nás spoustu věcí, naše mysl se kdysi protnuly, ale to je všechno,“ vysvětloval jí trpělivě Haré. „Byla jsi dlouho jako loutka, nešlo s tebou mluvit. Vidalovo odhodlání bylo silnější než moje volání, ale dnes jsi překročila určitou hranici, už nejsi dřevěná panna přivezená z džungle pro pobavení slavného vědce. Jsi zamilovaná. Konečně vnímáš sama sebe. Ted' se musíš rozhodnout, jestli mi pomůžeš, to je všechno.“

Had začal obtáčet Pajitino tělo. Dělal to zrůdně pomalu, jako by u toho už zároveň dokořán rozevřel své lícní svaly, polykal a soukal ji do sebe. Pajitě se zdálo, že se opět propadá do bezčasí, které tak dobře znala, když se ráno probudila a třeba hodinu zírala bez jediného pohybu do bílé stěny. Cítla, jak ji hadovo tělo svírá v mohutných, hebkých kleštích. Stačila ještě jedna otočka, a přestane vnímat svět, přestane dýchat a bude po všem. Cítla, že ta chvíle rozevívá svá ostří, a nechtěla, aby Haré stiskl naposled. Pohládila ho, ale on svůj stisk nepovoloval, najednou jí bylo jasné, že to znamená jen jedno. A ona se musí rozhodnout. Ještě nikdy se nemusela rozhodovat, vždycky někdo někde rozhodl za ni. Haré čekal. Tiskl její svalnaté drobné tělo a Pajita se začala strachy potit. Nakonec řekla: „Co mám udělat, Haré?“ „Prostě zmizíš,“ přikázal had.

III.

Pták se na ni dlouho díval. Spala, ale víčka se jí chvěla. Ležel opřený o lokty vedle ní a hltal její spící obličej, jako by ho viděl poprvé. Mezi

očima se jí dělala dlouhá kolmá vráska, která se teď neznatelně prohloubila. Najednou Pajita začala přerývavě sípat a zprudka otevřela oči. Třeštila je na Ptáka a ten se musel zeptat: „Co se stalo, co se ti to zdálo?“ „Haré. Mluvila jsem s ním. Poprvé. Dřív to byl jediný had, s nímž jsem nemohla mluvit, a nevěděla jsem proč. Ted' mi přikázal, že musím odejít z institutu. Musela jsem mu to slíbit, jinak by mě uškrtil, ale nakonec jsem mu to vlastně chtěla slíbit. Má pravdu, nemůžu tam zůstat a pokračovat v tom, co tam dělám, už nemůžu. Nechci to dělat a Haré si myslí, že je to stejně k ničemu, že doktor Vidal prý na nic nepřijde.“ „Aha. To ti řekl Haré ve snu?“ ujist'oval se Pták. „No jo, tak to asi bude pravda, že jo,“ podotkl a v jeho hlase nezazněla vůbec žádná ironie. Zvykl si na Pajitiny příběhy a připadaly mu stejně pravdivé jako jeho vlastní virtuální realita, které dával přednost před skutečností Velkého okraje.

„Poslyš, ale jak to chceš udělat? Ty si myslíš, že tě ten tvůj Velkej Vidal jen tak nechá frknout, když tě podle všeho setsakramentsky potřebuje?“ „Co je to setsakramentsky?“ zeptala se Pajita tiše. „To je jako že ještě víc než moc,“ vysvětlil Pták. „No budeš se teda asi muset někam hodně dobře schovat, že jo, ale kam sakra...? – Počkej, možná, možná někam, kde ho ani nenapadne tě hledat. Nejdřív určitě půjde do té džungloidní nemocnice, protože si bude myslet, že jsi mu zdrhla za horníkem v komatu.“ „Tam jsem taky chtěla jít,“ špitla Pajita. „To je ale blbost, navíc všude v džungli jsou narcos. „Ti jsou přece tady, ne?“ podivila se naivně Pajita. „No jo, ale v džungli jsou jiný, ještě stokrát horší, protože navíc věřej v revoluci. Nosej zelený maskáče, obchodují s těma našima a pak nakupují zbraně stejně jako tyhle městský, akorát když s nima střílejí do federálů, myslej si, že je to správný, protože takhle zavedou rychleji komunismus, to je jako že bude spravedlnost pro všechny chudý lidi. To ty naši si myslej, že si prostě nahrabou prachy.“ „A nezavedou spravedlnost pro všechny?“ udiveně se optala Pajita. „No to teda dost pochybuju! Ti jejich kápoové podle toho, co jsem slyšel, si žijou ve stejným přepychu v barákách s bazénama na rančích poschovávaných v pralese a podle všeho žádnějm chudejm nikdy nic z těch svejch kšeftů nepřihráli, akorát

nutěj vesničany, aby jim odváděli své děti jako vojáky," uzavřel to Pták. „Takže tam jít asi nemá cenu.“ „Ne, to teda nemá. Vidal je s narcos hodně zadobře! Ale počkej, já vlastně slyšel u Babalu v boudě, povídal jí to jeden Joãu v podržtaška, že prej Vidal už přehání, že se v poslední době fláká a sere jim na jejich dohody se zvířatama, takže možná jsou na něj naštvaní, to by nebylo tak špatný," zamyslel se Pták a usmíval se, jako by právě vyřešil nějaký hodně těžký softwarový zádrhel.

Pajita ale nic nechápala, vůbec nevěděla, o čem mluví. „Jak to, že je doktor Vidal s narcos zadobře? On je přece doktor, ne?“ „No to je doktor, to jo, akorát víš, on tady kdysi vyrostl stejně jako já. To je teda místní báchorka a já nevím, co je na ní pravdy, ale povídá se, že prej Velkej Vidal a Širokej João spolu chodili do školy, kterou tady kdysi měli karmelitáni. A jak skončili základku, tak mladej João po svém tátovi převzal kokainový kšefty a Vidal začal žít ze smrti," otrásl se odporem Pták. „Jak ze smrti?“ nechápala tu větu Pajita. „Proto se mu říká Archanděl Gabriel, ne jak jsi slyšela v institutu, že je to kvůli jeho přisnosti, ale ve městě asi povídačky z Velkého okraje nikdo nezná," pokračoval Pták. „Když byl hodně mladej, kradl na tom hřbitově, no na tom, jak jsme onehdá seděli, pamatuješ? Jak má vedle hřbitovní zdi ten bílejší kostel, co se tam zjevuje svatá Lelujá," Pajita kývla „Kradl prej mramorový desky a sošky z náhrobků, pak je vyčistil a znova vyhledal a prodával je, pak je zase ukradl a tak dokola, říká se, že si za to zaplatil studia. Já ti ale nevím, jestli je to pravda, moc se mi nezdá, že by to tak vynášelo, ale je fakt, že kdysi si lidi nemohli dovolit pravej mramor a že to stálo majlant, a zároveň podle jakési pověry, když nemá mrtvej na hrobě kousek pravýho italskýho mramoru z dovozu, tak nemá v nebi klid. Co já vim, jestli je to pravda?! Spíš si myslím, že to byl prostě kámoš Širokýho Joãa, sice se dali každej na jinou specializaci, ale pekli spolu dál, podle mě si studia zaplatil tak, že prostě dělal Joãovi kurýra. Bylo to výhodný, když studoval vysokou, měl přístup k jiný vrstvě lidí, a to se Joãovi hodilo, rozšířil si klientelu. Podle mě to bylo spíš takhle nějak. Jistý je, že kšefty spolu maj doted', hlavně přes Archanděla prej pašujou vzácný ohrožený zvířata do Států pro soukromý pracháčský zoo.“

„Zoo?“ podivila se Pajita. „Jo, to je takový smradlavý vězení pro zvířata, možná se tam můžem někdy kouknout, ale radši ne, byla bys ještě smutnější, než seš. Tady je velká městská zoo, ale každé hlavoun chce mít vlastní, říká se, že Velkej João má doma bílýho sibiřskýho tygra. No ale největší hit jsou prej černý mamby a jedovatí hadi vůbec. Když si na internetu naťukáš do vyhledávače *dovoz hadů*, vyjede ti fakt hodně divnejch odkazů.

Hele, napadá mě, že bych tě moh unést! To je tady docela bezpečnej způsob, jak zmizet,“ navrhl Pták. Byl tím nápadem sám úplně ohromený. Vyskočil mu v hlavě jako nějaký rozjívěný skřítek. Mohl by Pajitu unést. Jenže kam? Na okraji Velkého okraje to nebylo moc bezpečné, tady ho znali jako nájemníka malého bytu, jako syna Babalu, ale v srdci Velkého okraje, kam už nesahala ani moc Širokého Joãa, tam kde teď zapustily kořeny dva největší kartely vyhnané ze severní hranice země, možná že tam by Pajita byla v bezpečí. Byl si jistý, že Vidal je celkem malá ryba, která organizuje pašování vzácných zvířat a občas nějaké to kilo koksu v žaludcích hadů, nebo naivních vědkyň, nebo hipísáků, stejně jako to dělal João. Nájemné vraždy, únosy podnikatelů, mrtvolý rozpuštěné v kádích s kyselinou a řezání hlav pro výstrahu – tohle všechno se dělo o kousek dál. Tam by se Pajitu nikdo neodvážil hledat. Jenže odváží se on ji tam schovat?

Pula u smradlavého Huga

I.

Pula nasedla do taxíku a pro jistotu vytáhla z kožené kabelky svůj malý, ohmataný revolver a zatočila s ním v prstech tak, aby to taxikář dobře viděl ve zpětném zrcátku. Nestála o to, aby ten týpek s řídkým knírkem v kožené ocvočkované bundě a s očima, v nichž si pitomost třásla srdečně rukou s chlípností, někde v tmavém rohu zastavil a pokoušel se ji obrát. „Vy jste Kubánka, že jo, se to hned pozná, máte takovej ten hladoučkej akcent!“ snažil se taxikář o konverzaci a potěšen svým postřehem lehounce mlaskl. „Ne, Číňanka, ty blbečku,“ odpálkovala ho Pula v duchu, ale nahlas se chladně zeptala. „Znáte tuhle adresu?“ Podala mu zmačkanou vizitku, s níž si asi půl hodiny nerozhodně pohrávala a skládala ji do čtverečku a potom zase do obdélníčku. „Samboá číslo šest?“

„No to bude někde, jak je institut, kousek od univerzity, ale divný je, že tam nemáte, jakej je to vchod, ale možná to bude samostatnej barák, že jo?“ ujišťoval ji taxikář. „Jo. Je to samostatnej barák, jasně,“ přikývla Pula a odfoukla si nervózně vlasy z čela. Bylo lepší, aby si taxikář myslel, že ví, kam přesně jede, že se tady trochu vyzná. Jenže ona nevěděla, kam jede, a ani vlastně moc nevěděla, proč chce jet na adresu, kterou jí dal ten neznámý chlapík na letišti. Jenže když matka odjela, tak na něj Pula začala myslet. Vybavovala si přesně tu hladce oholenou, jemnou tvář a dokonce vůni drahé kolínské Heno. Zněl jí v uších jeho hlas, těžký jako nějaký omamný kouř, uklidňující jako hedvábná látka.

Pula se vyznala v lidech, protože kdyby to neuměla, nemohla by dělat, to co dělala. Nemusela lidi dlouho poslouchat, aby věděla, co jsou zač. Ostatně neřešila jejich problémy, ale jejich zločiny. Uvědomovala si, že je to její profesionální deformace, ale nemohla si pomoci. Podívala se na člověka, a přesně věděla, o koho jde. Proto byla tak dobrá v tom, jak dokázala na letišti vyhmátnout lidi, kteří vezli něco zakázaného. Poznala

je, jako by vydávali nějaký specifický pach. Bylo to ale mnohem méně záhadné, než se jejím ne tak úspěšným kolegům zdálo. Pula si prostě dokázala všimnout spousty věcí. Když měl chlap ve skvěle padnoucím obleku příliš vypracované svaly na krku, když holka ve značkovém elegantním oblečení měla špínu za nehty a stopy po čerstvě ostříhaných dredech nebo když babička nad hrobem nechtěla dát z ruky svou berlu. Prostě měla cit pro detail, když ji něco na obrazu lidí rušilo, nechala je vystoupit z fronty při odbavení a většinou se nespletla. Její matku ale bohužel odhalil začínající stážista z jiného letiště.

Vzala si na odpoledne volno, oznámila, že po výsledku své vlastní matky je úplně grogy a že si chce prohlédnout Velké město. „Ohhh, to si teda nenech ujít, hlavně si zajed’ na Velký okraj, tam jsou hlavní historické památky, ale radši si vezmi tadyhle ten kalašnikov,“ posmíval se Cassini. „Jdi do prdele, já si prostě jen chci dát chvilku voraz, no, zajedu do nějakýho shoppingu, do Starbucku na kafe, a neškleb se tak, debile, já vim, že Starbuck máme na letišti, ale v shoppingu aspoň není nablízku ten tvůj nechutně odpočínutej, opálenej ksicht,“ řekla Pula a odkráčela. Cassini, který se právě vrátil z dovolené v Karibiku, se hladově díval na její odcházející pozadí. Pula ještě pořád myslela na Huga. Nedokázala si ho nikam zařadit. Nehodil se do žádné kategorie lidí, které tak ráda na letišti špehovala. Všechno na něm ladilo, ale ne příliš, a uklidňující dojem, jaký na ni udělal, ji mátl. Rozhodla se, že tomu přijde na kloub. Dá si s tím chlapíkem, s tím příjemným, vyžehleným bonbonkem aspoň kafe. Třeba přijde na jiné myšlenky a nebude muset tolik myslet na mámu.

Neměla strach jet v neznámém městě na neznámou adresu a setkat se s úplně neznámým mužem. I tohle brala jako součást své profese. Měla výcvik u federálů. U mezinárodní organizace federálů. U slavné, fantastickými historkami opředené MFF. Několik měsíců se u nich učila, jak správně uchopit hlavu člověka (ne, žádné cvičné figuríny se nepoužívaly), jak na ni co nejrychleji nasadit igelitový pytlík a držet, dokud dotyčný neřekne všechno, co ví i neví, jak ve správném úhlu natočit vyslýchanému varlata nad zapalovačem a jak sníst na povel vlastní

zvratky. A když ji někdo ve tři ráno vzbudí a vyžene na cvičák křičet z plných plic heslo „Jsem neúplatná jako smrt“, nic to s ní neudělá. Federálové byli sekta, mezinárodní policejní sekta, specializovaná na boj s narcos, do níž se Pula po studiích a základním výcviku rozhodla vstoupit, protože v policejní šeptandě byl příslušník téhle skupiny automaticky považován za poloboha. Byla to prestiž, záruka rychlého postupu, protože kdo vydržel a absolvoval jejich výcvik, mohl pak být užitečný každému. Pula se přihlásila z čiré ctižádosti, a kdyby znala Velkého Michaela nejen z matčina vyprávění, bylo by jí úplně jasné, že po něm zdědila prudkou povahu, sklon k častému používání sprostých slov, cynismus, inteligenci, ale především chorobnou ctižádostivost. Pula chtěla vyniknout, chtěla být stejně dobrá jako její matka, stejně uznávaná jako její nevlastní otec Paulo, ale hlavně chtěla být ze všech nejlepší jako Vidal. A ženy neměly v její profesi při běžném postupu moc šancí to skutečně někam dotáhnout. Znala limity úřednické mašinerie. Musela tedy přelstít toho neviditelného molocha, kterému trvá staletí, než přehodnotí některé věci jako například pohlaví. Musela na to jinak, a proto se zapsala do nejdrsnějšího a nejprestižnějšího nadnárodního uskupení federálů. Od té doby brala život tak trochu jako počítačovou hru. Nic jiného jí nezbyvalo. Byla odhodlaná a výkonná, násilí ji děsilo, ale patřilo k její profesi asi jako pach krve a výpary z žaludku k povolání chirurga. Navíc adrenalin téhle hry nebyl srovnatelný s žádným jiným vjemem v životě. Nic nemůže nahradit pocit, že vám v kabelce leží revolver a vy s ním umíte zkurveně dobře zacházet.

Při první akci, do níž byla Pula nasazená, byla honička s narcos, kteří se pokusili unést člověka, jehož Pula na letišti vyhmátla. Byl to nějaký zadlužený chudák a měl v žaludku tři prezervativy narvané kokainem a hrozilo, že se ho narcos pokusí odpravit ještě předtím, než začne mluvit. Akce se sice podařila, narcos se do nemocnice nakonec nedostali, ale chlap jak uslyšel střelbu z chodby, zkolaboval. V hrůze, že jsou to narcos, se pokusil z pokoje dostat. Jak sebou prudce pohnul a vyskočil z postele, praskl jeden prezervativ, který z něj ještě nedostali ven, v hrozných bolestech se zhroutil a během hodiny zemřel na otravu.

Pula viděla jeho prosící obličej, slyšela jeho poslední chroptění a zařekla se, že už nikdy nebude cítit lítost nad žádným překupníkem, nad žádným nadháněčem, nad žádnou sviní. Poprvé si uvědomila, že dělá něco skutečného, žádnou fiktivní hru na slepou bábu s neviditelnými pašeráky na letišti.

Najednou jako by někdo její život osvítil silnou lampou. Všechno bylo výrazné, rychlé a nesneslo to odkladu. Od té doby byla práce její součástí a nikdy se od ní nevzdálila ani na vteřinu. V dlouhých obdobích, po nějakém podobném zátahu, kdy se musela uklidit do Evropy nebo na nějaký asijský ostrov, změnit účes nebo podstoupit drobnou plastickou operaci, v těchto obdobích co nejvíc četla, pouštěla si filmy a studovala různé přízvuky španělštiny. I proto ji federálové vzali. Měla díky Paolovi celkem slušné lingvistické vzdělání a jazyky ji zajímaly. Navíc byla bilingvní, s mámou mluvily kubánskou španělštinou a s Paolem anglicky. Nebyl pro ni problém dokonale napodobit hantýrku z mexických slumů nebo mluvit jako portorikánská vesničanka. Teď ale musela dokončit tu akci s mámou a potřebovala si zaměstnat hlavu a vjemy něčím jiným. Dovedla to jedinečně tak, že si vymyslela další akci.

Taxikář najednou zastavil. Pula přistihla sebe samu při nepozornosti a pomyslela si, že je už opravdu unavená. „Kolik jsem dlužná?“ zeptala se automaticky. „Dva bolívary, slečno,“ uctivě se zazubil taxikář a bylo vidět, že ji chce mít co nejrychleji z krku. Pořád se nevěřícně díval na velký dům, u kterého zastavili. „Opravdu je to tady?“ ujistil se. „Jistě,“ řekla Pula a pomyslela si, že to začíná být dostatečně zajímavé, aby se přestala alespoň na chvíli zabývat tím, co právě teď dělá doktorka Linda Valparaísová.

Zazvonila a pozorně si prohlížela vchodové dveře. Odhadovala, kde jsou umístěné kamery, jak dlouho by jí trvalo, kdyby měla utíkat od branky, a jestli by přeskočila velký dřevěný plot. Dům byl krásný a zároveň vypadal hodně podivně. Spíš jako nějaký šamanský příbytek. Měl na dveřích připevněnou kůži tapíra a na předzahrádce byly z kamínků udělané jakési podivné barevné mandaly. Pak se ozval v bzučáku Hugův

hlas. „To jste vy, pojd'te dál, prosím.“ Dveře se automaticky otevřely a Pula vešla.

II.

Hugo nemohl uvěřit tomu, že tu dívku doopravdy znova vidí a že ji přitom zároveň „nevidí“. Bylo to ale tak. Neviděl ji. Závrať se nedostavila a ona skutečně stála mezi dveřmi. „Jsem, jsem strašně rád, že vás vidím,“ soukal ze sebe ohromeně Hugo. „Já jsem taky vážně ráda,“ odpověděla Pula a trochu se usmála. Hugo ji zavedl na prosklenou verandu v prvním poschodí, usadil ji do velkého, pohodlného ušáku a šel uvařit kávu. Když před ní postavil kouřící hrnek a ona opatrně usrkla, prohlásila. „Sorry, ale nemáte něco silnějšího, chutná to jak vývar z deštníku.“ „Jak vývar z deštníku?“ zasmál se Hugo. „No, to se tady asi neříká, to prej používala moje kubánská babička, je hrozně slabý to vaše kafe.“ „Jistě, hned jsem tady. Dám tam víc lžiček kávy, já normálně kávu nepiju, mám radši čaj.“ „Zelený?“ zeptala se Pula. „Ano, zelený,“ potvrdil Hugo. „Ten mám ráda taky, akorát mě po něm bolí žaludek, protože ho musím mít stejně jako kafe pořádně silnej,“ vysvětlila a pohodlně se uvelebila v ušáku.

Když se Hugo vrátil se silnější kávou a Pula mu ji tentokrát pochválila, nevěděl co dál říct, a tak se zeptal: „A jak dopadl ten výslech vaší maminky?“ Pula si povzdychla. „To bych taky ráda věděla, anebo možná radši ani nevěděla. Je to složitý, já ani nevím jak začít, a tak to radši nechme, jo?“ „Jistě, určitě, jak chcete, promiňte,“ omlouval se rychle Hugo. „A nemohli bychom si třeba tykat, když už jste mi udělal pořádný kafe?“ navrhla drobná dívka s tváří, která Huga rozněžňovala a zároveň v ní rozpoznával hodně ostré stíny. Byla to skutečná tvář. Nebylo v ní pochyb o vlastní podstatě, o směru cesty, žádné pocity napůl a výraz, jehož rysy jsou celý život váháním rozmazané a jakoby jen zlehka načrtnuté. „Řekněte mi něco o sobě! Víte, bude to znít příšerně drze, ale vlastně když se tak na vás dívám, tak jsem přijela, protože se mi líbíte, něco ve vás mě uklidňuje. Kdybyste mě na letišti neoslovil, tak bych to

s mámou vůbec nezvládla, když o tom teď tak přemýšlím. Už dlouho na mě nikdo neudělal takový dojem jako vy," přiznala se Pula. A byla to pravda. Co se týkalo mužů, už to nebyla ostýchavá čtenářka detektivek, která si vystačí s jedním milencem. Brýlatý přítel z univerzity si otevřel advokátní praxi a Pula se s ním začala pekelně nudit.

Když začala pracovat na letištích, měla velmi nepravidelný život, bydlela pořád napůl v hotelu a někdy se přistihla, že ji muži, kteří ve své podstatě nejvíc touží po stálých rituálech, na něž se můžou u své partnerky spolehnout, neberou vážně. Ne že by u nich neměla úspěch, byla po matce i Vidalovi zajímavá a spousta mužů po ní opravdu toužila nebo s ní chtěla sdílet byt. Jenže Pula začala být po určitém čase nervózní z toho, že nechápou, co že to vlastně dělá, že to nechtějí pochopit. Cassini jí doporučil, aby si vzala policajta, nebo aspoň soudce, kteří by přesně věděli, o co v její profesi vlastně kráčí, protože popravdě řečeno to nešlo normálními lidem vysvětlit. Jenže policajti a soudci si zásadně brali kadeřnice, učitelky výtvarné výchovy nebo překladatelky. Většinou proto, aby pak zůstaly s dětmi doma a příliš se jich nevyptávaly. „Nikdy jsem neviděla policajta, natož federála, kterej by si vzal policajtku," oponovala Cassinimu. „Popravdě řečeno, já taky ne," povzdechl si Cassini a ukousl si z hruškového koláče, který mu do práce přichystala jeho žena – zdravotní sestra.

„Omlouvám se, že na to jdu tak zhurta," rozpačitě poposedla v křesle Pula. „Jenže já dělám drsnou práci a nikdy nevím, kolik času vlastně ještě budu mít nebo mám, takže když se mi líbíš, tak ti to prostě chci říct a hotovo," umíněně nakrčila čelo. „Vždyť jsem to byl já, kdo vás, tedy tě oslovil a dal ti vizitku, takže dekóru je tím pádem učiněno zadost, tím se netrap," uklidnil ji pobaveně Hugo. Měl pocit, jako by s ní vyrostl, jako by se s ní cákal nahatý pod zahradní hadicí ve školce, jako by se s ní často hádal a usmířoval, jako by s ní žil na říčních ostrovech a lovil pro ni ryby, jako by spolu pletli svetry v horách, lovili zvěř a nekonečné zimní večery si četli navzájem stohy knih a vařili si spolu těžká, nezdravá jídla. „Jsi moc krásná," řekl prostě. „Ty taky," přitakala Pula. „Zajímal by mě ten

tvůj dům. Například proč máš na dveřích tu kůži, chudák tapír! A ty mandaly na zahradě, co to je?”

Hugo se smál. „No, to je na radu jednoho kamaráda. Poradil mi, že ze sebe mám udělat záhadného městského šamana, aby si lidi mysleli, že ovládám *macumbu*, přinejmenším,” vysvětloval. „Aha, ty černošský rituály, na Kubě se tomu říká jinak, sakra, ale nemůžu si vzpomenout jak, máma by to věděla...” při pomyšlení na matku a na to, co teď asi právě dělá, se jí udělalo trochu nevolno a radši si rychle usrkla kávy. „A proč jako máš ze sebe dělat záhadu? Co vlastně děláš?” „Já jsem obyčejný doktor, rodinný lékař, mám svoji ordinaci, ale před časem se mi stala taková věc...” a Hugo jí vyličil celý zapeklitý příběh s hadí písní a to, jak ho trápí vidiny. „A mě taky *vidíš*?” zajímalo Pulu. „Ne. To je právě geniální, tebe prostě nevidím. Chci ti říct, že nejenom, že se mi strašně líbíš, navíc s tebou nemám závratě a netrápí mě to co normálně.” „Aha. Tak to je fajn,” zkonstatovala spokojeně Pula. Měla opravdu radost, že je Hugovi takhle platná. Navíc si celkem zřítně říkala, že to možná bude první muž, který s ní vydrží prostě proto, že je na ní takovýmhle podivným způsobem závislý. Pak se zamyšleně podívala přes sklo verandy.

„Co je to támhle za budovy? Jak je tam to palmové stromořadí?” zeptala se. „To je univerzita?” „Ne, ne, univerzita je kousek dál, odsud není vidět, tohle je Hadí institut, přesněji Institut doktora Vidala,” vysvětlil Hugo. „Cože?” vyskočila Pula, jako by jí někdo zatleskal u hlavy. „Cože, opravdu? To není možný, to se mi snad jenom zdá, to je fakt neuvěřitelný,” povzdychla si Pula a zkontrolovala revolver v kabelce. Raději ale nic nevysvětlovala, rozloučila se s Hugem a vyrazila do institutu. Věděla však, že tady není naposled. Věděla, že k Hugovi patří, že jeho dům už nikdy neopustí, že se sem bude vracet, kdykoli bude moci, že s Hugem chce mít společné „duchovno i tělesno“. Tak jak jí to doporučovala její matka společně s Elle.

Ptákův plán

Ptákovi bylo jasné, že nemá moc času. Pajitin sen mu připadal jako neodkladný úkol, měl dojem, že pokud neuskuteční co nejdřív svůj plán s únosem, Pajitu ztratí. Nechal ji ve svém pokoji a slíbil, že se vrátí co nejdřív. Vydal se klikatými uličkami beze jmen směrem k Babalině boudě. Šel asi hodinu a cestou viděl známé sousedky – stařeny se žlutými zbytky zubů posedávat na hliněné zemi před chatrčemi, děti cákající se v nazelenalé louži a všudypřítomné hlídky narcos ve sportovních soupravách s pistolemi ležérně zastrčenými za teplákovou gumu. Nikdo si ho nevšímal. Všichni si hleděli svého. Pták šel tím správným krokem, ani ne moc rychle, ani ne moc pomalu, a když někoho míjel, nezdravil, jen lehce pokýval hlavou ze strany na stranu. Když dorazil k Babalu, zaškrábal nehty na stěnu boudy, kde byla postel. Smluvené znamení, že přišel domů. Babalu ale nepracovala. Seděla za stolem, kouřila a četla si roztrhaný komiks o králíkovi Sumpim.

„Ahoj, mami!“ pozdravil ji Pták. „No těbůh, drahoušku, to je dost, že taky přijdeš svou ubohou matinku někdy zkouknout. Dělal jsem guajábovou marmeládu, dáš si?“ „Ani ne, mami, mám takovej problém, potřebuju někoho dobře schovat, nejlíp v srdci Velkýho okraje.“ „To ať tě ani nenapadne, doprčic, hochu, kdes byl celý ty měsíce, že nic nevíš?“ vyjela na něj Babalu. „Pracoval jsem, mami,“ řekl dotčeně Pták. „No jó, tady se ale taky docela pracovalo! Hergot, víš co teď musím odvádět prachů, málem už ani nemám na jídlo. Platím Joãovi a teď ještě těm cizáckejm zmrdům,“ rozčilovala se Babalu. „Jako těm novejm?“ „No a komu jinýmu, obsadili to v srdci všecko sakum pikum a začínaj se pěkně roztahovat, ti garantuju, že za půl roku se João pěkně popakuje, nebo přijde o kejhák, protože nemá na takovej arzenál, ani na ten malej opancěrovanej tank, co v něm jezděj oni,“ řekla a odklepala popel z cigarety do plechovky od sardinek. „No jasně, možná, ale já teď musím schovat jednu holku, víš,“ trval na svém Pták a poprvé matce vyprávěl o Pajitě. „Hm, zajímavý, zla-

tíčko, fakticky moc zajímavý, láska jako trám, koukám... to ti moc blahopřeju, ale jak ji chceš schovat v srdci Velkýho okraje, to bude kurvaže problém. Máš ale recht, že João bude nejspíš chtít tomu doktorovi píchnout, to jo. Jenomže pronajmout si boudu v srdci Velkýho okraje není jen tak, tam je to nahrubo! Tam už zbyli jenom ti, co maj kalašnikovы, granáty, a ještě nějaký ženský, co je tam nechali se stánkama s jídlem. Taky musej něco žrát, že jo, hovada, no ale ty ženský jsou zároveň i na sex... a ještě počkej... hele, nech mě přemejšlet, kdo tam zbyl a kdo by ti moh nějak pomoci, no jo, vlastně! Ale to, kurva, rači ne..." odmlčela se Babalu a potáhla ze zbytku cigarety.

„Počkej, kdo? Jak ne! Proč ne?“ nechápal Pták. „Ale ještě tam žije takovej chlápek, ale to by nemuselo dobře dopadnout, zapomeň na to, ta holka si bude muset nějak pomoci sama, ty se radši pakuj, odkuds přišel. Zlatíčko, zalez pěkně do novýho kutlochu a modli se, ať se ta blízská válka mezi Joãem a těma, co přitáhli, nepřelee i tam k vám..." Pták si ji zkoumavě prohlížel, moc dobře poznal, kdy mu Babalu lže nebo mu něco nechce říct. „Mami, nezatloukej, cos to chtěla, co tě to napadlo, co je to za chlápka, kterej by mi moh pomoci?!" naléhal na ni. „Tak já si třeba i líznu tý příšerný marmelády, ale musíš mi říct, o co jde," zakoulel na ni očima a plácl ji zlehka po macaté kakaové ruce. „No když jinak nedáš, ale do smrti si budu vyčítat, jestli se ti tam něco stane! Ale vypadá to, že ti ta holka stojí za to, tak jo no. Je to asi celkem jednoduchý. Musíš tam jít a někoho se zeptat, kde teďka bydlí Ten, který tetuje.“

„Ten, který tetuje?“ podivil se Pták, v životě neslyšel takové jméno, ještě podivnější, než bylo to jeho. „Jo, tak se ten chlap jmenuje. No a zeptej se ho, jestli by ti neudělal nějaký pořádný tetování, abys nebyl tak nápadnej, možná ti to nedochází, ale už moc teda nevypadáš, že seš odsad'. Kluci v tvym věku už maj každej nějakou tu kórku a taky jsou jinak oháklý, měl by sis sehnat u Číňanů nějakou adidasovou bundu, nebo aspoň nějakou koženou, víš, takovou tu co nosej ty... jak se menujou? Co poslouchaj tu příšernou muziku. A taky si něco udělej s vlasama, stáhni si je do ohonu, ale takovýho toho na uzel, no takhle nějak," radila

Babalu. Rozčesala Ptákovi vlasy, namazala mu je brilantinou, uhladila a stáhla do pevného uzlu. „Takhle je to lepší,“ pochválila si své dílo.

„Já nevím, jestli ti jako s něčím pomůžu, ale pamatuješ na tu básničku, cos onehdá vyštrachal?“ Pták si na ni nepamatoval, uměl ji nazpaměť. „Hele, teď se asi dožereš, tu básničku psal on.“ Pták zkoprněl. „Jak on? Tu nepsal můj táta?“ „Ale jo, chlapče, psal ji tvůj táta, teda on.“ „Takže ty víš, kde je můj táta, dokonce i co dělá, tys mi celou dobu lhal?“ Pták byl najednou vzteky bez sebe. Nedokázal se ovládnout a na jazyk mu naskakovaly samé nadávky. „Ále nelhala, já ti jen neřekla všechno, a to je přece rozdíl, ne?“ vykrucovala se Babalu podobným tónem, jako když nechtěla přijmout nějakého klienta, protože už byla unavená. „Tak je to můj táta, nebo ne?“ „Asi jo, ale v týhle profesi... Nebyla jsem si dlouho jistá, ale teď když jsi vyrostl, tak mám dojem, že seš trochu po něm. Nechtěla jsem ti to říkat a vzbuzovat nějaký falešný naděje a taky ten chlápek je dost divnej. Všechno se to stalo, tak jak jsem ti říkala, akorát že on se pak znova objevil, to už jsem měla pořádněj bubben. Jasně že jsem mu nic neřekla, víš, to by se mi asi bejval vysmál, představ si takovouhle situaci: levná štětka ze slumu, na kterou si ani pořádně nepamatuješ, ti řekne, že s tebou čeká dítě. To je přece směšný. Já to brala jako riziko povolání, jako takovej pracovní úraz, promiň...“ odmlčela se. „Pracovní úraz,“ hlesl nevěřícně Pták. „Ále no tak se neposer, no,“ zahučela Babalu.

Ten, který tetuje

Ale jistěže vám rozumím. Jistěže chápu, že byste teď pro změnu chtěli slyšet něco o mně. Jenže to bude složité. Ne že bych nechtěl. Můj příběh je stejně zajímavý, ne-li mnohem zajímavější než všechno, co vyprávím, ale problém je, že ho prostě neznám, stejně jako neznám své jméno. Něco si vybavuji, to ano, zvlášť po návštěvě toho vytáhlého mladíka, který mi zarecitoval kousek z mé básně. Když odešel, dlouho jsem ležel na podlaze na zádech a přemýšlel o sobě. Což téměř nikdy nedělám a čemuž se úzkostlivě vyhýbám, protože

mi to nedělá dobře. Jenže v hlavě se mi začaly vynořovat obrazy, obrazy, na které jsem toužil zapomenout, které jsem vytěsnil, abych nezešílel, stejně jako jsem vytěsňoval skutečnost, když jsem ji prožíval.

Vidím sebe sama, jak sedím na nějakém stole. Muž v bílém plášti s cizím, možná německým přízvukem mi přeřezává svaly a píchá mi do zad injekci. Dělá to lhostejně. Když sebou cuknu, vrazí mi facku a zařve: „Drž, ty zvíře jedno levičácký, umělecký!“ Ve stříkačce je nazelenalý roztok. Pak mi nasazují pásku přes oči a znova mě odvádějí. Je mi příšerně zle. Svíjím se na podlaze betonové kobky. Zvracím a kálím pod sebe. Pak mě zase odvádějí k výslechu. Chlap mi měří teplotu, prohmatává mě a nespokojeně kroutí hlavou. Píchá mi další injekci. Tentokrát do varlat. Další noci, dny a tma v kobce. Celým tělem mi prostupuje chlad. Všechno je chladné. Mé myšlenky, sny, pot a krev. Je to nesmysl, protože pokud mě neodvezli do Patagonie, musí být venku horko. Znova mě odvádějí. Přivazují k židli a ptají se: „Který tvý zasraný guerillový kamarádíček se s tebou scházeli v tý vaší hospodě? Co? No tak bude to, ty zpičenej, nezajímavej rudej mozku?!“ Vojenské ruce mi zavádějí elektrody do řitního otvoru a ovíjejí dráty kolem hlavy. Říkám jim jména. Mnoho jmen. Chtějí adresy. Vymýšlím si, ale inspirace mě po další dávce proudu opouští. Nechci vás nudit, nechci se opakovat. Všechno tohle znáte. Bylo už tolik svědectví. Tolik lidí o tom mluvilo a tolik lidí mluvilo na těch židlích.

Další obraz je světlejší. Má nazlátlý okraj paprsku slunce. Když mě vedou z výslechu, mladičký voják, kterému je jeho zelená kastrovitá helma velká, se mě ptá: „Jak by se člověk mohl dostat na akádu, vy jste tam prej učil, prej umíte krásně kreslit.“ „Proč? Chceš se naučit malovat?“ ptám se a přijde mi, že všechno je jen halucinace, důsledek těch zelených injekcí nebo elektrošoků. Jenže on pokračuje: „Ne, víte, já bych chtěl tohle studovat, až mě pustí z vojny, a nemyslete si, já jen plním rozkaz, odvedli mě na vojnu, a kdybych neposlechl, zastřelí mě stejně jako vás.“ „Mě zastřelí?“

ujistil jsem se. „No nevím, zatím všechny zastřelili,“ říká kluk nevinně a přeskakuje mu hlas. Vidina kulky z milosti je příjemná. Ovšem nedělám si naděje, že přijde brzy. „Dobře, dones mi, cos nakreslil,“ říkám a toužím po tom, aby opravdu něco přinesl, abych zase jako dřív viděl cizí kresby a stejně jako dřív o nich mohl s někým mluvit. Jeho obrazy jsou však tupé stejně jako jeho obličej. Bohužel mu nemůžu pomoci, ani kdybych chtěl. Jsou to obrázky velkých barevných květín a kyprých žen, tak jak je kreslí venkovští kumštýři levnými olejovkami a pak své obludnosti vystavují v městských parcích. Dlouho si jeho výtvary prohlížím. Je to tak nemilosrdně ošklivé a je v tom tolik života. Konečně je jedno, co tomu vojákovi řeknu. Když otevře mou kobku a vejde, celý dychtivý, co uslyší, začínám povzbuzením: „Musíš si prostudovat klasickou malbu, půjčit si nějaké knížky, nejdřív maluj podle nich, kopíruj je, a pak přijdeš na svůj styl,“ doporučuji. Jaksi se ošívá. Pak to z něj vyleze. „No, já mám takovej docela velkej průšvih.“

Mlčím. Nevím, co na to říct. „Já... řek jsem jim, že umím kreslit, pustil jsem si hubu na špacír, a teď to mám! A oni chtěj, velitelé, víte, abych prej nakreslil ilustrace ke knížce, k životopisu svatýho Martina, je to patron Velkýho města, ale já to asi nedokážu,“ sebekriticky se přiznal. „A chtěl bys, abych to nakreslil já?“ „Jo. A taky napsal ten životopis!“ Kluk si zakrývá ústa jakousi ušpiněnou rouškou. „Co to máš?“ ptám se. „Ále nic, já jen, oni vám prej jako pokusně očkovali nějaký svinstva, možná bakterie, tak jako pro sichr, víte.“

Tak strašně rád bych věděl, jestli jsem ty ilustrace skutečně nakreslil a co se stalo s tím vojákem. Kdy a jak došly kulky popravčím četám, jak je možné, že žiju, a jestli vůbec. Poslední obraz je ale nejrozmazanější. Klečím v blátě a plazím se do kopce. Instinktivně chci odejít co nejdál, někam, kde mě nikdo nedostihne, kde se mě už nikdo na nic nebude ptát, ani vojáci, ani ti, jejichž adresy jsem vyžvanil. V hlavě mám tu zelenou tekutinu, v níž se převalují elektrické jiskry. Jakési hnědé, měkké ruce mne zdvíhají

a vlečou do boudy. Poznávám obličej mladičké prostitutky, s níž jsem kdysi spal. Má velké břicho. Nějaké ženy se shromáždily kolem mojí postele a falešně zpívají. Asi nějakou modlitbu. Modlím se s nimi. Nevím, jak jsem přežil, a jestli to vůbec můžu tvrdit. „Je tolik umírání a je lhostejné, které z nich znamená smrt.“ Tohle jsem někde četl. Tohle jsem nenapsal.

Pták přemýšlí

I.

„Ten muž, který mi tak krásně potetoval tělo, by mohl být můj otec. Proč si ale myslel, že já jsem federál?“ přemítal celou dobu Pták, když scházel dolů příkrými svahy kopce, občas uklouzl a musel se přidržet chatrných zdí napůl postavených krychlí. Obhlížel opatrně srdce Velkého okraje, které vypadalo úplně jinak, než byl zvyklý. Žádný ruch a obvyklé hemžení chudinské čtvrti. Z domků rozesetých mezi strmými, úzkými uličkami trčela dřevěná lešení, vypadaly vybydleně, jen nahoře vedle nádrží na vodu byly vybudované neumělé pozorovatelný, na nichž občas zahlédl stíny postav.

Slunce pražilo a puch vanoucí od řeky byl nesnesitelný. Nad hlavou se Ptákovi rojila hejna černých much a ovádů. Občas se na udusaném hliněném náměstí objevila nějaká žena a v ruce nesla omlácenou plastovou láhev. Snažil se předstírat, že sem patří, ale věděl, že mu to moc nejde. Toužil se dostat pryč. Nicméně tohle místo i ve čtyřicetistupňovém horku připomínalo obrovský ledovec, v němž může být zamrzlých tisíce věcí. A stejně jako ledovec prostoupený těmi malými konci nepodstatných existencí v sobě mělo podivnou, magnetickou sílu.

Náměstí přeběhl vypasený šváb. Hnal se za ním bojový pes. Měl na krku zlatý obojek. Kolem prošlo dívčí procesí. Dívky nesly na bambusových nosítkách velkou skleněnou sochu neznámé světice, která měla místo hlavy lidskou lebku. Vypadala jako baba jaga kostlivá noha z tatérovy nejmilejší knihy. Na ostnatých drátech kolem domů byly rozvěšené vyprané značkové slipy. Zvedl se vítr. Pták se otočil a znova zamířil k boudě Toho, který tetuje. Otevřel dveře. Muž ležel na zemi a měl zavřené oči. Nehýbal se. Pak pomalu otevíral víčka a mluvil při tom na Ptáka. „Jsi to ty, poznal jsem tvé kroky, chodíš mnohem lehčeji než oni, protože nemáš zbraň. Co chceš teď?“ „Potřeboval bych, víte, jestli byste

někoho neschoval? Jo a nejsem žádný federál!“ vyhrkl Pták. „Škoda,“ řekl Ten, který tetuje. Jeho slova se dutě odrazila od stěn chatrče. „Proč škoda?“ zeptal se Pták. „Měl bys aspoň minimální šanci, že neskončíš úplně špatně, ale takhle...“ odmlčel se ten podivný muž. „Jo, ale teď je pro mě důležitější vědět, jestli byste tady nemohl schovat mou holku, jmenuje se Pajita.“

Ten, který tetuje znova zavřel oči. Vypadal, že je už nikdy neotevře, obličej mu celý zešedivěl a svinul se do sebe. Jeho hlava teď vypadala jako prázdná, vyschlá šnečí ulita. „Přived’ tu dívku, jestli chceš, jak jsi říkal, že se jmenuje?“ „Pajita.“ „Přived’ Pajitu, ale řekni mi, proč sis myslel, že ti pomůžu?“ zeptal se tatér tiše. „Protože moje máma říkala, že vás zná.“ „Aha. A kdo je tvoje máma? Je to nějaká moje zákaznice?“ „Ne, to vy jste byl kdysi její zákazník. Jmenuje se Babalu, žije na okraji Velkého okraje.“ „Hm,“ pokýval neznatelně hlavou ten bledý, vyschlý přízrak. Pták vzal do ruky tatěrovu nejmilejší knihu. Prohlížel si ilustrace. Sedm havranů, kteří vypadali mnohem zlověstněji než místní supi, dlouhovlasého zeleného chlapíka s dýmkou a v červených botách a bílého hada se zlatou korunkou. Sedl si na chladivou hliněnou podlahu, opřel se zády o neomítnuté cihly stěny a okouzleně knihou listoval. Tatér znova zavřel oči. Když se Pták dost vynadával na obrázky a přečetl si celý příběh o babě jaze, podíval se na tatěra. Pomyslel si, že Babalu měla pravdu. Najednou pochopil, proč nechtěla, aby tuhle zlomenou, předčasně zestárlou trosku poznal jako svého otce. Mihla se mu hlavou jedna písnička z rádia, kterou si Babalu vždycky zesílila, když ji hráli. *„Usnul jsi na lodi, daleko od břehu, v loďce jsi usnul, život ti odplul.“* Zavřel knížku a šel pro Pajitu.

II.

Stoupali společně do kopce. Pajita našlapovala pevně. Na opálených lýtkách se jí rýsovaly svaly. Kráčet do kopce bylo pro ni stejně přirozené jako dýchat. Pták ji držel za ruku a chvílemi ji objal kolem ramen. Pajita se usmívala, jako by šli na výlet. Velký okraj ani jeho srdce ji vů-

bec neděsily. Naopak, vědomí, že stoupá někam nahoru po vyprahlé hlíně, ji uklidňovalo, přišlo jí, jako by se vracela domů do hor. „Nemáš strach?“ zeptal se Pták. „Zatím ne... vůbec ne,“ odpověděla Pajita klidně a rozhodně mu stiskla ruku. Pták si oddechl, čím víc se totiž blížili k srdci Velkého okraje, tím víc o svém plánu pochyboval. Dokonce si říkal, že Pajita je možná jen střelená a celý ten sen je prostě blbost. Jenže srdce Velkého okraje se už před nimi otevřelo jako starý, nehojící se strup.

Bylo poledne a tu hodinu si Pták vybral schválně, protože slunce nejvíc žhnulo a všichni byli zalezlí v chatrčích a ztěžka spali. V poledne se nebojovalo s federály ani s Širokým Joãem, ani se neobchodovalo s kokainem, protože každý pohyb, každé nabití pistole stálo příliš velké úsilí. Ticho bylo dokonalé. Mělo teď zlověstně navrch nad vším živým. Především nad hlukem Velkého města, kde se siesta nedodržovala díky výkonné klimatizaci obchodů, univerzit a kanceláří. Dole se pracovalo, přemýšlelo, jedlo, žilo a přežívalo i v tom nejhorším horku, uměle proměněném na chladivý vzduch hučící klimatizace. Tady nahoře, v srdci Velkého okraje, stejně jako v rovinách pampy, v horských pouštích a v džungli bylo poledne a několik dlouhých hodin po něm časem, kdy ticho zraje kuchyňskými výpary a přerývavými vzdechy spících těl.

Když došli k tatérově boudě, Pajita zaklepala opatrně na dveře. Ozvalo se váhavé „Dále...“. Vešli. Ten, který tetuje je už čekal. Přichystal dokonce oběd. Rád vařil. Na zem prostřel na bambusovou rohož. Do kruhu byly naskládány barevně sladěné papírové košíčky a v nich malé rýžové koláčky s olivou uprostřed. V proutěné ošatce ležel úhledně nakrájený bílý chleba a vedle něj opět do kruhu tatér poskládal měsíčky oloupaných pomerančů. Celé to působilo jako obraz a Pták litoval, že nemá foťák a nemůže si tu důmyslnou hostinu zvěčnit na památku. „Poslal bych to mailem Joeovi, ten by koukal!“ pomyslel si, sedl si na zem a zkřížil nepohodlně své dlouhé nohy. Pajita si sedla vedle něj. „Berte si, jídla mám dost, protože komu udělám tetování a dovyprávím příběh, ten mi zaplatí jídlem.“ Pták si tedy bral rýžové koláčky a Pajita se nejdřív pustila do pomerančů. Tatér je spokojeně, snad i šťastně

pozoroval. Nepamatoval si, že by s někým kdy společně jedl. Potom jim do papírových pohárků nalil čaj z lístků koky. Celou dobu mlčeli a soustředili se na jídlo. Jako by ta krása, která ležela připravená jen pro ně na bambusové rohoži, zaměstnala všechny jejich smysly. Ticho přerušoval jen tatér, když jim vysvětloval, jak se dělají jednotlivé rýžové koláčky. Jako by každý recept byl jeho dalším příběhem. Až teď si ohromeně všimli, že každý koláček je z jiného druhu rýže.

Pták se pak zvedl a začal nervózně přecházet po chatrči. Ted' měl zase pro změnu pocit, že Pajita měla pravdu a že sen je neodkladná, naléhavá záležitost. Tatér si znova lehl na podlahu a zavřel oči. Pajita sklízela papírové pohárky a zálibně si je prohlížela. „Můžete tomu doktorovi zavolat vy?“ zeptal se rázně Pták tatéra. „Já???“ užasl muž. „Jde o to, že tihleti narcos nejsou odsud, on by to poznal. Archanděl je zdejší, musí mu zavolat někdo, kdo umí napodobit přízvuk z hranice, a vy je přece pořád potkáváte, žijete teď už pár měsíců mezi nima, musíte to mít naposlouchaný, všechno,“ přesvědčoval ho. „Já je ale vůbec neposlouchám, nic raději neslyším, jen vyprávím, nic víc, oni většinou mlčí,“ vykrucoval se Ten, který tetuje. „Prosím, udělejte to pro mě,“ řekla náhle Pajita. Jenže ona to neřekla. Ten, který tetuje nemohl uvěřit, že něco takového uslyšel. Její jazyk vystřelil z nepravdělně vykrojených rtů jako malý rozdvojený bič. Šlehla ho s ním do uší, neprosila ho, syčela na něj jako ten bílý had z jeho nejoblíbenější knížky. Neslyšel ale, o co prosí, slyšel jen v hlavě místo obvyklého šplouchání fosforeskující zelené tekutiny s občasnými elektrickými jiskrami táhlou píseň:

*Bílý had v kořenech spí
nemůže dál
nabírá síl*

Ten, který tetuje si beze slova a poslušně vzal od Ptáka starý nemoderní mobil, který Pták dostal od Američana. Číslo institutu si našel Pták v telefonním seznamu na internetu a měl ho připravené. Tatér se zamyslel. Zkoušel si vybavit přesně výrazy, které narcos z hranice používali.

Říkali například „*pičóne*“ nebo si vystačili s velmi málo slovesy a místo *udělat* si potrpěli na archaický výraz *obdělat věci*, místo mladá žena říkala *kočičák* a nepoužívali slovo peníze, ale *stříbro*. Když si vybavil základní slovník, nadechl se a vytočil číslo institutu.

„Prosím, tady Institut doktora Michaela Vidala, co si přejete?“ zeptala se zpěvavě Vidalova sekretářka. Byla rozmrzelá, protože si právě chystala oční stíny, že se přemaluje, ale jak zvedla sluchátko, krabička ve tvaru miniaturního modrého srdíčka se převrhla a stíny pozlatily podlahu. „Toho pičóna doktora, hned,“ řekl tatér statečně. „Prosím?“ nechápavě držela sluchátko sekretářka. „Hned, rozumíš,“ napodobil štekavý přízvuk tatér. „Moment, kdo volá?“ řekla sekretářka naježeně. „Řekni, že volá někdo, kdo má doktorův hodně vzácnej klíč, malýho důležitýho kočičáka,“ představil se Ten, který tetuje. Do místnosti vešel Velký Michael. Sekretářka mu ohromeně podala sluchátko. „U telefonu doktor Vidal, co si přejete?“ „To seš ty, ty doktorskej?“ ujistil se tatér. Vidal poznal hraniční přízvuk a zpozorněl. Ukázal sekretářce na dveře a ta rychle vycouvala.

„Co je, chceš ode mě co, ty píčo tam na druhym konci, co, co chceš, mamrde?“ vrátil se Vidal do mladých let na Velkém okraji, do let, kdy se Širokým Joãem chytali do ruky škorpiony a hecovali se, kdo se odváží častěji dotknout jejich lesklých černých tělíček. Věděl, že nesmí dát najevo ani špetku překvapení. Jenže tatér se do své role vžil. „Ten tvůj hezounkej, drobounkej kočičák je u nás, a nemysli si, že tě to vyjde levně, zejtra ti pošlu dva prsty, estli nevysolíš půl miliardy americkýho stříbra.“ Vidal to pochopil rychle. Věděl už nějaký čas, že jeho starý kamarád je mimo hru. Pohraniční kartel převzal téměř všechno jeho území a navíc na něj z druhé strany doráželi federálové. Od něj pomoc čekat nemohl. Půl miliardy dolarů neměl ani náhodou. Jediné, co měl, byl hrozný vztek. Všechny peníze teď vrážel do nákupu nových přístrojů nebo sázel v kulečnicku, nevěděl, kde by mohl sehnat něco dalšího. Pajitu mají ti ze severní hranice a je zbytečné se ptát, proč jim všechno vyzvonila. „Tak co bude, zpičenče jeden zasraná, obdělej věc, jak ti říkám, nebo bude zejtra o dva prsty kratší, rozuměls?“ Vidal chvilku

přemýšlel, dostal už echo, že nedopadl dobře ani ten převoz Lindy Valparaísové, navíc ji drželi déle než normálně a pak ji pustili. „Jasně, za chvíli se tady možná objeví ta jedna nadržaná soudružka z Animal Freedom Front i se štěnicí v kufru,“ pomyslel si a překousl dřevěné párátko, které měl v puse.

„Víš co, ty jeden pohraničáři, klidně jí uřežte hlavu, mně je volná, rozumíš, je mi volná, stejně mi k ničemu není, nedám vám nic, ani cent, ani hovno, nic, rozumíš, ty hajzle, nic vám nedám, seru na vás!“ zajíkal se vzteky Archanděl Michael a říkal si, že tady už nechce být, že nechce na nic přijít, že už má všeho plné zuby, všech těch posledních ztracených zásilek, proher, tápání, všech těch nejistot. Žádné enzymy ani proteiny se nechovaly tak, jak očekával, měl pocit, že je ve slepé uličce a že čím přesněji mu Pajita odpovídá, tím víc se v informacích ztrácí. „Tak nic! Ať si z ní ve Velkém okraji udělají maso na rožni, aspoň se jí zbavím!“ pomyslel si.

Yan hledá Pajitu

I.

Yan začal své pátrání, tak jak mu uložil Velký Michael. Jenže docela jinak, než si představoval. Když se učil na zkoušku z dějin moderního latinskoamerického umění, kterou měl za týden, obrátil stránku ve skriptech na kapitulu „Umělci jako oběti vojenské diktatury“. Uprostřed stránky trčela jeho růže. Vyskočil překvapením a rozběhl se k umyvadlu. Vzal si pro jistotu ještě malé zrcátko a pozorně si prohlížel svou lopatku. Jeho vytetovaná růže byla navlas stejná. Přečetl si celou kapitolu. Autor růže „zmizel“ jako tolik jiných intelektuálů v sedmdesátých letech. Jeho zmizení zorganizovala vojenská junta. Byl považován za nejvýraznějšího člena skupiny „neorafaelitánů“, pracoval jako odborný asistent na katedře volné kresby a pravděpodobně ho zabili vojáci. „Jenže tu růži mohl tatér těžko okopírovat ze skript, kde by je vzal, ledaže by...“ nadskočil radostí Yan.

Dlouho přemýšlel, pak se vydal na univerzitu do knihovny a našel si všechno, co mohl, o „neorafaelitánech“. Všichni jsou dnes pohřešováni, jejich děti byly dány k adopcím a na převýchovu, příbuzní „zmizeli“ stejně jako oni. Otřásl se a šel ke své plechové skřínce. Odemkl ji a vytáhl hedvábné srolované papíry, na nichž byly uhlem nakreslené jeho vlastní obrazy. Yan nikdy nikomu neřekl, že se pokouší malovat. Ani Otto o tom nevěděl. Chorobně nedůvěřivý a stydlivý Yan se bál výsměchu, bál se toho, že mu někdo řekne, že to nestojí za řeč. Taky proto se rozhodl, že nejdřív prostuduje teorii, a pak třeba sebere odvahu. Jenže čím víc studoval teorii, tím víc se mu strachem podlamovaly nohy při představě, že by své obrázky někomu ukázal.

Oblékl si na sebe to nejroztrhanější tričko, jaké měl, džíny a sundal si hodinky. Uložil je do skříňky, z níž vyndal kresby, a vsunul je do plastové tuby. Do kapsy džín si dal několik stovek bolívarů a vyrazil. Šel

stejnou cestou jako tenkrát s Ottem. Supěl do hliněného kopce, ale všechno kolem bylo úplně jiné než posledně. Dostal trochu strach. Byla sobota jako tenkrát, ale když tudy šli s Ottem, do kopce se s nimi plahočili nejrůznější otrhanci s velkými plastovými pytli plnými odpadků a zbytků ze supermarketů, které chtěli prodat na trhu tam nahoře. Dnes stoupal do kopce úplně sám. Bylo poledne a ticho mu cukalo v hlavě a přišlo mu, že se i hlína pod jeho nohama tváří tajemně a rozpačitě. Došel k známé dřevěné zátarase. Nikdo u ní nebyl. To ho vystrašilo ještě víc. „Třeba už ten tatér nežije, vypařil se a znova „zmizel“. Přestože byl Yan nejistý, stydlivý a nesnesitelně váhavý, nebyl zbabělec. I tenkrát, když tady byli s Ottem, neměl zdaleka takový strach jako on. Dodal si tedy odvahy a překročil zátarasu.

II.

Chvilku ještě stoupal do kopce, lil se z něho pot, nevěděl však, jestli je to strachem, nebo vedrem. Nikde se nic nehýbalo, chatrče byly pozavírané, ale na střechách stály nehybné černé postavy. Čekal, že ho každou chvíli zasáhne nějaká kulka. Přestože to nikdy pořádně neuměl, začal se v duchu modlit. Snažil se jít uvolněně a nevzbuzovat pozornost, i když to v tichu a smrtelné nehybnosti místa nebylo možné. Došel k tatérově boudě a potichu zaklepal na jeho plechové dveře. „Dál,“ ozvalo se zevnitř. Vešel a dveře protivně zaskřípaly. Zakopl o neuměle udělaný práh, který byl prostě vyřízlý z plechu. Málem se skutálel do prachu hliněné podlahy. „Co tady děláte?“ zeptal se tatér. „Já, ehm... přišel jsem, jestli byste mi... ehm... podle předlohy neudělal ještě jedno tetování?“ zeptal se Yan. Pak si s hrůzou pomyslel, že při vši té investigaci zapomněl, že tatér nebere peníze, ale jídlo a kokové lístky, a on nic z toho nemá s sebou. „Podle předloh nic nedělám,“ řekl Ten, který tetuje rozhodně. „Ani podle téhle ne?“ ukázal mu Yan na stránku v katalogu z jedné výstavy „neorafaelitánů“. Byla na ní tvář nevinné dívky s plnými rty, která měla místo očí dvě hlavně pistolí. „Trochu kýč, ne?“ pohoršil se tatér.

Yan zaváhal, představoval si, že tatér pozná svůj vlastní obraz, ale vypadalo to, že to s ním nic neudělalo. „A ta růže, co jste mi vytetoval tadyhle,“ Yan odhrnul tričko a ukázal tatérovi jeho dřívější výtvar, „to není kýč?“ „Ne. Není,“ řekl prostě tatér. „Jestli chcete tu dívku s pistolkami, tak ale nemůžu sloužit. Jak jsem řekl. Podle předloh nic nedělám!“ Yan mlčel. Pak si dodal odvahy. „Ehm... proč vlastně ne?“ Ten, který tetuje si povzdechl. „Protože i když nevím, kdo vlastně jsem ani jak se jmenuju, jedno vím určitě,“ Yan napětím ani nedýchal. Zatoužil se s tím mužem spřátelit, ať byl podivný, jak chtěl. Tušil, že se v něm skrývá nějaké neodolatelné tajemství, něco, co by pak mohl vyprávět Ottovi, čím by ho ohromil. Tatér ale zase mlčel. Vypadal jako stará dobíjecí baterka, jako by na každé slovo spotřeboval strašnou spoustu energie, která se po každé větě nenávratně vybije a musí se znova složitě získávat zpátky.

„Co víte určitě?“ povzbuzoval ho Yan. „Nic. Vlastně nic,“ zašeptal tatér a znělo to, jako by si slabounce povzdychla mūra pověšená na mastné žárovce uprostřed chatrče. Yan cítil, jak mu pot promáčel džíny na tříslech a tričko se mu úplně přilepilo na záda. Měl taky strašnou žízeň, a tak aby to měl už co nejdřív za sebou, vytáhl z plátěné tašky tubu s výkresy. „Kdyby tatér nebyl starý zmizelý učitel z akademie, nevádí, je to určitě umělec, protože taková tetování, jako uměl on, nikdo nikdy neviděl a třeba mu něco k jeho kresbám řekne,“ pomyslel si. „Mohl bych vám něco ukázat?“ zeptal se nahlas. „Já myslel, že jsi přišel, abych ti vytetoval na tělo tu hrůzu, co jsi našel v katalogu,“ odpověděl Ten, který tetuje. „Ne, vlastně ne. Měl jsem dojem, že byste mohl být jeden výtvarník, který před lety zmizel, ale prostě asi to nejste vy,“ vysvětloval nelogicky a překotně Yan. „Už jsem ti řekl, že nevím, kdo jsem,“ povzdechl si tatér. „Přišel jsem hlavně kvůli... hm...“ nedopověděl větu Yan a vytahoval z tuby jemné předito papírů, které se mu okamžitě slepily dohromady, protože měl ruce celé zpocené. „Co je to?“ podivil se s upřímným zájmem tatér. „To, to jsem jenom... zkusím kreslit, tedy... tak trochu,“ přiznal se Yan, jako by ho právě natchytali, že masturbuje v mamčině ložnici.

Ten, který tetuje se přišoural blíž. Vzal papíry do svých pokroucených prstů, s úctou je rozvinul a jeden po druhém je rozprostřel na hliněné podlaze, až z nich vytvořil bílý koberec. Obcházel opatrně kolem nich a dlouho se na ně díval. Jeho uhýbavé oči s mléčným pohledem, který nikdy nic neodrážel, jako by najednou dostávaly čistou barvu. Pozorně si prohlížel každou Yanovu linku načrtnutou uhlem. Na obrazech byly různé tváře, tváře, jež nepatřily žádným konkrétním lidem, ale o nichž občas Yan snil, a když se probudil, tak si je kreslil na staré kartotéční lístky, které měl přichystané na nočním stolku u postele. Potom je překresloval na tyhle velké jemné papíry, které si švadleny kupují, aby mohly kopírovat z časopisů stříhy.

Mezi tvářemi se míhaly nejrůznější tropické rostliny, lekníny, černí ptáci a mravenci. Kompozice to byla neukázněná a evidentně začátečnická, ale ty tváře ze sna byly živé a prorostlé okvětními plátky bromélií a měly v sobě něco truchlivě něžného. „Je to překvapivé. Čisté. Takové, jaké to má být. Když se na to někdo podívá, musí si bezděčně povzdychnout – to je krása,“ poznamenal lakonicky Ten, který tetuje. „Myslíte?“ nevěřil svým uším Yan. „Jenže nevím, jestli ses ocitnul s tím, jak maluješ, ve správné době,“ povzdechl si tatér. „Proč?“ nechápal Yan. „Protože dnes je všechno plné významů, každý, kdo maluje, chce zároveň něco sdělovat, dávat světu výstrahu, poučit, nebo tě naopak ujistit v tom, že nic nechápeš ani nikdy nic nepochopíš. I kdybych věděl, kdo jsem, nechtěl bych se nikdy takových věcí účastnit,“ vysvětlil tatér. Yan se zamyslel. Věděl, na co ten muž naráží, a už si byl jistý, že to musí být jeden z „neorafaelitánů“, kteří razili přesně takové názory.

III.

„Proč žijete tady?“ zeptal se Yan po chvíli, zatímco Ten, který tetuje pořád ještě zamyšleně obcházel kolem jeho výkresů. „Protože tady musím každý den za své obrazy a hlavně za své příběhy nastavovat kůži. Tady musím tetovat a mluvit tak, abych přežil. Řekněme takový angažovaný happening na záchranu sebe sama,“ usmál se pro sebe tatér. „Někde jsem

slyšel, že prý indiáni v džungli člověka, který měl podle nich nejkrásnější tetování, po smrti stáhnou z kůže, tu vysuší a pak ji napnou jako malířské plátno a pověsí do náčelníkovy chýše. Tomu říkám ocenit umění!“ rozpálil se tatér. „A kde jste se to naučil, myslím tetovat a vyprávět?“ vyzvídal Yan. Měl dojem, že tatéra zná už nějakou dobu, cítil se s ním volně, jako by se mu ten muž svou pomalostí, svými uhýbavými způsoby podobal. Něco v Yanovi uprostřed té zatuchlé boudy po kouskách začalo prskat. „Jako obruče na zakletém černokněžníkovi,“ vzpomněl si na obrázek z Ottovy knížky Slovanských pohádek. „Co jsem ale já za černokněžníka?“ Přesto se mu najednou mnohem líp dýchalo, měl chuť tatérovi o sobě všechno povědět, políbit mu ruku za jeho slova o umění, měl bláznivou radost, protože najednou mohl kreslit a už se nemusel bát, že nikdy nesebere odvahu a jeho obrazy zůstanou navěky zakleté vplechové skříňce na šaty.

„Naučil jsem se to ve vězení. Tohle vím určitě. Pamatuju si mnohonásobného vraha, kterého jednou ke mně do kobky strčili. Čekali jsme oba na kulku. Jednou mi ten chlap přikázal, ať mu vytetuju kolem kotníku ostnatý drát. Věděl jsem, že na tom místě je kůže hodně citlivá, a měl jsem strašný strach. Ten chlap byl o padesát kilo těžší a asi o půl metru vyšší než já. Musel jsem nějak odvést pozornost od toho, že ho to bude hodně bolet. Takže než jsem mu zapíchl jehlu do kůže, řekl jsem, že mu budu vyprávět příběh o své babičce – indiánské princezně. To ho rozesmálo a já hned bodnul jehlu, tam kam chtěl. Sice nadskočil bolestí, ale chtěl slyšet, jak to bylo s tou babičkou, a já jsem mohl vytetovat ostnatý drát tam, kam si ten šílenec poručil.

Myslím, že pak byla nějaká vzpoura vězňů, podpalovali svoje matrace, řvali, řezali strážným na střeších hlavy, ale přesně si to nepamatuju, vidím jednoho vězně, jak vítězoslavně mává hlavou a její krev kape do plamenů šlehajících z cel, dál už jenom žár těch plamenů, pak už nic,“ vyprávěl Ten, který tetuje svým hypnotizujícím, tichým hlasem a rovnal při tom věci na svých ubohých bambusových poličkách. Když mluvil, soustředil se na každé slovo a pečlivý rytmus vět měl na posluchače uklidňující účinek, jako když krysař píská na písťalku. Yan omámeně

a pobaveně poslouchal, ale najednou ho vyrušil jakýsi zvláštní zvuk. Jako by někdo zašustil naškrobenou látkou.

IV.

Podíval se dozadu, kde bylo postavené ke zdi jednoduché dřevěné schodiště, které vedlo na plochou střechu boudy. Nahoře na střeše si tatér sušil zásoby kukuřice a nejrůznějšího zrní a bobulí, které mu lidé nosili. Po schodech scházela dolů velmi drobná indiánská dívka s rozčuchanými dlouhými vlasy a nepřítomnými očima. Uhladila si záhyby vybledlých šatů a zastavila se na předposledním schodě. Nic neříkala a hleděla skrze Yana, někam do stínů za bambusovými policemi. Ten, který tetuje se zhluboka nadechl a promluvil, ještě než se stačil Yan na něco zeptat. „To je Pajita,“ představil dívku prostě. Yan na ni překvapeně zíral. Tuhle dívku mu Vidal ve snu přikázal najít a dovést tam, kam si ona bude přát, a všemožně jí ulehčit život, protože Vidal dostal za domácí úkol, který mu uložili kdesi tam, postarat se o to, aby se jí nestalo nic zlého. A Vidal, jak už bylo jeho zvykem, to obratem hodil na někoho jiného.

„Já ji znám!“ oznámil radostně tatérovi. „Pracovala u nás v institutu jako...“ Nemohl si za nic na světě přesně vzpomenout, co vlastně Pajita v institutu dělala. Vídával ji s Michaelem Vidalem na chodbách, dokonce je jednou potkal, jak se spolu drží za ruce. Tahle malá indiánská míšenka s ním často chodila do skladiště nebo do laboratoří a Yan měl pocit, že mu prostě příslahuje a uklízí po něm všechno, co je potřeba při pokusech. Nikdy jí nevěnoval žádnou svou myšlenku. Byla pro něj úplně neviditelná, částečně i proto, že do institutu přišla v době, kdy byl bláznivě zamilovaný do Otta a nic jiného kromě něj a sebe nevnímal.

Pajita neřekla ani slovo. Stála na schodech a dívala se na tatéra, pak její pohled projel skrze Yana, ale ona ho zcela jistě před sebou neviděla. Vypadala jako nějaký duch, který už straší hrozně dlouho a potřeboval by jít do důchodu, ale nemůže, protože jeho penzijní fond právě zkrachoval. „Ona tě asi nevnímá. Chodí na střechu, tam sedí v tom hrozném

žáru a pak zase sejde sem dolů, už to tak dělá několik týdnů, od té doby... od té doby..." zajíkl se Ten, který tetuje a jeho tvář jako by celá vyschla a znova získala podobu průsvitné šnečí ulity zašpiněné od hlíny.

Pula v institutu

Pula rychle proběhla brankou, ta za ní zaskřípala a ona si zběžně překontrolovala svůj ohmataný revolver. K modře natřené, těžké bráně dorazila právě ve chvíli, když z ní vyjížděl pohřební vůz. Ukázala mladíckému vrátnému v obleku svůj průkaz, ten tiše hvízdal a pustil ji bez otázek dál. „Co se stalo?“ zeptala se ho Pula, když se ocitla na malém nádvoří dlážděném kočičími hlavami, z jejichž spár rašily svačce, nenasytně se zaplétající do sebe. „Odvezli šéfa, pana doktora Velkého Vidala. Asi srdeční zástava,“ řekl vrátný a neznělo to vůbec sklíčeně. „Aha. A je tady někde jeho žena?“ zeptala se suše Pula. „Chcete říct jeho ženy?“ usmál se vrátný. „Jeho ženy,“ opravila se Pula netrpělivě. „Ano, někde tady určitě jsou, slyším je naříkat,“ řekl vrátný, ale to už k nim běžela vystrašená sekretářka. „Dobrý den, potřebuju mluvit s hm... ženami doktora Vidala, a jestli tady taky náhodou není paní Valparaísová, mořská bioložka Linda Valparaísová, zcela náhodou,“ vysvětlila sekretářce. Ta rozevřela svá příliš široká, rudě namalovaná ústa, díky nimž na muže působila buď jako vždy připravená k orálnímu sexu, nebo jako žába. „Myslíte tu paní, co přijela včera v noci, tedy neohlášená?“ zeptala se podrážděně, protože nesnášela každou ženu, která měla pravidelně tvarované rty a byla o patnáct kilo lehčí než ona. „Ano, přesně tu myslím,“ kývla hlavou Pula. „Tak ta se zavřela u pana doktora v pracovně, jsou to třetí dveře napravo v první dlouhé chodbě,“ dodala sekretářka, teď už o mnoho ochotněji, protože jí Pula strčila pod nos svou průkazku. „Ona ho našla a možná že to má všechno na svědomí, asi ho rozčílila!“ klepala se vzteky sekretářka, protože si najednou všimla nápadné podoby mladé dlouhovlasé dívky v upnutém koženém sáčku a té divné ženštiny ze včerejška.

Pula prošla chodbou, zářivky bledě a nepravidelně světélkovaly a celý institut páchl po zatuchlých pilinách v kotcích zvířat. Našla třetí dveře napravo a bez zaklepání vstoupila. Linda Valparaísová seděla

v popraskaném koženém křesle a (Pula překvapeně nadskočila) kouřila. „Ty kouříš?“ zeptala se místo pozdravu. „Ne,“ odpověděla Pulina matka. „Tak proč máš v puse cigaretu?“ zeptala se dětsky udiveným hláskem Pula. „Protože umřel jedinej člověk na světě, kterej mě doopravdy zajímal,“ odpověděla Linda Valparaísová. „Jak se to stalo?“ nasadila profi tón Pula. „Mám ti to jako nadiktovat do protokolu?“ zeptala se jí posměšně matka. „Ne, stačí, když mi to převyprávíš do nahrávačky,“ vytáhla Pula z vnitřní kapsičky u saka lesklý stříbrný digitální přístroj a zmáčkla tlačítko pro nahrávání. Pak se ještě pro jistotu pořádně podívala, jestli se tmavě čárkované číslice na displeji pohybují, pohodlně se usadila do o něco míň popraskaného křesla naproti matce a trochu se protáhla. „Přišla jsem sem, jak jsi mi přikázala, ale nechtěla jsem tě poslechnout. Nechtěla jsem, nakonec jsem se rozhodla pro něj,“ odmlčela se a plaše se podívala na dceru, možná že čekala další facku. Ta však tentokrát nepřiletěla. Místo toho Pula vypnula nahrávání a řekla. „To je díkybohu teď už jedno, když je po něm. Do hlášení napíšeme, že jsi sem šla podle příkazu, ale že umřel na infarkt. To k potvrzení spolupráce bude stačit, to už snad dokážu nějak zařídit.“ Pule se viditelně ulevilo. Vytáhla si vlastní krabičku cigaret, zapálila si a uvolněně vydechla kouř. „Je po něm! Je po něm!“ zpívalo v ní všechno a vůbec jí nebylo líto, že nepoznala vlastního otce. Až moc dobře ho znala z hlášení. Věděla o jeho kšeftech, o lidech, které shodil, o zvířatech, která propašoval, o jeho dalších milenkách, tajných kontech a podivných dohodách s narcos, ne, opravdu blíž už ho poznat nechtěla. Chtěla zachránit matku. A to se teď povedlo, ne díky ní, ale to bylo celkem jedno. Hlavně že je po něm, dál se uvidí.

„Dobře. Přišla jsi sem do téhle pracovny a...“ znova zmáčkla tlačítko pro nahrávání Pula. „Někdo mu telefonoval. Začal se s tím člověkem hádat v divném nářečí, asi to bylo něco, nevím, nikdy jsem ho takhle neslyšela mluvit,“ odmlčela se matka. „O čem mluvili?“ zeptala se Pula. „O nějakém výkupném, asi o nějaké dívce, nechápala jsem, o co jde. Pak sluchátko položil a podíval se na mě hrozně zle, byl úplně bez sebe vzteky,“ teď se Linda Valparaísová trochu zakuckala. Levné cigarety

z černého tabáku, které jí dal vrátný z institutu na uklidnění, jí neseděly. „A dál?“ posunula Pula blíž nahrávačku. „No, pak na mě křičel. Řval jak tur. Prý jsem všechno podělala a jsem neschopná, hloupá kráva. Ne, počkej, slepice. No ale já už ho trochu znám, teda znala jsem ho. Byl to hroznej cholerik. Takže jsem si z toho moc nedělala, věděla jsem, že tak za hodinu bude klidnější. Řekl, že se natáhne tady na tom kanapi. Dal si polštář pod hlavu, za chvilku spal, pak sebou tak nějak divně začal škulbat, ale pořád neotvíral oči, zatřásla jsem s ním, nijak nereagoval, takže jsem raději šla volat záchranku. Jenže když jsem se vrátila a změřila mu tep, bylo po něm. Musel to být strašně prudký a rychlý infarkt, nemůžu tomu pořád uvěřit.“

Linda Valparaísová měla své bavlněné tričko celé provlhlé na zádech, třásla se, a když dokouřila, zamáčkla cigaretu na okraji keramického květináče do hlíny. Velký Vidal byl nekuřák a žádný popelník v kanceláři neměl. „Je po něm, mami,“ řekla Pula a pohladila matku po ruce. Připomínala jí vzdáleně ženy narcos. Ty dobře udržované krásavice s černočernými vlasy do pasu, často schopné manažerky, výkonné telefonistky z tajných radiových centrál v džungli, v širokých maskáčích, tak sexy v zelených košilích z hrubého plátna. Vždycky byly hrdé na své muže, šéfy a milence. Do poslední chvíle je kryly, často braly všechno, co mohly a co bylo ještě uvěřitelné, na sebe, nechávaly se odvádět dobrovolně do vězení, protože... a tohle Pula nechápala, nemohla to pochopit. Proč vlastně?

Ted' to viděla před sebou. Viděla vlastní mámu, jak by udělala to samé, kdyby mohla. Bylo to silou peněz? Značkovými košilemi z nejemnějšího hedvábí, džínami s barevným vyšíváním na krajích, zlatými rukojetěmi pistolí, stiskem ruky, která umí drsně pohladit milenku po tváři, a pak na někoho beze slova namířit? Bylo to silnou vůní těch chlapeckých podpaží, která jsou třeba zločincům cítit jinak? Liběji? Bylo to nějakým skvostným typem sexu podbarveného koksem? Bylo to tím, že byly prostě zamilované do korzárů bílého prachu? Cítily se s nimi silnější, jistější, víc své? „Cítila jsem s ním, že tak nějak víc žiju,“ pronesla najednou do ticha zakouřené pracovny Linda Valparaísová.

Haré

Nebylo to nakonec tak těžké. Ztráta Pajity ho rozzuřila, byl hluboce zklamaný, jako by si uvědomil, že nic neznamená a nikdy nic doopravdy znamenat nebude. Šel si lehnout, chtěl si odpočinout. Od vší té špinavé dřiny. Od svých ambicí, od svých žen. A konečně, konečně přestal dávat pozor. Bez ní bych to nedokázal. Proto té dívce odpouštím. Znova a znova jí odpouštím. Naši smrt. Naši bolest. Nakonec mě poslechla, a proto jsem jí mohl odpustit. Doktor byl ale jiný případ. Musel jsem zastavit jeho cestu přes naše mrtvoly. Někteří lidé říkají, že máme mstivou povahu. Je to pravda. Neměli jsme nikdy žádného hadího Ježíše, který by nás poučoval o tom, jak nastavit druhou tvář. Nic takového. Pomsta je jediné řešení, jen tak naleznete klid. Bylo těžké vymyslet, jak ho dostat. Musel jsem přemýšlet dlouho. Hodně mých druhů umřelo kvůli mé neschopnosti, kvůli mé pomalé a příliš vlašné touze po pomstě.

Plazil jsem se po té době plné nemohoucnosti konečně nepozorován do jeho snů. Odhrnoval jsem tiše jako závoje jednotlivé vrstvy. Zpíval jsem naši píseň, velmi jemně a potichu, aby jen zněla na pozadí, zatím ještě netušená. Píseň o tom, jak spím v kořenech a umírám. Každý z nás takovou píseň zná nazpaměť, protože se s ní už rodíme. Většinou si s ní nevíme rady, a raději ji tedy zapomeneme. Zahodíme ji jako kus temnou kolomazí nasáklého hadru, který nepotřebujeme. Plazil jsem se, klouzal jsem po povrchu jeho snu, pak hlouběji a hlouběji, zpíval jsem hlasitěji, abych si dodal odvahy, a pak jsem se objevil u poslední vrstvy. U té nejchladnější, u té, jež je Vidalovou podstatou. Nedá se nic dělat. Není klíč, ani my ho nemáme. Není žádná odpověď na to, kdo se narodí zabalený do chladu poslední vrstvy, proč a jak vlastně. Je to stejné jako se ptát, proč se z tisíciletého spánku probouzí ta či ona sopka. Proč se Svatá Matka Smrt nastěhuje do toho a ne onoho domu. Jedno ale víme, my hadi mstitelé, my hadi, kteří žijeme dlouho a kteří neopomíjíme naši poslední, konečnou píseň o vlastní smrti. Víme, že je třeba chladné vrstvy přemoci. Znova a znova. Jen tak je možné spasit svět. Jen tak je možné zbavit se chladného potu strachu, který tolik vábí Svatou Matku.

Nebudu lhát, že jsem se nebál. Naopak, když jsem se dotkl té poslední, mrazivé, temnotou pokryté vrstvy, dostal jsem příšerný strach. Co když je všechno tohle mnohem silnější než má pomsta? Než má touha ho zastavit a zabít? Obtácel jsem všechny jeho sny, navíjel jsem je na vřeteno své jemné, chladivé kůže, ale on se začínal probouzet. Napjal jsem tedy všechny svaly a cítil, jak jeho spánkem uvolněné tělo začíná ochabovat. Dusil jsem ho, tiskl ho pevněji a pevněji. Cpal jsem ho pod skleněný plášť jeho vlastní smrti. Viděl jsem jeho oči a pozoroval, jak se mě doprošují. Toužil po tom, abych ho políbil. Abych mu odpustil a nechal ho být. Nejdřív po tom jen toužil, a pak mi to začínal prikazovat. Jeho chlad vyvěrající z poslední vrstvy začínal mít pomalu navrch nad mým stiskem. Napjal jsem zbývající síly na tětivu své pomsty. A na jazyku jsem ucítil poslední záchvěv, hořkou slinu vzteku. Pak bylo ticho. Někde v poušti, daleko odtud, v sopečném prachu, jenž přikrývá dávno mrtvá města, ve skalách a příšeří džungle, všude tam však byla jeho smrt slyšet. Mí druhové si o ní předávali zprávu, nesli ji na svých jazycích jako vítěznou hořící pochodeň.

Konečně jsem se od něj mohl navždycky odplazit, schoulit se do své plastové krabice a počkat, až ustane zmatek. Pak se vydám na cestu k blaženému zákoutí řeky.

Ten, který tetuje

Jdou dolů z kopce. Mám chuť jim zamávat. Tomu indiánskému dítěti a chlapci, co vypadá jako federál, ale není. Pak si uvědomím, že jsem na něco zapomněl. Na něco důležitého. Jenže na co? V hlavě se mi znova s nepříjemným praskotem přesypá prázdno.

Cesta domů

Šli a Pták si představoval, co s nimi bude dál. Budou spolu žít? A bude s ním chtít žít ona? A co bude dělat? Jak se budou živit? Budou třeba mít dítě? Někdy? A kdy? Až si ji třeba vezme? Slastně tyhle otázky vymýšlel, co krok, to nějakou další. Pajita hopkala z kopce kousek před ním. Byla trochu rozjívěná a špulila rty nebo se otáčela a jako dítě vyplazovala na Ptáka jazyk. Pak jí něco začalo připadat divné. Pro jistotu znova ochutnala jazykem vzduch. Opatrně s ním zakmitala. Zhuštěné molekuly cizího pachu se jí hnaly přes jazyk směrem do mozku a ona se rychle otočila směrem k Ptákovi. Ten nic nevnímal. Překvapeně stál a nevěřícně se díval, jak jeho budoucí žena a třeba dokonce i matka jeho dětí mrská ve vzduchu jazykem.

Jsou čtyři. Každý z nich váží alespoň padesát kilo a jsou zpocení vzrušením. Běží po jejich stopě už pár minut. Nemají šanci. Přesné informace šlehalý Pajitiny smysly. Chytila Ptáka za ruku a přikázala mu: „Utíkej! Slyšíš, jdou po nás nějací velcí psi, utíkej, nebo tě zabijí!“ ted’ už zněl její hlas zlomeně, plačtivě. Informace, které měla, byly příliš přesné. Věděla o těch zvířatech všechno. Nejen kolik váží, jak rychle se pohybují a jak daleko jsou, dokonce i to, že jim přidávají každý večer celý gram kokainu do žrádla. Byla schopná využívat hadí vnímání, ale neměla hadí jed ani sílu škrtičů. Měla jen vlastní hypnotickou píseň, snad jí to pomůže, jí snad ano, ale ona musí zachránit Ptáka, ne sebe. On musí utéct. „Uteč!“ zaječela mu do tváře, protože pořád stál jako nějaká vycpanina a nevěděl, proč by měl utíkat, protože psy ještě neviděl.

Ten, který tetuje

Psi. Zapomněl jsem na psy.

Kaleidoskop

Pajita stála na schodech a dívala se do prázdna. Už celé nekonečné měsíce jí běžely před očima krvavé kousky obrázků, které se zadržávaly, drolily, ale skládaly se pořád dokola do děsivého kaleidoskopu. A ona si ho neustále znova a znova přikládala k oku: Pták se konečně rozbíhá z kopce dolů a nechává ji za sebou. Ona slyší, jak se kolem ní láme ticho do břitkých hran tříštících se krystalů. Všechno houstne a konečně, v předem vypočítané, osamělé chvíli, jsou psi před ní. Hledí jim strnule a pak už i panovačně do očí. Oni sklánějí hlavy, ale jen na vteřinu, protože jejich smysly, ty pravé zvířecí smysly jsou přebité účinky drogy, zjitřené a vybičované k nepřičetnosti. Jsou to velcí špinavě bílí psi. Kříženci dogy a mastifa. Růžové dásně jim dementně přepadávají přes špičáky. Pajita čeká, až se na ni vrhnou. Tlačí je očima zpátky a píseň si nechává až na ten nejposlednější z okamžiků. Cítí, jak jim i sama sobě páchne, protože se potí strachy. Psům se chvějí svaly na žebrech, jsou určení a chtěli by pít. Pak se jeden z nich oddělí od ostatních a vyrazí dál. Po Ptákově stopě. Ostatní se váhavě vydávají za ním.

Pajita je už nemůže zadržet, přestala je zajímat. Rozběhne se tedy za nimi. Musí je doběhnout, znova je zdržet. Běží jako za kořistí v poušti, mnohem rychleji než tenkrát v džungli, když hledala protijed pro mladého indiána. Horký prach ji bolí v plicích a někde v dálce se ozývají do ticha rány plechů utržených ze střech. Pajita se žene za psy, ale ztrácí je z dohledu, pořád zrychlují a ona běží příliš pomalu, jako ozvěna k ní pak dolehne Ptákův křik. Vypadá to, že se zastavil a snaží se psy polekat. Možná našel kámen a alespoň po jednom psovi ho hodil. Pajita už nechce vidět nic dalšího. Přesto se musí dívat na to, jak jeden z velkých bílých psů se zlatým obojkem nevkusně vykládaným nějakými modrými kameny skáče a svou vahou špendlí Ptáka k zemi. Válejí se spolu v prachu a pes se sápe po Ptákově krku. Ostatní se vrhají na Ptákovo teď už nehybné tělo.

Když jsou si jistí, že odvedli svou práci, lhostejně a docela pomalu se všechna čtyři zabijácká telata loudají pryč. Pajita neví, jestli to, co právě viděla, je skutečné. Jde blíž. Klekne si do suché hlíny, která je nasáklá teplou krví. Pták se na ni dívá vytřeštěnýma očima. Pajita na ně zlehka položí své malé dětské dlaně. V hlavě jí zní píseň, kterou si zbytečně nechávala na poslední chvíli.

Ten, který tetuje

Když přišla, ruce celé od krve, pozval jsem ji dál. Neříkala, co se stalo. Nemusela. Psi vyražejí každý den před setměním čistit terén. Narcos nesnášejí, když se tady večerem potulují neznámí lidé. Nějak to souvisí s rituály, večerní modlitbou, u níž chtějí být sami se Svatou Matkou, čert ví. Museli jsme počkat do rána, než jsme mohli přijít na místo, kde ho psi napadli. Mrtvolu jsme ale nenašli. Říkal jsem jí, že je to zbytečné, že ji nenajdeme. Nedala si říct. Tělo tam nebylo. Asi je odnesli a hodili do kádě s kyselinou – místního hromadného hrobu.

Pajita a Hugo

I.

„Nevníám. Stala se jí totiž hrozná věc. Narcos k večeru pouštějí psy a ti roztrhali jejího přítele. Viděla to. Od té doby ji tady mám. Nemluví. Je jako náměsíčná. Nevníám mě. Mám strach, že se pomátla, že tady zůstane napořád. Přes den sedí na střeše pod kusem prostěradla, které si natáhla na šňůru proti slunci, a večer sejde sem dolů. Umyje nádobí, poklidí mi tady, něco sní a zase odejde spát na střechu. Nevím, co teď s ní,“ povzdechl si tatér. Vyprávět o Pajitě tomu mladému talentovanému klukovi s jemnýma rukama mu svým způsobem pomáhalo. Jako by mu vyprávěl příběh při tetování, i když teď zrovna nepracoval. Yan ho rozpačitě poslouchal. Tušil, že příběh není celý, že v něm tatér ještě hraje nějakou roli, ale raději se nezeptal.

Něco ho ale napadlo. „Možná že bych, ehm, mohl nějak pomoci. Ne tedy přímo já, ale jeden můj známý,“ navrhl Yan a myslel při tom na Huga. Rád by myslel i na Otta, ale nechtěl si dělat žádné naděje. Psychiatr by dívce pomohl víc, byl si jistý, že Otto by Pajitu rozpovídal. Třeba ale pomůže i Hugo, nějak. Vzal opatrně dívku za ruku. Nechala ji povolně v jeho dlani a ani se na něj nepodívala. „Chtěla byste jít se mnou? Já, víte, ehm, jen bych vám rád představil někoho, kdo umí pomáhat v takových... neštěstích,“ chtěl říci případech, ale zarazil se, protože smrt přeci není žádný případ k léčení. Pajita kývla hlavou. Pořád se ani na jednoho z nich nedívala. Hleděla do zdi. „Musíte tady přespat, řekl tatér rozhodně. „Už je pozdě a psi jsou venku,“ roztáhl na podlaze starou deku a položil na ni krásně tkanou přikrývku z lamí srsti. Ještě než šel Yan spát, načrtl si rychlými tahy na kousek papíru Pajitin portrét. Obraz hadí dívky, jak nepřítomně sedí na schodech a mlčí.

II.

Když přišli k domu Smradlavého Huga, Yan otevřel branku a nechal Pajitu projít jako první. Zase se mu potily ruce. Zazvonil a v chodbě se po chvíli ozvaly pomalé kroky. Hugo otevřel. Měl na sobě froté župan a pod očima tmavé kruhy. Jeho vybledlý obličej připomínal kus sepraného, pomačkaného prostěradla nebo použitý sáček od svačiny. Bylo mu zle. V poslední době, když se ocitl s někým, koho „viděl“, byly obrazy čím dál ostřejší, krystaly se mu před očima míhaly a tříštily mnohem rychleji než dřív a píseň, ta hypnotizující odrhovačka, kterou nenáviděl, z té se mu teď už pokaždé, když se mu vloudila do mozku, zvedal žaludek. Jako by celé noci jezdil úplně sám na ruském kole, na něž ho někdo zlomyslně a proti jeho vůli posadil, a pak odešel.

„To je Pajita, pracovala u Vidala v institutu a teď, stala se jí taková hrozná věc, umřel jí přítel,“ vysvětloval za Pajitu Yan. Ona stála, celá jakoby zdřevěnělá a Hugo se už připravoval na další vlnu nevolnosti, která jistě přijde, až si s novou pacientkou vymění pár prvních slov. Dívka ale nic neříkala. Yan se taky odmlčel. „No, vlastně já už asi půjdu, je trochu pozdě, byl jsem nahoře na Velkém okraji kvůli jedné věci a bylo horko, takže já se stavím zítra,“ omlouval se a pak, protože pořád ještě cítil, že musí svůj, tedy Vidalův domácí úkol splnit na jedničku, se zeptal: „Může tady u tebe Pajita přespat?“ „Ale určitě, volných pokojů mám dost,“ mávl rukou Hugo a Yan se s úlevou vydal ke dveřím. „Tak se mějte!“ rozloučil se.

„Dáte si něco? Kávu, nebo nějaký džus?“ zdvořile nabídl Hugo dívce. Nedostal však žádnou odpověď. Stála a dívala se upřeně do zdi. Pak se k němu ale váhavě pootočila. Hugo se pomalu propadal do jejích zešikmených očí. Připomínaly hadí štěrbiny. Pajita se na něj najednou podívala zpříma. Hugo ji „viděl“. Ne však její budoucnost, neviděl nic, co by se jí mělo přihodit. Naopak. Před očima se mu jako koberec plný barevných scén a příhod rozvinula Pajitina minulost. Nic takového se mu předtím s nikým nestalo. Tohle ale bylo mnohem příjemnější než dřívější nahlížení do jiných lidí. Prožil s ní za tu chvíli, co se jí díval do očí, všechno.

Zachraňoval s ní indiánského chlapce, opouštěl nemohoucího horníka a mučil hady, cítil, jak do ní pronikl Pták, a nemohl snést její zoufalství, když neodhadla ten správný okamžik pro svou píseň. Píseň. Byla stejná jako ta jeho. Stáli vedle sebe a potichu ji oba dva odříkávali. Poprvé ale neměl z písně strach. Poprvé ji doopravdy pochopil. „Už nemám strach,“ vydechla Pajita. „Já taky ne,“ stvrdil jako přísahu Hugo.

Haré

Je málo lidí, kteří od nás dostanou píseň. K ničemu jim většinou není. Nemohou s námi mluvit, aniž by se nebáli. Pokud píseň nerozluští nebo nepřijmou, začne jim škodit. Sny a písně. Pomsta a řeč zvířat. Tolik lidských a zvířecích věcí dohromady, spletených jako kořeny stromů, které trpělivě rozleptávají beton Velkého města. Ubližujeme si navzájem, potřebujeme se a nejsme nikdy v žádné rovnováze. Svět nemá přirozený rytmus, všechno je trhané jako kmitání našich jazyků. Jako kolébání rozvrzané, neuměle vyřezané kolébky. Píseň mluví o konci. A kdo porozumí konci, může doopravdy žít.

V institutu

Yan byl nesmírně unavený. Měl strašný hlad. Kručelo mu v žaludku, protože než odešel na Velký okraj, zapomněl se najíst. Měl radost z toho, co mu řekl tatér o jeho obrazech, a zároveň se mu srdce svíralo úzkostí, když si vzpomněl na tu malou dívku. Jestlipak se mu ještě někdy Vidal zjeví? Vůbec po tom netoužil. Byl si jistý, že jestli ano, tak že mu přinejlepší vynadá, že svůj úkol pokazil. Nebo mu uloží nějaký další. „Chjo,“ povzdychl si pro sebe Yan, když otevíral dveře skladiště, kam si zašel, aby se podíval, jestli v ledničce, kde si někdy schovával mezi láhve s mrtvými hady igelitové trojúhelníčky se sendviči, nějaký nezbyl. Byl si jistý, že tam má ještě jeden sýrový se šunkou.

„Čau!“ pozdravil ho známý, nejdražší hlas na světě. Yan otočil vypínačem a ohromeně hleděl na Otta, rozvaleného na bílém lehátku. Ležel tam a potmě kouřil, jako by se nechumelilo. „Co, co tady děláš? Kdy ses vrátil?“ blekotal Yan. „Dneska odpoledne. Nikdo ale nevěděl, kde seš, tak jsem si říkal, že na tebe počkám na tom tvým strašidláckým pracovišti,“ vysvětlil mu Otto. „No co tak čumíš? Ty nemáš ani trochu radost, že jsem dorazil?“ podivil se. „Já, hm, mám radost, určitě!“ lekl se, že ji nedal dostatečně najevo Yan. Pak ale uslyšel, jak na něm praská další obruč, obruč strachu, která ho svírala ze všech nejpevněji. Vždycky se bál, že Otta ztratí. Když bez vysvětlení odjel, měl pocit, že se zblázní samotou, stýskalo se mu tak strašně, že v noci brečel do polštáře nebo celé dny nebyl schopný myslet na nic jiného než na to, co asi Otto dělá, s kým třeba teď spí a jestli ho ještě někdy uvidí.

Když měl teď Otta před sebou v celé jeho neandrtálské rozvernosti, byl šťastný. Jeho štěstí bylo ale jiné než dřív. Ted' když byli zase spolu, si Yan uvědomil, že je stejně důležitý jako Otto. Předtím to bylo naopak, považoval Otta za základní substanci jejich lásky. Dřív si myslel, že bez jeho řečí, smíchu, cigaretového kouře a zběsilého přirážení by nikdy jejich láska nemohla existovat. Ted' sám sobě říkal, že ani bez jeho ticha,

v němž mohlo Ottovo mlouení vyniknout, bez jeho hodné povahy, v níž se mohla skvít Ottova nezkrotnost, a bez jeho trpělivosti, díky níž se k němu mohl Otto vždycky znova po svých dobrodružstvích v buznabarech vracet, by jejich láska taky nebyla možná.

„Něco pro tebe mám, hohó, a až ti řeknu, jak jsem to našel!“ Yan se pousmál, schylovalo se k Ottovu překotnému vyprávění, přerušovanému dalšími větvenými, odbočkami a zákrutami nových a nových historek. Otto vytahoval z malé stříbrné krabičky dva prstýnky a titěrnou starožitnou sponku do vlasů. „Pojď sem a natáhni prst, jo takhle,“ přitáhl Otto Yana k sobě a slavnostně mu navlékl na malíček jednoduchý pečetní prsten, na němž bylo vyryté ozdobné O. „To jako aby každé věděl, že seš ženatý chlap!“ zubil se a políbil Yana na ústa. Prsten s hadem chtěl dát Hugovi a sponku Pule. „Děkuju,“ špitl vděčně Yan.

„Taky ti chci něco ukázat,“ řekl, hned jak se vzpamatoval z tak hezkého dárku. V jeho hlase zazněl nějaký nový tón a Otto zvědavě přistoupil blíž. „To mi ale ani nejdřív nedáš pořádné políbení?“ zeptal se naoko uraženě. „Chci ti něco ukázat,“ opakoval umíněně Yan a vytáhl z plastové tuby své kresby. Rozložil je na bílé lehátko, kde předtím Otto ležel. „To je hezký, kdo to maloval?“ potěšeně si Otto obrazy prohlížel, kouřil, a jak se na kresby díval, některé výjevy mu přišly povědomé. Sklonil hlavu blíž k papírům. Prohlížel si čím dál nevěřičněji jeden z nich. Plula na něm oblaka příliš nízko nad rozmazaným obzorem. Zdálo se, že letí strašně rychle. Na břehu moře si hráli dva malí kluci. Vypadali, že jsou bezstarostně zabraní do hry. O kousek dál stejní dva chlapci spali v obrovských hladkých mušlích, které kolébala známá postava s hákem v ruce a s kudrnatými vlasy a vousy. Otto se překvapeně podíval na Yana a objal ho kolem ramen. Yan se zeptal. „Proč ses do mě vlastně zamiloval?“ Otto se pořád ještě fascinovaně díval na kresbu uhlem. Pak zvedl hlavu a usmál se. „Kdysi dávno jsem tě viděl ve snu.“

Ten, který tetuje

Čekám, že mi ten muž, nový zákazník, kterého neznám, pochválí příběh. Snad mi dá trochu sýrových koláčků nebo hrst kokových lístků. Chystám si červený pigment na nějaký výjev, který si jistě bude také přát někam vytetovat. Jsem zvědavý, jestli se rozhodne pro barvivo s příměsí purpury, nebo indiga. Chystám si sadu jehliček s dřevěnou rukojetí, které používám pro barevná tetování. Noc teprve začíná a máme spoustu času. Odhaduji, že to bude červený had a že ho bude chtít na předloktí. Nebo lístek svlačce vinoucí se kolem ucha na jeho holé lebce? Hlava šaška s rolničkami? Nebo motýl rozpínající křídla mezi černými chlupy na jeho hrudi?

Premýšlím, co bych k příběhu ještě dodal. Kousek jiného, aby zase příště přišel. Mohl bych mu vyprávět o studených horských pláních, kam se jednou Pajita vrátí z Velkého města. O netrpělivosti chladné pouště, jež snese na svém hliněném hřbetě jen malá zvířata, kterým stačí úlomky ostré trávy, nebo hady, protože ti tady žili odpradáвна. Možná dřív, než sem poušť přišla, možná že oni trpí poušť, ne ona je. Mohu vyprávět o kamenech z džungle, které proklínají člověka tak silně, že už nikdy nenajde cestu ven z jejich zeleného pekla. V zásobě mám i vyprávění o nových dětech městských indiánek, jež se nikdy k dětem zanechaným v horách nevrátily. Město pohltilo všechny jejich touhy a stesk a ony propůjčily svá těla novým snům a novým dětem. Ty v nich vyklíčily a rozprostřely své životy v křivolakých uličkách slumů.

A také můžu vypravovat o domě Smradlavého Huga, jenž se stal domovem Puly. O tom, jak ji Hugo vyléčil z těžkého průstřelu na levém rameni, který schytala při akci na nebezpečné severní hranici země, a o jejich velké a svobodné lásce. Či o smutku Puliny matky, která se nadobro odstěhovala k chladnému patagonskému fjordu. Zkoumá tam život mořských vyder a divokých koček colocolo... Zajímavý a velmi poučný je také příběh o městech na koncích světů, která leží v říši bájného hada Caicay-vilú. Města, která

houževnatě vstávají z popela, jež na ně nasypaly několikrát za sebou rozzuřené sopky se závoji ledovců ležících na rudých ústech kráterů.

Je tolik příběhů, tolik krásných báchorek, slepých uliček a mylných vysvětlení. Víím, že se ve mně rodí proto, aby vás znehybněly. Nemají jiný účel ani smysl, nenabízejí vhled do podstaty problémů, uznejte sami, to byste za pár kousků jídla chtěli příliš. Jediné, co umím, je vás zhypnotizovat, zastavit v čase, odvést od bolesti, kterou vám život neustále způsobuje svými krutými experimenty.

Beru si teď na pomoc svou nejmilejší knihu, pomalu v ní listuji a hledám začátek příběhu o dívce se zlatými vlasy. Je to příběh, který narcos milují. Jejich ženy mají totiž vlasy jako křídla havranů a narcos touží jen a jen po zlatě. Jenže nový zákazník pomalu zvedá své netečné oči. Oči, do nichž se nikdy nedívám, abych je nedráždil. Znuděně na mě hledí. Slyším jeho dech a cítím, jak bezděčně klepe špičkou boty do hlíny podlahy. Už do ní skoro vyklepal důlek. Pozoruji jeho kůži. Kdovíproč nemůžu odtrhnout oči od pletenců žil na jeho zápěstí a od tmavě hnědých pih a celého roje znamének, rozesetých kolem nich. Cítím se jako chycený hmyz, který nikomu nestojí za to, aby si ho přišpendlil do sbírky. Rozpačitě před ním stojím, kolébám se na patách a zkouším nalistovat v mé nejmilejší knize něco lepšího. Muž pozoruje, jak se snažím. Prohlíží si mě jako švába. Víím jistě, že přemítá, jak mě nejlépe a co nejrychleji zašlápnout.

Zatímco se ve mně jistota o vlastním konci začíná roztahovat, ovládne mne jedna jediná touha. Teď a nikdy jindy bych se chtěl dozvědět, kdo jsem. Vylít z hlavy tu nechutnou zelenou tekutinu, kterou jsem si do ní beztak nalil jen a jen já sám, a konečně se na sebe znova podívat. Jenže víím, že bych ten pohled nevydržel. Takže nakonec všechno vyjde nastejno. Všechna má přání. Ten znuděný muž mi jistě taky nic neobjasní. Přestávám listovat v knize. Mám to vlastně dobře nacvičené. Pokaždé, když mě odváděli z cely, jsem

čekal, že všechno skončí. Ty chvíle se od sebe nijak neliší. Liší se jen obrazy kolem nich. Přeci jen je ale tenhle okamžik chycený v mé chatrči něčím výjimečný. Tentokrát si za svou smrt můžu já sám. Žádné pitomé revoluční myšlenky, které se nelíbily vojákům, žádné náhody a shody okolností. Žádné být v nepravou chvíli na nepravém místě. Nic takového. Pouze a jedině má vlastní neschopnost dobře vyprávět. Muž zakrouť v hlíně podpatkem své kovbojské, naleštěné boty. Vůbec nic neříká, nenamítá, že mé příběhy jsou nudné a obrazy, které tetuji, ošklivé.

— — —

Má krev už dávno vystydla a nad ránem se do mne pustí larvy much. Neprosil jsem toho muže o slitování. Ani vás o něj neprosím.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Jiřímu Sobotovi za jeho drzé nápady, kterým vděčím mimo jiné i za název této knihy; Jáchymovi Topolovi za jeho „čtenářský deník“ a poznámky; Jindřišce a Miroslavu Pilátovým za trpělivé naslouchání na Skypu a nakladateli Viktoru Stoilovovi za důvěru.

Markéta Pilátová

Má nejmilejší kniha

Edice Současná česká próza
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 5. 10. 2017

ISBN 978-80-7587-292-0 (epub)
ISBN 978-80-7587-293-7 (pdf)
ISBN 978-80-7587-294-4 (prc)
ISBN 978-80-7587-295-1 (html)